ޔައުމިއްޔާ ނަންބަރު: 25/3/2023

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޔައުމިއްޔާ

2023 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 25 ވަނަ ޖަލްސާ

٨ جُمَادَىٰ الْأُوْلَىٰ ١٤٤٥

22 ނޮވެންބަރު 2023

(ބުދަ ދުވަސް)

ޖަލްސާ ފެށުނު ގަޑި: 9:03

ޖަލްސާ ނިމުނު ގަޑި: 14:45

2023 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 25 ވަނަ ޖަލްސާ

22 ނޮވެންބަރު 2023 (ބުދަ ދުވަސް)

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ރައީސް މުޙައްމަދު އަސްލަމް)

1. ހަމްދު ޞަލަވާތް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرّحمن الرّحيم، الحمد لله والصّلاة والسّلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه. މަޖިލިސް ފެށުނީ.

2. ޖަލްސާގެ ހާޒިރީ އިއުލާން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިއަދަކީ 22 ނޮވެންބަރު 2023 ވީ ބުދަ ދުވަސް. 1445 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުމާދަލްއޫލާ މަހުން 8 ވަނަ ދުވަސް. މިއީ ނޮރަ ނަހަރުން 9. އަޅުގަނޑުމެން އިނީދެ މިތިބީ 2023 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ ފަންސަވީސްވަނަ ޖަލްސާގައި. މި ވަގުތު ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 22 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ސަފަރުގައި ތިން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެބަ ތިއްބެވި. ރަސްމީ ދަތުރުފުޅުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ނެތް.

3. ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިއުލާންކުރުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ؛ އެޖެންޑާ ނަންބަރު ޖއ/25/3/2023.

4. ތައުޒިއްޔާ ފާސްކުރުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ތައުޒިއްޔާ ފާސްކުރުން. ތައުޒިއްޔާ ނަންބަރު 10/3/2023 އިން 12/3/2023އަށް، ތިން ޖަލްސާގެ ތައުޒިއްޔާ. އެއީ 2023 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ ދިހަވަނަ ޖަލްސާއިން ފެށިގެން ބާރަވަނަ ޖަލްސާގެ ނިޔަލަށް ހުރި

ޔައުމިއްޔާތައް. މި ޔައުމިއްޔާތައް މަޖިލީހުގެ ވެބްސައިޓުގައި ޝާއިޢުކުރުމަށްފަހު އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އިސްލާހެއް ހުށަހަޅުއްވާފައިނުވާތީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 218 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، މި ޔައުމިއްޔާތައް، ރިޔާސަތުން ގަބޫލުކުރާ ޔައުމިއްޔާތަކެއް ކަމުގައި އިޢުލާންކުރަން.

5. ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނޭ ފަދައިން، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޑރ. މުޢިއްޒު ނިސްބަތްވެވޮޑިގެންވާ ޕީޕަލްސް ނެޝަނަލް ކޮންގްރެސްއަކީ، މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 256 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި މެޖޯރިޓީ ސަރުކާރު ނިސްބަތްވާ ޕާޓީ. އާދެ! ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 233 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ޕީޕަލްސް ނެޝަނަލް ކޮންގްރެސްގެ ޕާލިމެންޓަރީ ގްރޫޕުގެ ލީޑަރަކީ، ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އަދި އެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން.

6. 2024 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ބަހުސް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަދުގެ މަސައްކަތުތަކުގެ ތެރެއިން ދެން އެޖެންޑާކުރެވިފައި މި ވަނީ، 2024 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ބަހުސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 96 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، 2024 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދަން ފަށާނަން. އަދި ބަހުސާ ގުޅޭ ގޮތުން ދަންނަވާނަން. ބަޖެޓު ބަހުސްގައި ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް ޖުމްލަ 15 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ބަޖެޓުގައި ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 15 މިނެޓުގެ އެއް ފުރުޞަތު ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 213 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ބަޖެޓުގެ ބަހުސް ހިނގަމުންދާ ވަގުތު މެންބަރުން ފާހަގަކުރައްވާ ނުކުތާތަކަށް މިނިސްޓަރު ޖަވާބުދެއްވުމަށް ހައުސް ކޮމިޓީން ކަނޑައަޅުއްވާފައި ވަނީ ޖުމްލަ 45 މިނެޓު ދިނުމަށް. އެގޮތުން، ބަހުސް ފެށުމުގެ ކުރިން 15 މިނެޓު، ބަހުސްގެ މެދުތެރެއިން 15 މިނެޓު، އަދި ބަހުސް ނިންމުމުގެ ކުރިން 15 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތު މިނިސްޓަރަށް ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓުގެ ބަހުސް ފަށަން މި ވަނީ. މިނިސްޓަރު އޮފް ފިނޭންސް މިއަދު ވަޑައިގެން އެބަ ހުންނެވި. އަޅުގަނޑު، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި

މެންބަރުންގެ ނަމުގައި ޑރ. މުޙައްމަދު ޝަފީޤް މަޖުލިހާ ދަންނަވަން. އަދި ބަޖެޓާ ގުޅޭ ގޮތުން މިދެންނެވި 45 މިނެޓުގެ ތެރެއިން މި ވަގުތުކޮޅެއް ބޭނުންކުރާ ކަމުގައި ވަކި ނަމަ، އެ ވަގުތުތައް އުނިކުރުމަށްފަހު އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ބަހުސަށް ހުޅުވައިލާނަން. މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް ޑރ. މުޙައްމަދު ޝަފީޤް.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް ޑރ. މުޙައްމަދު ޝަފީޤް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޙަމްދާއި ޝުކުރު ހުރިހާ ނިޢުމަތްތަކުގެ ވެރި الله ސުބްޙާނަހޫ ވަތަޢާލާއަށް. ޞަލަވާތާއި ސަލާމްލެއްވުން އެދި ދުޢާކުރަނީ މި އުއްމަތުގެ މާތް ނަބިއްޔާ محمّد صلَّى الله عَليه وسلَّمއަށް، އަދި މި ޞަލަވާތުގައި އިތުރު އެކަލޭގެފާނުގެ މާތް ޞަޙާބީން ޝާމިލުކުރަން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. السَلام عليكم ورحمة ٱللَّه وبركاته. ރައީސް! އަންނަ އަހަރަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ބަޖެޓަކީ، ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުން ތައްޔާރުކުރި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޖެޓެއް. ނަމަވެސް، ސަރުކާރުގެ ބަދަލުވުމުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ހިނގަމުންދިޔައިރު ޓްރާންސިޝަން ކޮމިޓީގެ މަޝްވަރާއާ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުގެ ބައެއް ސިޔާސަތުތައް ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. މިގޮތުން، 458 ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ މަޝްރޫޢާއި، މި ސަރުކާރުގެ ފުރަތަމަ 14 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ކުރަން ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންކަން ބަޖެޓުން ބޭނުންވާ ގޮތް ހިމަނާފައިވާ. އަޅުގަނޑު މި ހުށަހަޅާލަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިފައި މި އޮތް ބަޖެޓުން ފާހަގަކުރެވޭ ބައެއް ކަންކަމުގެ ޚުލާޞާއެއް. މިއަދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ބަޖެޓުގެ ބަހުސްގައި އަދި ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ބައެއް ކަންކަމުގެ އިތުރު ތަފްސީލުތައް ވެސް ބަޔާންކުރަން ގަސްދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން؛ ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު މިއަދު މި ވަނީ ކޯވިޑް-19ގެ ކުރިން އިޤްތިޞާދުގެ މިންވަރަށް އަނބުރާ ރުޖޫޢަވެފައި. މިހާރު ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު މި އަހަރު ކުރިއަރާނެ ކަމަށް ލަފާކުރެވިފައިވަނީ 8.7%އިން. އަދި އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުމުން ދިގު މުއްދަތުގެ އެވްރެޖު މިންގަނޑަށް ރުޖޫޢަވެ، 2024 ވަނަ އަހަރު ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުން ހުންނާނެ ކަމަށް ބެލެވެނީ، 5.5%ގައި. މި ކުރިއެރުމުގެ މައިގަނޑު ސަބަބަކީ، ޓޫރިޒަމް ފަތުރުވެރިން އަންނަ މިންވަރު އިތުރުވުން. މި އަހަރުގެ ތެރޭގައި ޗައިނާގެ ބޯޑަރު ހުޅުވުމާ އެކު އެ ގައުމުގެ ފަތުރުވެރިން އަންނަން ފެށުމުގެ ސަބަބުން ފަތުރުވެރިކަމަށް އިތުރު ކުރިއެރުމެއް ލިބިފައިވޭ. އަދި ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދުގައި މުހިންމު ސިނާޢަތްތަކެއް ކަމުގައިވާ، އިމާރާތްކުރުމާއި، މުވާސަލާތާއި، ހޯލްސޭލް އަދި ރީޓެއިލް ވިޔަފާރީގެ ދާއިރާތަކުން މި އަހަރާއި އަންނަ އަހަރު ވެސް ކުރިއަރާނެ ކަމަށް ލަފާކުރެވޭ. އަދި ތަކެތީގެ އަގުތަކަށް ބަލާއިރު، ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވާ ސިޔާސަތުތަކުގެ އަސަރު ހިމަނައިގެން ރާއްޖޭގެ އިންފްލޭޝަން ރޭޓް އަންނަ އަހަރު ހުންނާނެ ކަމަށް ބެލެވެނީ، 3.9%ގައި. އަދި ބަޖެޓުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ސަބްސިޑީގެ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޒުކުރުމުން އަންނާނެ ބަދަލުތައް ނުހިމަނައި އިންފްލޭޝަން ރޭޓް ހުންނާނެ ކަމަށް

ބޮޑުވެފައި 1%ގައި. އަންނަ އަހަރު ބަޖެޓުގައި އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުވުމަށް މުހިންމު ކަންތައްތަކެއް ހިމެނިފައިވާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. މިގޮތުން، ވެލާނާ އިންޓަރނޭޝަނަލް އެއަރޕޯޓު މަޝްރޫޢު ނިންމުމަކާއި، އިޤްތިޞާދީ ހަރަކާތްތައް ފުޅާކުރުމަށް މަގުފަހިވާނޭ ފަދަ އިތުރު ރީޖަނަލް އެއަރޕޯޓުތަކުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވޭ. ވެލާނާ އެއަރޕޯޓު އަވަހަށް ނިންމުމަކީ، އިޤްތިޞާދީ ދުވެލި ކުރު ރާސްތާއެއްގައި އިތުރުކުރަން ކުރަންޖެހޭ އެންމެ މުހިންމު ކަންތައް. ވީމާ މި ކަންތައް އަޅުގަނޑުމެން ޚާއްޞަ އިސްކަމެއް ދީގެން ކުރިއަށްގެންދާނަން. މި ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތަކީ، އިޤްތިޞާދު [illegible]، އިތުރު ސިނާޢަތްތަކަށް ދިރުވައި ތަރައްޤީކުރުން. މިގޮތުގައިން މަސްވެރިކަމާއި ދަނޑުވެރިކަމުގެ ސިނާޢަތުން އިތުރަށް މަންފާ ހޯދަން [illegible]، މި ސިނާޢަތު ފުޅާކުރުމަކީ [illegible]. ޓޫރިޒަމް، މަސްވެރިކަމާއި [illegible] އެއްވަރަށް ނުވަތަ އެއަށްވުރެން ވެސް ބޮޑަށް ރައްޔިތުން [illegible] ލިބިފައި އޮތް ފައިދާއެއް. މިގޮތުން ރައްޔިތުންގެ އުފެއްދުންތެރިކަމުގައި މި ދާއިރާތަކުން ސީދާ ގޮތުގައި ލާރި ހިއްސާ ނިސްބަތުން ކުޑަ ނަމަވެސް، މި ދާއިރާތަކަށް އިސްކަންދީގެން [illegible] ނަމަ، މި ދާއިރާތަކުން ލިބޭ ނަފާ އެތައް ގުނައަކަށް އިތުރުކުރެވޭނެ ދާއިރާތަކެއް. މި ސަރުކާރުން ސަރުކާރުގެ ވިޔަފާރިތަކުން ގެނައި ބަދަލުތަކުގެ އެއް ބޭނުމަކީ ވެސް، މިފަދަ ދާއިރާތަކަށް ޚާއްޞަ އިސްކަމެއް ދީގެން މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދިއުން. އިޤްތިޞާދީ ހަރަކާތް، އިޤްތިޞާދީ [illegible]؛ 2024 ވަނަ އަހަރު ދައުލަތުގެ އާމްދަނީއާ ހިލާ އެހީގެ ގޮތުގައި ލިބޭނެ ކަމަށް ލަފާކުރެވިފައި ވަނީ 33.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ. މިއީ މި ހިނގާ 2023 ވަނަ އަހަރު ލިބޭނެ ކަމަށް މިހާރު ލަފާކުރެވޭ އާމްދަނީއަށް ވުރެ 3.4% އިތުރު އާމްދަނީއެއް. ޖީ.ޑީ.ޕީގެ ނިސްބަތުން ޓެކްސްގެ އާމްދަނީ މިހާރު ހުރީ 29.3%ގައި. ފާއިތުވި އަހަރުތަކުގައި ދައުލަތުގެ އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި ލިބޭނެ ކަމަށް ބަޖެޓުގައި އަންދާޒާކުރި މިންވަރާ ދާދި އެއްވަރަކަށް ދައުލަތަށް އާމްދަނީ ވަނީ ލިބިފަ. މިގޮތުން، 2022 ވަނަ އަހަރު ފާސްކުރި ބަޖެޓުގައި އާމްދަނީއާއި ހިލާ އެހީގެ ގޮތުގައި 24.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ ލިބޭނެ ކަމަށް އަންދާޒާކުރިއިރު، އެ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް 29 ބިލިއަން ރުފިޔާ ވަނީ ލިބިފަ. ހަމަ އެފަދައިން 2023 ވަނަ އަހަރަށް ބަޖެޓުގައި 32.1 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހިލާ އެހީގެ ގޮތުގައި ލިބޭނެ ކަމަށް އަންދާޒާކުރެވުނު. އަދި މި އަހަރުގެ ނިޔަލަށް 32.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ ލިބޭނެ ކަމަށް މިހާރު ބެލެވޭ. ދައުލަތުގެ ކުރިއެރުމަކީ، [illegible] ދައުލަތުގެ އާމްދަނީގެ ކުރިއެރުމަކީ އިޤްތިޞާދުގެ ކުރިއެރުމާ ވަރަށް ބޮޑަށް ގުޅިފައިވާ ކަމެއް. އިޤްތިޞާދު ކުރިއަރާ މިންވަރަކަށް ދައުލަތަށް ލިބޭ އާމްދަނީގެ މިންވަރު ވެސް އިތުރުވާ. ބަޖެޓު ތައްޔާރުކުރުމުގައި ދައުލަތަށް ލިބޭނެ ކަމަށް ލަފާކުރާ އާމްދަނީގެ ތަޚުމީނުކުރަނީ އިޤްތިޞާދު ކުރިއަރާ މިންވަރަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެން. މިގޮތުން، އެންފޯސްމަންޓް ފާރަވެރިކަން ހަރުދަނާކޮށްގެން، [illegible] ދައުލަތަށް ލިބެންޖެހި ނުލިބިވާ އާމްދަނީ ހޯދަން މަސައްކަތްކުރާނަން. ކުރިއަށް އޮތް މަސައްކަތުގައި މި ފިޔަވަޅުތަކުގެ އަސަރުކުރާ ތަން ފެނިގެންދާނެ. އަދި މިކަމުގެ

ހެޔޮ އަސަރު އާމްދަނީން ވެސް ފެނިގެންދާނެ. [illegible] [illegible] ގޮތުގައި އަންނަ އަހަރު 1.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ ލިބޭނެ ކަމަށް ލަފާކޮށްފައިވާއިރު، މީގެތެރޭގައި 50 މިލިއަން [illegible] [illegible] ހިމަނާފައިވާކަން ފާހަގަކުރަން. މިއީ ބަޖެޓުން އޮތް އިތުރު ރިސްކެއް. އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތްކުރަނީ މިއީ އަމާޒެއް ކަމުގައި ބަލައިގެން، މި މިންވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible]. އިޤްތިޞާދީ [illegible]، އިޤްތިޞާދީ [illegible]؛ 2024 ވަނަ އަހަރަށް [illegible] ހުށަހަޅާފައިވާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ޖުމުލައަކީ 49.6 ބިލިއަން ރުފިޔާ. މީގެތެރެއިން ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި ހިނގާނީ، 47.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ، ރިކަރަންޓް ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި 34.8 ބިލިއަން ރުފިޔާ، އަދި ކެޕިޓަލް ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި 12.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ. މި ޚަރަދުތަކުގެ އިތުރުން، ބަޖެޓުގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ހިމެނޭ ދައުލަތުގެ ދަރަނި އަދާކުރުމަށް ބޭނުންވާ 2.2 ބިލިއަން ރުފިޔާ. މި ބަޖެޓުގައި ޚަރަދު ކުޑަކުރަން މައިގަނޑު ތިން ކަމެއް ރާވާފައިވޭ. ފިސްކަލް އަދި ދަރަނީގެ ދެމެހެއްޓެނިވިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް [illegible] ދައުލަތުގެ ޚަރަދާއި ފައިނޭންސް [illegible] މިންވަރު ކުޑަކުރަންޖެހޭއިރު، ޚަރަދު ކުޑަކުރުމާ ގުޅޭ ފިޔަވަޅު ތަންފީޒުކުރުމަށް [illegible] [illegible] [illegible]. މިގޮތުން، ބަޖެޓުގައި ޚަރަދު ކުޑަކުރުމަށް ހުރިހާ [illegible] [illegible] ސަރުކާރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] އަންނަނީ އާސަންދައިގެ ނިޒާމު މުރާޖަޢާކޮށް ހަރުދަނާކުރަން. އަދި ސަރުކާރުގެ [illegible] [illegible] ނިޒާމު ހަރުދަނާކުރަން. އިޤްތިޞާދީ [illegible]، އިޤްތިޞާދީ [illegible]؛ މި ސިޔާސަތުތަކަށް އެކުލަވައިލެވިފައިވަނީ އައި.އެމް.އެފް، ވޯލްޑް ބޭންކު އަދި އޭ.ޑީ.ބީ ފަދަ މާލީ އިދާރާތަކުގެ ފަންނީ އެހީތެރިކަމާ އެކު ތައްޔާރުކުރެވިފައިވާ ދިރާސާތަކުގެ އަލީގައި. އަދި އަންނަ އަހަރު ޖުލައި މަސް މި ސިޔާސަތު [illegible] ބޭނުންވާ މަސައްކަތްތަކަށް ކަމާ ގުޅޭ މުއައްސަސާތަކާ އެކު މިހާރު ވެސް މި ދަނީ ކުރަމުން. ދައުލަތުން [illegible] [illegible] [illegible] އަންނަނީ މި ސިޔާސަތުތަކާ [illegible] [illegible]. ސިޔާސަތަށް [illegible] ބަޖެޓް [illegible] [illegible] [illegible] މިންވަރަށް [illegible] [illegible] ފާހަގަކުރަން. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޚަރަދު ކުޑަކުރުމުގެ ކުރިއަށް [illegible] ދުވަސްތަކުގައި މަސައްކަތްކުރަމުންދިޔުމަށް ދައުލަތުގެ ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކަށް އަޅުގަނޑު އިލްތިމާސްކުރަން. ސަރުކާރުގެ ހިންގުން [illegible] [illegible] [illegible] އެކުލަވައިލެވިފައިވާ 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޑރ. މުޙައްމަދު މުޢިއްޒުގެ ސަރުކާރުގެ [illegible] ވައުދުތަކާއި ސިޔާސަތުތައް [illegible] ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ކުރީން ވެސް ފާހަގަކުރި ގޮތަށް ސަރުކާރުގެ ފުރަތަމަ އަހަރު އެންމެ ބޮޑު [illegible] [illegible] [illegible] ރާވާފައިވާ ޖުމްލަ 458 މަޝްރޫޢުތަކަށް 1.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވޭ. އެހެންކަމުން، މި ބަޖެޓީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުގެ މުހިންމު ވައުދުތަކާއި ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޒުކުރަން [illegible] ބަޖެޓެއް ކަމުގައި ދެކެން. އަޅުގަނޑުމެންގެ އަމާޒަކީ،

މިހާތަނަށް ފަށާފައިވާ މަޝްރޫޢުތައް ކުރިއަށްގެންގޮސް ނިންމުން. ނަމަވެސް، މި އަހަރު ކުރިއަށް އޮތް ދޮޅު މަހެއްހާ ދުވަހަށް އަންނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ކޭޝްފްލޯ މެނޭޖްކުރުމަށް ގޮންޖެހުންތަކެއް ހުރިކަން ފާހަގަކުރަން. އެހެންކަމުން، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ކުރަމުން މި ދަނީ ބަޖެޓުގެ ފައިނޭންސިން ޕްލޭނާއި ކޭޝްފްލޯއާ ގުޅުވައިލުމުގެ މަސައްކަތްކުރަމުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން؛ 2024 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޖެޓް ޑެފިސިޓުވަނީ 13.8 ބިލިއަން ރުފިޔާއިން. މިއީ ޖީ.ޑީ.ޕީގެ ނިސްބަތުން 12%ގެ ޑެފިސިޓެއް. ބަޖެޓުގެ ޕްރައިމަރީ ޑެފިސިޓަކީ 8.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ ކަމުގައި ވާއިރު، މިއީ ޖީ.ޑީ.ޕީގެ ނިސްބަތުން 7.4%. މިއީ ފިސްކަލް ސަސްޓެއިނަބިލިޓީގެ އަމާޒާ އެއްގޮތަށް ޖީ.ޑީ.ޕީގެ ނިސްބަތުން 5%އަށް ވުރެ ކުޑަ މިންވަރަށް [illegible] [illegible]، އަންނަ އަހަރު ޚަރަދު ކުޑަކުރަން ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވާ ފިޔަވަޅުތައް [illegible] ތަންފީޛުކުރެވިއްޖެ ނަމަ، މުޅި [illegible] މި އަމާޒު ހާސިލުކުރެވޭނެ. މި [illegible] އަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް ތަންފީޛުކުރުމުގައި އޮތް ބޮޑު ގޮންޖެހުމަކަށް ވަނީ، ފައިނޭންސް ހޯދުން ދަތިވުމާއި [illegible] ލިބުން. އަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ ފައިނޭންސިން ޕްލޭނަށް ބަލާއިރު، ޑޮމެސްޓިކް ދަރަނި އަދާކުރުމަށް ސޮވެރިން ޑިވެލޮޕްމަންޓް ފަންޑު [illegible] ހިމަނައިގެން ބަޖެޓު ފައިނޭންސްކުރުމަށް 17.2 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހޯދަންޖެހޭ. މިގޮތުން 12.4 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހޯދަން ރާވާފައި ވަނީ ބޭރުގެ ފައިނޭންސިންއިން. މިގޮތުގައި [illegible] 4.7 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހިލޭ. ބައިނަލްއަޤްވާމީ މާލީ އިދާރާތަކުންނާއި ރަށްޓެހި ދައުލަތްތަކުން ހޯދުމަށް 450 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު، އަދި ގްރީން ނުވަތަ ބްލޫ ބޮންޑެއް ވިއްކައިގެން 50 މިލިއަން ޑޮލަރު، [illegible] [illegible] ފައިނޭންސިންއިން 4.9 މިލިއަން ރުފިޔާ ހޯދަން ރާވާފައިވާ. މިގޮތުން ބޭރުގެ ފައިނޭންސިން ހޯދަން ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވާ 500 މިލިއަން ޑޮލަރު ހޯދުމަށް ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް ސަރުކާރުން މި ވަނީ ފަށާފަ. މިގޮތުން، އެހެނިހެން އަރަބި [illegible] [illegible] ކުރަމުން. އަދި ފައިނޭންސް ހޯދަން ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވާ މިންވަރަށް ނުލިބިއްޖެ ނަމަ، ދެން ކަންކުރާނެ ގޮތުގެ ޕްލޭނެއް އެކުލަވައިލުމުގެ މަސައްކަތް މި ދަނީ ކުރަމުން. މިގޮތުން، ފައިނޭންސް ނުލިބިއްޖެ ހާލަތެއްގައި ދެން އަންނަނީ ގޮތަކީ، ޚަރަދު [illegible]. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން؛ އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ފާހަގަކުރި ގޮތަށް، އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް އޮތް އަހަރުތަކުގައި އެންމެ އިސްކަމެއް ދޭންޖެހޭ ކަމަކީ [illegible]، ދައުލަތުގެ މާލީ ހާލަތު ރަނގަޅުކުރުން، ފިސްކަލް [illegible] ދަރަނީގެ ދުރުދެމެހެއްޓެނިވިކަން ކަށަވަރުކުރުން. [illegible] ބަޖެޓުގައިވާ ޚަރަދު ކުޑަކުރުމުގެ [illegible] ހިސާބަށް؛ އެއީ ފިސްކަލް ސަސްޓެއިނަބިލިޓީގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އަމާޒުތައް ހާސިލުވާ ހިސާބަށް [illegible]

ހުރިކަން ފާހަގަކުރަން. ވީމާ، މިހާރު ހުށަހެޅިފައިވާ ޚަރަދު ކުޑަކުރުމުގެ ސިޔާސަތުގެ އިތުރުން ވެސް ކަންކަން ރާވައި، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ފައިނޭންސިންގައި ހުރި ހިޔާސްތައް ކުޑަކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރާނަން. މި މަސައްކަތުގައި ތިޔަ އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ފުރިހަމަ އެއްބާރުލުމާއި ތާއީދު ލިބޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ތަމަންނާކުރަން. އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޑރ. މުޙައްމަދު ޝަފީޤް. އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގެންފައިވާ ބޭފުޅުންގެ ލިސްޓުގެ ތަރުތީބުން ފުރުޞަތުއަރުވާލުން ދާނަން. ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގެންފައިވާ ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން މި ވަގުތު ފްލޯރގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން، ފުނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި މި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާފައި މި އޮތް ބަޖެޓާ ގުޅޭ ވާހަކަދައްކާއިރުގައި ފާހަގަކުރަންޖެހޭ ފުރަތަމަ ކަމަކީ އަޅުގަނޑު ހިތުން، އިތުބާރީ ހަމައެކަނި ދައްކާ ވާހަކައަކުން ލިބޭ އެއްޗެއް ނޫން. އިތުބާރީ ދައްކާ ވާހަކައާއި އެ މައްޗަށް ކުރެވޭ އަމަލުން، ކުރިން ދެއްކި ވާހަކައާއި އަމަލާ ދިމާވާ މިންވަރެއްގެ މައްޗަށް ކުރެވޭ ކަމެއް. އެންމެ ފުރަތަމަ ކަމަކަށް، މި ސަރުކާރަށް ދިވެހި ރައްޔިތުން ދޭ [illegible] [illegible]، އެ ބޭފުޅުން ދެއްކި ވާހަކަތަކަށް އިތުބާރުކުރެވޭ ކަމަށް ދެކޭ. އެ ވާހަކަތަކަށް [illegible] ސަރުކާރާ ހަމަޖެހިވަޑައިގެންނަވާ ބޭފުޅުން [illegible] ކަމަށް ދެކޭ، އެހެންނަމަވެސް، ސަރުކާރާ ހަމަޖެހިވަޑައިގެން އެންމެ ފުރަތަމަ [illegible] [illegible] ވާހަކަތަކާއި، ކުރިން [illegible] ވަޢުދުތަކާ ދިމާވާކަން ވަރަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ. މިސާލަކަށް ބައްލަވާ! [illegible] ހުރި އެއްވެސް [illegible] [illegible] ކަމަށް. [illegible] [illegible] ހުރިހާ ކަމެއް [illegible] ކަމަށް. [illegible] އެއްވެސް އެއްޗެއް، [illegible] [illegible] ސަރުކާރުން [illegible] އެއްވެސް އެއްޗެއް އަނބުރާ [illegible] ކަމަށް، އަދި [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށް [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 50 އަހަރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ރައްޔިތުން ރަން ޒަމާނަކަށް އަރިވިދި، އެ ހިސާބުން މި ހިނގަމުންހިނގަމުން އައިސް އަނެއްކާ ކަޅު އަނދިރިކަމުގެ ތިރަ ވައްޓަވައިލެއްވި. އެއީޕީއާއި އެއްގޮތަކަށް ވެސް ދިވެހި ރައްޔިތުން އެދޭ ގޮތަށް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ފަހަރުގައި ބައެއް ބާރުތަކުން ހަނދުމަފުޅުނެތިޔަސް، 2008 ގައި އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ލިބުނު ފުރުޞަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް މަސައްކަތްކުރިން ދިވެހިންނަށް ހެޔޮ ގޮތްތަކެއް ހޯދަން. އެކަމަކު، މިއަދު މި ފެނުނު ސަރުކާރައި، މިހާރު އޮތް ސަރުކާރާއި ހުރި ފަރަގު ސަރުކާރުގެ އާޚިރުގައި ކަންކަން ހިނގައިދިޔަ ގޮތާ ވަރަށް އެއްގޮތް ކަންތައްތަކެއް ފެނި ކަމަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. މިސާލަކަށް، އާދެ ވަޒީފާތަކުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ކިޔަމުން އައި ކަންކަމާއި ދަތިކަމުން އަދި ވާހަކަދައްކަމުން ވަރަށް ބޮޑު ބަރުދަސްކަމުން އަދި ދުވަސްކުރަމުން އައި. ރައްޔިތުންގެ ސަރުކާރު ހިންގުމުގެ ދެ ދިރުސާޖީދި ޚުދުޖެހުނަސް ވާން ކަމަށް ވިސްނުވި. ރައީސްކަމަށް ވަޑައިގެން ފުރަތަމަ އެމް.ޓީ.ސީ.ސީ.އެލް.އީގެ ހިއްސާ ވިއްކަވައިލެއްވި. އެވެސް ނިކަން ބައްލަވާ! ދިވެހި ވިޔަފާރިވެރިއަކު 25 މިލިއަން ޑޮލަރަށް ބައްލަވައިގަންނަވާން އޮތް އެއްޗެއް ބޭރު ބަހަނާކަށް ވާނުވާނީ 16 މިލިއަން ޑޮލަރަށް ވިއްކަވައިލެއްވީ. އަނެއް 9 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ހިއްސާ ވަން ކޮބައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނޭނގޭ. ހަމަގައިމު ދިވެހި ވިޔަފާރިވެރިއަކު 25 ޕަސެންޓު ބައްލަވައިގަންނަވާން ނިންމަވީމަ، އެގޮތުގައި އާރު ބޮޑު ބަހަނާކަށް 16 މިލިއަން ޑޮލަރަށް ވިއްކަވައިލެއްވީ ޔާމީންގެ ސަރުކާރުން. ޖައިސާ ގައިދޮރުން ނިންމަވި ގޮތުގެ ވާހަކަ. އަނެއްކާ ނިކަން ބައްލަވާ! ދިރާގުގެ ހިއްސާ ވިއްކަވައިލެއްވީ. އާދޭހެ އޮތީ ކޮން ސިޔާސަތެއް ކަމެއް الله ދެނެވޮޑިގެންވޭ. އާދެ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް! ދުނިޔޭގެ ވިޔަފާރިތަކުގައި ހުރި ތަފާތު ވިޔަފާރި. ބޭނުމަކީ ހޯޅި، އެއަރޕޯޓުން ވެސް 78 މިލިއަން ޑޮލަރު ފުރަ ދިނައިން ލިބުން ތިޔައީ. والله أعلم. ބައެއް ހިސާބުތަކުން ބުނޭ، ލިބޭ މަޢުލޫމާތުގައި ބުނޭ، 28 މިލިއަން ޑޮލަރު މި ގޮތުގައި ނުނިކުމޭ. 78 މިލިއަން ޑޮލަރަކީ ދިޔަ ސަރުކާރަށް ލިބުނު ބައި. އަނެއް ބައި މި ގޮތުގެ ނުނިކުމޭ. އާދޭހެއްކުރަން މިއަދު އެބަ އަޑުއިވޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް، ޗިޓުގަ ގޮއިދާއިން 17 ބިލިއަންޑޮލަރު ގުޅޭ ދިވެހި ސަރުކާރަށް ނުލިބި ވެއްޖެ. ދައުލަތަށް ނުލިބި ވެއްޖެ. މިދިޔަ 2008 ގައި ހުޅުވުނު ފިޔަވަޅުގެ ތެރޭގައި އެބައި ސަރުކާރު ބަރުލަމާނަކުން ރިޕޯޓުކޮށް ޚާރިޖީގެ ބާރުތަކުގައި ގޮތް ބަދަލުކުރުމަށްޓަކައި ހާލު، ދިވެހި ދައުލަތުގެ މުދަލު، ހާލު. އެބައިން ގެއްލުނު ވަރު ބަދަލުގައި ޗެކަރަސްގައި އިސްކުރި ދުވެދޫ ކަރުދާސް ވިލާގެ ބޯޅާ؛ އެ ބޯޅާއަކަށް ބޭރުގެ ހަށްޖެ ރާއްޖޭގައި މިއަދު ވެސް އެބަ ހުއްޓޭ. މިދިޔަ ދައުރުގެ ފަށައިގެން ދައުރެއްގެ ފަށައިގެން ވެސް އެކަނި ދޭތެރޭ ބަދަލު ހުއްޓުމެއް. އެ ދައުރު ޢައްޔަން ކުރީ ދިވެހި ޚަޒާނާ ދެއްކި ފުރުޞަތު. ހިއްސާ ރައްދުވެ. ހިޔާލު ހިފަހައްޓަވާ، މިސާލަކަށް ފުރާތި ފޮނުވީމަ މިސާލު މިހާރު ދޭތެރޭ ބަދަލު ހުއްޓުން ވިކޭ ހުރި ވިސްނޭ. ސަރުކާރު ޢަމަލުކުރާ މީހުން ވަރަށް ގިނައިން. ސަރުކާރުން ހިނގާ ގޮތުގެ ވާހަކަ ދަންނަވަން. ދިއަބަ ކޮށްލެވޭ ފަރާތްތަކުގައި، ދިއަބަ ކޮށްލެވޭ ފަރާތްތަކުގައި ފަސް.ޗީ.އީ ވިއްކާލައިފި ވާހަކަ. ދިއަބަ ކޮށްލެވޭ ފަރާތްތަކުގައި ދުންފަތުގެ މިޔަށް ވިއްކާލާ

ވާހަކަ. އަދިވެސް ދިވެހި ސަރުކާރުން ހިންގާ ކުންފުންޏެއް އޮތީއޭ ބޭރު ޤައުމަކަށް ވިއްކައިލާ ވާހަކަ ދެއްކުމީ. މަނިކުފާނު ހަނދުމަފުޅުބަހައްޓަވާތި! އެއީ ނޫން ދިވެހި ދައުލަތަށް ފައިސާ ހޯދަވަންޖެހޭ ގޮތަކީ. މިދެންނެވި 17 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބޮޑުބަޔަކީ އަޅުގަނޑު މި ގަބޫލުކުރަނީ، ކުރީ ސަރުކާރުން، މިދެންނެވި 2008ގެ ސަރުކާރުން ނަހަމަ ގޮތުގައި ދެއްވި ރަށްތަކުން ލިބެންޖެހޭ ފައިސާއާ. ދިވެހި ދައުލަތަށް ދަރާފައި އޮތީއާ އާދޭ ބޮޑު އެއް ޖިންސާ އުފެދެންޖެހިފައިވަނީ ކުރީގެ ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދު. އެ މަނިކުފާނުގެ ވެރިކަމުގައި އެ ހިންގެވި، މިދެންނެވި ރަށްތަކުން ލިބެންޖެހޭ ފައިސާ ނުލިބި، ދިވެހި ދައުލަތަށް އެހާ ބޮޑު ގެއްލުމެއް ވެފައި އޮތީ ކަމަށް އެ މަނިކުފާނު ވިދާޅުވަންޏާ އެ ހިންގާ އުފުއްލަވައިގެންނަވާނެ އެއީ ބޭފުޅަކީ، އެ ބޭފުޅާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހަމައެކަނި ސިޔާސީ ވާހަކަ ދައްކައިގެންނެއް މި ޤައުމު ހަމަހަމަކޮށްނުލެވޭނެ. ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ މަސްއޫލިއްޔަތު މި ސަރުކާރުން، މިހާރު މި އޮތް ސަރުކާރުން ނަގަހައްޓަވާނެ ކަމަށް ވިދާޅުވޭ، މި ބޭފުޅުން ބައިވަރު ވަޢުދުތައް ވެވަޑައިގަތީ. އެގޮތުން އެއް ވައުދުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަ އެބަވޭ، އެކަނިވެރި މައިންނަށް ބާރަ ހާސް ރުފިޔާ ދެއްވާނެ ކަމަށް. ބަޖެޓުން އެއީ ފުރުޞަތު ނުލިބޭ. ހަމަ އެގޮތަށް ރައީސް ހާޖިނާގެ ވިޔަފާރިގައި ފަސް އަދިގަސްޖެހޭ ބާނާމަކާއި ފެންފޮދު ގޮވާ ކާރެއް. ބާޒާރުގައި އެތައް ފަހަރެއް ނުބަލާ? ލިބޭ ގޮތް ނުވި ކަމަށް. މަސްވެރިންނަށް ދިނަ ހާސް ރުފިޔާ ނަޔާފައިގެން ނުގޮސް ވަނީ ދެރާކަމާ ހުރީ ހޯދުމަށް ވާހަކަ ދެއްކެވި، މިހެން ބިޑު ކަމަށް ހަމަ ހަމަކޮށްދީ ހާސް ރުފިޔާ. އެހެންވީމާ، އެ ބާރުގެ ވައުދުތައް ފުދޭ ސަރުކާރުން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ސިޔާސީ އޮނިގަނޑެއްގެ ހިތްތައް ކަނޑައެޅިއްޖެ. މަސްވެރިންނަށް އެއްޗެއް ލިބުނު މީހަކު ސަރުކާރުން، އެހެނިހެން ސަރުކާރުތަކުން ދިވެހި ރައްޔިތުން މިހާރު ފެށް ފުރުސަތުވެރިކަމާ އޮތް އެ ހަމަޖެހިލާނެ. މި ސަރުކާރުން އަމަލުކުރާ ގޮތުގެ މައްޗަށް މި ފޮނުވާލަ ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅާ ގޮތެއް އިސްލާ ރައްޔިތުން ކިޔައެވެ. މަސްވެރިންނަށް 25 ހާސް ރުފިޔާ ބޭނުންކުރުން އަދި ބަޔަކުގެ ދުވަހުގައި އަނބުރާ ދޫކޮށްލައި މާލީ ސަޕޯޓް ކުރެވޭނެ. އެ ކަންކަން ނިމުނު ދިވެހި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ރަމްޒުތައް ވެސް ކަނޑައަޅާފައި ނެތް. ވަރަށް ބޮޑަށް ދާދި ގައިމު ފަހުން ވަނީ އެހެން މި އެރުވުމަށް ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ. އެ ކަންކަމަށް ހިނގަމުންދާ ގޮތް ވާހަކަ ފާހަގަ ކުރެވޭނީ، ދިވެހި ރައްޔިތުން އެހެން ނިމިބިޔަ ބާނީ، ނިމިބިޔަނީކަން 2012ގައި ފެށި ސަރުކާރުގެ ނުހައްޤު. އެ ދިވެހި ރައްޔިތުން އަދިވެސް މި ދައުލަތުގެ ދިދައިގެ ހިތްވަރު ދީފައި މިހެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން އޮތީ، މި ބަޖެޓުން ވެސް ވައުދުތަކުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ބައެއް ރަށްތަކަށް ފަސްޓް އެހީ ކުރާނެ ގޮތަކަށް ހުށައަޅުއްވާފައިވާ ސަރުކާރުގެ ޝަރުޠު ނިމޭ އަޅުގަނޑު ނުދަންނަވަން. އެހެންވީމާ، އެ ރަށްތަކަށް ހިތްހަމަޖެހޭ ގޮތަށް މި ބަޖެޓުގެ ބައެއް ކަންކަން ހިމެނޭނެ ރަށްރަށް ކަމުގައި. އޭގެތެރެއިން އަޅުގަނޑު ހުށައަޅަން، އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ބޮޑު ބައެއް ރަށްތަކާއި ބޮޑު ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ތެރޭގައި އެބަހުރި، އެ ރަށަކަށް އިސްލާމީ މަރުކަޒެއް ބިނާކުރަން. އޭރު ނ. އަޅުގަނޑު ކޮބާ ބޮޑު ރަށެއް. އެ ރަށުގައި މިސްކިތުގެ ދަތުރުކުރާ ބޭފުޅުން. ޖާގައިގެ

ދަރިވަރުން އެބަހުރި. އަނެއްކާ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތު މަތިކުރުން، އިސްލާހުކުރުވި، އެއަށް އަހުލުވެރިކުރުން. ޖީލުތަކެއްގެ މައްޗަށް ޖީލުތަކެއް އަންނަމުންދާއިރު، އެބަޖެހޭ އެކަން ކުރަން. އަޅުގަނޑު އެދެން، ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި މި އިޞްލާޙު އަންނަން. އެއާއެކުގައި ޤާނޫނަކީ ކޮބާތޯއެ. އެއީ އަޅުގަނޑު ހިތުން ތި ބޭފުޅުންގެ މިހާރު އޮތް ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާތަކުގެ ތެރޭގައި ވެސް ހިމެނޭ ކަމެއް. ބަޖެޓުން ފެންނަން ނެތް. އެކަން ހިމަނުއްވައިދެއްވުން އަޅުގަނޑު އެދެން. އައިސްޕްލާންޓެއް އެއީ، ފުނަދޫ ޖަމާޢަތުސްކޫލު ބޭނުންވެގެން އަންނަ ކަމެއް. އެކަން ކޮންމެހެން ހިމެނުމަކީ އަޅުގަނޑު އެދޭ ކަމެއް. ހަމަ އެގޮތަށް އިސްޕީ ކޮމްޕިއުޓަރު ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި އަސްނަރަސްވާނެ. އެ އެކަށީގެން ނުވޭ، އެ ޢަރަބި ގެދޮރުގެ ދަތިކަން އިންތިހާއަށް އޮތް ރަށެއް. މަދުވެގެން 150 ހައުސިން ޔުނިޓް ފުނަދޫގައި ގާއިމުކުރެވެންވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އެއަރޕޯޓުގެ ދަތިކަމަށް، އަދުދުން ރާގަނޭ ފުރަމާއިރު ނުރުއްސޭ ފަހަރު ހަދުމަކާ އެކުގައި ރަށަށް އެ އެއަރޕޯޓް ބައިނަލްއަޤުވާމީ ގޮތުން ފެށުމަށް މި ބަޖެޓުގެ އިންތިޒާމު ހަދަން ކާމިޔާބުވެގެން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އަދި އާބާދީގެ ގޮތުން ބޮޑު، ހުޅުމާލޭ ޖަލްސާގެ އާބާދީ ބޮޑު ރަށަކަށް ވީ، އެ ރަށުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުން، އިޤްތިޞާދު މުސްތަޤްބަލު ބިނާކުރުމުގެ ސަރުކާރުން އެކި ދާއިރާގެ ފެށި އަޅާ. އެހެންވީއިރު، އަދި ޒަރޫރީ ކަމެއް ހުރި މުޅި ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ހިމަނުއްވާފައި ނުވެއްޖެ. އެ ރަށުގައި ދަތުރުކުރާ އެ ރަށާ މުޅިން ނިސްބަތްވާ ދަތުރު މި ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ކޮންމެވެސް ބަޖެޓެއް މިހާރު ނެތް. ރަށުގެ މަގުތަކުން ބަނދަރު ކޮންމެވެސް މިންވަރަކަށް ހައްލުކުރަން ޖެހޭ ކަމެއް، އަދި ވިސްނާ ވިސް މަގުތައް ދުރުގައި ކޮންމެވެސް ކަމެއް ވާނެ، އެ މަގުތައް ކޮންމެވެސް މި ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ހިމަނުއްވާފައި ވަނީ އެކަން ބޭނުންފުޅުވުމަށް ސާފުކުރާށެވެ. ހުޅުމާލޭ ސިޓީގެ ދަތުރު، އެހެން ފަރާތުން ނުދާނެ. އަޅުގަނޑު މި ރަށު ބަޖެޓަށް ބޭނުން ކުރާ ނޫން ބަޖެޓަކުން، މި ސަރުކާރުން ކަލާ އެކަމާ މުނިކިލަ ނޫނީ ޝުޢޫރު ތަރައްޤީ ދިނުމަށް ކޮށްދެއްވުމުގެ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދަތުރު ދެއްވާނެ ދަތިކަމުގެ. ކަނޑުއެޅިފައި އުފެދުނު ހިނގާ ކަންކަން، އެއާއެކު އަދި ބޭނުމަށް ވުޒާރާގެ ތެރޭގައި ބަޖެޓު ސަލާމަތީ ދުވަސްތަކުގެ އަދި ރަށުގެ މުދަލާ ބާނާ ޖުމްލަ ޑިފެންސް 4 މިލިއަން ރުފިޔާ. އަޅުގަނޑު ބުނަން 8 ކޮމްޕިއުޓަރު، އަދި މަދުވެގެން 8 ކޮމްޕިއުޓަރު ސްކޫލުތަކަށް މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ދަތުރު. އެ ދަތިކަން ފެނޭ މި ބަނދަރުގެ ސަރަހައްދު ބޮޑުކުރެވޭތޯ ދަތުރުފަތުރު އިންތިޒާމު ކުރަން ވީމާ، އަދި އާބާދީ ޕްރޮޖެކްޓް ބާކީ ހުރި ސްކޫލުގެ ބަދަލުގައި އެހެން ކަންކަމާ ޙާލަތު ފޮނުވާ ކަމެއް. ކަމަކީ އުޅުއްވާ ރަށެއް. ގާތުގައި ހުރި ސަރަހައްދު ކަނޑައަޅާ، ހައުސިންގެ ޔުނިޓް އަދަދު ބޮޑު ކަމަށް. އެ ބަޖެޓުގައި އާބާދީ އިމާރާތްކުރުމުގެ ތެރޭގައި ހިމަނާ ބަޖެޓު. ކޮންމެވެސް 50 އެ ބަޖެޓުގައި ހައުސިން ޔުނިޓް ގާއިމުކުރަން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އާބާދީގެ ސްކޫލުގައި މި ދަރިވަރުންނަށް ކޮމްޕިއުޓަރު އިންތިޒާމު ބާކީ ހިމެނޭ ސްޓާފުންނަށް ގެދޮރު ދިނުމަށް އިމާރާތް ކުރަން، އެހެން ބަޖެޓު، މަދުވެގެން ކޮމްޕިއުޓަރު

އެކުގައި ހުންނާނެ ގޮތަކަށް އިމާރާތްކޮށްދެއްވުން ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން. ވަޢުދުގައި ވެސް މި ދެންނެވިހެން، ކައުންސިލު އިދާރާގެ ދަތިކަން، ޖާގައިގެ ދަތިކަން އިންތިހާއަށް އެބައޮތް. މިހާރު މި ބަޖެޓުގެ ދުވަސްވަރު މިކަން ތި ބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަނޑު ހަނދުމަފުޅުކޮށްދެއްވަން. މި އަހަރުގެ ބަޖެޓު، މި ފުރާ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި މި ބައި ހިމެނުމަކީ، 50 ހައުސިން ޔުނިޓު ވަޢުދަކަށް ހިމެނުމަކީ ވަރަށް ބޭނުންތެރި، މުހިއްމު ކަމެއް. ސްކޫލް 6 ކްލާސްރޫމް އިމާރާތްކުރުވި ނިމުނާއިރު، އޮފީސް ޖާގައިގެ ދަތިކަން ވަރަށް ބޮޑަށް އޮންނާނެ ކަމަށް އެ ރަށު ސްކޫލުން ފާހަގަކުރަމު. އެހެންކަމުން، ސްކޫލަށް މި ދެންނެވި ކްލާސްރޫމްގެ އިތުރުން، އޮފީސް އިމާރާތެއް ހިމެނުމުން އެއީ، ވަރަށް އެ ރައްޔިތުން އެދޭ ކަމެއް. އޭގެއިތުރުން 50 ހައުސިން ޔުނިޓު އެ ރަށުގައި ވެސް އެޅެންނާނެ. އެ ރަށަކީ ވެސް އާބާދީ ބޮޑުވަމުން އަންނަ ރަށެއް. ބިމުގެ ޖާގަ އުނި ބަދަލުނުވާ، އާބާދީގެ ނިސްބަތުން އަމިއްލައަށް ގެދޮރު އަޅައިގެން އުޅުން އެހާ ފަސޭހައެއް ނޫން. ފުދޭ ފަސޭހަ ސްކީމްތަކުގެ ދަށުން ހައުސިން ޔުނިޓު ވިއްކުން އިންތިޒާމަކީ ހަމަޖައްސަމުން، 50 ހައުސިން ޔުނިޓު ވަޢުދުގައި ވެސް އޮންނަންވާނެ. މި ދެންނެވި ކަންކަމަކީ ރައްޔިތުން ވަރަށް ބޮޑަށް އެދޭ ކަމެއް. އެ ކަންކަން ނުހިމަނައި ބަޖެޓު ފާސްކުރަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިސާބުން އަދިވާ އެހާ ފަސޭހައެއްނުވާނެ. މި ހުށަހާ ކަމަކަށް ބައްލަވައި ބަޖެޓުގައި ރަނގަޅު ގޮތަކަށް ހިމަނައިދެއްވާނެ ކަމަށް އުންމީދުކުރަން، ކޮމިޓީން ވެސް މި ދެންނެވި ކަންކަމަށް ބައްލަވައި ރަނގަޅު ނިންމުމެއް ނިންމަވާނެ ކަމަށް އަދި…

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ވާހަކަފުޅު ނިންމަވައިދެއްވުން ރިޔާސަތުގެ ފާޑުން އަދި ކުޑަ ވަގުތުކޮޅެއް ދެއްވުން އެދެން. ހަމަ ނިންމަވައިދެއްވުމަށް.

ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު އެދެނީ، ބަޔާއި ބަދަލާ ދިމާވާ ސަރުކާރުތަކުގެ ގޮތުގައި މި ސަރުކާރު ވާނެ ކަމަށް. ހާލު ވާހަކަ ދައްކަވައި، ޒާނޮރިތިރާބައްދެގެ ބައެއްގެ ގޮތުގައި ވެގެންނުވާ ކަމަކަށް އަހުކަނި ދެމެހެއްޓުމަށް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވަން އޮތީ، ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޙުސައިން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފުއްދުމުގެ ކުރިން، ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު މިހާރު ވަޑައިގަންނަވަނީ. އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު. މާފުކުރައްވާ! ސަލީމް ވަޑައިގެން އެބަ އިންނެވި. ފުރަތަމަ

އެދިވަޑައިގެންފައިވާ ތަރުތީބުން ފްލޯރަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި ބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަމުން މި ދަނީ. ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް.

ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އާދޭސް! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދޭސް! 2024 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހަޅާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ވެސް އެއްޗެއް ދަންނަވާލަން ބޭނުން. 2024 ވަނަ އަހަރަށް ދައުލަތުން ހުށަހަޅާ ބަޖެޓަކީ ގާތްގަނޑަކަށް 49 ބިލިއަން ރުފިޔާ. ދައުލަތަށް އާމްދަނީ ލިބޭނީ ކަމަށް ލަފާކުރެވިފައި މި އޮތީ ގާތްގަނޑަކަށް 32 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެހެންވީމާ، ޑެފިސިޓް ގާތްގަނޑަކަށް 15އާއި 18 ބިލިއަނާ މި ދެމެދުގައި ދާނެ ކަމަށް؛ ހަމަ މި އަހަރުގެ ބަޖެޓް ވެސް މި އޮތީ. މިގައި އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހޭ ކަމަކީ، ބަޖެޓްގެ ހުށަހެޅިގެންދާއިރުގައި އެ ބަޖެޓް ހަރަދުކުރުވުން [illegible] ހަމަޖެހިގައި އޮތުން. ގާތްގަނޑަކަށް މި އަހަރު ވެސް ހުށަހަޅާ ބަޖެޓުން ބަލައިލާއިރުގައި ހަމައެކަނި [illegible] އާމްދަނީއިން ފުދޭ ރިކަރަންޓް ޚަރަދު އެބަ ބޮޑުވޭ، ގާތްގަނޑަކަށް ދެ ބިލިއަނަށް [illegible]. އެހެންނަމަވެސް، ދައުލަތުން އެކަށީގެންވާ [illegible] [illegible]، މިކަން ހަމަޖެހިގެންދާނެކަމާ [illegible] އަޅުގަނޑު ޝައްކެއް ނުކުރަން، ދައުލަތުގެ އާމްދަނީ އިތުރުކުރުމަށް ބަލައި އެކަމު އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދައުލަތުގެ އާމްދަނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދައުލަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ދައުލަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ގާތްގަނޑަކަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދައުލަތުގެ [illegible]. މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ބަޖެޓް [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑު [illegible]، އެ [illegible] ހަމަ [illegible] [illegible]. އެ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު؛ [illegible] މި [illegible] [illegible]، ބަޖެޓް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހަމަ [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދައުލަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، ހަމަ [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ބަޖެޓްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެއީ މި [illegible]، 2023 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ވެސް ހަމަ [illegible] 49 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެހެންވީމާ، [illegible] އަހަރަށް [illegible] ބަޖެޓުގައި 49 ބިލިއަން ރުފިޔާ [illegible] އެއީ ދައުލަތުގެ [illegible] [illegible] އަހަރު [illegible] [illegible] އެއް [illegible]. އެހެންނަމަވެސް [illegible] [illegible] އަހަރަކު ވެސް މި ދަނީ [illegible] އެއް އަހަރުން

އަނެއް އަހަރަށް 6 ބިލިއަން ނުވަތަ 7 ބިލިއަން ނޫނީ 8 ބިލިއަން ރުފިޔާ އުވަރުދު ގޮތުގައި ބަޖެޓް އުވަ ބޭނުވެގެންނެތް. އެހެންނަމަވެސް، އަންނަ އަހަރަށް ހުށަހަޅާ ބަޖެޓް މި އޮތީ ހަމަ މި އަހަރުގެ ބަޖެޓާ ހަމަ ދާދި އެއްވަރަށް، 49 ބިލިއަން. މި އަހަރު ވެސް 49 ބިލިއަން. މި އަންނަ އަހަރަށް ހުށަހަޅާ ބަޖެޓުގައި ވެސް މި އޮތީ 49 ބިލިއަން. އެހެންވީމާ، މި ކަމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑު ބަޖެޓް ހެދި ފަރާތްތަކަށް އަޅުގަނޑު ޝުކުރުދަންނަވަން. ދެން އަޅުގަނޑު ދިރި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން. ހުރި ކޮންސްޓިޓުއެންސީ މިދިޔަ ފަސް އަހަރަކީ، ޚާއްޞަކޮށް އަޅުގަނޑު ދާއިރާގެ އޭރުގެ ކައުންސިލަރުން ވަރަށް ސިޔާސީކޮށް ދިޔަ އަހަރެއް. ފަސް އަހަރު. އަޅުގަނޑުވެސް ދަންނަވާލީ، ހަމަ ގޮތުގައިކަން ބޭނި ހަމަ، އުވަރިދު ގޮތުގައި ހަމަ އެއް ކަހަލަ ވެސް ނުކުރެވުނު އިސްލާހު. ކުރީ ސަރުކާރުން ހިންގަމުންދިޔަ މަގުމަތި ނިންމަމުއިދިން. އޭގެއިތުރުން ހުސްބިމުގެ އިސްލާހުތަކުގެ ފާހަގަ ދެން މި އަންނަނީ އިސްކޫލް. ދެން ހަމަ މައިގަނޑު ބޭރު އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ނުކުރެވޭ. އެ ކަމަށް ބަލާއިރު އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޭނުން ހިމާޔަތްކުރަން. މި ސަރުކާރުގެ އެންމެ ފުރަތަމަ އަހަރުގައި އަޅުގަނޑު ބަޖެޓުގައި [illegible] ހުޅަނގު ބަނދަރު، 30 މިލިއަން ރުފިޔާ ހިމެނިން. އަދި ޕްރޮޖެކްޓް އުޅުމަށް 20 މިލިއަން ރުފިޔާ ހިމެނިން. އެހެންނަމަވެސް، ފަސް އަހަރު ނިމިގެންދިޔައިރުގައި މިއިން އެއްވެސް މަސައްކަތެއް އަދިވެސް ގޮތެއް ފެށިގެނެއްނުވޭ. ޕްރޮޖެކްޓް ވީ ބަސްއެއް ނޫނޭ. ޕްރޮޖެކްޓް އެއްވެސް ދިމާއަކަށް ބަދަލުވި ބަސް އަޅުގަނޑު ފެނިގެންދިޔައީ. އޭގެއިތުރުން ބަނދަރު އެއްވެސް ވެސް، ގޮތުގައި ދާއިރާ އެއްވެސް ވެސް ހަމަ ދެއްކިއްޖެ ސަރުކާރުގެ ކަމަކަށް ނުވެގެން ދެއްކިދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އަދިވީ ބަސް އަދިވެސް އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ފެށިގެނެއް ނުވޭ. މިކަމަށް ބަލާއިރު އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހިތާމަކުރަން. ފަސް އަހަރު ދިޔައިރުގައި ހާދިސާތަކުގެ އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރެވުނީމަ، އެއީ، އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެން ދަންނަވާލަން އަދި ކުރި ސަރުކާރު ބަޖެޓް ސަރުކާރު ތަކުރާރުކުރާ މަ ބޭނާ އިސްލާހު ކޮށްލަން ހޯދާ ކަމެއް. ދެން އަޅުގަނޑު ވެސް ވަޢުދުތަކެއް، ދަރުމަވަންތަ ކުރިއަށް ހުޅަނގު މަސްތޫރު ހިންގާވަރަކަށް އެއްވެސް ސަރުކާރަކަށް ތިބޭފުޅުންނަށްވެސް. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ވަޢުދުތަކެއްގެ ބަޔާނާ. ދަރުމަވަންތަ ޕްރޮޖެކްޓު ރިސޯޓް ބަޔާންކުރުމުގައި ވެސް ދަރުމަވަންތަ ރިޕޯޓް އާޚިރުގެ ނިސްބަތުން ހަމަ ވަރަށް ބޮޑު ވިސްނުންތެރިކަމާ އެކުގައި. އެހެންކަމުން ޤާނޫނުގެ ހާލަތު އެއް ދުވަހުން އަނެއް ދުވަހަށް ގޮސްފައިވަނީ ނަތީޖާ ހުރި ކަމެއް ނޫން. މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ސަރުކާރުން ޕްރޮޖެކްޓް ބަނދަރު ހިމާޔަތް ފެށިފައި ހުރިކަން. ހަމަ ހަނދާންކުރަން، މިދިޔައިރުގައި ސަރުކާރުން ހިންގާފައިވާ ފަސް ޕްރޮޖެކްޓް ހިމާޔަތް ފެށުމުގެ ޕްރޮޖެކްޓް ބާކީ. މި އިރު އިސްލާހުތަކުގެ ވާހަކަ. ހަމަ ހިތާމަކުރަން ވަރަށް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ބާކީ ސަރުކާރުން ޝުކުރުދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުގެ ޤައުމަށް، މިދިޔަ އަހަރު ވެސް ނުނިމިގެން މަސައްކަތްތަކެއް މި ސަރުކާރުން ކުރިއަށްގެންދާނެކަމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ؛ އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓް ބަލާ ގޮތުން ވާހަކަދައްކާއިރުގައި ހަމައެކަނި، އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނުން ހުރިހާ ދާއިރާއެއް ހަމައެކަނި

ދާއިރާގެ ވިސްނުމެއް ވެސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ މައިގަނޑު މަސައްކަތަކަށް ވާންޖެހޭނީ، މުޅި ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ދާއިރާއެއްގައި ވެސް ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތައް، އަދި މުޅި ރާއްޖޭގެ ވެސް މަސްލަހަތަށް ބަލައި، އަދި މުޅި ރާއްޖޭގެ އެންމެހައި ރައްޔިތުންގެ މަސްލަހަތަށް ބަލައި ވަކާލާތުކުރުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނުން އެންމެ ބޮޑަށް ބަހައްޓަންޖެހޭނީ ރައްޔިތުންގެ ހާލަތު ރަނގަޅުކުރުމަށް. ރައްޔިތުންގެ ހާލަތަކީ، މިއަދު އެންމެ ރަނގަޅު ހާލަތެއްގައި ނޫން ތިބީ. ނިކަމެތިން ވަރަށް ގިނަ. އާމްދަނީ މަދުން ލިބޭ މީހުން ވަރަށް ގިނަ. އަދި ވިޔަފާރިކުރުމަށް ވެސް އެންމެ އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ހިނގުމެއް ނުދޭ. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުގެ މި ދުވަސްވަރު ވިސްނުމަށް، [illegible] [illegible] ތަނަވަސްކަން، [illegible] ފައިސާ ލިބޭނެ [illegible] [illegible]، [illegible]، [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމު އެންމެ ރަނގަޅު [illegible] ނުދާތީ. މިހާރު [illegible] ބަލާއިރު [illegible] ވެސްނޫން، ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ؛ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބުނާ ގޮތުން ވެސް [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible]، މި [illegible]. [illegible] ވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛ އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަޖިލީހުންނާއި، އަދި ސަރުކާރާ ގުޅިގެން މަސައްކަތްތަކާއި ކުރަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ރައީސް ޑޮކްޓަރު މުޙައްމަދު މުޢިއްޒުގެ [illegible] ވިޝަން، ޓްރާންސްފޯމޭޝަން ޕްރޮގްރާމް ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އެކަމަށް ބަލައި އަޅުގަނޑު އެ މަނިކުފާނަށް ވެސް ޝުކުރުދަންނަވަން. މިގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ހަމައެކަނި ބޭނުމެއް ނޫން

އޮންނަންޖެހޭނީ. އަޅުގަނޑުމެން އެއަށް އިތުރަށް ގޮތެއް ވެސް ހޯދުމަށް ހުރި ހުރިހާ މަސައްކަތްތަކާއި ސަރުކާރުންނާއި، އަދި މަޖިލީހުންނާއި، ކަމާ ބެހޭ މުއައްސަސާތަކުން ކުރަންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ގޮތަކީ، މިގޮތުން މަސައްކަތްކޮށްދީ ކަމަށް ވަންޏާ، ދައުލަތުން މި ފޯސްޓްބުކިންގް ފައިސާ، އެތައް ބިލިއަން ޑޮލަރުގެ ހިފެހެއްޓިދާނެ ސަރުކާރަށް ހުރި ކަމެއް ނޫން. އެހެން މި ދަންނަވަނީ، މިސާލަކަށް އޮޑިޓް އޮފީސް؛ އޮޑިޓް އޮފީހުން ބުނާގޮތުން އަދަދަކަށް އަޅުގަނޑުމެން، ފާހަގަކުރަމުން ގެނެސްދޭ އެބަ ބަޖެޓް ޑިސްކަޝަން. އެ ބަޖެޓުގެ ބޭނުން އެހެން ޚަރަދުގައި އަޅުގަނޑުމެން އޮޑިޓް އޮފީސް އުފެއްދެވީ މިހިރީ، އާދެ މިސާލަކީ، އޮޑިޓް އޮފީހުން އަޅުގަނޑުމެން ނަ ފައިސާގެ އެބައި ގެނައި އޮޑިޓް އޮފީހުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހިސާބުން އެބަކަން. ހިސާބުތަކުގެ މަސައްލަ، ޓްރެޜަރީ ފަންޑުން މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރި ކަންކަން ހިސާބުކުރުމުގައި އަދި ގިނަ ސަބަބުތަކެއް. އ ހިސާބުކުރެވޭތޯ އޮޑިޓް ކުރިމަތިލާ ގޮތަކީ އޮޑިޓް އޮފީހުން މަސައްކަތްކޮށްފައި ނުވާނެ ދެ ސަބަބަކީ. އޮޑިޓް އޮފީހުން ސަރުކާރުގެ ފިނޭންޝަލް ސްޓޭޓްމަންޓްތައް އަންނަ އަހަރަށް އޮޑިޓްކުރުމަށް ނުވާނެ. އާދޭ ނަމޫނާއަކަށް، މި ކަންކަން ހިސާބު މިޔާންގެ އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ގެންދެވޭ މަސައްކަތް. އަދަދު ދީފައި ވާނެ ކަންކަމުގައި ވަކިވަކި ފައިސާ ދައްކާފައި ހުރި ގޮތް ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން ބެލިބެލުމަކީ ހުރިހާ ހިސާބު މިޔާން ކުރުމުގެ އެއްބަސްވުމެއް. ވަކިން ހިސާބުތަކާއި މިންވަރު ވެސް ނުދަންނަ، ކަންކަން ހިސާބުކުރަން ބޭނުނި، ހިސާބުތަކުގެ މަސައްކަތް ވަކިން ރިކަވަރީ. އަދި ހުދު ޕޮލިސީ-ޓްރެޜަރީ ޓްރާންސްފަރ ކަންކަން ސަބަބުން، މަސައްކަތް އަޅުގަނޑު ގާތުން ވަކިކުރެވޭ ހިސާބުތަކަށް. އ ބަޖެޓް ހިސާބުކުރަން އިސްލާހުކުރަން ކަމަކީ ވަރުގަދަ، އަދި މިއަދުގެ ބަޖެޓުން ސަރުކާރުން ފާސްކޮށްދޭނީ ޓްރެޜަރީ ސަޕޯޓް ކުރުމަށް. މި ސަޕޯޓްކުރުމަކީ ގާތް މިންވަރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓް ކަންކަން ހިސާބުގައި އޮޑިޓް ޖަހާފައި، އޮޑިޓް ކަންބޮޑުވުން ރައީސް؟ ކަމެއް މިހާރު ވެސް އެބަ އެބަހުރި، ތިޔާ ހިސާ އޮޑިޓް ކަމުގައި ތިޔައިން އޮޑިޓް ކަމުގެ ނުހިސާބުކުރަން. އ ނިސްބަތް މިހާރު މިހެންގެ ވިސްނުމުގައި މި ހުރީ. ސަރުކާރަށް އަންނައިރުގައި ބައެއް މިހެންގެ ވިސްނުން މި ހުރީ، ތިމަންނަމެން މި ޖެހި އެންމެ ގޮސް އަހަރު. މި ގޮސް އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ތިމަންނަމެން އަނބުރާ އެއްކަމުގެ ހިސާބުތައް. މިކަމަށް ވިސްނުމުގައި ދެން ބަހުރެ ވެސް އެބައޮތް. މި ޖީޑީޕީއާ އަދި ޖީޑީޕީގެ ގޮތުގައި ތި ހުރި ބަޖެޓުގެ ކަމުގައި މި ސަރުކާރުގެ ރިޕޯޓުކުރުމަށް މިއަދު ހަމައަށް ވެސް. ކަންމަތިވެސް ރިސާބުކުރެވޭ މިކަން ހުށަހެޅުނީ އިޤްތިޞާދީ ރައީސް. މިއަދު އިޤްތިޞާދީ ރައީސް ތިޔަހެން މަގުމަތީ ބަޖެޓް؛ ދެން ދިރާސާކޮށްދޭ ކަމަށް ގޮސް ގޮސް އެބަހުރި. އެއަށް ވިސްނާ، މި ދެބަސްވުންގެ މަސައްކަތްކުރުން ވިސްނުން ބަޖެޓް މިގޮތުން ބަޔާން ގިނައިން ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތަކަށް ހިސާބުކުރާ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އެންމެކުރަން. މިގޮތުން މަސައްކަތްކޮށްދިނީ ކަމަށް މި ދައުރުގެ ހިސާބު އިސްލާހުކުރެވުން އަހަރު ދުވަހަށް

ގޯސްވެގެންގޮސް، ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމުގެ ހާލަތު ދަށްވެ، އެހެން ކަންތައްތައް، ބިމާއި ނިޒާމު ދަށްވެ، ދެން ހުރި ކަންތައްތައް ދަށްވެ، ގައުމު ހަލާކުގެ ތެރެއަށް ވެއްޓިގެންދިއުމަކީ އެކަށީގެންވާ ކަމެއް. މިއީ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި ތިބި 87 މެންބަރުންގެ މައްޗަށް ވާޖިބު ކަމެއް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ގައުމުގެ ހާލަތު ރަނގަޅުކުރުމަށް ބަލައި މަސައްކަތްކޮށްދޭން. މުޅި ރައްޔިތުންނަށް މި ތަނަށް ސާފުވާނެ މުޅި ރައްޔިތުން ކާމިލު ދާއިރާތަކުން މިތިބީ އެކަކު މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ހޮވާލީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ މަޖިލީހަށް ވަޢުދުވެވުނު ހަމައަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ އަސްބާބު ބޭނުމަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަންތައްތައް ކުރުމުގެ ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންގެ މައިގަނޑު މަސައްކަތަކީ ވަކި ފަރާތެއް، މުޅި ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްކުރުން. ގައުމުގެ ހާލަތު ރަނގަޅުކުރުން. ގައުމުގެ ކަންތައްތައް އިސްލާހުކުރުން. އެ ނޫން ގޮތަކަށް މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި އަދިވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ކުރާނެ މިހާރު މަޖިލީހުގައި އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޭނުމާއި ވިސްނުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ގެންގުޅެއްޖެނަމަ. އެ ވިސްނުން ގެންގުޅޭ ހާލަތުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުން ހުންނާނީ އަބަދުވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކަންކަން ކުރުން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަންތައްތައް ސަރުކާރުގެ ތެރެއިން ކުރުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕްރޮޖެކްޓްތަކާއި ހުރިހާ އެހެން ކަންތައްތައް ކުރުން. މިކަން އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ހުއްޓުވައިލަން މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ޒިންމާދާރުކުރުމުގައި. އެހެންނަމަވެސް، މި ގައުމުގެ ހާލަތު ރަނގަޅުކުރުމަށް އެއްވެސް ގޮތެއް ނެތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ ވާހަކަ، މިހެން ހުރި ކަންތައްތައް އިސްލާހުކުރުމަށް ބަލައި މަޖިލީހުގެ ރައީސްއާއި ބޭފުޅުން ގައުމު ރަނގަޅު ހާލަތަކަށް، މަނިކުފާނަށް ފަސް ހަތަ ދައުލަތުގެ މިން ބޮޑުން ކުރުން އެއްބާރުލުމުގެ ވެރިޔާ. ހޯއްދަވާފައި ދަރުމަވާ ނަމަ، އެންމެ ބަނޑުގަދަ ފަރާތްތަކުގެ ވެރިޔާ، އެއީ މި ތަނަކީ ކަމަށް ވެސް ފާހަގަކުރުމުގެ ބަދަލު އޮތް މަޖިލިސް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ނިންމަވައިދެއްވުން އެދެން. ރިޔާސީ ޓައިމް ވަގުތު ދެއްވުން އެދެން.

އޫދަޅުރީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ މި ނިންމާލަމުން ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން އޮތީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މަޖިލީހާއި އިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ މަސައްކަތް ވަނީ ވެސް، ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި މުޅި މި ގައުމު އިސްލާހުކުރުމަށް ބަލައި މަސައްކަތްކޮށްދޭން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުން ތަސްލީމްކުރައި ހުރި މަޖުބޫރު ހާލަތުކުރުން. އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ނިންމާލަމުން. ވައްސަލާމް އަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ބަޖެޓުގެ ބަހުސްގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުގެ މަސައްކަތްކުރިއަށް ގެންދާނެ ގޮތާ ގުޅޭ ގޮތުން ދެއްކި އިރުޝާދުތަކަށް އަޅުގަނޑު ވިސްނަމުންދާނަން. އަދި މިހާ ދެއްކެވި ވާހަކަފުޅުތަކުގައި، ވަކިން ހާއްސަކޮށް ތަރައްޤީއިން ކޮރަޕްޝަން ނައްތާލުމާއި ހުއްޓުވުމާއި މަސައްކަތްކުރުމުގައި އަޅުގަނޑު އަބަދުވެސް ދެމިހުންނާނެ ވާހަކަ ދައްކަން. އަދި މިގޮތަށް އެއްވެސް ކަމެއްގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ހައިސިއްޔަތުން ހަމަ ތަޢާރުފް ފެށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ހަމަތު ދައުރުގައި އަޅުގަނޑަށް ދިމާވާން އެއްވެސް ބޮޑުކަމަކީ މިހާކަމުން އިނގިލިއެއްކޮށްފިން އެއްވެސް ކަމެއް މި ވީ ރިޔާސަތުގައި އަޅުގަނޑު ކޮށްފައެއްނުވޭ. އަދި އަޅުގަނޑު ހަމަ މިހާ ވިދާޅުވި ގޮތަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވެސް ދަންނަވައިލަން، ނަޒާހަތްތެރި މަޖިލިހަކަށް ހެދުމަށް ބޭނުމީ، ނަޒާހަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ހުރިހާ މެންބަރުން ވެވިދާނީ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުސަތުއަރުވަނީ ކޮންޑޯ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ހުސައިނަށް.

ކޮންޑޯ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ހުސައިން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2024 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓާ ގުޅޭ ގޮތުން ވާހަކަދައްކާއިރުގައި އަޅުގަނޑުގެ ނަޒަރު ގޮސް ހުއްޓުނީ އުމުރުން 9 އަހަރު، 10 އަހަރުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެއްކޮޅި ބައިތޯން ދަރުސްކަރުގައި އުސްތާޒު ބައިޝާއަތުން. އޭރު " ނިމާ މަދު އެއް ކަމަށް ފެނިފައި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޭނުންކަމަށް ފެނިފައި، ބިލާގެ މަސައްކަތްކުރުން ނުނިމި ބިލާއަށް ބޮޑު ލިބިދާނެ." މިއީ 50 އަހަރު ކުރިން އަޅުގަނޑުމެންގެ އާރުގެ ރައީސް، ރައީސް އިބްރާހީމް ނާސިރު އެޅުއްވި އިޖުތިމާޢީ ބިންގާތައް ފުރަތަމަ އާދޭހެން 50 އަހަރު ފަހުން އަޅުގަނޑުމެން ބަލާއިރުގައި އިތުރު އެއްވެސް ކަމެއް ބަޖެޓުތަކުގައި މި ގައުމުގެ އިޖުތިމާޢީ ސިސްޓަމްތަކަށް ފަރުވާކުރުމަށް ބަލާއި ނުވަތަ ޖެއިވަރިސްވެރިކަމުގެ ބަޖެޓުތަކުގައި ކުރިއެރުވިފައިވާ ކަމެއް ނެތް. ތަފާތު ކަހަލަ ކަރުނަތަކުގެ ފޮތް ކަހަލަ، ރައީސް މުރާޖިޢާތު ނަރުސިންގް ދައުލަތުގައި ގެސްޓްހައުސްގެ ވިޔަފާރި. އެހެންވީމާ، ޓޫރިޒަމްގެ ވިޔަފާރި ތަރައްޤީކޮށް ދިޔުމަށް ދާއިރު ތަފާތު ވެރިކަމުގެ މަސައްކަތެއް ނުކުރި. އިތުރު އެއްވެސް ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުފެނޭ. ނަތީޖާއަކަށް ފެނިގެން މި ވަނީ، 2023 ވަނަ އަހަރު ނިމެންދާއިރުގައި ދައުލަތުގެ ދަރަނި ގާތްގަނޑަކަށް 120 ބިލިއަނަށް އަރުން. އިބްރާހީމް ނާސިރު ނިންމަވައިލައްވާފައި ދިޔައިރު އަޅުގަނޑުމެން އެ އަހަރު، ދައުލަތުގެ މާ ބޮޑު ދަރަނިއެއް ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، އޭގެ 50 އަހަރު ފަހުން ބަލާއިރުގައި ދައުލަތުގެ ދަރަނި މި އޮތީ 120 ބިލިއަނަށް އަރާފަ. މި ދަރަނި ކުޑަކުރުމުގެ ވާހަކަދައްކާއިރުގައި ބަޖެޓުގައި އަލަށް ހުށަހެޅުއްވުން ސަރުކާރު ފަރާތުން މި އަދި. ދަރަނިނަގަނީ މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ، ދިވެހިންގެ ހައްޤުގައި، ދިވެހިންގެ މިނިވަން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް މި ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން

އެބަޖެހޭ ހިމަނަން. އަޅުގަނޑުގެ ރައްޖެއްސަތު 2022 ވަނަ އަހަރު ދިމާވެގެން ބުނީ؛ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އިންޑިޔާ ސިފައިން ތިބި ވާހަކަ ވަރަށް ގަދައަށް އެބަ ދެކެވޭ ނޫންހެއްޔޭ؟ އިންޑިއާއަށް ބަރޯސާވެފައިވާ މިންވަރު ވަރަށް ގިނަ ނޫންހެއްޔޭ. އެހެންވީމާ، މިކަމުން ސަރުކާރުތަކުން ކުރަންޖެހޭނީ ކޮންކަމެއް ހެއްޔޭ؟ އަޅުގަނޑު ދެންނެވީން، އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ މި ވަގުތަށް ކުރެވޭން ހުރި އެންމެ ކަމެއް. އެއީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބަނދަރުތަކުގައި، އަހަރަކަށް އިންޑިއާ. އާދަ ބުނީ، އެއީ މަޢުލޫމާތުދިނީ ވެސް އިންޑިޔާ އިސްތިޢުމާރުގެ ބަލައިން މިނިވަންކުރަން ކުރި ކަހަލަ ކަމެއް ދެއްކީ! މަޢުލޫމާތުދިނީ ވެސް މާ ބޮޑު ކަމެއް ނޫން ކުރަން ފެނިނި. ތެދު ހެދުމާއި އުއިވިހަރަސް ފެނުން. ދަންނަވަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ، އަޅުގަނޑުމެން އިންޑިޔާ ސިފައިން ބާލާ ވާހަކަ ނުވަތަ އަޅުގަނޑުމެން މި ޤައުމުގެ ވާހަކަ ދައްކައިގެން، ދިވެހިންގެ ރާއްޖޭގެ ވާހަކަ ދައްކައިގެން، މިނިވަން ދިވެހިރާއްޖޭއެއްގެ ވާހަކަ ދައްކައިގެން އަސްސަރަހުގައި މި ބަޖެޓް އެ މިނިވަންކަމަށް ޓަކައި ހުރި މަސައްކަތް ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭނެ. މި ބަޖެޓް ބައްޓަންކުރަންވީ އެ މިނިވަންކަން ހޯދުމަށް ޓަކައި، އެ މިނިވަންކަން ދެމެހެއްޓުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ހުރަސް ކޮންކަމެއް ހެއްޔޭ؟ އެ ހުރީ ކަންކަމެއްގެ ވާހަކަ ބަޖެޓުގައި ބަޖެޓުން ފުރަސަރު އެބަޖެހޭ. ބަޖެޓަށް ބަލައިލާއިރު މި ފުރަސަތު، ކުރި ބަޖެޓު ގާތްގަނޑަކަށް 49 ބިލިއަން، 49.5 ބިލިއަން އެއީ ބަޖެޓު، ކުރި ބަޖެޓު. ރިކަރަންޓުގެ ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި މި އޮންނަނީ 34 ބިލިއަން. އެހެންނަމަވެސް، އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި ލިބޭނެ ކަމަށް އަންދާޒާ މި ކުރެވިފައި ގާތްގަނޑަކަށް 32 ބިލިއަން. އެހެންވީމާ، މި އަހަރު އެއްކަލަ، އަދިވެސް ބަޖެޓު މި ކުރެވިފައި ލިބޭ އާމްދަނީއަކަށް ވުރެ ރިކަރަންޓް ޚަރަދު ވެސް ބޮޑުކުރަން. މިގޮތަށް ބަޖެޓްކުރަމުން ދާނަމަ ދިވެހިން އެދޭ ރާއްޖެ، ދިވެހިން އެދޭ މިނިވަން ރާއްޖެ ހެދެން ތަނެއް ކުރެވޭނެ އުނދަގޫވާނެ. އިޤްތިޞާދީ ރައްކާ. އަޅުގަނޑު މިހާރު މިދެންނެވި ބަޖެޓު ސޮވްރިންޓީއާ އާސްޓު ގޮތުގައި އެ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޤާނޫނީ ސަރުކާރުތަކުގެ ވަރަށް ބޮޑު އަދިއަރާ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ހިތަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ތެބުއްވުހުރުވާ ވާހަކަ ދައްކަމުން، އަދި މި ބަޖެޓު ބަހުސްކުރުމުގެ ގެނެސްޖެހުނީ ބަޔަކުތަކުގެ ވާހަކަ ދައްކަމުން ނޫނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓުތަކުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޚާއްޞަ ހަރުދަނާ ދިފާޢު ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރެވޭނޫ. މިއަދު ވެސް މި ބަޖެޓުގައި ވެސް 17.2 ބިލިއަން ޖީސްޓީ އެބަ އޮތް. ޖީސްޓީ އިތުރުކުރުމުގައި މި ޖީސްޓީ ދެއްކުނީ މި ބަޖެޓު ޤާނޫނުތަކޯ؟ ބޮޑުސް ވަކިވަކިން، ނުނިމޭނެ ހަރުދަނާ ބަޔަކަށް ފަރުވާތޯލަ އިޤްތިޞާދުކުރުން. އަޅުގަނޑުމެން ނެގޭ މި ބަޖެޓުކުރުން ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދުކުރުމަށް ބަޖެޓު ހެދުމަށް މާ ބޮޑު ކަންތައްތަކެއްގެ ވާހަކަ ދައްކާފައި ހުރި ބަޔާން. އިޤްތިޞާދީ ރައްކާ؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި މި ކަމަކީ ދިރިއުޅުން ގަނޑުޖަހާއިރު ވަގު، ދިރިއުޅުން ނަގާލާ ދަރާކަ ޓެރަރިޒަމާއި ތަފާތު ނުހުރިހާ ބަހުސް، ދިރިއުޅޭގެ މާރިދުކުރުން ދެކޮޅަށް، ނުވަތަ ދިރިއުޅޭގެ އިސްރާއީލު ދަރިފުޅާ މިންގެ ބަޔާން ފަހުން އިންސާނިއްޔަތާ ޖަރީމާ އިންސާނިއްޔަތާ ދެކޮޅު ޖަރީމާ. ހަނގުރާމައިގެ ޖަރީމާ މި އުޅޭ ވަނަ އަހަރުގެ، ވަނަ ގަތުލުޢާންމު ޖަރީމާ

އިންޑަސްޓްރީއާއި އޭރުގެ އިޤްތިޞާދީ ވާރިދުންނާ ދުރާލަން، ރިސަރޗް ހަދާ މީހުން ހަދާފައި ބުނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޓޫރިޒަމް ނުހިނގާނެ. އެހެންވީމާ، މޫދު ކަޅުވެ، ގާ ކަޅުވެ، ބަޔަކާ ސަލާމަތްވާންޖެހޭ ކަމުގައި ކަށި ކަޅުވެ އޮއި. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާނީ، މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ، އެ ޖާގަ މުޤައްދަމާ ކުރަން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ، ޚަރަދު އިޞްލާޙުކޮށް އުފައްދަން އެބަޖެހޭ. 49.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހަރަދުކުރަމުން އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަމުންދާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ، އެ ޚަރަދު އިޞްލާޙީގޮތުގެ ބިންގާއަޅަން އެބަޖެހޭ. މި ސަރުކާރު، ވޮލެޓިއަލް ސަރުކާރު ނިމުނުއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރަށްރަށުގައި މިހާރު ފެނާއި ނަރުދަމާ އެޅިފައިކަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައިވާ ހުރިހާ ރަށެއް ވެސް ފެނާއި ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތް އެ ދަނީ ކުރިއަށްދަމުން. ރަނގަޅު! ނުހުއްޓޭ ނިމޭ. އެހެންނަމަވެސް، ނިންމުމަށް ޖަހައި ބޭނުންވާ ޚައިސާ އެނބުރި ޖަމާވާ. ކުޑަރިޔާލުގައި ވެސް، ކަމަށްދާއި، ކަންދާއި، ކޮށްދާއި، ދެންވެސް ހުރެ، އަދި ދަރަވަރުންދޭގައި ވެސް ބޭނުންވާ ޚަރަޖާތްބިޔަކަށް ވާ ޖައިސާ އެބަހުރި ޖައްސަ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ފެށިގެންކޮށްފަން ބޭނުން، ކަންދުގައި ބޭނުންވާ ކަރަންޓްގައި ވެއްޖެ ތަރައްޤީކުރަން ބޭނުންވާ ކަންކަން، ނުވަތަ ބޭނުންވާ ފައިސާއެއް ބަޖެޓްގައި ޖެހިފައެއް ނެތް. ދަންނަވަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރަށްތައް މި އަންނަނީ އަޅުގަނޑުމެން މި ޚަރަދު އިޞްލާޙުކޮށްގެން ތަރައްޤީކޮށްގެން މި އަންނަނީ. އެ ޚަރަދު އިޞްލާޙީ އަޅުގަނޑު ގެބެޔާކަރު ގޮތްގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ 50 ރަށް ފަހަރަކު ބޭނުން ހުރި ހަމައެކަނި ރަށްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށްތަކު ބަދަލުކުރަންވާނެ، ރަސްމީ ދަރަޖަ ބަދަލުކުރަންވާނެ. އެ ރަށްތަކުގައި ކަރާނުތަކުގައި މިދަންނަވާ ޚަރަދު އިޞްލާޙީ ގައިމުކުރަން ބަލައި އެގޭ ކުރިން ކުރާނެ ކަންތައްތަކު ރަނގަޅުކޮށްގެން. މިހާރު އެ ދަނީ ނިންމާފައި. އެހެންނަމަވެސް، މި ބަޖެޓުން އެކަން ފެންނަން ނެތީމާ އަޅުގަނޑު ހިތާމައިން، އެ ވާހަކަ އެބަ ޖެހޭ ދައްކާކަށް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ ގޯތިތަކާ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އިމްތިޙާނު އެބަ ޖެހޭ ސިޔާސަތުތަކުން ކުރިއަށްދާކަން. ގައިދަރުވެރިކަމުން އެބަޖެހޭ. އެކަން ކުރުވާނީ ތަރައްޤީކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ސަލާމަތްވެގެން ބަޔަކަށް. އިމްތިޙާނު ދާއިރާއަށް، ހަމައެކަނި މަސައްކަތުގެ އަޅުގަނޑުމެން ސަޕޯޓުވެވިދާނެ ރަށެއްގެ ރާއްޖެ. އިމްތިޙާނު ބަލަހައްޓާ ގެބެޔާރު އަޅުގަނޑުމެން މީހާ ދުވަސް ނިންމަން އެބަޖެހޭ. އެގޭ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ދުވަހަކީ ޚަރަދުކުރާ ފައިސާ ބަރާބަރުގައި ދަރުމަވަންތަ ދާއިރާއެއް. ސިޔާސަތު ނިޒާމުގައި ދާއިރާގައި ދާއިރާއެއް ކަމަށް އެބަޖެހޭ. ވާހަކަ ޕާރލިމެންޓް ވަރުގަދަ ސިފައިން މި ބަޔަކު ބާރު ކަމަކު ވަކިން ފަރުވާ ކަރަންޓްގެ ކަރަންޓްގެ ކަމަށް، އެ މީހުން ފިޔަވަޅު ބައިވެރިވުން ނޫން. އެހެންނަމަވެސް ކަރަންޓްގެ ކަމަށް. ފަރުވާވާ ކަރަންޓްގެ ކަމަށް، މިނިވަން ދައުލަތްތަކުގައި ދިރިއުޅޭ ދައުލަތްތަކުގެ ބޭނުންވާ ކާބޯތަކެތި އުފެއްދުން ފެށުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ރަށްރަށަށް ދިރުމާ ރަށްރަށުގެ ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުގައި ހުންނަން ހުރެ ބިން. އެ ހުރެ ބިންތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ބަޖެޓުގެ ބަޖެޓަށް އިންތިޒާމް އެބަޖެހޭ. މަޖާ ނޫނީ ހަމަ ވާހަކައަކަށް ވަކިން އަޅުގަނޑު މި ދައްކާ

ވާހަކަ. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ ސިޔާސީ ވާހަކައެއް އިޤްތިޞާދީ ދަރިސް. މިއީ ސިޔާސީ ވާހަކައެއް. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މިނިވަން ދައުލަތެއްގެ ގޮތުގައި ދިވެހި ޤައުމު ދެމިއޮންނަން ބޭނުންވާ ކަމަށް ވަންޏާ ދިވެހިރާއްޖެއަށް ބޭނުންވާ ކާބޯތަކެތި ދިވެހިރާއްޖޭގައި އުފެއްދުން ފަށަން އެބަޖެހޭ. އެކަން ނުކޮށްފިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިސްތިޤްލާލު ސިޔާދަތެއް ދިވެހިރާއްޖެއަކުން ނުބޭބޭނެ. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ފުރަތަމަ ކަނޑައަޅަން ޖެހޭނީ، ދިވެހިރާއްޖެއަށް ބޭނުންވާ ކާބޯތަކެތި އުފެއްދުން ފުދުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެބަހުރި އެކަށީގެންވާ ފަޅުރަށްރަށް ވެސް އެބަހުރި. އެ ފަޅުރަށްރަށް އެބަޖެހޭ ފުޅާ ފުރުސަތުތަކަށް އެބަޖެހޭ ބަދަލުކުރަން. އެތަނުގައި ހައްދަފައި ކުންފުނިތަކަށް އެއްޗެހި، މާކެޓުތަކާއި ރުޅި ކަމުގައި އެބަޖެހޭ ހަދަން. ވީމާ ބަޖެޓް ސަޕްލިމެންޓަކުން މި ދައްކަނީ ހަމަ ތަފާތު ވާހަކައެއް ކަމަށް ވާނީ. ހަމަޔަޤީނުން، ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ، އާސަންދައަށް ކުރަންޖެހޭ ޚަރަދު އެބަޖެހޭ ކުރެވޭކަން. ބަޖެޓުގެ އެންމެ ބޮޑު އަދަދަކަށް ހަރަދުކުރެވޭ އާސަންދައިން. ޚަރަދުކުރެވޭކަން ޕްރޮގްރާމްތަކުން އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ ވިސްނާލަން. ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގައި ހުރި ހޮސްޕިޓަލް [illegible] [illegible] ފެންފެން، އެ ވިޔަފާރިގެގެ ހަރުމަތަކުގައި ޖާގަވައި [illegible] [illegible] ފުޑު. [illegible] އެ ކާބޯތަކެތި އަޅުގަނޑުމެން މި ކަނީ. ކެއިމާ މި ވާ ގޮތަކީ، ބަދިގެކުރީ އިންތިޒާމަށް ބޮޑު. އެހެންވީމާ، ހަމައެކަނިގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށްރަށުގައި އުފައްދާ ކާބޯތަކެއްޗަށް ވެސް އަގު ކަށަވަރު ކުރެވޭ މިންވަރަކަށް ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނޭނގޭ. އޯގަނިކް ޕްރޮޑަކްޓްސް، ސީދާ 100% އޯގަނިކް ތަކެތި ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ޔަޤީންކުރެވޭނެ ވެރިފައިކޮށް، ސެޓްފިކެޓް ނެތް. އެހެންވީމާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އާސަންދައިން މި ކުރާ ޚަރަދު ކުރެވޭކަން ވެސް ކުރަންޖެހޭ ކަމަށް، އަޅުގަނޑުމެން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ކާބޯތަކެތި އަމިއްލައަށް އުފެއްދުން ފަށަން. ކުރިއަކު ނަގާ އެ ތަކެތި އުފެއްދުން ފުރިހަމަ. އަޅުގަނޑުމެން ކާބޯތަކެތީގެ ސްޓޭބަލް ނުވަތަ ދުވެ [illegible] ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ބަދަލުކުރަން. ބަލިމީހާގެ މެނޫ [illegible] ހޮސްޕިޓަލްތަކުގައި ކާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ، މާލޭގެ މަގުމަތީގައި ވެސް ކުޑަކުޑަ ކެފޭތަކުގައި ކުޑަކުޑަ ހުރިގޮތުގައި ހުރި ގިނަ. އެހެންނަމަވެސް، އެ [illegible] ހަދައިގެން، [illegible] ހަދައިގެން [illegible] ހަދައިގެން ކާ [illegible] [illegible] ބަޔާން. އަޅުގަނޑުމެން މި ދިވެހިން، ބަނބުކެޔޮގެ ވަރުގަދަކަމުގައި ވެސް [illegible] ވެސް [illegible] ކަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ، ބަނބުކެޔޮގައި ވެސް [illegible]، ދިޔަސަކަރާއި، އޮށް ބާވަތްތަކުގެ ގޮތަކަށް ހަމަ ކުރިއަށްދިޔުމުގައި ބޭނުންކުރެވޭގޮތް ބައިވަރު ގޮތަކަށް މި އުފެއްދުން ހިންގާފައި ހުރީ. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދުގެ ދިވެހި ޖީލުގެމީހުންނަށް، މިއަދުގެ ދިވެހިންނަކަށް ނޭނގޭ އެއީ ކިހިނެއްތޯ ބޭނުންކުރަންވީ ގޮތަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނޭނގޭ. އަނެއްކާވެސް [illegible]، މިއީ ބަޖެޓު ސަޕްލިމެންޓަކާ [illegible] [illegible] ވާހަކައެއް އިޤްތިޞާދީ ވާހަކައެއް. މި ވާހަކަ ނުދައްކާ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ކުރިއަކަށްނުދެވޭނެ. ދެން އޮތީ، ޚަރަދު ކުޑަކުރުމުގެ

ވާހަކަ ދައްކާއިރުގައި މި ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ 13 އެއަރޕޯޓް އިމާރާތް އަޅުން އޮތް ވާހަކަ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ރައްޔިތުން ގޮތުގައި ބުނެލަން އެބަޖެހޭ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހާރު އަތޮޅުގައި ހުރި އެއަރޕޯޓުތަކުގެ ތެރެއިން ފައިދާވަނީ ހަމައެކަނި ދެ އެއަރޕޯޓުން. އެއީ މާލެ އިންޓަރނޭޝަނަލް އެއަރޕޯޓާއި ދަރަވަންދޫ އެއަރޕޯޓުން. ދެން އޭގެ މާނައަކީ، ދެން އޮތް ކޮންމެ އެއަރޕޯޓަކީ، އެއަރޕޯޓް އަގެއް ދައުލަތުން ބޮޑު ސިންގާ ހަރަދުކޮށްގެން. އެއަރޕޯޓް ހިންގަނީ ގެއްލުމުގައި. އެއަރޕޯޓަށް ފްލައިޓް އޮޕަރޭޓްކުރަނީ ގެއްލުމުގައި. އިތުރު 13 އެއަރޕޯޓް އަޅައިފި ކަމަށް ވަންޏާ، ދެން ވާނެ ގޮތް ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ނިކަން ދެކެވަޑައިގަންނަވާ! އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރަނީ މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރާއްޖެ ކުރަން އަދި ސަރުކާރުން މި ވާހަކަ ފެށި ބަޔަކުގައި ބޭނުންވާ ފަހަރު، ބޭނުންބީ ވަގުތު މިއީ. މި ވާހަކަ ނުބުނެ، މި ވާހަކަ ނުދައްކާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިއަށްދާކަށް ނުކެރޭނެ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދުނިޔޭގައި، ހަމައެކަނި ދިވެހިރާއްޖޭގައެއް ނޫން. ދުނިޔޭގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ އިންޑިޔާ ގްރޫޕް، ގްރޫޕް، ގްރޫޕް، ޖީ.ވީ.ކޭ ގްރޫޕް، ގްރޫޕް، ގްރޫޕް ޓާޓާ އަބަދުވެސް ގްރޫޕަކީ މަސައްކަތްކުރާ ތަން. މަސައްކަތްކުރާ މިންވަރަކީ، މިހާރު ރިސޯޓުތަކާ އެއަރ ވެސް ރިސޯޓުތަކާ ކާރުން ވެސް ބޭނުންވަނީ. އެއަރ ވެސް ކާރަންވަނީ ނަގާސިވާ ގްރޫޕް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއީ ބަދަލުކުރަންޖެހިއްޖެ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ، މި އިންޓަނޭޝަނަލް މާކެޓް ވެސް ބަދަލުކުރަން އެބަޖެހޭ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި މި އޮތް އިންޓަނޭޝަނަލް މާކެޓަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ޗައިނާ، ޖަޕާނާއި ސިންގަޕޫރާއި ... އޮތް މާކެޓް. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ގިނަ ޓޫރިސްޓުން އައިސް މިންވަރަކަށް އެއަރލައިން އެހެނަސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮލިޓީ ހަމަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގެސްޓްހައުސްތައް އިތުރަށް ދަނީ ބޮޑުވަމުން. ބޮޑު ވެއްޖެހެން އޭރުން ޗައިނާ އިތުރުން ބޮޑުވާނެ، ބޮޑު ވިޔަފާރި އަދި ގިނަ އިންވެސްޓަރުން އުފެއްދުން. ހަމައެއާއެކުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ މި އިންޓަނޭޝަނަލް މާކެޓުގެ ސަބަބުން މި ވާ ގޮތަކީ، ބައިވެރިވާ ގެސްޓްހައުސްތަކާ ބޮޑުވަމުން މަސައްކަތްކުރަން ގެސްޓްހައުސްތައް މިނިވަން އަދި ވެސް ގިނަ އެއީ ދުވަހުން އެއްޗެއް ދުވަހަށް އިތުރުވެގެން. ކުރުކޮށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދިވެހިރާއްޖޭ ގޮސް މި ތަނުގައި، މި އިންޓަނޭޝަނަލް މާކެޓަށް ދިވެހިންނަށް ރައްކާތެރި މާކެޓް ދޭން. ރިޕޯޓް ބުނެ އެއް ނިސްބަތުން ފަށާ އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުކުރަން އެބަޖެހޭ. މި 50 އަހަރުގެ ތަޖުރިބާއިން އަޅުގަނޑުމެން ފިލާވަޅު ދަސްކުރަން އެބަޖެހޭ. މި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަސައްކަތްކުރެވޭނެކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގެން އެބަޖެހޭ. އެހެންވީމާ އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދުނިޔޭގެ، އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ، ފުރުޞަތު އިންޓަނޭޝަނަލް ދުވަން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށްތަކާއި ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ބަނދަރު ތަރައްޤީގެ ފުރުޞަތު، ނުވަތަ އަޅުގަނޑުމެން އަދި ކުރި ތަރައްޤީގެ ފުރުޞަތު ވާން އެބަޖެހޭ. އެކަން ކުރެވޭނީ ގޮތް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންމެ ރަށަކަށް ދިރުމާއި ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް ޒުވާނުން، ދިވެހި ޤައުމު ހަރުދަނާ ކުރި ތަން ޒުވާނުން. މިހާރުގެ ރައީސާ ވެސް ވަރަށް ގާތުން ބަލައިގަތް ވިސް އަޅުގަނޑު، ދިވެހިންގެ ގަނޑު ދިވެހި ޤައުމު.

އެހެންވީމާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރަށެއްގައި ހުންނާނެ ދިވެހި ރުއް. އެ ރުކުން ފައިބާނީ ފަން. ބޮޑު އިންޑަސްޓްރީއެއް ޤާއިމުކުރުވިދާނެ ކަމެއް މިއީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހަމައަގު ލިބެންޖެހޭނީ ހަމައެކަނި ހޮނގުދެރި ވަރަކަށް ނޫން. ހަމައަގު ލިބެންޖެހޭ، ދިވެހި އަންހެނުން ވިޔަނަ ފަހަން ފަން ލިބެން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ ގެސްޓްހައުސްގައި އެބަ އަޅާކަން ރިސޯޓުތަކުން، ފަޅުތެރޭގެ ސޮފާތަކުގައި. ޔައުމިއްޔާ ފަރުމާކުރުމުގައި ޖަހާ ފަހަނާ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހައްދާފައިވާ ފަހަން ނުވާނެތޯ؟ އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އަޅުގަނޑުމެން އެނގޭ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ގޭގައި ކުޑައިރުގައި ބަދިގޭގައި ޖަހާފައި ހުންނާނީ ފަން. އެ ފަން ބަދިފުރާޅު އެންމެ މަދުވެގެން 7 އަހަރު ވީމާ. އާދޭ މާނައަކީ އެ ފަން ބަދަލުކުރަން ޖެހޭ 7 އަހަރު ވަންދެން ބަދިގޭގައި އެ ފަން ހުރޭ. ދަންނަވަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ، ގޮތުގައި ފަންވިޔުން ހަމައެކަނި ދިވެހިރާއްޖޭން ބޭރުން ފަން ބޭނުންކުރަން މަސައްކަތްކުރަމުން ގެނެސް ކަންތައްތައް ރަނގަޅުކުރުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ފަރާތުން ފަސް ބާރުއެޅުމާއިގެން، އެއީ ފަންވިޔުން ހަދާފައިދޭނެ، ދަރުބާރު ޕާކުވެސް ސާރފުތަ މަޅުގައި ބަތް ހަމަޖެހޭ. ހަމަ އެކަމަށް ސަޕޯޓްކުރަން ފަތްފަހަތް ފޮތާ އާދި ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޮށްދޭނެ ކަމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ހިތާ، ދިވެހިންގެ ޝަރުޢީ ދިޔަރީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދިރިއުޅުން ހިފަހައްޓާ، އެ މަގުން އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކޮށްދެއްވާނެކަމަށް. ވައްސަލާމް އަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ހުޅުމާލޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ނިޒާރަށް.

ހުޅުމާލޭ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ނިޒާރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު 2024އަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުންދާއިރުގައި މި ބަޖެޓަކީ ކޮވިޑްގެ ހާލަތު ބަލައިން ފެނި، އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ހަމައެކަނި މަސައްކަތްކުރާއިރު ހުރިހާ ހުރަހެއް ބަޖެޓް. އާދެ! މި ބަޖެޓަކީ، ވިޔަފާރި ބަޖެޓެއް، ވިޔަފާރިން ފައިދާ ހޯދުމުގެ ސިޔާސަތުތަކާއި އެކު ސަރުކާރުން ހިންގަން ފަރުމާކޮށްފައިވާ ބަޖެޓެއް. އެހެންވީމާ، ޚަރަދުތަކުގައި މި ގޮތަށް ޙަޤީޤަތުގައި ވެސް ދީފައި، އަދި ބަޖެޓުން ވަނީ ކަމަކަށް. ނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން ފެނޭ ބޮޑު ފަހަރު ބަޖެޓުގެ މަސައްކަތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބަޖެޓުގެ އަދަދާ ގުޅޭގޮތުން މި ބާރު، 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ އެއްބާރު އިސް އަހަރު، ކޮވިޑް-19ގެ ހާލަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފަރުވާތަކެތީގެ ސަމާލުކަމާއި، ދުނިޔޭގެ އިޤްތިޞާދީ ހާލަތަށް

އައިސްފައިވާ ބަދަލުތަކާ ގުޅިގެން އިތުރުވެގެންދިޔަ ފިސްކަލް ޑެފިސިޓް ކުޑަކޮށް، ފިސްކަލް އަދި ދަރަނީގެ ސަސްޓެއިނަބިލިޓީ ކަށަވަރުކުރުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބަޖެޓުގެ ހަރަދުތަކަށް ބަލާއިރުގައި މިކަން ފެންނަން އޮތީ ކާމިޔާބުވަރަކަށްތޯ އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ވިސްނާލަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި މި ތަނުގައި އިއްޒަތްތެރި ބައެއް މެންބަރުންގެ ވާހަކަފުޅުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކޮށްލެއްވި، ދަރަނީގެ ވާހަކަ. ދަރަނި އުފުލިގެން އައި ގޮތާ ދަތުރުކުރާގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބަލަން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިމާވާނެ ހާލަތެއް ކަމަކަށް ދޭހާ، މިހާރު އަހަރު އެއީ އެއްވެސް ކަމެއް ނޫނޭ، އެއީ ހަމަ އާންމު ގޮތުގައި ދައުރު ހިނގަމުން، ދުނިޔެ ހިނގަމުންދިޔަ ގޮތުން ކަމަކަށް ދެކެވިދާނެ، މި ބަޖެޓު ދިރާސާކުރުމަކީ އެއީ ރަނގަޅު ނަތީޖާއެއް ނުކުމެދާނެ ދިރާސާއެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ކޮވިޑުގެ ހާލަތު އެއީ އައި ހާލަތެއް. އެއީ ދުނިޔެއަށް ކުރިމަތިވި ވަބާއެއް. އަދި އެއީ ސަޕްލައި ޗެއިން އެއް އަހަރު ދުނިޔެއަށް މިއާކަހަލަ އައިސްފައިވާ، ރަޝިޔާ ޔުކްރޭން ހަނގުރާމަ ހާލަތު. އެ ހާލަތުގައި ރާއްޖޭގެ އިގްތިސާދު ފެއްޓުން އަސަރުކުރާއި އަދި ދައުލަތުން ގެއްލުން އާމްދަނީ ހުއްޓުން ސަރުކާރުން ކޮށްފައި ހުރި މަސައްކަތްތަކުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ހަނދާންނައްތާލައިގެންނުވާނެ. އަދި މިހިސާބަށް އައުން އަނބުރާ އައުމަކީ ޖަހާއި މިދިޔަ ސަރުކާރުން ކޮށްފައި ހުރި މަސައްކަތްތަކުގެ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކާނަން، މި ދަރަނީގެ ވާހަކަ ދައްކާއިރުގައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ކޮވިޑުގެ ވާހަކަ ދައްކާއިރުގައި ކޮވިޑުގެ ސަބަބުން އެންމެ ބޮޑު ގެއްލުމެއް ބަޖެޓުގައި ވެސް ޓޫރިޒަމް އާމްދަނީއަށް. މިން މަސްދުވަރަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަންދުކުރިން. އެއަރޕޯޓް ބަންދުކުރުމުން ހުޅުވާލާ ވެސް ދުވަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޒީރޯ ޓޫރިސްޓް އަރައިވަލް އަދި ގެސްޓް ނައިޓްސް ޓޫރިސްޓް ފެންނަން. ޓޫރިޒަމްގައި ބުކިންގްސް، އެންމެ 3 މަސްދުވަހުގެ އެއަރޕޯޓް ބަންދުވެގެން ނޫން. ބުކިންގް! މިން މަސްދުވަރަން އެއަރޕޯޓް ބަންދު. އެހެންނަމަވެސް، ޓޫރިޒަމް އާމްދު ޓޫރިސްޓުން އައީ ގޮތްތޯވެސް 3 އަހަރު ފަހުން. އަޅުގަނޑުމެން ރިޒަރވޭޝަނުން ފެންނަ ގޮތުގައި މިކަން އިތުރުވެ ކަށަވަރުވާ ރިޒޯޓް ރިސެޕްޝަނުން ވެސް ފެންނަން. ރަށްޓެގެ ބޮޑު މިން މަސްދުވަހުން ހުޅުވިއްޖެ، ދުނިޔޭގެ ޓޫރިޒަމް އިންޑަސްޓްރީއާއި ސަޕްލައި ޗެއިންތަކަށް ވަނީ ކޮވިޑް ގުޅިގެން މިން އަހަރުގެ ތިންވަނަ ބައިގައި ވަރަށް ބޮޑު ރިކަވަރީއެއް ލިބިފައިވޭ. މިސާލަކަށް ބަލާ ނަމަ، ދުނިޔޭގެ ޓޫރިޒަމް އިންޑަސްޓްރީއާ ދިމާވި މަސައްކަތް ދުނިޔޭގެ ބޮޑު އެކްސްޕޯޓް މާރުކެޓުގެ ކަމަށްވާ، ޗައިނާ، އިންޑިޔާގެ ބޮޑު ޖެހުނީ ކޮވިޑް ގުޅިގެން އެރަށް މަސައްކަތާއި ވަނަސްކަން ހުރި ބަންދުކޮށް. ބަލާއިރު ޓޫރިޒަމް ހާލަތު ކުޑަކޮށް ރަނގަޅުވެގެންދިޔައިރު، އަންނަން ފެށީ އެއްބަޔަކަށް ބަލަން ފެށީ. ބާކީ ގޮތުން ޓޫރިޒަމް ރިކަވަރީވި ހުރި އަހަރު، ދެ އަހަރު ވަންދެން ވެސް މިގޮތަށް އެކްސްޕޮޒިޝަންތަކަށް ބަޖެޓުކުރަމުން. އަދި އާއު ބައްޓަން ދަތި ބަދަލު ގިނަކޮށްލަން ދުނިޔޭގެ ބޮޑެތި ޝިޕިންގްލައިންތަކުން ޓްރާންސްޕޯޓް ވަރަށް މަތީ ފުރުޞަތުގައި. އެކަން ކަށަވަރުކޮށް، ރަނގަޅުގޮތުގައި އެއްޗެހި ހުޅުވިގެން އާ ނަގަވާ ފަދަ، ތަކެތި އަގުހެޔޮ ގޮތެއްގައި ބޭނުންވާ ސާމާނު ގެނައުމަށް

އޮޅި ނުކުޅެދިދާނެ. އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަ ދައްކާނީ ސަރުކާރަށް ފާޅުކިޔާ ފަރާތްތަކުން އެބަ ބުނޭ، ކޮންކަމެއް ސަރުކާރުން ކޮށްދިނީ؟ ފައްޓާފައި ހުރި ޕްރޮޖެކްޓުތަކުން ކޮއްޗެއް ހެއްޔޯ ނިމުނީ؟ މިސާލަކަށް ދައްކާނީ، ތިލަމާލެ ބްރިޖު. ތިޔައީ! ބޭނުންވާ ސްޕީޑެއްގައި ނުދިޔަ. ބޭނުންވާ ސްޕީޑެއްގައި ނުދާ އެއް ސަބަބަކީ، ކުރާ އުފުލުމަށް ކޮވިޑް-19ގެ ހާލަތުން ޤައުމުތަކަށް ދިމާވެފައި އޮތް، ދުނިޔެއަށް ދިމާވެފައި އޮތް ހާލަތު. ސަޕްލައި ޗެއިނަށް ދިމާވެފައި އޮތް އުނދަގޫތަކެއް. އެ އުނދަގޫތަކުން އަރައިގަނެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރުސާބަށް އާދެވިފައިވަނީ ސަރުކާރުން ގެންގުޅުން ދުރުސްތު ރަނގަޅު ސިޔާސަތުތަކެއްގެ ސަބަބުން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކޮށްލެވޭނެ، މިއަދު މާލީ ވަޒީރު ވެސް ވިދާޅުވި، މި ބަޖެޓަކީ ކުރީ ސަރުކާރުން އުފުލާފައިވި ބަޖެޓާ. އެހެންނަމަވެސް، އިންތިޤާލީ މަރުޙަލާގައި ކުރިއަށް މި އޮތް ސަރުކާރުން، 17 ނޮވެންބަރުގައި ހުވާކުރި ސަރުކާރުގެ ވައުދުތައް ފުއްދުމަށް ބަޖެޓް ހަމަޖެހި ސަޕޯޓާ އެބައޮތް ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް މި ބަޖެޓުގައި ޖާގަދީފައިވާން. އަދި އެހެން 1.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ ވެސް ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވާން ކަމަށް. އަދި ހަމަހަމަކުރުމުގެ ފުރަތަމަ 14 ހަފުތާގެ ތެރޭގައި ކުރަން ރާވާފައިވާ ކަންތައްތައް ހިމެނޭ ގޮތަށް ވެސް ބަޖެޓުން ތައްޔާރުކުރެވިފައިވާން ކަމަށް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މާލީ ވަޒީރު ވިދާޅުވެފައިވޭ. އެހެންވީމާ، މި ބަޖެޓަކީ ރަނގަޅު އުވިދިޔަ ސަރުކާރުން ހުށަހެޅި ބަޖެޓެއް ނަމަވެސް، ތަންފީޛުކުރަން މި ތިބޭ މީހުން މި ތަނަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން އިންނެވި އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރުން މިނިސްޓަރުންނާއި އެ ބާރުގާ ގަބޫލުކުރައްވާ. އަޅުގަނޑު މިހެން ބުނާން މި ޖާގަ ސަބަބަކީ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ސަރުކާރުތައް ބަދަލުވެ، އާ ސަރުކާރުތަކާއި އަންނަ ހިނދުގައި ހިނގަހިނގާ ހުރި މަޝްރޫޢުތަކާ ހުއްޓި، ދުވެން އާ ސަރުކާރުގެ މަޝްރޫޢުތަކާ ފައްޓައިގެން އެއިން ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭނޭ ގެއްލުންތަކުގެ ވާހަކަ ދައްކަމުން ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. ސަރުކާރުގެ ވަރަށް ބޮޑު، 14 ދުވަހުގެ ވަރަށް ބޮޑު އަމާޒެއްގެ ގޮތުގައި ވެފައި އެބަ އޮތް، ހުޅުމާލޭގެ މުނިސިޕަލް ޚިދުމަތްތައް ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ދަށަށް ގެންދިއުން. އެއީ ރަނގަޅު ވައުދެއް. އެއީ އެކަން ޢަމަލުކުރެވޭނެ ވެސް ގޮތް. މިގޮތައި ގާނޫނީ ހަރަކާތް އެއްވެސް އިތުރުކޮށް ނުކުރޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ސަރުކާރުތަކުން ގެންގުޅުން ސިޔާސަތުތަކަށް މިގޮތައި ބަދަލުވާން މި ޖާގަ. ދުން ސްޓޭބިލިޓީ، ޕާޓީތަކުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުން އެކަން ނުކުރީ؟ އެކަން ކުރުމަށް ބަޖެޓު ކުރިއަށް ހުރި މަސައްކަތްތަކަކީ ކޮބައިތޯ؟ އެކަން ކުރުމަށް ބަޖެޓު މަސައްކަތްކުރިއަށް ހުރި. އެކަމުގައި އިސްލާހުގެން އެކަށް އަޅުގަނޑާ. އަޅުގަނޑު ނިސްބަތްވާ ހައިސިއްޔަތުން، ހުޅުމާލޭ ދާއިރާ ތަމްސީލުކުރާ ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ މެންބަރެއްގެ އިތުރަށް، ޕާޓީގެ މުޤައްރިރުއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑު އިސްތިޢުފާ ދޭ މަސައްކަތެއް. އަޅުގަނޑުމެންވެސް، ކާމިޔާބުކުރެވޭނެ. މަސައްކަތެއް. ކާމިޔާބުކުރެވޭނެ ކާމިޔާބުކަމެއްތޯ؟ ކުރިމަތިލައި މުޅިން އަލުން ސަރަޙައްދުތަކާ ޚިލާފުން ތަފާތު ގޮތަކަށް އުފެދިފައި އޮތް ތަނެއް. ރައީސް މައުމޫނުގެ ސަރުކާރުގައި މާލޭގެ ތަރައްޤީކުރަމުން ބިރާވަރިކަން ހުރައިދިނުމަން ބަޔާއި ހިއްކާފައި އޮތީ ތަނެއް. އެ ތަނުގެ ބަރަކާތުން އޮޅި

ކުންފުންޏެއްގެ ބޮޑުމުގެ ދަރަނި ގެންގޮސްފަ. އުޅަނދުގެ ބިމަކީ އެޗް.ޑީ.ސީ ނުވަތަ އުޅުއިރު އެކި ނަންނަން؛ މިހާރު އަރބަންކޯގެ އެސެޓެއްގެ ގޮތުގައި، މުދަލެއްގެ ގޮތުގައި ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައި އޮތީ ތަނެއް. އެހެންނަމަވެސް، އެ ތަނުގައި މިހާރު ދިރިއުޅެމުންދޭ. ދެން އެތަން ހިންގަމުން އައީ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކީ ކޮބައިތޯ، ގާނޫނީ އިމުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަން އެބަޖެހޭ. އެގޮތުން އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ ގުޅުން އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކީ، މުނިސިޕަލް ޚިދުމަތަށް އެގްރީމެންޓެއްގެ ދަށުން، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކައުންސިލާ އެކު މި ޚިދުމަތަށް ދިނުން. އެކަމުގެ މަޝްވަރާ ސަރުކާރުން ކުރި. އަދި އެކަމަށް ސިޓީޕީޖީ ބަދަލުކުރެވި، އެއްބަސްވުންތައް ވެސް ބަދަލުކުރެވުނު. ދެން އޮތް ހިސާބަކީ، މުނިސިޕަލް ޚިދުމަތްތަކަށް މިސާލަކަށް ހަރަދު. އިޖްތިމާޢީ ކަރުދާސް؛ އެޗް.ޑީ.ސީގެ އަހަރީ ހިސާބުތަކަށް ބަލާއިރުގައި 2022 އަހަރު، ނިމުނު 2022 ވަނަ އަހަރުގެ އަހަރީ ހިސާބުތަކަށް ބަލާއިރުގައި 8.8 ބިލިއަން ރުފިޔާ އެޗް.ޑީ.ސީއަށް އާމްދަނީއެއްގެ ގޮތުގައި އެބަ ވޭ. ހަރަދުތަކުން އެންމެ ބޮޑު އާމްދަނީއަކީ، 8.4 ބިލިއަން ރުފިޔާއަކީ ބިން ވިއްކައިގެން ލިބުނު އާމްދަނީ. ދެން އޮތް އާމްދަނީއަކީ އެ ބިމުގައި އިމާރާތްކޮށްފައި ހުރި އިމާރާތްތަކުން ކުލީގެ ގޮތުގައި ލިބޭ އާމްދަނީ. އެ އާމްދަނީގެ ބޮޑުތަން 500 މިލިއަން ރުފިޔާ ހުޅުމާލޭގެ ފުލެޓްތަކުން އެބަ ހަރަދުކުރޭ. ހިޔާލުކޮށްލުން އަދި މިހިސާބުން. މި 500 މިލިއަން ރުފިޔާ އެއްކޮށް ކައުންސިލަށް ޖަމާކުރާނީތޯ؟ ޖަމާކުރަން ކަމަށް ވީނަމަ، އެކަމުގެ އިންތިޒާމުކޮށް، އިދާރީ ގޮތުން ޚިދުމަތްތަކުގެ އިންތިޒާމުކޮށް ނުވަތަ މާލީ ގޮތުން ޚަރަދުތަކުގެ އިންތިޒާމުކޮށް ކޮބައިތޯ؟ މިކަމަކީ ވުޒާރާ އަރައިރުން ބަދަލުކޮށްފި މިކަން ބަލައިލުން އޮތް ސަބަބަކީ. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު އަސްލު ހަމަ އެ މަސައްކަތްތަކުގެ ކުރިއަށް ފަރާތެއް ވިސްނައިގެން އިސްކަމެއް ދީފައި އަޅުގަނޑުމެން އުފައްދާ ކަމެއް. ދެން އަރބަންކޯއަށް ފެންވަރަކީ ކޮންޓްރޭކްޓްތޯ؟ އަރބަންކޯގެ އާމްދަނީއާއި، އަރބަންކޯގައި މި ޢަދަދު މުޅިއެކު ފިނޭންސްކުރަން، އެ ތަނުގައި ހިނގަމުންދާ މުޅިއެކު ފިނޭންސްކުރަނީ ދެން ވިޔަސް ތަފާތު ރޭޓްގައި އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަން އެބަޖެހޭ. އެގޮތުން ބެލިޔަސް މަސައްކަތްތަކުގައި މިހުރިހާ ކަމަކާ، މި ކޮންފިހި، އަރބަންކޯގެ ކޮންފިހި، އެ އަހަރުގެ ފައިދާގައި މަސައްކަތްތަކާ ގުޅުން. އެ މިކަމުގެ ދަރަނިތަކަކީ ސަރަޙައްދު ސަރަހައްދު ފިނޭންސްގެ ދަރަނިތަކާ މެދު ބޮޑެތި ދަރަނިތަކެއް ބަހައްޓާ. މި އޮތް ގޮތަށް ސަރަހައްދު ސަރަހައްދު ދަރަނި އެ ފިނޭންސް ބަދަލުކުރަނީ، އެ ފިނޭންސްގެ އާމްދަނީއަށް ވެސް މިހާރު ކޮންފިހިގައި ލިބޭ ދަރަނި ނިމިގެން އަޅުގަނޑުމެން އެހެން ކަރޭ. އެކަމުގެ ޝަރުޠާ އަޅުގަނޑުމެން ފިނޭންސް ކުރާ ވާނެ ކަރޭ. އެކަމަށް ބަޔާންކުރަމުން ޖަވާބު އަޅުގަނޑުމެން އެކު އަރބަންކޯއިން ސަލާމަތް ކުރުމުގެ ވިސްނުމަކީ، މުޅި އެއްބަސްވުމުގެ ދަރަނިން، ހިސާބުކޮށްފައި އަރބަންކޯއިން ކަރުން އެއްބަސްވުން. ދެން އެއީ، ހުށަހެޅި ހިންގުމަށް، މުޅިސަރަޙައްދު ހިސާބުކޮށްފައި ހިންގުމަށްވުރެ ބަދަލުގެ ކުރިއަށް އެނގޭ ހިސާބުން ހިނގައިދާނެތޯ؟ ހަމައެއް! އަޅުގަނޑަކީ އަރބަންކޯއަށް ނިސްބަތްވާ މި ވެރިން ގޮތަކީ ހުރި މިހާރު ނޫން. އަޅުގަނޑަކީ ހުޅުމާލޭ ބަރުއްޖެހުމުގެ އަށް އެކުވެރަށް

ހުޅުމާލެ ރައްޔިތުން ހޮވާފައި ހުރި މީހުން. ހަމައެހެންމެ، ހުޅުމާލޭގައި އެބަހުރޭ ކައުންސިލަރުން ވެސް ރައްޔިތުން ހޮވާފައި ހުރި. ރައްޔިތުންގެ އަޑުއިއްވުމަށް ބަލައި ރައްޔިތުންނަށް ދޭ ޚިދުމަތްތައް ރަނގަޅުކުރުމަށް ބަލައި. މި ބަސް އިއްވުނީ ކިހިނެއްތޯ؟ މިކަމުގައި ގެންގުޅޭ އުސޫލަކީ ކޮބައިތޯ؟ އަޅުގަނޑުމެން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނުނު ގޮތުގައި މުނިސިޕަލް ހިދުމަތްތަކާ ފަރާތާއި، ކުންފުނިން ދޭ ފަރާތާއި ކައުންސިލާ އެކު އޮންނަ އެއްބަސްވުމުގެ ތެރެއިން އެ އެއްބަސްވުން، އެ އެއްބަސްވުމުގައި ކިޔަނީ. އެއީ ކުޑަ ކުނިކޮށިއެއް ނަގާލުން، ކައުންސިލުން ނަގާލުން، ކައުންސިލުގެ ބޭރު، ކައުންސިލަރުގެ ބޭރު ހިނގާ ގޮތަށް އެ ތަނުގައި އެ ހިދުމަތްތަކުން ގޮތަށް އަޅުމަޔަކީ އަޅުގަނޑު ފެނޭ ގޮތުގައި އެކަމު މުނިސިޕަލް ކައުންސިލް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި އާ ސަރުކާރުގައި، އަދި މިއަދު ސަރުކާރު ދަށުގެ ވަޒީރުގެ ތަރުތީބުގައި ހިތްވަރުދީ ހުޅުމާލޭގެ މުނިސިޕަލް ހިދުމަތްތައް ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތް ދިމާވެފައި ހުރި. މިހެން ކުންފުނީގެ މުވައްޒަފުންނަށް ވެސް އަދި ހުޅުމާލޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ވެސް ނޫ އެއްވެސް ހިދުމަތަކަށް ގެއްލުންނުވާނެ ގޮތަކަށް މިކަން ކުރިޔަށް އެހެން ރައްޔިތުން ގޮތް ކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. ވަކި ތަނަކަށް ނޫ ހިދުމަތަކަށް ވިޔަސް ނޫން ބަޔަކު ހިދުމަތް ރަނގަޅުވާނެ. ހުޅުމާލޭގެ އަތުއަޅައިގެން، ހުޅުމާލެ ބޭނުންވާ ބަދަލުތަކާ ގެންނަ ގޮތަށް އެންމެ އިންތިޒާމުކޮށް ގެއްލުމެއް ނުވާ މުނިސިޕަލް ހިދުމަތްތައް ގެންދިޔަ އެއީ، އެންމެ ރަނގަޅު، ހިދުމަތްތަކަށް އެންމެ ފަސޭހަ ހިދުމަތްތަކުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަރިހުން އަދަދު ހިސާބަށް ބަލައިލާއިރު، އެ ޚަރަދުގެ އަސާސުގެ ގޮތުގައި ތިބޭ ނަމަ ބެލެހެއްޓުން ކުޑަކުދިން އަސާސު އެބަހުރި. އަދި ހަމައެހެންމެ، ދުވަސްވަރުގެ ދަރަނި ވެސް އެބަހުރި، މި އެސްޓީއޯއަށް ބޮޑުބޮޑު ދަރަނިތަކެއް، ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް، އެހެން ކުރި ދަރަނިވެއްޖެ. ދެން މުނިސިޕަލް ހިދުމަތްތަކުގެ ބަދަލުވެގެން ކައުންސިލަށް ދޭއިރުގައި މި މުދާތަކަށް ވެސް ދަރަނި ބާކީ ހުރިތޯ؟ އެ މުދާތަކަށް ކައުންސިލަށް ދަރަނި ބަދަލުވާ މުދާތަކެއްތޯ؟ އެހެންކަމަށްވާނަމަ، ހަމަ އެ ދަރަނި ވެސް ދައްކަން ހަމަ ކައުންސިލުން ދައްކާނީތޯ؟ މިއީ އަޅުގަނޑުމެން އުފުލަންޖެހޭ ސުވާލެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިހެން ނޫން ބަދަލުން ހުރިހާ އެސްޓީއޯ އަދި ދަރަނިތަކާއި އެސެޓްތަކުގެ ބޮޑު ބައެއް، ސިޓީ ކައުންސިލްގެ ބެލެންސްޝީޓަށް ވަދެގެންދާނީތޯ؟ މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހޭ ކަމެއް. އެހެން ނޫން އެ ދަރަނިތަކާއި ޒިންމާތައް ބަލައި ސިޓީ ކައުންސިލުން އަދާކުރާނީ ކިހާ ގޮތަކަށް ތޯއްޔާ؟ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަދާކުރާ ކިހާ ގޮތް އެބަ ނޭނގޭ. އެހެންނަމަވެސް، ސިޓީ ކައުންސިލުން އެ މިންވަރަކަށް އާމްދަނީ ހޯދާނީތޯ؟ އަދި އެ މިންވަރަކުން މުވައްޒަފުންގެ މުސާރަތަކަށް އެޑްމިން ހިފެހެއްޓޭނެތޯ؟ އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އުފުލަންޖެހޭ ސުވާލެއް. އެހެންނަމަވެސް، ފާހަގަކޮށްލަން އުސޫލުން ހިންގުމަށް ބަލައި ކައުންސިލުގެ ޚަރަދު ނޫނީ މުނިސިޕަލް ހިދުމަތްދިނުމާ އެއްޗެސް އިދާރާގައި ކޮންޓްރޯލް ކަމެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް ބަލައި، ސަރުކާރުން ފާހަގަކުރަން ވިސްނުން ގެންނަވައިގެން، އަދި ހިންގުމަށް ބަލައި މި ފަރާތު ތިޔާގެ، އެ ބޭފުޅުންގެ އިއްޒަތްތެރި ތިޔާގެ ކަމާއި ފާހަގަ

އޮތް ތަން އެބަ ފެނޭ. މިނިސްޓްރީ އޮފް ސިޓީސް، ލޯކަލް ގަވަރމަންޓް އެންޑް ޕަބްލިކް ވޯކްސް. ނަމަވެސް ބަލައިލިމާ އެބަ އެނގޭ، މިއީ ސިޓީތަކާއި އަދި ލޯކަލް ގަވަރމަންޓް އޮތޯރިޓީގެ މަސައްކަތްތަކާއި ވިލަރެސްކުރުން، ބެލެހެއްޓުން، ނުވަތަ މި ތަންތަނުގެ ކޮންމެވެސް މިންވަރެއްގެ ރޯލެއް، ފަންކްޝަނެއް އަދާކުރާ ތަނެއްކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި މިނިސްޓްރީގެ ބަޖެޓު އަޅުގަނޑު އަތުގައި އެބަ އޮތް. މިއީ ވަރަށް ބޮޑު ބަޖެޓެއް ދީފައި އޮތް މިނިސްޓްރީއެއް. މި މިނިސްޓްރީގެ ބަޖެޓު [illegible] [illegible] ގާނޫނުތަކުގައިވާ ކައުންސިލްތަކުގެ ބަޖެޓުތަކުގެ ތެރެއިން [illegible] ގޮތަކަށް މި ބަޖެޓު [illegible] ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. [illegible] ވިސްނުމަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް ވިސްނުން. އަދި އެކަން ތަންފީޛުކުރުމަށް ބަލައި ކައުންސިލްތަކަށް ބާރުދީ، ކައުންސިލްތަކުގެ ހިންގުން ރަނގަޅުކުރަން ގެންދާތީ ސަރުކާރުން މަސައްކަތްކުރައްވާ، މުހިންމު ބަދަލުތަކެއް ގެނެސްފައިވާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އަދިވެސް ކައުންސިލްތަކަށް ދިމާވާ އުނދަގޫ ބޮޑު މަސައްކަތަކީ ހުރި ގޮތުން ކައުންސިލްތަކުގެ ނުކުރި އޮތުން. މި މިނިސްޓަރު [illegible] ވަކި އިޚުތިޔާރު [illegible]، [illegible] ކައުންސިލްތަކަށް ލިބިދެނީތޯ؟ އެއީ އަޅުގަނޑު އުފައްދާ ސުވާލެއް. އަޅުގަނޑަކަށް މި ބަޖެޓުން އެ ކަމެއް ނުފެނޭ. އަސްލުގައިވެސް މި ފެންނަނީ ކައުންސިލްތަކުގެ ހިންގުމަށް ބާރު އިތުރު [illegible] ޖާގަ [illegible]. [illegible] ވިސްނުމާއި، އަދި ރައްޔިތުންނާ ގުޅިގެން ރައްޔިތުން ހާއްސަ މަސައްކަތްކުރުމަށް ކުރި ހަރަކާތް ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަމާ. އެހެންވީމާ، މި މިނިސްޓްރީގެ ބަޖެޓާއި އަދި މި މިނިސްޓްރީން ކުރާ މަސައްކަތްތަކާއި، މުސްތަޤްބަލުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށް ކަންކަން. އަޅުގަނޑު އެދެން، އަނެއްކާ އިސްލާހު އެއްކޮށް ކައުންސިލްތަކަށް ދީފައިވާ ބާރުތަކުގެ ތެރެއިން އެއްކޮށް ބަޔަކު، ސަރުކާރުން އެއްކޮށް [illegible] މިނިވަންކަމާއެކު މިކަން ކުރެވޭނެ ގޮތް އޮތީ. އަދި ހަމައެއާއެކު، ކައުންސިލްތަކަށް ބަޖެޓު [illegible] މަސައްކަތާއި ގޮތުގެ ތަފާސްހިސާބު [illegible] ވެސް އަޅުގަނޑުމެން [illegible]. އަދި ސަރުކާރު [illegible] ބަޔަކު، އެ [illegible] ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ [illegible]، އަދި އެމް.ޑީ.ޕީގެ [illegible] ދަންނަވަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ހުސްވަގުތުގެ ކުރިއަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ބަހުސްގެ ވަގުތަށް ބޭނުންވާ [illegible] [illegible] ވަގުތެއް މި ވަގުތު [illegible]. ފަސް މިނެޓު ދެން ބާކީ އިނީ. އަޅުގަނޑު އިޢުލާންކުރަން، ކޮމިޓީގެ

ބައްދަލުވުންތައް މިއަދު ބޭއްވުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތް. ޖުޑިޝަލް ކޮމިޓީ، 10 ޖެހިއިރު ފެށިގެން ކުރިއަށް އޭބަދު ކޮމިޓީ ކޮޓަރި 6ގައި. ބަޖެޓް ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމެއް 12 ޖަހާއިރު ކޮމިޓީ ކޮޓަރި 10ގައި އޮންނާނެ. އަދި ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި މިއަދު އޮތީ، 2024 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހަޅާ ބަޖެޓާ ގުޅޭ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިސްލާމިކް ޔުނިވަރސިޓީގެ ބޭފުޅުންނާ ބައްދަލުކުރުން. މިހިސާބުން އަޅުގަނޑު މި ދަންފުޅީގެ މަސައްކަތް ނިންމާނަން. އަދި މިއަދުގެ ދުވަސް ދަންފުޅީގެ މަސައްކަތް 11 ޖަހާއިރު ފެށޭނެ ވާހަކަ ދަންނަވަން.

{ހުސްވަގުތުކޮޅު: 10:25 އިން 11:03 އަށް}

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ރައީސް މުޙައްމަދު އަސްލަމް)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. 2023 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ ފަންސަވީސްވަނަ ޖަލްސާގެ ދެވަނަ ދަންފުޅި އަޅުގަނޑު ފަށާނަން. އަދި ބަހުސްގެ ވަގުތަށް ދިއުމުގެ ކުރީގައި އަޅުގަނޑު އިދާރީ ދޫޅުން އިޢުލާންކުރަން؛ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 131 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ކޮމިޓީތަކަށް އައި ބަދަލު. 1- އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގައި ޕީ.އެން.ސީގެ ފަރާތުން ހިމެނިވަޑައިގެންނެވި މާވަށު ދާއިރާގެ ކުރީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދުގެ ބަދަލުގައި، ހ. ކޮމިޓީއަށް ތުޅުސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމް ހަމަޖެއްސުން. 2- ސަރުކާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރާ މިންވަރު ބަލާ ކޮމިޓީގައި ޕީ.އެން.ސީގެ ފަރާތުން ހިމެނިވަޑައިގެންނެވި، މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ ކުރީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާދަމް ޝަރީފްގެ ބަދަލުގައި ހ. ކޮމިޓީއަށް ތުޅުސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމް ހަމަޖެއްސުން. އެހެންކަމުން، މިގޮތަށް ކޮމިޓީތަކަށް ބޭފުޅުން ހަމަޖެހުނު ވާހަކަ އިޢުލާންކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތަށް؛ ދެން އެނބުރި މި ދަނީ، 2024 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހަޅާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ބަހުސަށް. މި ބަހުސަށް އެދިވަޑައިގެންފައިވާ ބޭފުޅުންގެ ތަރުތީބުން މި ވަގުތު މަޖިލީހުގެ ތަޅުމުގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ އާޒިމަށް ފުރުޞަތު އަރުވާނަން.

މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ އާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދިވެހި ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ އަދި ޤާނޫނުއަސާސީން ބާރުލިބިގެން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 88 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 1އާއި 2، އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 44 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)އާ ޚިލާފަށް އަދި މަޖިލީހުގެ ޤަވާޢިދާ ޚިލާފަށް ދުވަހަކު ބިރުއްޓަކައި އެއް ގެއިރުން ޖަލްސާ ބާއްވުމަށްޓަކައި މަނިކުފާނު އަރާވައިގެންނެވުން

ހަނދުމަކުރުވާލަން އަނެއްކާވެސް އަޅުގަނޑު އަދުވަސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، ބަޖެޓް؛ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅަނީ ވަކި އުސޫލުތަކާއި، ވަކި ޤަވާޢިދުތަކެއްގެ ދަށުގައި ހިންގުމަށް ޓަކައި. ޙަޤީޤަތުގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް، ސަރުކާރަށް ވިޔަފާރި ތިބި މެންބަރުންތަކާއި ތިބި ތަނަކަށް، ތިބި މަޖިލީހަކަށް ބަޖެޓް ހުށަހެޅުމުގެ ބޭނުމަކީ އެއީ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން. އެހެން އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ، ބަޖެޓު ހުށަހަޅަން ގޮތް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 96 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް، ބަޔާންކޮށް އެބަވޭ. 96 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި މި އޮންނަނީ؛ ދައުލަތުގެ ދަންނަވައިލާނަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަހަރީ ބަޖެޓާ ގުޅޭ ގޮތުން މި އޮންނަނީ، ކޮންމެ މާލީ އަހަރެއް ފެށުމުގެ ކުރިން އެ އަހަރަކަށް ދައުލަތުން ހިނގާނެކަމަށް ލަފާކުރާ ޚަރަދާއި، ދައުލަތަށް ލިބޭނެ ކަމަށް ލަފާކުރާ އާމްދަނީގެ ހިސާބު ހިމެނޭ ބަޖެޓް، އަދި ވޯޓުކުރުމަށް މާލީ އަހަރު ދައުލަތުން ހިނގާ ޚަރަދާއި، ދައުލަތަށް ލިބޭނެ އާމްދަނީގެ ހިސާބު މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅަންވާނޭ. އާދެ! ދިމާނުވާ ހިނގައިދާނެ. އަންދާޒީ ހިސާބުތައް ހުށަހަޅަން މި އޮންނަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ބަޖެޓު ހުށަހެޅުމުން ހަމަ ތަފާތުން ވެސް ދެން ޖެހިގެން އަންނަ އަހަރު އެ ބަޖެޓާ ހިލާފަށް ކޮށްފައި ހުރި ކަންކަން، އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުގައި، ތަފްސީލުގައި އެ ވާހަކަ ދައްކައި، އެއަށް ޖަވާބު ސިފަ ދައްކައިފިން ނަމަ ކަމަށް ވަނީ ނަމަ، ދެން މި މަޖިލީހަށް ބަޖެޓެއް ހުށަހެޅުމުގެ ބޭނުމެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން. ޤާނޫނުއަސާސީގެ (ހ) ގައި މި ބުނާ ގޮތަށް ވެސް. އަދި (ހ) ގައި އެބަ ބުނޭ ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް؛ އާދެ! ދިމާނުވެދާނެ، އަންދާޒީ ހިސާބު މި އޮތީ. ލިބޭނެ ކަމަށް ލަފާކުރާ ޚަރަދު؛ އެހީގެ ގޮތުގައި ވިޔަސް ހުރި، އެހެން ގޮތަކުން ކަމުގައި ވިޔަސް ހުރި، މިސާލަކަށް 2021 ވަނަ އަހަރު ލިބޭނެ ކަމަށް އަންދާޒާކުރެވިފައި ހުރި ފިނޭންސް ބަޖެޓް ފޮތުގައި ޖަހާފައި އެބައޮތް 2.2 ބިލިއަން ރުފިޔާ ލިބޭނެ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އެ އަހަރު، 2021 ވަނަ އަހަރު ލިބުނީ އެންމެ 9 މިލިއަން ރުފިޔާ. ދެން އެ ކަމާ ބެހޭ ގޮތުން މި މަޖިލީހުގައި، މި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީގައި އެ ކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ކަށަވަރުކުރެވިފައި ނެތިފައި، ދެން އަނެއްކާވެސް ސަޕްލިމެންޓަރީ ބަޖެޓެއް މި ފޮނުވަނީ ފޮނުވައިގެން އެ ކަންކަން ހަމަޖައްސަން. އަނެއްކާ އެމް.އެމް.އޭން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ގާނޫނާ ހިލާފަށް، އިދާރީ ގޮތުން ހަދާލާ ޓްރެޜަރީ ބިލްތަކުން އެ ކަހަލަ ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުން ހުއްދަ ދެވިފައެއް ނުވޭ. 2022 ވަނަ އަހަރު 2.9 ބިލިއަން ލިބޭނެ ކަމަށް ތަފްޞީލްތަކުގައި އޮތް ޖަހާފަ. އެއް މިލިއަން ލިބުނީ. 2023 ވަނަ އަހަރު 2.4 ބިލިއަން ލިބޭނެ ކަމަށް، ހަތް މިލިއަން އެ އަހަރު ވެސް ލިބުނީ. މިވަރަށް، މިވަރަށް، މިވަރަށް ހިސާބުތައް؛ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ރައްޔިތުންގެ ތަރައްގީ ހަރަދުކުރަންޖެހޭ ގޮތުން ޒިންމާވާގައި އެ ކަންކަން ދިމާނުވާ އެއާ ބާރު އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެއްވެސް ވާހަކައެއް ނުބުނެ، އެއްވެސް އެއްޗެއް އެނގޭ ގޮތަކަށް ނަހަދާ މިހާ ތިބެގެން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެންމެ ކޮންމެ ބަޖެޓް؛ އެހެންވީމާ ވާނީ! ސަރުކާރުގެ މެންބަރުން، ސަރުކާރުން ގަސްދުގައި މި މެންބަރުންތަކަށް ދިނައިން ތިބޭނީ.

އެހެންވީމާ، އެއާ ބެހޭ ގޮތުން އެއްޗެއް ނުބުނާނަން. ނުބުނެފައި ދިޔަގެން ފާސްކޮށްލާނަމަ. އެހެންނަމަވެސް، ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ ނަހަމަ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރަނީ، ނާޖާއިޒު ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމުންދަނީ. އިޤްތިޞާދީ ރައީސް؛ 96 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި އެބަ ބުނޭ، މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާ ބަޖެޓަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ގެންނަން ފެންނަ އުނިއިތުރެއް ގެނެވިދާނެ ނުވަތަ އުނިއިތުރެއް ނުގެނެސް ވެސް ފާސްކޮށްލެވިދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން އެކަން އެބަ ކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން އެކަން އެބަ ކޮށްދޭން. އެހެންނަމަވެސް، އެކަން އެ ކުރަނީ، އެ ފާސްކުރާ ބަޖެޓާ އެއްގޮތަށް ޚަރަދުކުރުމަށް. އެހެންނަމަވެސް ދުވަހަކު ވެސް، ދުވަހަކު ވެސް މިއަދާ ހިސާބަކަށް އަޅުގަނޑުގެ ތަޖުރިބާގައި، އަޅުގަނޑުގެ ބަރުލަމާނީ ތަޖުރިބާގައި އަޅުގަނޑުމެން ނުދެކެން. މިއީ 15 ވަނަ އަހަރު މިތާ އިންނަމާ، މި ވާހަކަދައްކާތީ. އަދިއެއް ނުދެކެން އެ ފާސްކުރާ ބަޖެޓާ އެއްގޮތަށް ޚަރަދުކުރާ ތަނެއް. އެކަމާ ދޭތެރޭގައި ފިޔަވަޅެއް އަޅާނެ މީހަކު ވެސް، މި މަޖިލީހުގައި އެ ވާހަކަދައްކާއިގެން ފިޔަވަޅެއް އަޅަން މަޖިލީހުގެ ރައީސް ވިޔަސް، އަދި އެހެން ބޭފުޅުން ވިދާޅުވެސް މަސައްކަތްކޮށްލާ ތިބެއް ނުފެންނާނެ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ކަމެއް، ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ ޚަރަދު މި ކުރަނީ. (ނ)ގައި އެބަ ބުނޭ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ހުއްދަ ދީގެން މެނުވީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްދީފައިވާ ބަޖެޓުގައިވާ މިންވަރަށް ވުރެ ޚަރަދު އިތުރުކޮށްގެން ނުވާނެ. ހަމަ ޚިލާފަށް ސަރުކާރ. އިއްޔެ އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލުކުރީ، އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނާ. ބައްދަލުކުރުމުގައި އެ ބޭފުޅުން އެބަ ބުނޭ، އާދެ! ތިމަންނަމެން ފޮނުވި ބަޖެޓު މިސާލަކަށް ކުރީ އަހަރެއްގައި، މިދިޔަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު، މި އަހަރުގެ ބަޖެޓު ފާސްކޮށްދިނީމަ އަޅުގަނޑުމެން ދިނިމާ. އެ ބަޖެޓު ދިނިމާ އެ އޮތް ގޮތަށް ޚަރަދުކުރާނަން ކަމަކު އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުން ހަމަ ދިރޭނުން ވެސް ދިރޭނުކުރާކަން މިބޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ބަޖެޓުގައި އޮތް ފައިސާއެއް ހުރަސް ފެންނަނީ މިނިސްޓްރީއަށް ލިއުނީމާ ބުނަނީ، އުޅުން! މި ފައިސާއެއް ނެތް މިހާރު، ޚަރަދުކުރާނެ ނިސްބަތަށްވީފަ. ކަން ގޮތަކަށް ހިނގާއްޖެ ޚަރަދުކުރަނީ؟ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއާއި އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީ، ބަޖެޓު ކޮމިޓީ މި ކަންކަން ކުރާއިރު، ދިރާސާކުރާއިރު މިއާ ދޭތެރޭގައި ވިސްނުމެއް ނެތި، ފިޔަވަޅެއް ނެތި ކަންކަން ކުރަމުންދިޔުމުގެ ނަތީޖާ އަޅުގަނޑުމެންނާ ވާ ދުރަށްދާއިރު ނޫނު އޮތީ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ހާލަތައް ޖެހިގެން. މިކަން ގަބޫލުކުރަންވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ބަނގުރޫޓުވެގެން. މި ހާލަތު މި ދަނީ ނާޒުކުވަމުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުން ނިކަމެތިކަން ދަތިވެގެން ހާލުގައި އުޅޭ ބަލާލަން، އަޅުގަނޑުމެން މިތާ ތިބެ މި ވަރަކަ ނުދަތިކަމުގެ ދުވަސްވަރެއް އަޅުގަނޑު ކޮންޑިޝަން ކަމެއް ނޫން ވާހަކަ، މި ވަރަކަ ހަމަ ބަޖެޓު މި ދަރުބާރު. މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ބަޖެޓު އެ އޮތް ގޮތަށް، އެ މިންވަރަށް، އިޖުރާއަތު ގޮތަށް ކަންކަން ކުރަމުން އަންނައިރު ވެސް މި ސަރުކާރަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން. އަދި މި ސަރުކާރުގެ ފިނޭންސް މިނިސްޓަރަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން. އިޤްތިޞާދީ ރައީސް؛ އެނިގަވަޖެއިނަނަވާން، މާލޭގެ ރައްޔިތުންނަށް އެންމެ ކަންބޮޑުވެ އުނދަގޫވެފައިވާ އެއް

މައްސަލައަކީ ބިރުހާވަރިކަން. އެ ކަމަށް ބައްލަވައި ގެންގޮސް ޤާނޫނީއާއި މިއާ ކާރިއާ ތަންތަން ކާނުގެން ފުސްނަގައިގެން ހިންގައިގެން ނޫން. އެހެން ގޮތްގޮތަށް ވެސް އެބަހުރި އަޅުގަނޑުމެންގެ މި މާލެއަށް ބަރުލަމާނަށްވާން ބައިވަރު ގޮތްގޮތް. ކޮންމެވެސް ވިސްނުމަކާއި ފުރުޞަތާ އެއްކޮށް މިކަމާ ދިމާވާގޮތަކަށް އުޅޭގޮތް މި މާލެ ތަރައްޤީކުރުމަށް، މާލެ ރަނގަޅުކުރުމަށް އުޅޭގޮތް ނޫނީ ނުވާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާނީ މި ސަރުކާރުން ވެސް އެކަން އެގޮތަށް ވިދާޅު ކަމަކަށް. ސަރަހައްދު، މާލޭގެ މަޑުކަމާއި ވެސް ހުރި ފަހިފަހިން ތިމާގެ. މިހާރު ހުރިހާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެކަން ކުރެއްވި. އަޅުގަނޑު ކަނޑުހިއްކުމުގެ ހަޔާތްތަކާ އަޅުގަނޑު ބޭނުންވެއް ނޫން އެކަން އެގޮތަށް ވެގެން. މަޖިލީހުގެ އެ ދިރާސާ އަޅުގަނޑުމެން ސަޕޯޓްކުރަން ބޭނުން ގޮތަކަށް ވިއްކާކަށް ނޫން.

އެގޮތް ޖަސްޓިފިކޭޝަން ޕްރޮޖެކްޓް ތަރުތީބުން ފަސޭހައިން ހިފަހައްޓާފާ ގޮތް ރަނގަޅުވާނެ ޖަސްޓިފިކޭޝަން ފަހިވެގެން އެހެނިހެން. އެހެންނަމަވެސް، މާލޭގެ މަޖިލީހުގެ އެއްޗެހި ޕްރޮޕޯޒަލް. ކުރިން، ޕްލޭން ތަރުތީބު ޑިޒައިން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުގެ އުސޫލުތައް ހަމަ ރައީސުން ވެސް މި ސަރުކާރު ދިރާސާކޮށް މާލެއަށް މި ތަރައްޤީ، މި ރަނގަޅު ކަންތައްތަކުގެ ކޮންޓްރެކްޓް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުގެ ނިޔަތް. އަޅުގަނޑުގެ ހަމަހަމަ ނިޔާވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެކަން ކޮންޓްރެކްޓާ ހިއްސާކުރަނީ ވެސް ރަނގަޅު. އަޅުގަނޑު ސިޔާސަތު ވެސް ވާނެ އެކަން ކޮންޓްރޭކްޓަރު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ރައްޔިތުންގެ އަޅުގަނޑުމެން ފެށުނު ބަޖެޓު ނަހަމަ ގޮތަކީ ބަޖެޓުން، ނޫނީ ނަގާފަ ގޮތަކީ ބަޖެޓުނު އެއް ދިމާލުން މިއީ، އާސަންދަ. މިކަމާ ދެމެހެ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނުމެއް ފެނުނެއް ނަގާ ކަމަކީ ވަކި ނަމަ އަމާޒަކާވެސް ބަޖެޓަށް އިންތިޒާމަށް ބަރުލަމާނުވަމުން، ބަރުލަމާނުވަމުގެ ނަހަމަ ގޮތަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޔަކުގޮތުގެ ފަރާތްތަކުން ބަޖެޓުވަމުގެ ފަރާތްތަކުގެ ބާރު، ބަޖެޓުވަމާ ފަރާތްތަކަށް އެ ފުރުސަތު ދެވިފައި ނުވާ އަހަރު ނިމުނުތަނުގައި އެ ދަނީ. މިހާރު އެބައިކ ބަޔަކު ކުރިހަށް. ރައްޔިތުން ބަދަލު ފެނުނު ވެސް، ރައްޔިތުންގެ ވެސް. އެހެންނަމަވެސް، ފަހަރު ހަމަޖެހިފައި ކުރަން، އެހެންނަމަވެސް! މި ރައީ ކުރިމަތިގައި ނިމުނުގޮތް މިދިއަ އިންތިޚާބުގައި ތަފާތުވަމުގެ، ކުލަވަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އަނގަނޑި ބަޖެޓު ފުރިހަމަ، ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓު ފުރިހަމަ ސަރުކާރުން އަރުވައިދެއްވާ ވަރު. އެހެންނަމަ، މަނިކުފާނުގެ ހިތްވަރުދެއްވާތީ މި ކަންކަން އެހެން ބަޖެޓަށް މުހިންމު ފުރުސަތުގައި ތި ތަންތަން ގަރާރުގެ އަރައި އިސްދަށުގެ ނަމަވެސް މިކަން ކުރިމަތި ހަމަ ހަރަކާތް ވެސް ވިސްނުމަކަށް ވާނެ. ފުރިހަމަކަން ވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ސާފުކަން އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، އެންސެޕީ، ނަހަމަ ގޮތަކީ ބަޖެޓުނުހަމަމްނަ؛ އަޅުއާނާވެސް، ބަޖެޓުގެ ތެރޭއިންނޭ ހިސާބުގެން ކޮންމެވެސް ކަރަދު އޮސްޓްރޭލިއާ، ހަމަޔާތަން އަޅުވާލައިގެން، ހުރިން އަޅުގަނޑުމެން މަރާމާތުކުރިން ރައީސް ޢާލިމާން ސިޓީއެއް ފާޅުވާލައި، މުނިއާގެއަށް ސިޓީއެއް ފާޅުވާލައި އެއް ހިސާބުގައި ބިޔަ ވާހަކަ. 200 މިލިއަން ރު ވާހަކަ. ބިލިއަން ރު ވާހަކަ. ހަމަ އެ ސަލާމަތް، ހަމަ އެ ސަލާމަތް މި ހިލޭރަށް ފަސް އަހަރުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ

ރައްޔިތުންނަށް އިންޑަސްޓްރީއާ ނިމިއްޖެ. އަޅުގަނޑުމެން ގެސްޓްހައުސްގެ ޕްރޮމޯޝަން އާދި، ތަޢާރަފުކުރާ މާރުކެޓުކުރުމުގެ ޕްރޮމޯޝަންތަކާ، ބޭނުން ފަސޭހަ އާދި ތިމަންނަ މިހާރު އޮންނަނީ ހުރިހާ ކަމެއް މި ފޯރުކޮށް ދޭނީ، އެ ފޯރުކޮށް ދޭނެ. ރައްޔިތުންނާއި ދިވެހި ހަމަހަމަކޮށް އެއް އުސޫލަކުން، އެއް ގޮތަކަށް ކަންކަން ނުހިނގާ ކަމަށް ވަކި ނަމަ، ދެން ޖެހިގެން އަންނަ ބަޔަކާ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ވިސްނައިގެންނުވާނެ. ހަމަ އަދިވެސް ތިމަންނަ މިހިރީ އަންހެނާ ފެށި ދުވަސް ދަރުމަ ބޭނުންވާ ބަޔަކާ، އެ ވިސްނުމުގައި މިހުންނަނީ ރިޝްވަތުދެއްވުން، ވައްކަންކުރުމުން ސަރުކާރުން ދެނެގަނެ ނަގާއިޖެ ކަމެއް ފެށިގެން ކުރުމުގެ ހުރިހާ ސަރުކާރުން ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން ހިސާބު އުފެއްދުމުގެ ތަރުތީބެއް ނުކުރެވޭނެ، އެ ދައްކާ ޖެހޭނެ ހުރިހާ ސަރުކާރުން އެ ސަރުކާރަކާ ވ. އަޅުގަނޑު އިސްތިރާޙަތުގެ ސަރުކާރުން ފެށި އަޅުގަނޑުމެން މި ގެނެސްދޭން ބަޖެޓާ އެއްގޮތަށް، އަޅުގަނޑުމެން މިދާ ދަރުވާއި އެއްގޮތަށް، އަދި ރައްޔިތުންގެ ޖައިސާ ހަމަހަމަ ގެންގުޅުއްވި ވެއްޓޭނެ ހަމަ ބޮޑުތިރި އަދި އެއިން ހާޖަތު ޖައިދާއިރު ނުހަމަވެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އުންމީދުކުރަން. އެއްކަލަވެސް، އަޅުގަނޑު އެދޭ މާ ބޮޑު ތަރައްޤީއެއް ހަމަޖެހިއްޖެ އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ، މިއަދު އަހަރު މި ވަޒީފާގައި ތިބި ބައިވަރު ފަރާތްތަކާ ސަރުކާރާއި ދިނުމުގެ ބޮޑު އަސަރުކުރާނެ، އަޅުގަނޑުމެން މި ޒަމާނުގެ، 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ހަރަދުކޮށް ނިންމާލީ ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ރަނގަޅަށް. ވަރަށް ބޭނުން ސޯޝަލް ޕްރޮޓެކްޝަން ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަބްދުލް.

ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަބްދުލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު 2024، 49.6 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ރެކޯޑް ބަޖެޓެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީގައި މި އޮތީ. މި ބަޖެޓާއި އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ ހުރި ރަޢިއްޔަތަކީ، މިއަދު ސަރުކާރު ހިންގަން ހަވާލުވެވަޑައިގަތުމުން މި ބަޖެޓާ ދޮޅަރަކަށް ދުވަސް ވީއިރު، އެ ބަޖެޓުގެ އެންމެ ގިނަ ބައި ހުށަހެޅީ ކުރީގެ ސަރުކާރުން. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން އަވަހާ އެއް ވާހަކަ ވަރަށް ބޮޑަށް ޤާނޫނީގޮތުން ބޭނުންވޭ، އަދި މިއަދު ހުށަހެޅުނު އިޤްތިޞާދީ ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު ވެސް މި ބަޖެޓުގެ ދެއްވި ދަރުވަރެން، ދެއްވި ވަޒީފާތަކާއި ސަރުކާރު، އެއްވެސް ކަމެއްގައި ތަރައްޤީކުރާ ސިޔާސީ ފުލުހުން، މިހާރު މި ރައްޔިތުންގެ އުމުރު ފުރިހަމަ މީހުން ދެއްވާ ހުރިހާ ވަނީ ފުރަތަމަ ވަނަ އަހަރު 2021 ވަނަ އަހަރު، 2022 ވަނަ އަހަރު ވެސް، އަދި 2023ވަނަ އަހަރު ވެސް ދައުލަތުން ލިބޭނެ އާމްދަނީއާއި ހަރަދު ކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ތިޔާވަމުންދާކަން ފިނޭންސް މިނިސްޓަރުގެ ވަނަވަރުން އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ސާފުވެގެންދިޔަ. ރަނގަޅުކަމުގައި ދަރަނިގެ ވަނަވަ

ވެސް ދައްކަނީ ސިޔާސީ މަގުސަދުގައިކަން މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސާފު. އަދި އިންތިޚާބަށް ކުރިމަތިލުމުގައި ރައީސް މުޢިއްޒު ވެސް އަދި އޭނާ އަޅުގަނޑުމެންގެ އެމްޑީޕީގެ ވާދަވެރިން ވެސް ދަރަނީގެ ވާހަކަ ދައްކާލީ ސިޔާސީ މަގުސަދުގައިކަން މިއަދު ވަރަށް ބޮޑަށް ސާފު. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިމަތިލި ހުރިހާ ބަޖެޓުގައި ވެސް ސަރުކާރު ބިލިއަނެއްހާ ރުފިޔާ ޑެފިސިޓެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ. 119 ބިލިއަން ރުފިޔާ ދަރާފަ. އެއީ ރައީސް މައުމޫން ދައުރުން ފެށިގެން މިހާތަނަށް 119 ބިލިއަން ރުފިޔާ ދައުރުގެ ދަރަނި އަރާފައި އޮތް ވާހަކަ ދެއްކި ސަރުކާރުން. އެ ސަރުކާރުން ދުރުގާ އެކު އެއް ބަޖެޓު ވެސް މި އޮތީ އަނެއްކާ ސަރުކާރު ބިލިއަނަށް ރުފިޔާ ޑެފިސިޓް ފެންނަން. އިއްޔެކޮޅަކު މާލީ ވަޒީރުގެ އަރިހުން އަޅުގަނޑު އެދުނީން ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި، އެ ސަރުކާރު ބިލިއަން އުނިކުރެވޭނެ ގޮތެއް ނެތްތޯ؟ ނުވަތަ އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ކޮމިޓީން އެ ސަރުކާރު ބިލިއަން އުނިކޮށް މި ބަޖެޓު އިސްލާހުކުރަން ފުރުސަތެއް ދެއްވުން. އެ ފުރުސަތު އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންކުރާނީ ކިހިނެއްތޯ؟ ކުރެއްވީ އިންކާރު. ކުރެއްވީ އިންކާރު. އިއްޔެކޮޅަކު ރައީސް؛ އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން، ދަރަނީގެ ވާހަކަ ވެސް އެކު ދެއްކި ބަނޑުވެރިކަމުގައި ވެސް ހަމަ ސިޔާސީ މަގުސަދުގައިކަން. ހަމައެއާއެކު ބަޖެޓުދޫކުރުމުގެ ވާހަކަ، ފެށުމުގެ ބަޖެޓުތަކުގެ ވާހަކަ ވެސް މިއީ މިދިޔަ ދުވަސް އަހަރުތަކުގެ ތެރޭގައި ޖެހިގެން އައި މަހުން ހަމަޖެހި ދަތުރުކުރުން އަދި ސިޔާސީ ވާހަކައެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭނީ، ކޮވިޑްގެ އެ ދަތި ހާލަތު މިއަދު އެއްވެސް މީހަކަށް ހަނދުމަ ވެސް ނެތް ކަހަލަ، ކޮވިޑްގެ އިޤްތިޞާދީ ދަތި މި ރާއްޖެ ތަހައްމަލުކުރިކަން، މިދުނިޔެ ތަހައްމަލުކުރިކަން. އެ ދަތި ހާލަތު ރަނގަޅަށް މަޖޫރުކުރައްވައި މިއަދު ހަމައެކަނި އިޤްތިޞާދު ގެނެވުނީ އެއް މިސްރާބު މިއަދު ހުރިހާ ވަޒީރު މިތާނގައި ހަމަކޮށްދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙްގެ ސަރުކާރުގައި ރިކަވަރީކުރިކަން، އަދި އޭގެ ފަހުން މިސްރާބުގެ ވިސްނުމުގެ ވަރަށް ބޮޑު ހަމަޖެހުމެއް. މިއަދު ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު، މިއަދު ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު ކޮވިޑް-19ގެ ކުރީގައި އޮތް އިޤްތިޞާދަށްވުރެ ކުރިއަރައިގެންވާއިރު، އަދި 8·7% މި އަހަރު، 2024 ވަނަ އަހަރު ކުރިއަރައިގެންދާނެކަމުގެ ފެނި ސިގްނަލް މިއަދުގެ މާލީ ވަޒީރު ވެސް އެވަނީ ދައްކާފަ. އިއްޔެކޮޅަކު ރައީސް؛ މި ބަޖެޓުގައި، މި ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާ ކަންތައްތަކަކީ އެބައުޅޭ. މި ބަޖެޓުގެ ކޮމިޓީ މަރުހަލާގެ އެ ކަންބޮޑުވުންތަކަކީ ހަމައެކަނި ކެނޑުން ފިނޭންސް މިނިސްޓަރުގެ ރިޕޯޓުން އަޅުގަނޑުމެން ސުވާލުކުރީން. ސާފު ކުރީން. ފިނޭންސް މިނިސްޓަރުގެ ޖަވާބުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ތަކުރާރުކޮށް ވިދާޅުވި، އެ ބޭފުޅުން މަސައްކަތްކުރައްވަމުންދަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރޭޓިންގ ހަރުދަނާކުރުމަށް. އެކަމަކު ކުރެޑިޓް ރޭޓިންގ ބަދަލުކުރާނެ ކަންތައްތަކުގެ ބޮޑެތި ފިސްކަލް ކަންތައްތަކާ އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅުކުރަން ކަންތައްތަކާއި. ރޭޓިންގ އޭޖެންސީތަކުން ބަލާނީ ރިޒާވާއި ކަރަންޓް އެކައުންޓް ޑެފިސިޓާއި ފިސްކަލް ޑެފިސިޓާއި ދަރަނިވެރިކަމާއި ބަޖެޓުގެ ބެލެންސް އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަނީ، ކުރިއަށް އޮތް 2024ވަނަ އަހަރު ވަޒީފާ ބޮޑުވެރިކަން

އޮތީކަން. އަދި ހާއްސަކޮށް މުސާރައިގެ ކުރިއެރުންތަކަން ހުރަސްތަކަށް އޮތީކަން. ހަމައެއާއެކުގައި މިހާރު އާންމު ގެއަކުން ކަރަންޓު ބިލަށް ދައްކާ އަދަދު ސަބްސިޑީއަށް ގެނަސް އިސްލާހާ އެކުގައި ބޮޑުވެގެންދާނެކަމުގެ ސިޔާސަތެއް ދައްލަވައި އެބަޖެހޭ. ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށްރަށުގެ މިހާރު ހިންގަން ފަށާފައިވާ ޕްރޮޖެކްޓްތަކާއި ހުއްޓިފައިވާ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ވާހަކަ ވެސް ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު ފާހަގަކުރެއްވި. އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓަށް ފިނޭންސް މިނިސްޓަރުގެ ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމަށްފަހު ސިވިލްސަރވިސް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ވޯޓު މާލީ ބަޖެޓެއްގެ ގޮތުގައި އިޤްތިޞާދީ ދަރަނި، މާލީ ބަޖެޓްގެ ގޮތުގައި. އިޤްތިޞާދީ އިންފްލޭޝަން ނަގުދު. ދަރަނި. ޖީޑީޕީ އާމްދަނީ މަދު. ނަމަވެސް، ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އަތޮޅު، ރ. އަތޮޅަށް ފަސަރަ ރަރަން 198 މިލިއަން ރުފިޔާ ހަމަޖެހުނުއިރުގައި މާލޭ ކައިރީ ފަޅެއް ހިއްކަން އެކަނި 400 މިލިއަން ބަޖެޓްކޮށްފައި އެބައޮތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަރުގާ މިންވަރު، އަޅުގަނޑުމެން އަތޮޅުތަކަށް، އާބާދީގައި ވެސް އިންތިޚާބުގައި ވެސް، ކުރިޔަށްދާ ކަމުގައި ވެސް އެންމެ ކަންބޮޑުވާ ކަމަކީ މިއީ. ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ސަރުކާރުގެ އަދުދަސްވަރުގައި ދިނީ ފަރާތަކަށް ވާ ގޮތަކަށް، އަޅުގަނޑުމެން ހުރިހާ ހާއްސަކޮށް ގެއްލިފި. އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށްރަށުގެ ހަމަގިނަވަރަކު އުނިވެގެންދާ. މިއަދު މި ބަޖެޓު އެކުލަވާލެވިފައިވާ އަހަރަކު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަނީ މި މަޝްރޫޢު ނަރުދަމާ ސިފަވެގެންދިޔަ ގޮތް. ހަމައެއާއެކުގައި ދަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖެހުން ހިޔާވަހި ހަވަރަ، ރައީސް އިސްތިޤާލީ މުވައްޒަފުން ބިލްތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތްތައް ހިންގަން ފަށާފައި ކުރި ޕްރޮޖެކްޓް، އަދި ވަކިން ހާއްސަކޮށް ފެނާއި ނަރުދަމާ ކަހަލަ، އަދި ބަނދަރު ހުޅުން ކަހަލަ ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް ހުއްޓިފައިވާ ފަރާތްތަކާއި ވާހަކަ ފެނޭ ސިޔާސަތުގެ ހުއްޓާލެވުމުން އެއީ އިންތިޚާބީ ކަމަކަށް ވީތީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑަށް ނުފެނޭ މާލޭގެ ސަރަހައްދު ތަރައްޤީކުރުމަށް 400 މިލިއަން ރުފިޔާ ހަރަދުކުރުމުގެ ފަހުން ހިއްކަން މި ބަޖެޓުގައި ޖަހާފައިވާ ކަމަކަށް. އެއަރޕޯޓުން ބޭނުން އެކަން ކުރިއަށް ބަދަލުކުރާތީ މިއަދު އެބަޖެހޭ. ހިއްކާފައި ހުރި ބިންތަކުގެ ތަރައްޤީކުރަން އަދަދުތަކުން ގެ ދުރަށް. މާލޭގެ ސަރަހައްދުގެ ބިމާއި ސަރުކާރުގެ ހިއްކާފައިވާ ބިންތަކުން ހިއްކާފައި ހުރި ބިންތަކެއް. އެހެން އަނެއްކާ ވަކިން ހިއްކާއި، އެތަން މިލިއަން ރުފިޔާ ހަރަދުކުރަނިކޮށް ވަކިން ހިއްކުމުގެ ބަދަލުގައި ހިއްކާފައިހުރި ބިންތައް ތަރައްޤީކޮށް، ރައްޔިތުންނަށް ޗިރާތަރިޔާކަން ދިނުމުން ކުރަންޖެހޭ ހާލު ކުޑަވޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ބަޖެޓުގައި ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހު ރައްކާކުރުމުގެ ޕްރޮޖެކްޓް އަދި އެ މަސް އާރާސްތުކުރުމުގެ ޕްރޮޖެކްޓުން ކޮމިޓީއެކަން 1.5 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ޕްރޮޖެކްޓެއް ހަރަދުކުރަން، އޮޅުއޮޅި އަހަރުތަކުގެ މަތިން ހަރަދުކުރަން ހިމަނާފައި އޮތީ ތިން އެބަފެނޭ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެކަމަކަށްވެސް އޮތީ ކަލުން ދެން. އަދި ހާއްސަކޮށް އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތްކުރަން ހިންގަން ކުރި ޕްރޮޖެކްޓްތަކާއި؛ ފެނާއި ނަރުދަމާ، ބަނދަރުތަކުން، ބިނާކުރުމުގެ ބަޖެޓް ހުއްޓޭ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ބިނާކުރުމުގެ ބަޖެޓް ހުއްޓޭ، މާލޭ ސަރަހައްދު ތަރައްޤީސަކާއި، މާލޭ ސަރަހައްދުން އޮޅުގެ ބޭނުމީ ގާތުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވަރުގަދަކޮށް ހިއްކާގެ ބިންތަކުން އެބަދާ

ކަމަކަށް ނުވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދުވާފަރުގެ އަތޮޅުކައުންސިލުގެ ދާއިރާގެ ބަޖެޓަށް ނަޒަރު ހިންގައިލާއިރު އާ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ގޮތުގައި އޮތީ ފެނާއި ނަރުދަމާ އެކުން. ދުވާފަރަށް ފެނާއި ނަރުދަމާ އަޅާފައި އޮތް ތަނެއް. އަދި ދުވާފަރަށް ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ޚިދުމަތްދިނުމަށް މި ރާއްޖޭގެ ހަމަ އެންމެ ރަނގަޅު އެއް ކުންފުންޏާ ހަވާލުކޮށްފައި އޮތީ ރަށެއް. އެކަމަކު އަޅާފައި އޮތް ތަނެއްގައި، ހިއްކި ބިމުގައި ފެނާއި ނަރުދަމާ އެޅުމުގެ މަޝްރޫޢުއެއްގެ ގޮތުގައި ހިމަނާފައި މި ބަޖެޓުގައި އެބައޮތް. އެކަމުގެ ހިތާމަޔަކީ އަތޮޅުކައުންސިލުން ފަންޑުކުރުމުގެ ކޮންމެ އަހަރެއްގެ ފަސް ކަންބޮޑުވުމެއްގެ ގޮތުގައި އެބަ އޮތޭ، ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ގޮތުގައި ދާއިރާގެ ހިންގާނެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ހިންގުމަށް ވަރަށް ބޮޑެތި ދަތިތަކެއް އެބަހުރޭ ޖާގައިގެ ދަތިކަން. ނޫނީ އަދިރު، އަތޮޅުކައުންސިލަށް ހިފުނުން އޮންނަ އަދަދު މަދުވުމުގެ ކަންބޮޑުވުން އޮން ހިނދު، އަތޮޅުކައުންސިލު މި ފެނުނީ، ދުވާފަރުގައި ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ޚިދުމަތްދިނުމަށް ރަނގަޅު ކުންފުންޏެއް އޮތޭ؛ ނަމަވެސް، ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ގޮތުގައި ނަރުދަމާ އެޅުމުގެ ކަންތައް ހިމަނާފައި އޮތީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަތޮޅުގެ މި ނުކުތާ ފާހަގަ މި ކޮށްލަނީ، މިދިޔަ ދު އަހަރުތަކުގެ ތެރޭގައި އަތޮޅުކައުންސިލުން ދުވާފަރުގެ ހިއްކިބިމުގައި ފެނާއި ނަރުދަމާ އެޅުމުގެ ނުރަސްމީ މަޝްވަރާތައް ސަރުކާރަ އެކުގައި ހިންގެން. އަތޮޅުކައުންސިލުން އެއްބަސްވެފައިވާ އެއް ކަމަކީ، އެއީ މިހާރު ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ރަނގަޅު ކުންފުނިތަކުން ޚިދުމަތްދެމުންދާ ރަށަކަށްވެފައި، އެ ތަނުގައި ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމާ އެ ކުންފުނިން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި އަތޮޅުކައުންސިލުން ނުރަސްމީކޮށް އޮތީ އެއްބަސްވެވިފަ. ހަމައެއާއެކު އަތޮޅުކައުންސިލުން ފާހަގަކޮށްފައި، ދުވާފަރު [illegible] އެމް.ޑަބްލިއު.އެސް.ސީ ކުންފުނީގެ ގަވާއިދު، 6 ފެބްރުއަރީ 2022، އެ ގަވާއިދުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ވެސް މިކަމަށް ވަރަށް ބޭނުން ހުރޭ. އެ ކުންފުނިން ޚިދުމަތް ފަށައިގެން ދުވާފަރުގެ ނަރުދަމާގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުން؛ ގެއާ ހަމައަށް، އިމާރާތާ ހަމައަށް ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ޒިންމާއަކީ އެ ކުންފުނީގެ ޒިންމާއެއް. އެހެންވީމާ، މިކަން މިހެން އޮތްއިރު ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ގޮތުގައި އެކަން ހިމަނައިގެން ދުވާފަރުގައި އެކަން ކުރަން، ހަމައެކަނި [illegible] ގޮތުގައި ކުރަން އޮތުން އަތޮޅުގެ ވަރަށް ބޮޑު ކަންބޮޑުވުމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަތޮޅުކައުންސިލަށް މި ބަޖެޓުން [illegible] އޮތީ، ދުވާފަރުގެ [illegible] ހައްލު؛ އެއީ [illegible]. އަދި އަތޮޅުކައުންސިލުގެ [illegible] އޮތީ ވަރަށް [illegible] ކަންބޮޑުވުމެއް. [illegible] ބަޖެޓުން، އެ [illegible] މި ބަޖެޓުގައި [illegible] އަތޮޅުކައުންސިލުން [illegible] 458 ޕްރޮޖެކްޓު އާ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ގޮތުގައި 1.5 ބިލިއަން [illegible] ހިމަނާފައި [illegible] އަތޮޅުކައުންސިލުން [illegible] އެއީ، [illegible].

ހަމައެއާއެކުގައި ހުއްޖަތަށް، އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާތަކުގައި ހިންގަމުންދާ ޕްރޮޖެކްޓްތައް ހުއްޓިފައިވާކަމުގެ ވާހަކައަކީ އެއީ އަދި މާ ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް. މާލޭގެ ސަރަހައްދު ތޮއްޖައްސަން ބޭޒުފުޅެއް 400 މިލިއަން ރުފިޔާ ޖަހައިގެން ހިއްކުމުގެ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑު އެދެނީ، އަޅުގަނޑުމެން ރަށްރަށުގައި ދިމާވެފައި އޮތް އެތައް މައްސަލައަކަށް ރައްކާތެރިކުރުމަށް ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސޯލިޙް ފައްޓަވާފައި އަދި ނުނިމިފައި ބައެއް ޕްރޮޖެކްޓްތައް އެކޮޅުގައި ގެންގޮސް ނިންމައިދިނުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންވާ ކަމެއް. ވަރަށް ބޮޑަށް އެދޭ ކަމެއް. އިއްޔަކޮޅު ރައީސް؛ ސިޔާސީ ބޭފުޅުން ސިޔާސީ މަގުސަދުގައި މި ތަނުގައި ވާހަކަފުޅުދެއްކެވިޔަސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ފެނިގެން އަންނަނީ، މިއަދު ސަރުކާރުން އަންނަނީ، ރިސާލާ އަޅުގަނޑުމެން މި ފޮނުވި ބަޔަކު ދިރާސާކުރެވޭ ވާހަކައަކާ ކޮންމެ ބޮޑުވެރިއެއްގެ ދުވަސް ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސޯލިހްގެ ދައުރުގައި ތަރައްޤީވެފައި އެބަ ހުރި. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދުގެ ޕީއެސްއެސް މިނިސްޓަރުގެ ވާހަކަފުޅުން ފެނޭ އެހެން ސަރުކާރެވެ. ޖަވާބުދާރީ ޖެހިގެން މި ބައްޔާ، ގެއްލުން ގޮސްފައި ބޮޑުކޮށްގެން ދާއިރާ ވާހަކައަކީ ކޮބާ، މިއަދު ރައްޔިތުން ގޮތުގެ ބަޔަކާ ޖެހިލުމުން، އަދި ބަލައިގަންނާނެ ވާހަކައެއް ނޫން. މި ރަށަށް ބަދަލުގެނެސް ނުދާނެ. މި ރަށްރަށުގެ އިންތިޚާބުގައި ހުރަސް މަނާކޮށް ހެޔޮރާއްޖޭގެ ރައީސް ސާސްކަރަށާ ކާމިޔާބު ވެވިފައި ހައްޔަރު ކޮށްގެން. ބަދަލުގެނެވި ޔަމީނަށް ހަވާލުވާނީ ކިހިނެއްތޯ؟ އަޅުގަނޑުމެން އެ އުއްމީދު އެކުގައި ރައްޔިތުންނަށް ވަޢުދުވެގެން ކުރިޔަށްދާނަން އަޅުގަނޑުމެން އައީ. 2018ގައި ވަޢުދުވީ ރައީސް މި ސަރުކާރު، މި ސަރުކާރު ސަލާމަތްކުރުން ރަށުން ފުރިގެން ނުދެކޭފަދަ ޕަރަކޭ ރަށްރަށުގައި ހިންގަވައިދެއްވި ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސޯލިހް. އެންމެ މިހާރު، ކޮވިޑް ދަތި ގޮތުގައި ވެސް އެންމެ ރައްޔިތުން ވެސް ވަޒީފާއިން ވަކިނުކޮށް، އެންމެ ރައްޔިތުންގެ މުސާރައިން އަދަދު އުނިނުކޮށް ސަރުކާރުގެ އިޤްތިސާދު ހަމަ ހަރުދަނާ ހިންގަމުންދިޔަ ތަން އަޅުގަނޑުމެން ފެނުނު. ދައުލަތަކަށް ރިޔާސަތުގައި އިންނަވާ ޓީމުގެ ރައީސް މިއުޅުއްވާ، މިއަދު ކަމުގެ މުސާރައިގެ ނުދެވޭނެ. ބަދަލުގެނެވޭތީ. ކާޑު ބޮޑަށް ވެގެން ދިނުން މިއަދު ކަނު ކާޑު ގެނޭނޭ ގުޅޭ ވެސް ނުޖެހި ކަމަކަށް އިޖާބަދޭނުކުރުމަށް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އުފާވާ އެކު ފަރަގުކަންފަހަރު ބޭނުންވާނީ، ދައުރު ހިންގަމަށް، ދައުރު ހަމަކަތާ، ދައުރުގެ ފުރުސަތުގައި އިސްތިއުފާދެއްވާނެ، އެ ދަތި ގާތުގައި ވެސް އިސްތިއުފާދެއްވާ ކުރިއަށް ދަރުޕައިގެން ވިސްނުން ވިސްނުންތަކާއި، ބުރަމަސައްކަތާ އެކު މި ފަހުރު ހިންގައި މިއަދު މި ފެނޭ އެހެން ބޭރުގާ މި ފަހުރު ހަމަވީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދު އެއީ، 2019 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން؛ ކޮވިޑް-19ގައި މި ކުރެހިއަށް ދިމާވި އިޤްތިޞާދީ ހާލަތުގައި މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ޖަހާފަދަ ކެޔޮވެރި ގޮތަށް ހިންގެވި ވަޢުދަތް ނިމުނު މި އައީ. މިއަދަކީ މި ރާއްޖޭގައި އާރާ ބަދަލުކުރުމަށް އިޤްތިޞާދީ، އަދި މި ދުނިޔޭގައި ވެސް އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުމެއް ނެތް. މި ހާލަތުގައި މި ރާއްޖޭ ވުޒާރާތަކުން ގެނެސްދިން. އަޅުގަނޑުމެންގެ އަސާސީ ހުރިހާކަމެއް ބަދަލުކުރެއްވިއެވެ. އަދި އަޅުގަނޑުމެން

އަޅުގަނޑުމެންގެ ހައްގުތައް އުނިވާ ގޮތަށް ބިރުދެއްކުމުގެ [illegible] ހުއްޓާލަން އެބަޖެހޭ. ރިޔާސީ ކެމްޕެއިންގެ ވައުދުތަކުގެ ތެރޭގައި، ރިޔާސީ ކެމްޕެއިންގެ ބަހުސްތަކުގެ ސްޓޭޖުތަކުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނުނީ، އަބަދުވެސް [illegible] ކަންކަން، އުންމީދީ ވާހަކަތަކެއް، އުންމީދީ ވާހަކަތަކެއް. ފުރަތަމަ ހަފްތާގެ ތެރޭގައި ނާއުންމީދީ ވާހަކަތައް ރައްޔިތުންނަށް [illegible]. މި ރާއްޖޭ އޮތް [illegible] ހަމަ ރަނގަޅަށް [illegible]، މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ގޮތުގައި ވޯޓަށް އެދި ދެންނެވީ، އުންމީދު ދެމުން. ބިންވެރިކަމުގެ އުންމީދު ދެމުން. ފެނާއި ނަރުދަމާގެ އުންމީދު ދެމުން. ގެދޮރާއި [illegible] އުންމީދު ދެމުން. މިއަދު ރިޔާސަތާ ހަވާލުވެ، [illegible] [illegible] ވިދާޅުވެގެންނެވެ އެ އުންމީދުތަކާ ނާއުންމީދުވާ ގޮތަކަށް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible] [illegible] އެ ނާއުންމީދުވާ ގޮތަށް [illegible] ޖާގަ އޮތް [illegible]. މިއަދު އެ ފުރުޞަތެއް ނެތް. އަޅުގަނޑު އެދެނީ، އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓު، ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި މި [illegible] ބަދަލުކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ހައްދު މިންވަރު؛ އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] މި ބަޖެޓުން [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible] ހައްދު މިންވަރު މި ބަޖެޓުގައި [illegible] ބަޖެޓުން. އަޅުގަނޑު ވޯޓު ނުދޭން އަޅުގަނޑުގެ [illegible] ހައްދު މިންވަރު [illegible]. އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] ހައްދު މިންވަރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 400 މިލިއަން ރުފިޔާ [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު ވޯޓު [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑު ވޯޓުދިނީ [illegible] ރައްޔިތުންނަށް ވެސް ބިންވެރިކަމުގެ [illegible] [illegible] ފަސޭހަ ގޮތް މިއަދު ފެންނަން އެބަ އޮތް. 1.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ [illegible]، 400 މިލިއަން ރުފިޔާ [illegible] [illegible] ވެސް އެކަން [illegible] ގޮތް މިއަދު [illegible] އެ އޮތީ. މިއަދު މި ސަރަހައްދުގައި [illegible] ބިމެއް އެބަ އޮތް. [illegible] ބިމެއް ވެސް އެބަ އޮތް. [illegible]، އެ ޕްރޮޖެކްޓަކީ [illegible] ސަރުކާރު ބަދަލުވިޔަސް އެއްވެސް ބަދަލުވާންޖެހޭ ކަމެއް ނޫން. ސަރުކާރު ބަދަލުވިޔަ [illegible] ސަރުކާރުތަކުން [illegible] [illegible] ޕްރޮޖެކްޓު [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް. [illegible]، އަޅުގަނޑު [illegible] ވެސް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް އަޅުގަނޑުމެން [illegible]، [illegible] ވެސް [illegible] [illegible] [illegible] ސިޔާސީ [illegible]، އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] ސިޔާސީ [illegible] [illegible] މި ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ [illegible] [illegible] [illegible]. މި ރާއްޖޭގެ [illegible] [illegible] [illegible] ސިޔާސީ [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ބިލިއަން ރުފިޔާ މި ބަޖެޓުގައި ވެސް [illegible] ގޮތުގައި އޮތީ [illegible]. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] ވެސް، ބަޖެޓަށް [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] ހައްގު މި ބަޖެޓުން [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ގޮތަކަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތަށް މި ބަޖެޓު [illegible] [illegible] މި ބަޖެޓުން ވޯޓު އަޅުގަނޑު [illegible] ގޮތަކަށް ނޫން [illegible]. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަނީ މި ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު ވެސް [illegible]

އޮތް ތަން. މި ރާއްޖޭގެ އާމްދަނީ ލިބޭ މިންވަރު ވެސް އިތުރުވަމުން އަންނަ ތަން. މި ރާއްޖެއަށް ފަތުރުވެރިން އަންނަ މިންވަރު ވެސް އިތުރުވެގެން އައި ތަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަނީ، މިހާރު މި ވަގުތު މި ރާއްޖޭގައި އިޤްތިޞާދީ ކާރިސާއެއް ދުނިޔޭގައި ވެސް ނެތް. އެކަމަކު ހާލަތުގައި ދަތިކަމުގެ ޖެހިގެން ގުޅުމުގެ، މިއަދު ގެއްލުމުގެ ގާބިލުކަން ހުންނަންޖެހޭނެ. އެކަން ނުކުރެވޭ ކަމުގައި ވަންޏާ އެއީ ވީވާ އިހުމާލެއް. އެ ނޫން ގޮތް އޮޅުންފިލާ. އެގޮތައިގެން ކުރިއަށްގެންދާނީ. އަޅުގަނޑު އެދެނީ ހަމަ މި ބިލު އިސްލާހުކުރުމާ އެކުގައި މި ބަޖެޓު، ކާމިޔާބު މަގުމަތީގައި ނިމިގެންދިއުން. ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްފުޅު މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަނީ، ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްފުޅު މެންބަރު ސަޢުދު ހުސައިނަށް.

ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ މެންބަރު ސަޢުދު ހުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްފުޅު ރައީސް. 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ބަހުސްގައި އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން ހަމަކޮޅުކޮށްލަން ބޭނުންވާ ކަންތައްތަކެއް އެބަހުރި. އާދަޔާ ޚިލާފު ބަޖެޓެއް މި ބަޖެޓުގައި ވެސް އެބަހުރި އަހަރުތަކާ ވެސް އެއްގޮތަށް ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު ކުރިއަރުވާނެ ބޭނުންތެރި ރޭވުންތަކެއް ކަނޑައަޅާފައިވާތީ ހަމަޖެހިފައިވާ ބަޖެޓެއް ބޮޑު ޚަރަދުތަކެއް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އިޙްތިރާމްފުޅު ރައީސް؛ އެހެންނަމަވެސް، ދައުލަތުގެ، ސަރުކާރު ބަދަލުވާ ގޮތުގައި މި ބަޖެޓުގެ ޚިދުމަތް މި ބަޖެޓަށް ބަލައިލާއިރު، ބަޖެޓުގެ ދެވަނަ ބާބަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ބަލައިލާކަށް ފާހަގަކޮށްލަން. އިޙްތިރާމްފުޅު ރައީސް؛ ޖުމުލަ 49.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ ޚަރަދުކުރުމަށް އެކަށައަޅާފައިވާ މި ބަޖެޓުން ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި ހޭދަކުރާ ވަނީ 47.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އަދި އިތުރަށް 2.02 ބިލިއަން ރުފިޔާއެއް ދަރަނި ދެއްކުމަށް ޖެހޭ ބަޖެޓުން ލިބޭފައިވާ ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކޮށްލަން. އާމްދަނީއަށް ބަލާއިރު މި ބަޖެޓުގެ އާމްދަނީއަކަށް 33 ބިލިއަން ރިކަރަންޓު، ރެކަރަންޓްގެ ގޮތުގައި މި އޮތީ. ރެކަރަންޓް ޚަރަދު 34.8 ބިލިއަން ރުފިޔާ ރެކަރަންޓްގެ ގޮތުގައި މި އޮންނަނީ. އާމްދަނީގައި ކެޕިޓަލް ޚަރަދު 14.7 ބިލިއަން ރުފިޔާ އެބަ އޮތް ކަނޑައެޅިފަ. އިޙްތިރާމްފުޅު ރައީސް؛ ރާއްޖޭގެ ބަޖެޓު ދަފުތަރުގައި ފުދޭ ދަފުތަރު އިތުރުވަމުންދާކަން އަޅުގަނޑު މި ފާހަގަކުރަމުގައި ފާހަގަކޮށްލަން. އިތުރުވަމުންދާއިރު، އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޅި ބަޖެޓުގެ ކެޕިޓަލް ޚަރަދަށް ފުދޭ ރެކަރަންޓް ޚަރަދު މި ދަފުތަރުގައި ފުދޭ ދަފުތަރު ކުޑަވާ ތަނެއް ނުފެނޭ. ކޮންޓްރޭކްޓުކުރަށް ތަނެއް ވެސް ނުފެނޭ. ހަމަ އިތުރުވަމުން، އިތުރުވަމުން، ދައުލަތުގެ އާމްދަނީއާ ނުބައްދަލު ގޮތަކަށް މި ދަނީ. ނުފެނިވާ ފިޔަވަޅަކާ ދެން މި ފެންނަނީ. އާމްދަނީއަށްވުރެ، ރެކަރަންޓް ޚަރަދު ކުޑަކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރަމުން ކޮންމެ

ސަރުކާރަކުން ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް އިސްކަމެއް ދޭންޖެހޭ ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކުރަން. ދެން މި އުފެދުނު އާ ސަރުކާރުގައި ރިކަރަންޓް ޚަރަދު ކުޑަކުރުމުގެ ސިޔާސަތުތަކާއި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އެކަށައަޅުއްވާނެ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، މި ބަޖެޓުން ވެސް އިތުރަށް ޚަރަދު ބޮޑުވާ، ޑެފިސިޓް ބޮޑުވެގެންދާނެކަން މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކުރަން. އިޤްތިޞާދީ ރައީސް؛ ބަޖެޓުގައި ދާއިރާގެ މަޝްރޫޢުތައް ބަލާއިރު، ހަމަ ކުރީ އަހަރުތަކާ ވެސް އެއްގޮތަށް މި އަހަރު ވެސް ހަމަ ވިލިނގިލި-ކުޅުދުއްފުށީ ބްރިޖުގެ މަޝްރޫޢު ވެސް އެބަހުރި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފަ. އަދި ވިލިނގިލީ ބަނދަރުގެ މަޝްރޫޢު ބަލާއިރު، ވިލިނގިލީ ބަނދަރުގެ މަޝްރޫޢު ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ހުރިހާ ބަނދަރުތަކާ އެކީގައި މިހާރު އެ މަސައްކަތް ރައްޔިތުންގެ [illegible] [illegible]، މަސައްކަތްތަކުގެ [illegible] ރަނގަޅުވެ، ބޮޑު ސިޓީގައި މަސައްކަތްތަކުގެ ފާހަގަކުރަން. މި ބަނދަރު ނިމުނީމާ ވިލިނގިލި ބަނދަރުވެގެންދާނީ ޖަމާސީ ފެންވަރަށް ހުރިފަދައިވާ ސަރަހައްދީ މަރުކަޒެއްގެ ވަރަށް ވަރަށް ވަރުގަދަ، ރަނގަޅު ފެންވަރަކަށް ހިދުމަތްދެވޭ ތަނަވަސް ބަނދަރަކަށް ވިލިނގިލީގެ ރައްޔިތުން އެދޭ ފަދަ ބަނދަރަކަށް ވެގެންދާނެކަން މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކުރަން. ވިލިނގިލީގައި 50 ހައުސިން ޔުނިޓް ބިނާކުރުމުގެ މަޝްރޫޢުގެ މަސައްކަތް ވެސް އެބަދޭ ކުރިއަށް. ވިލިނގިލީގެ މަގުތަކުގެ ފޭސް ދޭގެ މަސައްކަތް ހަމަ ކުރިއަށް އެބަދޭ، ވިލިނގިލީގެ އިތުރު މަގުތައް ތާރުއަޅައިގެން ޖަމާސީ ފެންވަރަށް ތަރައްޤީކުރުމަށް ޖެހޭ. ވިލިނގިލީގެ ހިއްކި ބިމުގައި ގާއިމުކުރަންޖެހޭ ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތާ، ބަޖެޓު؛ މި ފާއިތުވެދިޔަ ތިން އަހަރުގެ ތެރޭގައި ވެސް ބަޖެޓުކުރެވި، ފެނަކަ ކޯޕަރޭޝަނާ ހަވާލުކުރެވި މި މަސައްކަތް ނުފެށި އަދިވެސް ކޮށްފައެއް ނުވާކަން ފާހަގަކުރަން. ހަމަ މި ބަޖެޓުގައި ވެސް މި މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދާން ހަމަ ރާވާފައިވާކަން މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކުރަން. ވިލިނގިލި ރިސޯސް ރިކަވަރީ އެންޑް ވޭސްޓް މެނޭޖްމަންޓް ސެންޓަރު ތަރައްޤީކުރުމަށް ޖަހައި ވެސް، ކުނި މެނޭޖުކުރުމުގެ، ހުރިހާ އަތޮޅުގައި ކުނި މެނޭޖުކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމުގެ ބައިން މި ސިސްޓަމު ޤާއިމުކުރުމަށް އިތުރަށް ބަޖެޓުކޮށްފައިވާކަން ފާހަގަކުރަން. ވިލިނގިލީ ޕްރީސްކޫލް ސްކޫލްގެ އާ [illegible] އިމާރާތުގެ އެޅުމަށް ބަޖެޓު ބަޖެޓުކުރެވިފައިވާތީ؛ އެހެންނަމަވެސް، މި މަޝްރޫޢު މަސައްކަތް ނުފެށި އޮތްކަން ފާހަގަކުރަން. [illegible] [illegible] އެކްސްޓެންޝަން ޕްރޮގްރާމުގެ ބަޖެޓުގައި ވިލިނގިލީ ވެސް ހިމެނިފައި، ސްކޫލް ޕްރޮޖެކްޓް ހިންގުމުގެ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ޕްރޮގްރާމުގައި ވިލިނގިލީގައި މި ޕްރޮގްރާމު ހިންގާން ކަމަށް ވެސް މި ބަޖެޓުގައި ގާއިމުކުރެވިފައި އެބައޮތް. ޑރ. އަޙްމަދު ޝަހީމް [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަލުކުރުމަށް ޖަހައި އިތުރަށް [illegible] 12 ކިލޯމީޓަރުގެ މަސައްކަތް [illegible] [illegible]، މި ބަޖެޓުން ފެންނަން އޮތް ގޮތުގައި ދިމާލުކުރެވިފައިވާކަން މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކުރަން. ޑރ. އަޙްމަދު ޝަހީމް؛ އާ ސްކޫލެއް ބިނާކުރުމަށް ޖަހައި ބަޖެޓުކުރެވިފައި އެބައޮތް. [illegible]، މި އަހަރު [illegible] [illegible] އާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އާ [illegible] [illegible] ބަޖެޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކުރަން.

އެހެންވީމާ، ކުރުކުރުކޮށް 50 ބެޑުގެ އާ ހޮސްޕިޓަލް ވިލިނގިލިގައި ބިނާވެގެންދާނެކަން އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި ހަނދާންކޮށްދެން ވެސް ބޭނުންވަން. ވިލިނގިލީ ފުޓުބޯޅަ ދަނޑު ތަރައްޤީކޮށް ނިމިފައި ވަނީ. އެހެންނަމަވެސް، ފްލަޑްލައިޓް ސިސްޓަމް އެޅުމުގެ މަސައްކަތް ބާކީ އޮތީ. އެ މަސައްކަތް މި އަހަރު ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ހިމަނައިދިނުމަށް މި ފުރުޞަތުގައި ދަންނަވަން. ވިލިނގިލީގެ ދޯވަ ބީޗް ގާއިމުކުރުމަށް ބަޖެޓް ވެސް ބަޖެޓުކުރެވިފައި އެބައޮތް. ވިލިނގިލީގެ ޕޮލިކްލިނިކް މިހާރު ތަރައްޤީކޮށް ނިމިފައި ވަނީ. ހަމަ އެހެންމެ ވިލިނގިލީގެ އިތުރުން ބޭނުންތަކަށް، ވިލިނގިލީގައި އިތުރު ސްކޫލް ކޯސްޓް ތެނިސް ކޯޓް ބާކީ ވެސް ބަދަލުގައިވާގޮތަށް މި ފުރުޞަތުގައި ދަންނަވަން. އިތުރަށް އަހަރެމެން ދަންނަވާލަން؛ ތަރައްޤީގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ބަޖެޓުން، ޓްރާންސްޕޯޓްގައި ވެސް ހަމަ ތަރައްޤީކޮށް ނިމުނު އަދިވެސް ވަރަށް ގިނަ ޓްރާންސްޕޯޓްގައި ތަރައްޤީކުރަން އެބައޮތް ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން. ވަރަށް ގިނަ ކަންކަމެއް ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތް ބާކީ. އޭގެތެރޭގައި ޓްރާންސްޕޯޓުގެ ބަދަލުތަކެއް ގެނައުމަށް ވެސް ވިލިނގިލީގެ ބަދަލުތަކަށް ކުރެވުނު މަސައްކަތްތައް. ކުރުކުރުކޮށް، ގެދޮރުގެ ކަންކަމުގައި ޓްރާންސްޕޯޓުގެ ދަތުރުތައް، ޓްރާންސްޕޯޓުގައި މަސައްކަތްތަކުގެ ކަންކަން، ޓްރާންސްޕޯޓުގެ ޖެޓީތައް ފުޓުބޯޅަ ދަނޑު ގާއިމުކުރުމުގެ މަސައްކަތް، އަދި މިގޮތުގެ ސަރަހައްދު ސަރުކާރުން ބިނާކޮށްގެން ސްޓޭޑިއަމް ހިމެނޭހެން ޓްރާންސްޕޯޓުގެ މަސައްކަތް، ފޯމިއުލާ ސްޓޭޑިއަމް ސަރަހައްދު ގާއިމުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ވެސް މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި އެބައޮތް. އަދި މިގޮތުން ވެސް ބަޖެޓުގައި ހިމަނަމުން ބޭނުންވާ ކަންތައްތަކަށް ފުރިހަމަ ކަންތައްތައް އެބަހުރި. އޭގެތެރޭގައި ޓްރާންސްޕޯޓު ބިލްޑިން މަހަށް ކޮށްލެވޭ ބަޖެޓްގެ ގާއިމު އެދިޔަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގެ ބިނާކުރަން ގުޅިގެން ގާއިމުކުރުމަށް މީހުންގެ ހަރުދަނާ ގެންގުޅުން އެބައޮތް. ޓްރާންސްޕޯޓުގެ ފުޓުބޯޅަދަނޑު ތަރައްޤީކުރުމުގެ ކަންތައްތަކާއި، ކަރަންޓު އިތުރުކުރުމުގެ ގެއެއް ދަތުރުކަން ބައްލަވާ ކުރުކުރުކޮށް ބަޔާ ދާ ބޭނުން އިންޑޯރ ގުދަނުގެ ފުރުސަތު ކުރެވުނު ބަޔާ އަދިވެސް ބަޖެޓުގެ ފަރާތުން ބަދަލު ބޭނުން ގާއިމުކުރުމުގައި ފުޓުބޯޅަ ބަޖެޓުގައި ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތް ގެނެސްދިނުމަށް. ވިލިނގިލީގެ ބަނދަރު އިތުރު ކަންތައްތައް އެބައޮތް، އިސްލާހުކުރަމުން އިތުރު މާލީ ކަންކަމުގައި ސަރުކާރުގެ ފުރުސަތު ކުރިމަތިލާ ބޭނުން ކުރުކުރުކޮށް، އަދި މިސާލަކަށް ގާއިމުކުރަން ބަޖެޓުގައި ވިލިނގިލީގައި ހަރުދަނާ ކަމެއް ވާނެ. ވިލިނގިލީގައި ފަރާތުން އަދި ބޭނުން ގާއިމުކުރަން ބަޖެޓުން ސްޓޭޑިއަމް ގާއިމުކުރުމުގެ ބަޖެޓުގެ ބޭނުން ވާކަން އެބައޮތް. ވިލިނގިލީގެ ކަރަންޓުގެ ޚިދުމަތް ތަރައްޤީކޮށްދިނުމަށް ގާއިމުކުރުމުގެ ބަޖެޓު، މި ސަރަހައްދުގައި ފުޓުބޯޅަ ބަޖެޓުގައި މަސައްކަތް. މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިފައި ބަޖެޓުން ފުރުޞަތުގައި ބޭނުން. އޭގެތެރޭގައި އަދި ޓްރާންސްޕޯޓު ބަޖެޓުގެ، ޓްރާންސްޕޯޓު ދަތުރުގައި އަޅުގަނޑުގެ ސަރަހައްދު ވަކިވަކިން ގާއިމުކުރުމުގެ މަސައްކަތް ޓްރާންސްޕޯޓުގައި އިންޖީނިއަރިން ހިދުމަތް އެއްގޮތަށް ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ގާއިމުކުރުމުގައި ޓްރާންސްޕޯޓު ބަޖެޓުގައި އިތުރު ގުޅިގެން އިންޖީނިއަރިން އެބައޮތް. ގުޅިގެން ބަޖެޓުގައި އާދޭ ބަނދަރުގެ ރަށް. އޭގެތެރޭގައި ޓްރާންސްޕޯޓުގައި ފަދަ ވެސް ތަރައްޤީކޮށްދިނުމަށް އިންޖީނިއަރިން ގާއިމުކުރުމަށް

ޕޯޓްގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެބަޖެހޭ އިމްޕޯޓް ޓްރާންސްޝިޕްމަންޓް ފަށަން. ދެން މިކަން ނުކުރިގެން މި އުޅެނީ ދައުލަތުގެ ހިންގުމުގެ ޚަރަދަށް، މިކަމަށް ކޫއްޖުގެ އާމްދަނީ ސަރުކާރުން ކަމަށް ވަންޏާ މި ބަޖެޓުގައި ޖަހައިގެން ވެސް ކޫއްޖެ އިންޓަރނޭޝަނަލް ޕޯޓުގައި އިމްޕޯޓް ޓްރާންސްޝިޕްމަންޓް ފުރުމަށް ބަލާ ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް ގާއިމުކުރުމަށް މި ބަޖެޓުގައި އިތުރު ކޯޓެއް ޖަހަން ވެސް އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި ގޮވާލަން. ހަމަ އެއާއިއެކުގައި ކޯޓުގައި ރޭވުން ބަދަލުތަކެއް އެކްސްޕޯޓްކުރުން މަދުކުރުމަށް ބަލާ، ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު އިތުރަށް ފުޅާކުރުމަށް ބަލާ ރާއްޖޭގައި ކެނިންގ ފެކްޓަރީއެއް ގާއިމުކުރުމަށް ބަލާ ވެސް މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނުން އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގައި ފާހަގަކުރަން.

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު މިހާރު މި އޮތީ ހާލަތުން އިތުރަށް ފުޅާކުރުމަށް ބަލާ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު ފުޅާކުރަން އިތުރު ހަރުދަނާކަން ގެންދިއުމަށް ބަލާ އިތުރު ވިސްނުންތަކާއި އާދަކުރަން އެބަޖެހޭ. އަހަރު އެކްސްޕޯޓުގެ މަސްގައި ޓްރޭޑަރުން ބައިލާއްވައިގެން، އަހަރު އެކްސްޕޯޓްކަން ޔުނިޔަން، ފަރު ހިއްކައިގެން، ރިސޯޓް ހަދައިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އާމްދަނީ، ދިވެހި ޚަޒާނާއަށް އާމްދަނީ ފުޅާކުރުމުގެ ކަމަށް ވިސްނައިގެން ތިބެންޏާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ހަރުދަނާކަން ދިވެހިރާއްޖެ ބަދަލުވެގެންދާނެ މުއްދަތު ވަރަށް ސާދިރުކުރަމުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދުނިޔެއަކީ ބަދަލުވަމުންދާ ދުނިޔެއެއް. ދުނިޔޭގެ ޤައުމުތަކުގައި ޓްރޭޑުގެ އިންވެސްޓްކުރުން ބޮޑަށް އެހެން ދިމަދިމާލަށް ގެއިންސްރިޔަލިޓީ ކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފެނޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދިވެހިރާއްޖެ މި ވަނީ އިންޑިއާ ކަނޑުގައި ވަރަށް މުހިއްމު ލޮކޭޝަނެއްގައި. ދިވެހިރާއްޖެއަކީ، އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން އެއް ތަނަކީ، އޮތީ، އެންމެ ރަނގަޅު ލޮކޭޝަނުގައި އޮތީ ދުވަހު. މި ދުވަހު މި ޖިއޮޕޮލިޓިކަލް މިހާ މުހިއްމު ލޮކޭޝަނެއްގެ ބޭނުން ނުކުރި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އުސޫލުގައި ދެކެވިން ދިވެހިރާއްޖޭ ކޮމާޝަލްގައި މި ދާ ބާޒާރު ލޯގެ ޓްރާންސްޝިޕްމަންޓް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޓްރާންސްޝިޕްމަންޓް ހަބެއް ހަދަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފުރުޞަތު ބޭނުންކޮށްގެން ޝިޕިންގ ޓްރާންސްޝިޕްމަންޓް ޓްރާންސްޝިޕްމަންޓް ގެނައުމަށް ދެން މި މަސައްކަތް ކުރަންޖެހޭ ލޮޖިސްޓިކް ހަބެއް. އެބަޖެހޭ. ޓްރާންސްޝިޕްމަންޓް ހަބެއް ހަދަން ދިވެހިރާއްޖެއަށް ބޭނުންވާ ވަރަށް މުހިއްމު ލޮކޭޝަނެއް، އަދި ޖިއޮގްރަފީ ބިއްލޫރި، ދިވެހިރާއްޖެއަށް ލޮޖިސްޓިކް ހަބެއް ދިވެހިރާއްޖެ މި ވަނީ ދުވަސް މާލެއާ ދެމެދު ހޯދަންވީ، ލޮކޭޝަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޓްރާންސްޝިޕްމަންޓް އަދި ޓްރާންސްޝިޕްމަންޓް ކަމުގައި އެންމެ ރަނގަޅު ތަނަކީ. ދިވެހިރާއްޖެ މި ވަނީ ސަރަހައްދުގައި އިމްޕޯޓް ޓްރާންސްޝިޕްމަންޓް، އަދި އެކްސްޕޯޓް ޓްރާންސްޝިޕްމަންޓް، އަދި ބަންކަރިންގ ޓްރާންސްޝިޕްމަންޓް ފެށުން ގެނައުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަސައްކަތް ކުރަންޖެހޭ ފުޅާކުރުމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛

ތަޖުރިބާ! އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު 2023 ވަނަ އަހަރު ނިމި، 2024 ވަނަ އަހަރާ ހަމައަށް އަންނަނީ އާ ސަރުކާރެއް މި ކޮޅު ގާއިމުވީ. ދިވެހި ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ގޮތް އެއީ. ރައްޔިތުން ގޮތް ނިންމީ. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ސަރުކާރު ސިޔާސަތުތަކާއި އެބަ އޮތީ. ސިޔާސީ ހަމަޖެހިފައިވާގޮތް އަންނަނީވެސް ޤައުމު ހިންގައިދޭން ވީމާ ބިނާކުރާނެ، މަޝްވަރާ ފެންނަން ފަށައިފި. ފިޔަވަޅުތަކާ ޚިދުމަތްތަކުގެ ކުރިޔަކުތަކުގެ ތަރައްޤީ ކުރުމަށް މި ސަރުކާރު އަޅާ

ތަފާތުވެންޏަށް އިތުރަށް ފުޅާވާން ފަށައިދީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދެއްތޯ މި ދަނީ ކަންބޮޑުވުމެއްގެ ތެރެއަށް އަނބުރާލެވޭ. ފާއިތުވެދިޔަ ފަސް އަހަރަކީ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް އުދާސްތަކާ، ހަމަޖެހިގެން ދިވެހި ދެއްތޯ ބިނާކުރުމަށް ތިބޭނެ ވަރަށް ރަނގަޅު ފަސް އަހަރެއް. އަދި ދިވެހިރާއްޖެއަކީ އިންސާނީ ހައްގުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ނަމޫނާ ދައުލަތެއް ވެސް ވެގެންދިޔައީ. ޖުމްލަކޮށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ މި ޤާނޫނުއަސާސީއާ އެއްގޮތަށް ވިޔަސްކުރުމަ، ސިޔާސީ ފިކުރު ތަފާތުވުމަކީ މައްސަލައެއް ނޫން ބަދަލުކުރެވުން. އަޅުގަނޑުމެން އުޅުމުން މިސާލަކަށް ފާއިތުވެދިޔަ ރޯދަ ޢީދު ޕީ.ޖީ. ފެހިކުލައިގައި ދިވެހި މިސާލު ދަތުރުކުރީ. މިއަދު، ރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެނުނީ އެހެން މަންޒަރެއް. ފިރިކަލުންނާ ޖެހިން، އަދި މި އުޅެނީ ހަފުތާއެއް ނުވެގެން މި ފިރިކަމަން. ފިރިކަލުންނާ ޖެހިގެ މައި ޖެހި، ޕީ.ޖީ.އެމަށް؛ ޕީ.ޖީ.އެމަށް ނިސްބަތްވާ މީހުން މި ސަރުކާރުގެ ތެރޭގައި ބާރުވެރިންނާ ތިބެން އިހުސާސްކުރުވިން ހިނގައިދީ. ހުއްޓުމަކާނުލާ ޕީ.ޖީ.އެމަށް އެ މިހާރު ނިސްބަތްކުރަމުންދަނީ ވަޒީފާ ނުލިބޭނެކަމުގެ އިންޒާރު އެ މީހުންނަށް ވާން ފަށައިދީ. އަދި ވަޒީފާގެ ތިބެއްޖާ ޕީ.ޖީ.އެމަށް ނިސްބަތްވުމަށް ވަޒީފާ ގެއްލުން ބަޔަކަށް ކަމުގައި އެ މީހުންނަށް އިންސާފުވާން ފަށައިދީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ޖެހުނީ ވަރަށް ނުރައްކާތެރި ހާލަތަކަށް. ދިވެހިރާއްޖޭގައި މި އޮތީ ކޮންސަރަކަށް ދައުލަތެއްހާ ދިރުވަސްކަމާ، ދެއްތޯ ދިރި ފުރަތަމަ ހިމެނޭ ނުހަނުގޮތް، ދެއްތޯ ދިދަ ދައުލަތުގެން ފިރިކަލުންނަށް ހާ ސަމާލުކަމެއް ގާއިމުކުރުމަށް މިއީ، އަދި އެހެން ހާސިލުކުރުމުގައި ދިރުމަށް އިހުތިރާމުކުރުމާ ނަހަދައި ދިން ގާއިމުކުރަން މި އުޅޭ ފިރިކަމަށް ގޮތްބަނދުން ގާއިމުކުރުވިން އަހަރު ވެރިކަމަކަށް ވާން މި އުޅޭ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮން ފަލްސަފާއެއް ކަމެއް ނޭނގޭ. ދިވެހި ދިދަ، ދިވެހި ދިދަ މި އުފަންވީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ތެރެއިން. މި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ތެރެއިން ދިވެހި ދިދައަށް އުފަން މި ވަނީ. އޭގެ ކުލަތަކާ، ފުއްސާއި، ރަމްޒާއި، ހުދު. މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައަޅާފައި. އޭގެ ވަކި މިނަކު ކަނޑައަޅާފައިވާ އެއްގޮތަކުން ނޫން. ކޮންމެ ދިވެހި ރައްޔިތަކީ ދިވެހި ދިދައަށް އިހުތިރާމުކުރާ ރައްޔިތެއް. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު ދިދައާ ވަކި ބައެއްގެ އެއްޗަކަށް ވެގެން މި ދަނީ. މި ދިދަ، ދިވެހި ދިދަ ބަދަލުކުރެވޭތޯ އިންސާނީ ހައްގުތައް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ނުލިބޭނަމަ، އެ ޤައުމީ ދިދައިން ބަދަލުކުރުމުގެ ކޮން ހައްގެއް ކާކުދިނީ؟ އެ ދިދައިގެ ހިމާޔަތްކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދިވެހި ބަހަށް މީހާއަށް ސިޔާސީ ޚިޔާލު ތަފާތުވުމުގެ ވަޖްހުން ދިދައިގެ ދަރަޖަ ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާގައި ތަފާތުކުރުމަކީ އަންނަންނަނީ އެ ދެއްތޯ ދިދައަށް އިހުތިރާމުކުރުމަށް، އެ ދެއްތޯ ދިދަ އެ ދިވެހި ދިދަ މީހާއަށް ކޮށްދިނީ ކޮންކަމެއްތޯ؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއަދު ސާފުކޮށް އެބަ އުޅޭ. ދިވެހި ދިދަ ދިވެހިރައްޔިތުންނަށް ދައްކައިގެން އަނދިރި ގޮތްތަކުގެ ވެރިކަމުގެ ކުރުމުގެ ފުރުސަތު ދަށްކުރުމަށް މިހާރު ގާއިމްކުރަމުން ގޮސް ހަނގާމާތަކާއިމެދު މި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހައްގުތަކާއި މިނިވަންކަމާ އެކު މި ބާބު، 21 ހައްގެއް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ މި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހަމަހަމަކަމާއި، ހަމަހަމަ ފުރުސަތު ދައުލަތުން ރައްޔިތުންނަށް ދޭންޖެހޭކަން، ސިޔާސީ ފިކުރު

ތަފާތުވުމަކީ މައްސަލައެއް ނޫންކަން، ދިރިހުރުމުގެ ހައްގާއި ސިއްޙީ ދިރިވެންކަމުގެ ހައްގު ކަނަވަރުކޮށްދޭން އެބަޖެހޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއަދު މިއުޅެނީ އަދި ހަފުތާއެއް ނުވެގެން. އެ ޕާޓީގެ މީހާ، މި ޕާޓީގެ މީހާ ތަފާތުކުރާ ހިސާބަށް ހިނގައްޖެ. ޕީ.ޕީ.އެމް ނުކުމެއްޖެ. ޕީ.އެން.ސީ ނޫން މީހަކަށް ވަޒީފާ ނުލިބޭނެކަން ޕީ.އެން.ސީއަށް ނިސްބަތްވާ، ވަޒީފާގައި، ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާގައި މީހަކު ހުރެއްޖެއްޔާ އެ މީހާ ވާންޖެހެނީ ޕީ.ޕީ.އެމް މީހާ ކަމަށް ކަނޑައަޅަން ފަށްޓައިފި...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ނިންމަވާލަން އިތުރު މިނެޓް ވަގުތުކޮޅެއް ދެއްވުން އެދެން.

ވިލިނގިލި ދާއިރާގެ މެންބަރު ސަޢުދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ނިންމާލަމުން ވެސް ހަމަ އެދެން، ދައުލަތް، ދައުލަތް އެއީ އަދި ސަރުކާރެއް ނޫން. މިގައި މި އޮތީ ތިން ބާރު. ތިން ބާރުގެ ތެރެއިން އެއް ބާރު އެއީ ސަރުކާރު. ސަރުކާރު ދިޔަޔަސް އަދި އެއީ ސަރުކާރުގެ ދައުލަތާ ހަވާލުވެގެން ދައުލަތުގެ އެންމެ އިސްތިޤްރާރާއި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަމަށް އޮތުމުން، ދިވެހި ދިދައިން ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭށޭ! މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައަޅާފައި މިވާ ހައްގުތަކާއި މިނިވަންކަން ކަނަވަރުކޮށްދިނުމަކީ އެއީ ދިވެހި ދިދަ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް، ދިވެހި ދައުލަތަށް، ދިވެހި ދިދަ މުހިންމުވާ ސަބަބަކީ. އެހެންވީމާ، ދިވެހި ދިދަ މުހިންމުވާ ގޮތަށް މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި މި ވާ މިނިވަންކަމުގެ ބާރުގައި މި އޮތް ހައްގުތަކެއް ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ކަނަވަރުކޮށްދީ ވިޔަކަސް ކާމިޔާބު! އެހެންނޫނިއްޔާ މި ޤައުމުގެ ހަމަޖެހުން އަނެއްކާ އަނބުރާ ދިވެހި ދައުލަތާއި އުފަންވުމުގެ ބިރުވެރިކަން ދިވެހި ދައުލަތުގެ އިސްތިޤްލާލިއްޔަތަށް ކުރިމަތިވެދާނެ. އެކަން ފިލުއްވާދޭށޭ! ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނީ ދަނގެތީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޢަބްދުﷲއަށް.

ދަނގެތީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މިއަދު ބަޖެޓު ބަހުސްގައި ވާހަކަ ދަކަމުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން، އިއްޔެ މި ސަރުކާރުގެ ހައުސިންގެ މިނިސްޓަރު މާލޭގެ ރައްޔިތުންގެ ޕްރައޯރިޓީއެއްކަމުން ކުރީ ސަރުކާރުން ކުރަމުން އަދި

މަސައްކަތްކަމަށް ހުރަސްއެޅުމާއި، އަދި ހާއްސަކޮށް ރިޔާސީތެރި؛ މަކަރުވެރި ރިޔާސީތެރި ތަރުތީބުތަކުގެ ތެރެއިން، އޭރު ގޮތި ލިބުނު މީހުންގެ ތެރެއިން، ހާއްސަކޮށް ހުޅުމާލެއިން ގޯތި ލިބިފައި ތިބި މާލޭގެ ރައްޔިތުންގެ ޕީ.ޕީ.އެމް.ސިޔަން ނިސްބަތްވާ، އެ މީހުންގެ އެކްޓިވިސްޓުންނަށް ނިސްބަތްވާ އެހެން ފަރާތްތަކަށް ލިބިފައި ހުރި ގޯތި އެ ތަންތަނުން ބަދަލުކޮށް ގޯތިދޫކުރުމާއި، ޑިޕާޓްމަންޓާއި، އަދި އާންމުގައި އެ ހުރިހާ ގޮތަކުން ފުރިހަމަކުރަން ބަދަލުކޮށް، އެ މީހުންނާއި އެ މީހުންގެ ގޯތި އެކްޓިވިސްޓުންނަށް ހުޅުމާލެއިން ގޯތި ބަދަލުކޮށް، އެ ޓްރާންސްފަރ ބަދަލުކުރާ ވާހަކަ، އެ ވިދާޅުވި ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ކުރިޔަށްގެންދަން. ހަމައެއާއެއްކޮށް، އެ ހިންގަން އުޅޭ ޖަލްސާ ހިންގަން އެ ފުރުސަތު ދިނުމަކީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސްޓޭޖް މެޖޯރިޓީ މި މަޖިލީހުގައި ހުރުމާ، އެކަން ކުރަން އެ ފުރުސަތު ދިނުމަކީ އަޅުގަނޑު ފެނޭ ހަމަ ކުރުން ކަމެއް ނޫން ކަމުގައި މި ފުރުސަތުގައި އަޅުގަނޑު ފެނޭ ދަންނަވަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެން، އަދި ވިދާޅުވަނީ ވަޒީރުން ދޫވަސް ނަމޫނާއެއް ދިވެހި ފެނޭ، މާލޭގެ ރައްޔިތުންގެ ބިންފަރާތްތަކަށް ހާލު ސަރުކާރުން ކޮށްދިން މަސައްކަތްތަކާ އެ މީހުންގެ އަތުން ނިކުމެގެން، ފޮނުވިގެން އެ ހުއްޓުން އެއް މަސައްކަތަކީ ހުއްޓުވުން އަޅުގަނޑު މިއަދުގެ ހައުސިން މިނިސްޓަރު ދަންނަވަން. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އިއްޔެ މަސައްކަތުގެ ގޮތުން ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެމްބަރު މުހައްމަދު ނަޝީދު ވާހަކަފުޅު ވިދާޅުވި، ވަޒީރަކަށް ހުރުން ނިސްބަތްވާ މި ހުޅުމާލޭގެ އަޅުގަނޑާއި އުސޫލުތަކާ ފެނޭ ހިލާފު ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ރިޕޯޓަށާ، އަޅުގަނޑަށް ވާހަކަ އަދި ހާއްސަކޮށް ޕްރިޒަންބަރު، ބަރުތަރަފުވުމަށް ހަރުދަނާކަމުގައި އަޅުގަނޑު ވާހަކަދައްކަނީ އެންމެ ރަނގަޅު ބޭރުގައި އެއީތޯއޭ؟ ދަރި އިސްރާއީލު ހަމައެކަނި މިކަމާ ތެރޭގައި ޖެއްސި ވަސީލަތްތަކާއި، މިކަމާ ތެރޭގައި މަގުމަތިން ބަޔަކު، މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތުން، އެ މަގުމަތިން ބަޔަ ދުވަހު ނިޔާވެ، ދައުލަތުގެ ދުވަހު ނިޔާވެ ކުރިއަށްދާނެ ޖަހާލައި، އެ މަސައްކަތަކީ އަދިއެކު ފައިދާއަކަށް ބަލައި، އެ މަސައްކަތްތަކާއި އެ މީހުންގެ ހާއްސަކޮށް ޖުރުމަކަށް ވަގުތު، އަދި އެ ޖާޒިބާއަށް ނިސްބަތްވާ ދީނުބަދަލުން އެ ކުރުއްވުމަށް މަސައްކަތްކޮށްދީ އެއީ އަޅުގަނޑު ގޮތުން ހިޔާލުތަކުގެ ކަމުގެ ވިސްނުމާއި އަޅުގަނޑު ރިޕޯރޓަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެން، އެ މަސްއޫލުވާން ވެސް ބަރުތަރަފުގެ އަދި އެންމެން ވެސް އެއްވެސް ވަކިއެއްގެ އަޅުގަނޑު ވާހަކައެއް ނޫނީ ނަސޭހަތެއް އެއްވެސް އެހެން ބަހާނާ ނުދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު އިލްތިމާސްކުރަން. ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި ހުރި ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ އެއް ކަމަކީ، ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި މިހާރުގެ ފިނޭންސް މިނިސްޓަރ ވަޒީރަށް ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތާ ކުރިއަށްދިޔައިރު އަޅުގަނޑުމެން ސުވާލުކުރިން މިނިސްޓަރަށް ސުވާލުކޮށް ދެންނެވިން. މަސްވެރިންނަށް، މަސްވެރިންނަށް މިދިޔަ ސަބްސިޑީން މަހުގެ އަގު 25އަހަރު މަތިކުރިމަތިކުރަން އެއްވެސް ބަދަލުކޮށް ކުރިއަށް ހުރިގަނޑު ވެސް އަދި ކުރިއަށް މިއަދު ވެސް އަހަރުގެ ދައުރުގައި އަމަލުކުރާނެތޯ؟ ސުވާލުކުރީމު އަދި އެކަމާ މިނިސްޓަރުންގެ ވެސް އެ ސަބްސިޑީއަށް ކުރެވޭނެ. އެހެންނަމަވެސް، ފިނޭންސް މިނިސްޓަރުގެ ޖަވާބަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އާދަޔާ، މަސްވެރިންނަށް މިއަހަރު މި ދަށުން ކުރި ސަބްސިޑީން

ކަނޑައެޅި 25 ރުފިޔާ، އެ 25 ރުފިޔާ އެގޮތުގައި ނުދެވޭނެކަމާއި، އަދި އެއަށް ބަދަލުއައުމަކީ ވަރަށް އެކަށީގެންވާ ކަމެއް ކަމަށް ފިނޭންސް މިނިސްޓަރުގެ ނުސީދާ ޖަވާބުދެއްވުން އަޑުއަހަމުންދަން ހާމަވެގެންދިޔަ. އަސްލުގާވެސް، މަސްވެރިންނަށް އަނިޔާކުރި. އަސްލުގާވެސް، ދެއްކުމުގެ އެހެން ދައުރުތަކުގައި ހިންގަން ބޭނުންވާ ޚަރީދާ މަސްވެރިންގެ ބުރަ މަސައްކަތުން އެ މީހުން ކުރާ މަސައްކަތުން އެ މީހުންނަށް ލިބޭން އޮތް އާމްދަނީ ނަގާފައި، އެހެން ދިމަދިމާލަށް ބަދަލުކުރުމުގެ ރޫހު މި ފެންނަނީ މި ސަރުކާރުން ފެނުނު. އެހެންވީމާ، މި ކަމަކީ އަޅުގަނޑު މަސްވެރި ސަރަހައްދުތަކަށް ނިސްބަތްވެގެން، އަޅުގަނޑު މީހާ އަދި މި މަޖިލީހުގައި ހުރި، އެކަމަކު ފުރުސަތުދިނުން އަޅުގަނޑަށް ކޮމިޓީތަކުގެ ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު މިކަން، އަދި ހާއްސަކޮށް މި ސަރުކާރުގެ މަސްވެރިކަމުގެ ވަޒީރު، އަދި އެ ބޯޓުމައްޗާ ވެސް މިއަދު ހަމައެކަނި މި މަޖިލީހުގައި މަސްވެރިންގެ ހައްގުގައި އެކަމާ ވާހަކަދައްކައި ވަކާލާތުކޮށްދެއްވި، އަދި މަސްވެރި ސަރަހައްދުތަކަށް ނިސްބަތްވާ ބޯޓުވެރިކަން ހުރި، އަދި މިއަދު އެ ފެށުމުގެ ފިކުރަކަށް ހުރި މަސްވެރިންނަށް ދޭން މި ޝުކުރިއްޔާ، އަސްލާގާ ދަނޑުވެރިކަމުގެ ގޮތްތަކުގައި މަސްވެރިންނަށް ލިބޭން އޮތް ފައިދާ ނިގުޅައިގަންނަން ކުރާ މަސައްކަތުގެ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން، އެމް.ޑީ.ޕީން ބަލައިގަންނާނެ ކަމެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ އިލްތިމާސަކީ، މިކަން މިގޮތަށް ކުރުމުގެ ކުރިން އަދި އިތުރަށް ވިސްނާލުން. އަދި މިކަން މިގޮތަށް ކުރުމުގެ ވިސްނުމާއި ރޫހު އެ ބޭފުޅުންގެ ހިތު ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑަށް ތަންކޮޅެއް ދަތިވާނެ ފިޝަރީޒް މިނިސްޓަރަށް ރުހުންދިނުން މި މަޖިލީހުން އެ މަސައްކަތް ކުރާއިރު އެއާ އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. އެއީ މަސްވެރިންނަށް ގެއްލުމެއް ދިނުމަކީ ވީ ބޮޑަކަށް ވީ ޖާހިލަކަށް ވީ ސަރުކާރަކަށް ފައިދާ ހޯދަން ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތެއް އަޅުގަނޑުގެ ނޭނގެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން، މަސްވެރިންގެ މި ކަނޑައަޅާފައި މި ހުރި 25 ރުފިޔާ މިއަށްވުރެ ދަށްނުކުރުން. އެންމެ ކުޑަމިނުން މިވަރުގައި ބެހެއްޓުން ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެން. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އެ ދުވަހުގެ ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި އެ ހިސާބު، ގާތްގަނޑަކަށް ބިން ގެއިރުގެ ވަގުތު ދިޔަ. އެ ބިން ގެއިރުގެ ފޮނުވުމުގައި ފަސް އަޅުގަނޑުމެން ހިއްސާ ހުރި ކަންބޮޑުވުން. ކުރިއަށް އޮތް ކުރެވޭ އަހަރަކު މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ކަންބޮޑުވާމާއި، އެބައިމީހުން ތަކުލީފު ކުރިމަތިވެފައިން ކުރޭ އަހަރުކަން ފިނޭންސް މިނިސްޓަރުގެ ވާހަކަފުޅުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގުނު. ހުއްޓުމެއްނެތި މި ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތަކާއި، ތަންފީޒުކުރުން ވިސްނާފައި ހުރި ކަންކަމާއި އެ ކަންކަން ރާއްޖޭގައި ހުރި ތަރައްޤީބަދަލުތަކާއި މި ކަންކަމަށް ބެލިޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވިސްނޭ ކުރިއަށް އޮތް ކުރެވޭ އަހަރު ރައްޔިތުންނަށް ނުހަނު ގިނަ ދަތިތަކާއި، އުނދަގޫތަކާއި، ދުއްޕާތަކާއި މި ސަރުކާރުން ޖެއްސާނެކަން. އެގޮތުން، ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު ފާހަގަކުރެއްވި، މީގެ ކުރީގައި ސަރުކާރުތަކުން ކުރަމުން އައި މަސައްކަތްތަކެއް؛ ހާއްސަކޮށް ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުން ކުރަމުން އައި މަސައްކަތްތަކާއި؛ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންނަށް ފެނޭ އެބަ އެނގޭ، އެއީ ސަރުކާރު ނިމި އަނެއް ސަރުކާރު ފެށިއިރު، ކުރީ ސަރުކާރުން ކުރި ހުރިހާ ކަމެއް އެއްކޮށް ކަށް ކޮށްފިލުވާ ނިމުނުކަން. މިއީ

ދައުލަތެއް. މިއީ ޤައުމެއް. ޤައުމެއްގެ މަސައްކަތްކުރަމުންދާއިރު އެ އެއްޗެއްސަކީ އެއީ އަބަދު ވެސް ކޮންޓިނިއުވަމުންދާންޖެހޭ ކަންކަން. ވެރިކަން ބަދަލުވުން، މިހާ ބަދަލުވުމަކީ އެއީ އެ ޤައުމެއްގައި ކުރަމުން އަންނަ މަސައްކަތްތައް ބަދަލުވާންޖެހޭ ސަބަބެއް ނޫން. އެގޮތުން، މިދިޔަ ސަރުކާރުގައި ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގައި އެތައް މަޝްރޫޢުތައް ހިންގާފައި، ނިންމާލެވިފައި އެބަހުރި. އަދި ހިންގަމުން އެބަދޭ. އަދި ހަމަ މި އަހަރު، މިދިޔަ އަހަރު މި އަހަރަށް ފާސްކުރި ބަޖެޓުގައި އަދި މި އަހަރުގައި ކުރަންހުރި ކަންކަން ވެސް، ރާވާފައި ހުރި ކަންކަން ވެސް މި ބަޖެޓުގައި، ފާސްކޮށްފައި މި އޮތް ބަޖެޓުގައި ހުރިކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، ހިތާމައަކީ، މި ސަރުކާރުގެ ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު މަޖިލީހަށް ވަޑައިގެން ވިދާޅުވި، އެ ކަންކަމެއް އެގޮތަކަށް ނުކުރެވޭނެ. އެ ކަންކަމަކީ ކުރީ ސަރުކާރުން ކޮށްފައި ހުރި ކަންކަމޭ. ކުރީ ސަރުކާރުން ވިސްނާފައި ހުރި ކަންކަމޭ. މިއީ އާ ސަރުކާރެކޭ. ތިމަންނަމެންގެ ވިސްނުމާއި އެ މީހުންގެ ވިސްނުމާ ތަފާތު. ތިމަންނަމެން ކުރާނީ ތިމަންނަމެންގެ ވިސްނުމާ އެއްގޮތަށް. އެހެންނޫނީ ވެރިކަން ބަދަލުވުމުގެ މާނައަކީ ނަތީޖާ ނޫނޭ؟ ބަދަލުވުމެއް ނަތީޖާ ނޫން ހެއްޔޭ؟ އެހެންނަމަވެސް، ވެރިކަން ބަދަލުވިޔަސް ދާންދޫގައި މިތީ ހަމަ ދާންދޫ ރައްޔިތުން. ތުޅާދޫގައި މިތީ ތުޅާދޫގެ ރައްޔިތުން. އެހެން ހުރިހާ ރަށްރަށުގައި ވެސް މިތީ ހަމަ އެ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުން. އެ މީހުން ބޭނުންވެގެން، އެ މީހުން ބުނެގެން، އެ މީހުން އެދިގެން ކުރަމުން އައި މަސައްކަތް މިއީ، އެ ސަރުކާރު ވިޔަސް އަދި މި ސަރުކާރު ވިޔަސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ އުސޫލަކީ ނޫން، ސަރުކާރު ބަދަލުވާއިރު، ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގައި، ހާއްސަކޮށް މި ގައުމުގެ އެންމެ ބޮޑު؛ ހާއްސަކޮށް މިހެން ބަދަލުވަމުންދާ ވެރިކަމުގައި އެންމެ ބޮޑު ގޮތުން މި ޖާގަ ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގައި ދިރިއުޅޭ ނިކަމެތި ރައްޔިތުންނަށް. ރަށްރަށުގައި އެ މީހުންނަށް ޖާގަ ނުލިބި، އެ މީހުން އަހަރެއް ވޯޓުލާމުން ވެސް ނުވެއްޖެ ކަންކަން މިދިޔަ ފަސް އަހަރުގެ ތެރޭގައި އެ މީހުންނަށް އިންސާފާ އެކު އެ ކަންކަން ފުރި އަދި އާމްދަނީ ބާރު ކަންކަން ނުފުރި، ފަސް އަހަރުވެސް ބަޖެޓުގައި ކަންކަން މިއަދުގެ ސަރުކާރުން ކަނޑައެޅިގެން ސަރުކާރު އެ ވިދާޅުވި، ޕްރޮޖެކްޓް ނުކުރާނަމަ. ޕްރޮޖެކްޓުން އެ ކަންކަން ހުއްޓައިލާނަމަ. ޕްރޮޖެކްޓުން ކުރާނީ ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ބޭނުންވާ، ޕްރޮޖެކްޓުތައް ފުރިހަމަ ކަންކަން. އަޅުގަނޑު ހިތުން ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ފިޔަވަޅުތަކުގެ ބަޖެޓު ބޭނުންވާނެ، ފުރިހަމަ ބަޖެޓަކީ، ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ބަޖެޓު ކަނޑައެޅުނު ކަމެއް. ރަށްރަށުގެ މިހާ ބަޖެޓު ކަންކަން ޓެންޑަރު ޖަހާފައި ފާސްކޮށްފައި 2022 ވަނަ އަހަރު، މި އަހަރަށް ފާސްކޮށްފައި މި އޮތް ބަޖެޓުގައި ހުރިކަން. އެކަމަކު މި ސަރުކާރުން އެ ވިދާޅުވަނީ، އެ ކަންކަން ތިމަންނަމެން ނުކުރާނަމޭ. ހުއްޓާލާނަމޭ. ތިމަންނަމެން އެ ކަންކަން ހުއްޓާލާފައި ތިމަންނަމެންގެ ވިސްނުންތަކާ ގުޅޭ ކަންތައް

މި އޮތީ ފުރިދިޔައްގެހަށް ހުރިހާ އެންމެން ބަދަލުކުރީމާ. އެ ވަނީ ތިމަންނަމެން ތަޢާރަފުކުރީތީ. އެ ވަނީ ތިމަންނަމެން ތަޢާރަފުކުރީތީ. ރާއްޖޭގެ ރަށް ތަރައްޤީއާއިނުކުރެވޭނަމަ. ރަށްރަށް ކުރަންޖެހޭ ހުރިހާ ކަމެއް ފޯރުކޮށްދޭން އަދިވެސް ތިމަންނަމެން ބޭނުންވާ ވަކި ޕްރޮޖެކްޓްތަކަކީ އެ ހުރިހާ ފައިނޭންސްކުރުމެއް، އެ ހުރިހާ ކަންކަމުގައި ތިމަންނަމެން ކުރީ. މިއަދު ކިޔަނީ މިއީ ހަމަ ހިތްޕަވައިގެން ވަކި ފާހަގަ. އެހެންވީމާ، މި ސަރުކާރު ފުރަތަމަ ދުވަހުން ފުރިގެން އަދިވެސްދެން ނިސްބަތުވާ، އަދިވެސްދެން ފާހަގަކުރަން އެންނަނީ، މި ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތް ހުރި ގޮތުން ސަރުކާރަކީ ހަމަ ފާޅު ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި. ހަމަހަމަކަން މިދިޔަ ފަސް އަހަރުގެ ތެރޭގައި ރާއްޖޭގެ، ހާއްސަކޮށް މާލޭގެ އަމަންއަމާންކަން ގެއްލުނުކަމުގެ މިދިޔަ ފަސް އަހަރު ކުރި މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި، މުޅި ރާއްޖެ ހުރީ ކަހަލަ ގޮތަކުން ހަމައަކަން ހުރި، ހަމަހަމަކަން ހުރި، އަދިވެސްދެން ބޭނުންވާ މިސާލެއް ރާއްޖެ ދެމެހެއްޓުމަށް މި ދިޔައީ. އެ ކަމުގައި އެންމެ ބޮޑު، އެންމެ ފުރަތަމަ، އެންމެ ދަށު ހުރިހާ ގެނބިފައި ވީ، ދިވެހި ސަރުކާރު ހެދުމަށްވާގެ ވިދާޅުވުން. އެގޮތުގައި ފުދުނުވާ ސިފައިން. ފުދުނުވާ ސިފައިން މިދިޔަ ފަސް އަހަރު ކުރި ބޮޑު މަސައްކަތުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން، އެ މީހުން ވެސް އެންމެދުރު އެބަކުރޭ ތިމަންނަމެންނަށް ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ނަލަ ބަދަލެއް ތިމަންނަމެންނަށް ވެސް އަންނަނީއޭ ކިޔަން. އެގޮތުން، އެވެ.ޕީ.އިއާއި އެވެ.ޕީ.ގެ ސަރުކާރަށް ވެސް ފެނުނު، އެއީ ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް ކަމެއް، އެހެންވީމާ، އެގޮތުގެ މަތީން އަދިވެސްދެން ފެނި ވައްދާލުފައި މި އަންނަ އަހަރު ޖެނުއަރީ 1އިން ފެށިގެން ފުދުނުވާ ސިފައިންގެ މުސާރަ ބޮޑުކޮށްދިނުން ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، ވެރިކަން އަދިވެސްދެންނަމަ ނުލިބެނިޔާ ޖެނުއަރީ 1ގައި ތަންފީޒުކުރަންޖެހޭ ކަމެއް އެއީ ދެން އެ ޙަޤީޤީ ސަރުކާރުކަމުން ކުރަންޖެހޭ ކަމަކަށް ވާތީ އަދިވެސްދެންނަމަ ދިވެހި ހަމަހަމަ ފުރުޞަތަކީ މި ބަޖެޓު ތަޢާރުފުކުރުން. ބަޖެޓު ތަޢާރުފްކުރެވޭ ވަޒީފާ މިނިސްޓްރީން މި ޕޮލިސީގައި ދެމިހުރުމަށް، ފުދުނުވާ ސިފައިންނަށް ބޮޑަށް މުސާރައަށް، މުސާރައިގެ ރަނގަޅުކަން އިތުރުކުރުމަށްޓަކާ މުސާރައަށް ވާ ހުރިހާ ފައިސާއެއް ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި ޙަޤީޤަތަކީ އަދިވެސް ފާހަގަކޮށްލަން. ހަމައެއާއެކު އަދިވެސް ވީއްސާ މިނިސްޓަރަށް ދެންނެވީ، ފުދުނުވާ ސިފައިންނަށް އިތުރުކޮށްދޭން އަދިވެސްދެން ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި، މި ފަ ވައިސާ އެގޮތުގައި، އެ ޙަޤީޤަތާ އެއްގޮތަށް ޖެނުއަރީ 1އިން ފެށިގެން ތަންފީޒުކުރެވޭތޯ ވަރަށް ބޮޑަށް އެދެމް. އެކަން އެގޮތަށް ކޮށްދެއްވަންތޯ؟ ވީއްސާ މިނިސްޓަރު ވިދާޅުވި، އެކަން އެގޮތަށް ފުރަތަމަ އެއީ ނާދިރުކުރީމާ. ފާހަގަކުރަން އެއްވެސް ކަމަކާ ޤާނޫނުކަމެއް ނޫނޭ. މިއީ ހުރިހާ ކަމެއް ކުރަން އައީ ސަރުކާރަށް؟ މިއީ ދިވެހިންގެ ވެރިކަންކުރަން، ދިވެހިންނަށް ވެރިކަންކުރުން، ދިވެހިންގެ ހާއްސަ ދިވެހިންނަށް ހެދިއްޖެން އައީ ސަރުކާރަށް؟ ފުދުނުވާ ސިފައިން މި ރާއްޖޭގެ އަމަންއަމާންކަން ބަދަހިކޮށް ދެއްވާ ދުވާލު، 24 ގަޑިއިރު އެ ކުރުދުއްވާ މަސައްކަތުގެ ނަތީޖާއަކީ މިއީތޯ؟ އިންތިޒާމުގެ ތެރޭގައި ކޮށްދިނުގައި އަދި އަދިވެސްދެން ވީ ވަޒީރު ވުރެ ވަރަށް މާބޮޑު ވަޒީރާ ފުދުނުވާ ސިފައިންނަށް ވެގެން މިނާރުގެ ތަރުޙީބު ޖެހި.

މުޙައްމަދު މުޢިއްޒު ވަޢުދުގައިމީ. ފުލުހުންނާއި ސިފައިންގެ މުސާރަ ދެ ގުނަ ބޮޑުކޮށްދޭނަން. މިހާރު ސަތާވީސް ރުފިޔާ ލިބޭ މީހާއަށް ވެއްޖެއްޔާ ސާޅީސް އަށް ހާސް ރުފިޔާ ދޭން ކަމަށް ވައުދުވެވަޑައިގެން މި ސަރުކާރު އައީ. އެހެންނަމަވެސް، އެވަރު ނުވި ތާނގައި އަޅުގަނޑުވެސް މި ކޮށްދިން 40%، ބޮޑުކޮށްދިން 40%، އެ ވަރު ވެސް ނުކުރެވުނީތީވެ މިހާރު އެ ވިދާޅުވަނީ. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންނަށް ވަކާލާއި، ދަރާއި، ހިތްވަރުދިނުން މި ސަރުކާރުގައި ފުރަތަމަ ދުވަހުން ފެށިގެން ފަށައިގެން ކުރިއަށްދާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ހަމައެއާއެކު، އިސްތިހާރު ތަރައްގީއާ؛ ގާސިމްކަން މިދިޔަ އަހަރު މި ދުވަސްކޮޅު އަޅުގަނޑުވެސް ކުރި މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން، ބަޖެޓުގެ ބައެއް މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން ބަޖެޓް ސިޔާސަތު ބަދަލުކުރަމުން ގެނައުން. އެގޮތުން ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީއާއި ޖީ.ޖީ.އެސް.ޓީގެ ރޭޓް އިތުރުކޮށް ބަޖެޓު އެ ގެނައި ބަދަލު ގެނައީ ބަޖެޓް، ގާސިމްކަން ޕީ.ޕީ.އެމް ސަރުކާރު، ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ފެންބޮޑުކަމާއި އަދި ޕީ.ޕީ.އެމްގެ އިސް ބޮޑުބޮޑު، އަދި މިހާރުގެ ރައީސް ވިދާޅުވެފައިވުން އައީ، ރިޔާސީ ކެމްޕޭނުގައި މި ކަންކަމާ ދޭތެރޭ. ބޭސް ބަޖެޓްގެންނެވީ. ރިޔާސީ ކެމްޕޭނުގައި ވަޢުދުވީ ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީ ދަށްކުރާނަމޭ. ކުރިން ހުރި ރިޔާސީ ކެމްޕޭނުގައި، ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީ 16އިން 12އަށް ދަށްކުރާނަމޭ، ޖީ.އެސް.ޓީ 8އިން 6އަށް ދަށްކުރާނަމޭ. މިހާރު މި ބޭނުންވަނީ ޓީޖީއެސްޓީ. އަޅުގަނޑު ހިތުން ފާހަގަކުރި ވަރަށް ގިނަ ބަޔަކު، ޕީ.ޕީ.އެމް ރިޔާސީ ކެމްޕޭނުގައި އެބަ ބަޔަކު ހަމަ މި ސަރުކާރަށް ދިނީ، ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީއާއި ޖީ.އެސް.ޓީ ދަށްކުރާނެކަމަށް ވަޢުދުވީ އެއްކަލަ. އަޅުގަނޑު ހިތުން އެކަން ދެކެން ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އެކަމުގެ ބަޔާންކުރަން އަޅުގަނޑު ބަޖެޓު ކާމިޔާބު މިނިސްޓަރު ފިނޭންސް މިނިސްޓަރާ ކަސްޓަމްސް ރިޕޯޓުގައި ސަބްސިޑީ ބިލް ބަޔާންކުރި ވިދާޅުވީ، އެ ކަމަކު އެކަނި ނުވަތަ، އެއީ ސިއާސީ ވާހަކައެއް. އެހެންވީމާ، އެކަން ނުވަތަ ކަންތައްތަކުގެ ސިޔާސަތު ވިދާޅުވާފައި އެބަހުރި. ހަމަހަމަކަމާއި ވަރަށް ކަންބޮޑުވެވޭ ސިޔާސަތު ވިދާޅުވެގެން ވަރަށް ބޮޑު އަޅުގަނޑު މި ސަރުކާރުގައި ސިޔާސީ ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ، ރައްޔިތުން ފެނުނު ސިޔާސަތާ ދޭތެރޭ ކަމަކީ ފެށުމަށް ހިތާމަ ކުރަމުން. ސިޔާސީ ގޮތުގައި ވިޔަފާރި ދަރަނި ބެލެހެއްޓުމަށް އެކަމާ ގުޅިގެން ބަދަލުކުރުމަށް. އެހެންވީމާ، އެދުމަކީ ދަރަނި ބެލެހެއްޓުމަށް ހިތާ ގެނައުމަށް ވަކިން ބަޔަކު. އެހެންވީމާ، ސިޔާސަތާއި ދަރަނި އަދާކުރުން އާއްމު ބާރަކާއި، ސިޔާސަތާ ދަރަނި އަދާކުރުން ގެނައުމަށް؛ އަޅުގަނޑަށް ނިންމާލަން ފުރުޞަތެއް..

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ނިންމާލުމަށް ވަގުތުކޮޅެއް ދެއްވުން އެދެން.

ދާންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ކޮންމެ ފުލުފުޅަކަށް ތިމަންނަ ދެ ތަޅުމަކަށް ޝުކުރިއްޔާ ދަންނަވަން. ހަމަ ހާސް ފުލުފުޅަށް، ކޮންމެ ފުލުފުޅަކަށް ދެ ތަޅުމަކަށް ޝުކުރިއްޔާ ދަންނަވަން. އެ ވާހަކަ ވެސް އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށްލަން. މި ބަޖެޓުގައި، އެއީ ބަޖެޓު ފާސްކުރާ ކޮމިޓީގައި އަޅުގަނޑު އިންނާތީ އެކަން އެގޮތުގައި ހިމަނައިދިނުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ކޮމިޓީން މި އާދީ ތަޢާރަފްކުރަން އެ ކަން ކޮށްދިން. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޖުމްހޫރީ އެމް.ޑީ.ޕީ ދިފާޢު ކުރުމަށް މި އާދީ ތަޢާރަފްކުރަން އެ ކަން ކޮށްދިން. ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު އެ ވިދާޅުވި ވާހަކަ، ވާހަކަ ދެ ކަމެއް ބުނެވޭ. އެއީ ސިޔާސީ ވާހަކައެކޭ. މި ކަހަލަ ދުވަސްކޮޅުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޕާޓީގެ ވެރިކަމުގެ ހުރިހާ ތަނެއްގައި ބައިވެރިވުމަށް، ކުރިއަށް މި އަހަރު ވަރަށް ބޮޑު ތަރައްގީއެއް ހޯދަނީ، ޖުމްލަ ފަސް އަހަރުގެ ފަހަރު ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ކުރެވޭނެ ކަންކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ސިއްރު ބަޖެޓުގެ ބޭނުން ކުރަނީ. ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު ސީދާ ބަޖެޓު ހުށަހެޅުއްވީ، އަޅުގަނޑު ބޭނުމަކީ ހުރިހާ ބަޖެޓުތަކުގައި ރައްޔިތުންގެ ފައިދާ، ފާޑުކިޔުން ރައްކާތެރިކޮށް، އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ މި ވާހަކަ މި ދުވަސް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން، އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނީ މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ފިރުޝާނަށް.

މަޑަވެލި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ފިރުޝާން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓު 2024، މި 49 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓާ ދޭތެރޭގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ވެސް އެއްޗެއް ދަންނަވާލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބޮޑު، މި ބަޖެޓަކީ، އަޅުގަނޑަށް މި ބަޖެޓު ފެންނަނީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ބަޖެޓަކީ، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވެރިކަމުގެ އެންމެ، 2018ގައި އުފެދުނު އެމް.ޑީ.ޕީ ވެރިކަމުގެ އެންމެ ފަހު ސަރުކާރު. މި ބަޖެޓުގައި މި ސަރުކާރުގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް ފެނިގެން މިދިޔަ ފަސް އަހަރުގެ ތެރޭގައި ކަން ހިނގަމުން އައި ގޮތާއި، ކަން ވެފައި ހުރި ގޮތާއި، އަދި އެ ހިނގި ކަންކަމުގެ ސަބަބުން، ހާލަތު ގޮތުގައި ހިންގަމުންދިޔަ ކަންކަމުގެ ސަބަބުން ރައްޔިތުންނަށް ދިމާވެފައިވާ ކަންކަން މި ބަޖެޓުން ސާފުކޮށް ފެނޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ކުރުކޮށް ދަންނަވާ ނަމަ، ބާކީ ހަރަދު އިންތިޚާބަށް ފެށި. ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި ގޮތް މިހާރުގެ އުފެދިފައިން ބަޔާނަށް ހަވާލުވާ ހުރި ދީނުވަތަ ފުން. އިއްޔާބަތުން؛ އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތުގައި ރަށަށް މިފަދަ ބަޔާނެއް ނުވާ ބައެއް ކަންކަން ހުށަހެޅި ބަޖެޓުގެ ބޮޑު ކަމެއް، ހަމަ ކަމަކީ މި ބަޖެޓުގައި ސާފުކޮށް ފެނޭ. ބަޖެޓުގެ ބޮޑުކަމާއި ވަސީލަތްތަކާއި ހުރިހާ ދާއިރާތަކުގައި ޚަރަދުކުރެވޭ ފައިސާގެ އަދަދު ބޮޑުވެ، ބަޔަކަށް އިސްކަންދީ، ބަޖެޓުގެ އަދަދު ބޮޑުވުމުން ހަމަ ސާފުކޮށް ފެނޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބަޖެޓުގެ ކުޑަ ބައެއް ނަގަނީ ދައުލަތުގެ ކަންކަމަށް ފައިސާ ހޭދަކުރަނީ، މި ބަޖެޓުން ހަރަދުކުރަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބަޖެޓުގެ 6 ބިލިއަން ރުފިޔާ ބަޔަކަށް އެ ދިނުމަށް ހޭދަވާނެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ، މި ދާއިރާގެ

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ހުވާކުރުމުގެ އެއް ދުވަސް ކުރިން. އެއް ދުވަސް ކުރިން 6 ބިލިއަން ރުފިޔާ ގާތް މިހުނަން ބަލާލަން ޣައިރު ގާނޫނީ ކޮމިޓީއަކުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ނިންމީ. ޣައިރު ގާނޫނީ ކޮމިޓީއޭ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަން، މިއަހަރުގެ ބަނޑާރަ ނައިބު ސަރުކާރުން ލަފާދިނީ، ރައީސް އޮފީސް ފޮނުވައި އުފައްދަވައި އޮތް ކާމިޔާބީ ސިޓީ ޣައިރު ގާނޫނީ ކޮމިޓީއެއް ކަމަށް. ސްޓޭންޑިންގ ކޮމިޓީން 6 ބިލިއަން ރުފިޔާ ބަލަން ނިންމިއިރު، އެބަ އެނގޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ނޮވެންބަރު 17 ވަނަ ދުވަހުގައި އާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ހުވައިކުރައްވާކަން. އަދި ރާއްޖޭގެ ދަރަނި އޮތް މިންވަރާއި، އާމްދަނީ ލިބޭ މިންވަރާއި ޚަރަދުތަކާއި ހުރި މިންވަރު ސާފުކޮށް އެނގިއެނގި ތިއްބާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި 7 މިލިއަން ރުފިޔާ ބަޖެޓުން، މި ސަރުކާރުން، މި ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުން ވެރިކަން ބަދަލުވުމުގެ އެއް ދުވަސް ކުރިން ނިންމީ. ވަރަށް، ވަރަށް ހުތުރު، ހަމަ އެހާމެ ނާތަހުޒީބު ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އައި.އެމް.އެފް.އާއި، އެމް.އެމް.އޭ.އާއި، އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްއާއި، ވޯލްޑް ބޭންކާއި، މި ތަންތަނުން ތަޖުރިބާކާރުން، ފާހަގަކުރައްވަމުންދަނީ، އަދި އަޅުގަނޑުމެން ވެސް، ދަ އިކޮނޮމިސްޓުން ވެސް، ރައީސް ނަޝީދު ވެސް ފާހަގަކުރައްވަމުންދަނީ މި ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދު ބިރުވެރި ހާލަތަކަށް ވެއްޓިގެންދާ ވާހަކަ. އޭރު ބައެއް ބޭފުޅުން، ސަރުކާރުގައި ތިއްބެވި ވެރިން، ސަރުކާރުގެ ދަރަނި ޖީޑީޕީއަށް ނިސްބަތުން ބޮޑުވުން، އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ނިސްބަތްވާ ބޭފުޅުން، މަޤާމުތަކުން ވަކިކުރަމުންދިޔައީ. އިއްޔެ ރައީސް ނަޝީދު މި ތަނުގައި އެ ވާހަކަ ދެއްކެވިމާ ވެސް މަޖާކޮށްލީ. އެހެންނަމަވެސް ބަޖެޓުގެ ބައިތައް މި ބަޖެޓް، މި ބަޖެޓް ތާއީދުކުރައްވަމުން ވަރަށް ސަރުކާރުން އެ ބިލުތަކަށް ހާމަކުރަން ފުއްދޭ ކަން އެބަ ފެނޭ. ހަމަ އެހެންމެ، އާދޭސް ގޮތުގައި ވެސް، އެމް.އެމް.އޭ ވެސް އެކަން ފާހަގަކުރައްވައިފި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ކަމެއް މިއީ. ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ކަމެއް، ދަރަނި ރީސްޓްރަކްޗަރިންގ މިހާރު ސަބަބުން ކަން އަދިއިރު ބަޖެޓް މިހުރި ޖެހިލާ، ބަޖެޓް މިހާ ޑޮލަރުން ލިބޭނީ ކަން ބަރޯސާކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އާދެ! ކޮވިޑް ވެސް އައި. ކޮވިޑް ތޮޅިގަތުމާ، ކޮވިޑް އައިސްގެން ރާއްޖެއަށް އުނދަގޫ ހާލަތަކަށް ދިމާވި، އާދަރޯދު ހިސާބުވި. އެއީ ސަރުކާރުވެސް، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ބޭނުން، ކޮވިޑް ވެސް ބޭނުންކޮށްގެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބޭނުމަށް ޖެހުނުއިރު އިތުރުކުރެވުނު، ބޭނުންކުރައްވައި ކޮމިޓީން ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ ކަރަޕްޝަނަށް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ޑޮލަރުގެ ގޮތުގައި. އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، ވިއްކާލެވިފައިވާ ފެންވަރުގެ ގިނަ ތަނެއް ކޮށްގެން ހުރި ތަންތަން ފެންވަރުގެ މީހުން ފެންވަރުގެ މީހުން. އެއަށް ވީ ގޮތެއް ފެންނަނީ. މަރުސަރުބަސް މި ގޮތެއް ފެންނަނީ. އެހެންވީމާ، ކޮވިޑް ވެސް ބޭނުންކުރި ހަމަ ފައިސާކޮޅުތަކުން. ބޭރުގެ ގޮތެއް ފެންނަނީ ހަރަކާތްތަކުން. ބޭނުންކުރި ގޮތުން ދިފާޢީ މާލިއްޔަތު ރަގަޅު ބަދަލުގައި ހިފުން ފުރުޞަތެއްގެ ގޮތުގައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ކޮށްލަން ހަމަ މި ނުވާގައި، ސަރުކާރުގެ އެކި ސިޔާސަތުތަކުން؛ މިސާލަކަށް

ދަންނަވާ ނަމަ، ބިރުވެރިކަމުގެ ސިޔާސަތު ތަންފީޛުކުރުމުގެ ވާހަކައެއް، ދަސްތޫރުގެ ކާމިޔާބު އެތަން ބައިވަރު މިދިޔަ ހަރަދުކޮށްފައިވާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކަންކުރަމުންދިޔައިރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ނުވާ ގޮތް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް ދިނަ ވޯޓުދޭ. ނިކަމެތި މިހާރު ބަޖެޓް ހަމަގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކަނޑައަޅާ ނުކުރެވުނު. ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއިން ހުރިހާ ކަމެއް ކުރި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންގެ ބޮޑުކަން ފައިސާއިން ކުރި. ކޮންތާކު އާދެ ހަމަމުގެ މިހާރު ބަޖެޓް ހަމަގެ ކަނޑައަޅާ ނުކުރެވުނު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގޮތް މިހުރިހާ ބަޔަކު ހުސްކޮށްލީ. ނުވަ ފައިސާވެސް، ދިހަ ފައިސާވެސް، ދިހަ ގިލިން، ބަރަ ގިލިން، އެ ބަޔަކު ހުސްކޮށްލައި މިހާރު، މިހާރުގެ ސަރުކާރުން، އާ ސަރުކާރުން އެކަން ބަލާނެ ކަމަށް ބުނީމާ، ރުހުންނުދޭނަމަ މި ބުނަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެކަން ބަލަންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅަށް މި ވާހަކަދައްކަމުން ދިޔައީ. މި ގޮތަކީ ރޭގަނޑުގެ ވާހަކަ ކުރަންޖެހޭނެ ގޮތްތަކާއި ދައްކަމުން ދިޔައީ. ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި ދެވަނަ ދައުރަށް ހޮވިގެން ރައްޔިތުން އެ މަގަށް ޖެހިލުވުންދިޔައިރު އެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ކިޔައިދޭންދިޔައިން. މި ކަން ނިމިގެންއައިއިރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން އެ ފާހަގަކުރި ގޮތަށް އެކަން ނިމިގެންދިޔައީ. އަޅުގަނޑު ޖ. ރ. ދުވަހުގެ ސަރުކާރަށް ދަންނަވާލަން، އެކަން ބަޔާންކޮށް ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދަރަނީގެ ވާހަކަ؛ ދަރަނީގެ ވާހަކަ ދައްކާއިރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި އަހަރު ދަރަނި، 2024ގެ ދަރަނި ބަޖެޓުގައި 120 ބިލިއަން ރުފިޔާއަށް ދިވެހިރާއްޖެ މި އޮތީ ދަރަނި. ރައީސްސޯލިހުގެ ދައުރުގައި އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސޯލިހް، ކުރީގެ ރައީސް އިބްރާހިމް މުޙައްމަދު ސޯލިހް ހަވާލުވިއިރު 48 ބިލިއަންގެ ދަރަންޏަކާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެކަނިމައިއެކަނި ހަމަތިރަ ފަސް ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ދަރަނި އިތުރުކޮށްލިއޭ. 75 ބިލިއަން ރުފިޔާ، 75 ބިލިއަން ރުފިޔާއާ ގާތަކަށް އަދަދަކަށް ދަރަނި އިތުރުކޮށްލިއޭ އެކަނިމައިއެކަނި ފަސް އަހަރުގެ ތެރޭގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ފަސް އަހަރުގެ ތެރޭގައި. ވިދާޅުވަމުން ގެންދިޔައީ ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް ހިނގާނެ. އާދެ! ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށަށް، ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގައި ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް ހިނގަން އަޅުގަނޑުމެން އިންތިހާއަށް ބޭނުން. އެހެންނަމަވެސް، ބައްލަވާ ދުވި ރާއްޖެއަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮބައިތޯ ނިންމުން ވަރަކީ؟ ކޮބައިތޯ ނަހީ ދަރަންޏާއި ހަރަދުވި މިންވަރާ ބަލައި ނިންމުން ވަރަކީ ކޮބައިތޯ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ ކޮންމެ ރަށެއްގައި ޕްރޮޖެކްޓެއް ވަރަށް ފަސްނަމޭހަން އަވަހަށް އެ ތަން ބޭޖެ ޖަހާލި މަސައްކަތް ބަރުތާލުން ތަކެތިދޭން އަނެއް ޕްރޮޖެކްޓްގެ ފަސްނަމޭހަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަވަސްކުރުމުގައި، ފައިސާ ހޯދުކުރި ކޮބައިތޯ ކޮބައިތޯ؟ ޙާސިލުވި ނަތީޖާއަކީ ކޮބައިތޯ؟ އަހަރުގައި ހުރިހާ ގިނަވަރު ހުރިހާ އެކަނިވެރިކަމާއި ކުރިމަތިވެފައިވާ މި ބާރަތާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން ދިމާލަށް ރައްޔިތުން. ބޭނުންވާ ގޮތަކާ ދިމާލަށް މާލިއްޔަތު ސިޔާސަތުގެ ބަދަލުގައި ވާގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ދިޔައީ ސިޔާސަތު އެ ވާހަކަ ދައްކަމުން. ކުރީގެ ވަޒަނުގެ މިހާރު ބަޖެޓު ކުރީގެ އަހަރުތަކު މި ދަރަނި، ހަދަނީ،

ވަރަށް ރީތި ތަރުތީބު ހިސާބެއް ދީފައި ވިދާޅުވާތީ، މި އަހަރު މިވެނި ކަމެއް، އެވެނި ކަމެއް ރަނގަޅުވާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބަޖެޓު ފޮތުގައި، މި ބަޖެޓު ފޮތުގައި ޚަރަދުދަރަނިތަކާއިގެ ގޮތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] އެބަހުރި. އަޅުގަނޑު ސުވާލުއުފައްދަން ބޭނުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ސަރުކާރުގެ [illegible] ފާއިތުވެގެންދިޔަ ފަސް އަހަރު ތެރޭގައި ހާސިލުވި ކާމިޔާބުތަކަކީ ކޮބައިތޯ؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ކުރީގެ މާލީ ވަޒީރު އަމީރު [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑު މިދެ އެއް ޚަރަދުކުރަނީ ކިޔައިދޭނަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިދެ އެއް ޚަރަދުދަރަނިކަން އެބަހީ، އިޤުތިޞާދީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހައްގުވާ ފުރާތަކަށް [illegible] މި ނިޒާމު އަލުން ތަރުތީބުކުރަނީ، މި ދާއިރާއަށް ކުރާ ޚަރަދުގެ އެޕްލިކޭޝަން އިތުރުކުރުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔައީ ގުރައިދޫ ބައި-އިލެކްޝަނުގައި އެންސޫޖާ އާސަންދަ އެއްކޮށް އެ ތަނަށް ކާލި ތަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔައީ، އެމް.ޑީ.ޕީގެ އޮފީސްގެ ކޯޑިނޭޓަރުން އިންތިޚާބުން ފެނިގެން، ދިޔަ ޕްރައިމަރީން ފެނިގެން އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރުން ބަރާބަރާ ކުންފުނިތަކުން ވަޒީފާ [illegible] އާސަންދަ، އެންސޫޖާ އެއްކަލަ ކާރި ތަން. [illegible] ދިޔައީ، އެކަކަން ބަރާބަރަށް މިހި ބާރުވެރިން ދިރާއި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ސަރުކާރުގެ [illegible] ތަންތަނުގައި [illegible]. އާދޭސް ދަންނަވަމުން. ބައިސްކަލްތަކުން، ނުރައްކަލުން ބައިސްކަލުން އާދޭސް، އެންސޫޖާ ބާރުލި ގޮތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެއީ ދިރިހުރި ތާރީޚު [illegible] [illegible] [illegible]. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެމް.ޑީ.ޕީގެ 2018ގައި އުފުލުން ސަރުކާރުގައި [illegible] އެއް މިންވަރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ތާރީޚުގައި ދިވެހިން ކިޔާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން، ކުރިން ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލި މި ބަޖެޓުން ސާފުވެގެންދަނީ ޤަވާއިދުން މިދިޔަ ބަދަލު އަހަރުގައި [illegible] އެއް ގޮތް. އަދި ޤަވާއިދުން މިދިޔަ ބަދަލު އަހަރުގައި [illegible] އެއް މިންވަރު. އަދި ޤަވާއިދުން މިދިޔަ ބަދަލު އަހަރުގައި ދިޔަ [illegible] އެއް މިންވަރު. ދިޔަ [illegible] ފައިސާ، [illegible] މާލިއްޔަތު [illegible] ގޮތަށް [illegible] މިންވަރު [illegible] ދަރަނި [illegible] މާލިއްޔަތު [illegible] ވޯޓުދިޔަ ސަރުކާރުގައި ހަމައެކަނި އުސޫލުން ނޫނީ ދިވެހި [illegible] ބޭނުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ނިންމާލުމުގެ ކުރިން ވެސް ދަންނަވާލަން ބޭނުން. މި ބަޖެޓު، މި ބަޖެޓުގައި މިހިރަ ކަންކަން ރަނގަޅު ބަޖެޓެއް [illegible] ސަރުކާރުން މި ބަޖެޓު އަދިން [illegible]. މި ބަޖެޓު [illegible] ވިސްނައި، މި ބަޖެޓު ހާ ސަރުކާރުން އަދިން ހިމެނުއްވުމަކީ [illegible]. އަދި [illegible] މި ދަރަނި، އަޅުގަނޑުމެން [illegible] 120 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ދަރަނި [illegible] ދަރަނި އަދިން [illegible] މަގެއް ހިނދުމަ ސަރުކާރަށް ގާތުގައި އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ނިންމާލައިފިން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑު ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޢްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން، އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނީ، ގައްދޫ ދާއިރާގެ އިޢްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޝާހިރަށް.

ގައްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިޢްޒަތްތެރި ރައީސް. 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު، 49.5 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް މި އޮތީ ހުށަހަޅާފަ. ހަރަދަށް މި އޮންނަނީ 47.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ. ރެވެނިއު އެންޑް ގްރާންޓްސްގެ ގޮތުގައި އެބައޮތް 33.5 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އަދި މި ބަޖެޓުގެ ޑެފިސިޓް އަދި މިހާތަނަށް ފާސްކުރި އެއްވެސް ބަޖެޓެއްގައި މިހާވަރަކަށް ޑެފިސިޓެއް ނެތް. 17.2 ބިލިއަން ރުފިޔާ ޑެފިސިޓް. އިޢްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިދިޔަ ފަހަރު އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުން ފާސްކުރި ބަޖެޓުގައި މި އޮންނަނީ 42.8 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެ ބަޖެޓުގައި މި އޮންނަނީ ޑެފިސިޓުގެ ގޮތުގައި އަށް ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު މި ބަޖެޓުގައި އެބައޮތް ދެގުނައަށް ބޮޑުވެގެންގޮސްފައި. އިޢްޒަތްތެރި ރައީސް. އިޢްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ހުށަހަޅާފައި މި އޮތް ބަޖެޓަށް ބަލައިލާއިރު ފަސް އަހަރުގެ ފިސްކަލް ދައުރުގެ ސިންގަޕޫރު، ބަޖެޓީ، ބަޖެޓީ ރައްޔިތުންގެ އުންމީދާ އެއްގޮތް ބަޖެޓް ގެނެވިފައި ހުންނަ އެއްކަލަ ބަޖެޓު. ބަޖެޓުން ރައްޔިތުންގެ އުންމީދުތައް، ރައްޔިތުންގެ ބޭނުންތައް، ރައްޔިތުންގެ ހާލަތު ބަދަލުކޮށްދިނުން ބަޖެޓުން އިޢްޒަތްތެރި ރައީސް. އިޢްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހަމަ ވޭތުވެދިޔަ ފަސް އަހަރުގައި ކޮންމެ އަހަރަކު އެއްގޮތަށް މި އަހަރުގައި ވެސް ބަޖެޓުގައި އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް ހަމަ ހުރީ އެކަށައަޅާފަ، އިޢްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއް މަސައްކަތްތަކަށް ވެސް އަހަރު ފަންޑުކުރަން ބަޖެޓުގައި ޖަހަމުންޖަހަމުން އައިސް މިއަދު ހަމައަށް އެއްޗެއްވެސް ނަތީޖާ އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ކަންތައްތައް ނިމިނުން. އިޢްޒަތްތެރި ރައީސް. އިޢްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ވީސް އަހަރު ހަމަޖެހިލީ ހަމަ އެކަށައެޅި. ވީސް އަހަރު ތެރޭގައި ޖަހަމުންޖަހަމުން އައިސްވެއް؛ އެހެންނަމަވެސް، ދާއިރާގެ ވާޢުދު ރައްޔިތުން ކައިރީ އަމާސަވެބަހައްޓާ ކޮންކަމެއްތޯ ހާސިލުވީ ވީސް އަހަރު ތެރޭގައި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން؟ ގައްދޫ ރައްޔިތުން ކައިރީ އަމާސަވެބަހައްޓާ ކޮންކަމެއްތޯ ހާސިލުވީ ވީސް އަހަރުގެ ތެރޭގައި؟ ގައްދޫގެ މަގު ނުދިން ފިޔަވައި އިމާރާތް ކަމެއް ކުރިއަކަށްނުދެވޭ. އަދިވެސް ވީސް އަހަރު ތެރޭގައި އެކަމެއް ވެސް ނިމިފައެއް ނެތް. އެހެންވީމާ، މި ބަޖެޓުން މި ވީސް އަހަރު ތެރޭގައި ހާސިލުވި ކަންތައް ވަރަށް ސަރުކާރު އެބަ އެނގޭ މި ބަޖެޓުން ބަލައިލިޔަ ވެސް. ރައްޔިތުންގެ އުއްމީދު އަދި އަހަރަކަށް ވެސް އަދިއެއް އަހަރެއް ބަދަލުވާނެ. ރައްޔިތުންގެ އުއްމީދުތައް ވެސް އަދިއެއް އަހަރެއް ބަދަލުވާނެ. ރައްޔިތުންގެ ބޭނުންތައް ވެސް ބަދަލުވާނެ. މި އަހަރު ބަޖެޓުގައި ޖާގަ ދިނީ ބޭނުންތައް ފުއްދައިދިނުމަށް ދެން

އަންނަ ފަހަރުއްގައި ދެ ބޭންކުތަކެއް ނޫން އޮންނަންޖެހޭނީ. ފަސް އަހަރު ވަންދެކަށް އެއް ކަމެއް ބަޖެޓުގައި ޖަހަމުންޖަހަމުން އައިމާ އޭގެ މާނައަކީ ރައްޔިތުންގެ ބޭނުންތަކެއް ފުއްދިދެވިފައެއް ނުވޭ. ތަފާތު ކަމެއް އައިސްފައެއް ނުވޭ ބަޖެޓަކަށް. އެހެންވީމާ، މި ބަޖެޓުގެ ކަންތައްތަކަށް ބަލައިލާއިރު އިޤްތިޞާދީ ދައްޗެއް، ބަޖެޓުގައި ހަރަދުކުރާ ކުރިންދޯ އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ސުވާލުއުފައްދަންޖެހޭ. ދަރަންޏަށް ބަލާލާއިރު މިހާރު ދަރަނި އެބައޮތް 119.9 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ދަރަނި. އިޤްތިޞާދީ ދައްޗެއް؛ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރު ހަވާލުވިއިރު ރާއްޖޭގެ ދަރަނި އޮތީ 48 ބިލިއަން ރުފިޔާގައި. ހަމައެކަނި އެމް.ޑީ.ޕީން ހަރުދަނާކޮށްފައި އެބައޮތް، ސަރުކާރުން ދަރަނި އިތުރުކޮށްލާފައި އެބައޮތް، 71.9 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ދަރަނި އިތުރުކޮށްލާފައި އެބައޮތް. ރައްޔިތުންގެ ނަމުގައި ދަރަނިނަގާފައި އިތުރުކޮށްލާފައި އެބައޮތް. ވާތީ ރައްޔިތުން ކައިރީގައި އަޅުގަނޑު އަހައިލަން ބޭނުން، މި ބޭފުޅުންގެ ނަމުގައި މި އޮތީ ދަރަނި ނަގާފައޭ. މި ބޭފުޅުންނަށް ލިބުނީ އޭގެ ބަދަލުގައި ކޯއްޗެއްތޯއޭ؟ ކޯއްޗެއްތޯއޭ ލިބުނީ؟ ގައުމު ރައްޔިތުން ކައިރީގައި އަޅުގަނޑު އަހާލަން ބޭނުން، މި ބޭފުޅުންގެ ނަމުގައި މި އޮތީ އިންޑިއާއަށް ދަރަނި ބޮޑުކޮށްލާފައޭ. ކޯއްޗެއްތޯއޭ މި ބޭފުޅުންނަށް ލިބުނީ؟ ފަސް އަހަރު ނިމިގެންދިޔައިރު ކޯއްޗެއްތޯއޭ މި ބޭފުޅުންނަށް ލިބުނީ؟ އެކައްޗެއް ވެސް ނުލިބޭ، އިޤްތިޞާދީ ތަރައްގީ؛ އެކައްޗެއް ވެސް ނުލިބޭ. އިސްރާފުކުރި، ވައްކަންކުރި، ވެންޓިލޭޓަރު ކޮރަޕްޝަން ވައްކަންކުރި، ކުންފުނިތަކަށް ބޭނުންކޮށްގެން ހަމަ ދައުލަތުގެ ލާރި އިސްރާފުކުރަމުންގެންދިޔައީ. އިސްރާފުކުރަމުން ގެންގޮސްފައި މި އޮތީ ދަރަނި އަރާފަ ބޮޑުކޮށްލާފަ. ކޮވިޑުގެ ހާލަތު އައީ، އައި އިޤްތިޞާދީ ތަރައްގީ، ތެދެއް. އެހެންނަމަވެސް، އެ ހާލަތުގެ ބޭނުންކުރި ނާޖާއިޒުކޮށް އެބިއްލޮކުރި ދެ ހާލަތު. އެބިއްލޮކުރި ދެ ފަހަރު އަޅުގަނޑުމެން އަހަރެން؛ އަޅުގަނޑު އާދެ ވެސް މަޖިލީހުގައި ދެ ބަޖެޓަށް ވޯޓުދެއްވުން ވެސް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ، މިއީ ގޯހެއް، ގޯހެއް، ގޮތްތަކުގެ ކުރިން. ކުރިމާ މިހެންނޭ މި ކަން ވާނީ. ހަމަ އެގޮތަށް އިސްރާފުކުރި. ދެ ފަރިތަ ވެސް ވައްކަންކުރި، އިޤްތިޞާދީ ތަރައްގީ. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްގީ؛ ދެ ފަރިތަ ބާކީ ގެއްލުމުގައި އިސްރާފުކުރިކަމުގެ ހެކިތަކެއް، އިންކަމް ސަޕްލައި ހިއްސާއި ބާކީ ގެއްލުމުގައި ރުޖޫޢަވެ އިސްރާފުކުރިކަމުގެ ހިސާބުތަކުން އިސްރާފުކުރެވިފައި. ބާކީ ރުޖޫޢަވެ ހިސާބުތަކުން ގެއްލުމުގެ ނަތީޖާއަށް ބޭނުންވާ ގެއްލުމުގައި މި އޮތީ، ހަމައެކަނި ބާކީ ބާކީ ގެއްލުމުގައި އިސްރާފުކުރިކަމުގެ ހެކިތަކެއް. މިއީ ބާކީ ނޫން ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓު ސަރުކާރުން ކުރެވުނު ކަންކަން، ގެއްލުމުގެ ހިސާބުތަކުން ބަޖެޓު ހިނގާފައި ހުރި ގޮތް ހުށަހެޅުމަކީ ގެއްލުމަށް ބާކީ ގެއްލުމުގައި ހަރަދުކުރި ހިސާބުތަކުގެ ތެރެއިން ބަޖެޓު ހިސާބުތަކުގެ ތެރެއިން އެބަ ހުރި. އަނެއްކާ އިސްރާފުކުރެވިފައި ހުރި ހިސާބުތަކާއި ބާކީ ދެ ހިސާބު ބަލާއިރު ރަނގަޅު ގޮތުގައި ހަރަދުކުރުމަށް ބަޖެޓުގައި އަނެއްކާ ބަޖެޓަށް ގެއްލުންވި ކަމެއް. ގެއްލުމުގެ ހިސާބުތަކުން އިސްރާފުކުރެވިފައި ހުރި ޢާއްމު ޚިދުމަތްތަކަށް ގެއްލުމެއް؛ އެމް.ޑީ.ޕީ. ސަރުކާރު ދެ ގޮތަކަށް ނުވަތަ ތިން ގޮތަކަށް ވެސް ދަރަނިތަކުން ހަރަދުކުރި، ހަރަދުކުރި ދަރަނިތަކުގެ ނަތީޖާއެއް ބަލާއިރު، މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ވެސް ހުރި ހިސާބުތަކުން އެނގެނީ، ބަޖެޓުގެ ޢާއްމު ދަރަނި އިސްރާފުކުރެވިފައިވާ ގޮތް. އިޤްތިޞާދީ ދައްޗެއް؛ އެމް.ޑީ.ޕީ.ގެ ސަރުކާރުން ދެ ބިލިއަން ރުފިޔާ ހިސާބުތަކުގެ ބަޖެޓު ތެރެއިން ހަރަދުކުރެވުނީ، ގޮތުގައި، މި ހަރަދުތަކަކީ މިހާރު ވެސް ވައްކަން ބޮޑުކޮށްލާފައިވާ ހިސާބުތަކެއް! ދެ ބަޖެޓު ގޮތުގައި ދެ ބަޖެޓު ގޮތުގައި.

މިހާދުވަހު އެ ވާހަކަ ދައްކަވަމުންދިޔައީ، ދައްކަވަމުންދިޔައީ. މިތާ ތިއްބެވި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން، އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ނިސްބަތްވާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވަކާލާތުކުރައްވަމުންދިޔައީ އެ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު އައިސްވެފައި މި އޮތީ އެ ދަނޑިވަޅުގައި ޖެހިފައި ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ރިޒާވް އެ އޮތީ ވައްޓައިލާފައި ސަތޭކަ މިލިއަނަށް. ރާއްޖޭގެ ރިޒާވް ވައްޓައިލާފައި އެ އޮތީ ސަތޭކަ މިލިއަނަށް ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މި ފަސް އަހަރު ނިމިގެންދިޔައިރު ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ރަނގަޅަށް އެނގިއްޖޭ މި ސަރުކާރު ހިންގަމުންދިޔައީ ކިހިނެއްކަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް މި ސަރުކާރު ހިންގަމުންދިޔައީ. އަޅުގަނޑު ވެސް ދަންނަވާ ވާހަކައެއް، މި ސަރުކާރު ވެރިކަމަށް ހަވާލުވި ހިސާބުން ފެށިގެން އަޅުގަނޑު އަބަދުވެސް ދަންނަވާ ވާހަކައެއް، މި ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ބައްޓަންކުރަމުން އެ ދިޔައީ، ހަމަ ޤަސްދުގައި، ކަނޑައެޅިގެން ހޭލުންތެރިކަމާ އެއްކޮށް ދިވެހިރާއްޖެ ބަނގުރޫޓަށް ވައްޓައިލަން. ހަމަ ހޭލުންތެރިކަމާ އެއްކޮށް އެކަން ކުރުނީ، ވައްޓައިލީ. އަދި ވެސް ސިޔާސީ ބޭނުމުން، ސިޔާސީ ވެރިކަންކުރަން، ވެރިކަން ދަމަހައްޓަން ހިންގާ ސިޔާސީ އުކުޅެއް. އެހެންނަމަވެސް، އެ އުކުޅު ވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ ދިޔައީ. ބަފަރސްޓޮކް ގެންގުޅެމުން އެ އުކުޅު ވެސް ގެންގުޅުއްވުން. އެކަން ކުރާއިރު ވެސް ބަފަރސްޓޮކް ގެންގުޅެން. ނުދަކައި [illegible] [illegible]. އެކަމަކު ވެސް އެކަމަށް ވެސް ބަފަރސްޓޮކް ކަންކުރަމުންދިޔައިމާ ރާއްޖެ މި އޮތީ މި ވަރަށް ފައިނޭންޝަލީ ބޮޑު އަނދަވަޅަކަށް ވެއްޓި، ކުރިމަތިވެގައި މި އޮތީ [illegible] ދުވަސްކޮޅެއް. އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން، މިހާރު މި ހަވާލުވެފައި އޮތީ ޕީ.އެން.ސީ ޑރ. މުޢިއްޒުގެ ސަރުކާރަށް. އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން، އަވަހަށް [illegible] އެންމެ ފުރަތަމަ ކަމަކަށް އެބަ ރިސްޓްރަކްޗަރކުރައްވާށޭ! [illegible] [illegible] ކަންތައްތައް ކުރައްވާށޭ! އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން، މިހާރު މި އޮތީ ބަޖެޓް ރިވައިޒްކުރަން މަޖިލީހަށް ފޮނުއްވާށޭ! ޚަރަދު ކުޑަކުރަން މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން. އަޅުގަނޑު އުންމީދުކުރަން މި ސަރުކާރު ވިސްނުންތެރިކަމާ އެއްކޮށް މި ބަޖެޓާ ދޭތެރޭގައި މަސައްކަތްކުރައްވާނެ ކަމަށް. މި ދެންނެވި ކަންކަމާ ދޭތެރޭގައި ރިޢާޔަތްކުރައްވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުންމީދުކުރަން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ޓަކައި ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނީ، ބާރަށު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުﷲއަށް.

ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2024 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް މުޅި ގޮތުން މި ކުރެވޭ ބަހުސްގައި އަޅުގަނޑުގެ ވެސް ތާއީދާއި އަދި ރާއްޖޭގެ އެކި ކަންކޮޅުތަކުގައި ހިނގަމުންދާ މަޝްރޫޢުތަކާއި، އަދި ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުން، ރައީސް އިބްރާހިމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙްގެ ސަރުކާރުން ރާއްޖެއަށް ގެނެސްފައިވާ ބޮޑެތި ތަރައްޤީއާއި ހިންގާފައިވާ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން އެއްކޮށް ދަންނަވާލަން ބޭނުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބަޖެޓަކީ އަޅުގަނޑުމެން އަބަދު ވެސް ކުރިއަށް އޮތް އަހަރަށް ލަފާކޮށް ހިސާބުތަކެއް ޖަހައި ފާސްކުރަމުންދާ އެއްޗެއް. އެ ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން އަތޮޅުތަކާއި، އަތޮޅުތަކުގެ ރަށްރަށާއި، އަދި ރާއްޖޭގެ އެކި ހިސާބުތަކުގައި މިހުންނަ ކޮންމެ ކަންތައްތަކާއި، އަދި ހިންގާނެ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކާއި، އެ ކަންކަމަށް ހިނގާނެ ޚަރަދުގެ އަންދާޒާއެއް ހުށަހަޅައި މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ދަނީ ފާސްކުރަމުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެ ބަޖެޓު ފާސްކުރި ކަމުގައި ވިޔަސް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަންކުރުމުގައި އެއާ އެއްގޮތަށް ކުރިއަށްގެންދިއުން އެއީ، ވަރަށް ބޮޑަށް މުހިއްމު، އަދި އެހާމެ ބޭނުންތެރި ކަމެއް. މި ބަޖެޓަކީ ވެސް ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ލާބައާއި މަންފާގެ މައްޗަށް އެކުލަވައިލެވިފައިވާ ބަޖެޓެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބަޖެޓު ހިންގުމަށް ބަލައި ފައިސާ ހޯދުމާއި، ފައިސާ ދޭން ހުރި ފަރާތްތަކާ މުޢާމަލާތްކުރުމާއި، އަދި ފައިސާ ދޫކުރި ފަރާތްތަކުން ބަލައިގަންނަ ގޮތަށް ކަންކުރާ ބަޔަކަށް ކަންކުރަން ތިބި މީހުން ވުމާއި، [illegible] [illegible] ކަންކަމެއް އެއީ [illegible] [illegible] ކަމުގައިވާނެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮޅުވައިލުމާއި، މަކަރާއި ހީލަތާއި ނާޖާއިޒް ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން ކަންކަން [illegible] ދިމާވާ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ، [illegible] މިދިޔަ މަދު ދުވަސްވަރުގެ ތެރޭގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިފަދަ [illegible] ކަންތައްތަކަށް [illegible] އެއީ ހިމާޔަތާ އެކު ފާހަގަކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދިވެހި އެތައް ރައްޔިތުންނަކަށް [illegible] ދިނުމަށް ބަލައި ރައީސް އިބްރާހިމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙްގެ ސަރުކާރުން ދޫކުރި ގެދޮރުވެރިޔާގެ ފްލެޓުގެ ކަންތައްތަކެއް ވެސް މި [illegible] ގޮތަށް ދާކަން އެއީ [illegible] [illegible] [illegible] މިދިޔަ ބޭނުމީ ކަންތައްތަކަށް، ނޫނީ ދިރިއުޅުމާ ޚިދުމަތްތަކަށް [illegible] އެއީ [illegible]، އަދި ރައްޔިތުން [illegible] އެއްވެސް ކަމެއް ނުވާކަން އަންގައިދޭ ހެކިތަކެއް. [illegible]، ވަޒީފާތަކުން މީހުން [illegible] ކަމަށާއި އަދި ވަޒީފާތަކުގެ [illegible] ކަމަށް [illegible] ރައްޔިތުންނަށް އެ [illegible] އަދި ވާހަކަ މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަނދާން އާކޮށްލަން ބޭނުން. އެހެންނަމަވެސް، އެއާ ދިމާ އިދިކޮޅުން ކަންކަން ދިއުމަކީ އެއީ ގޯސްކުރަން ދެކި، އަދި [illegible] ސަބަބުން [illegible] ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު [illegible] މިސާލަކަށް، ރައީސް އިބްރާހިމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙްގެ ސަރުކާރުގެ ކުރިން ހިނގައިދިޔަ ސަރުކާރުގައި ހުރިހާ ކަމެއް ތަރައްޤީވެ ނިމިއްޖެ ކަމަށް، ހުރިހާ

ކަމެއް ހުރީ ކުރެވިފައި ކަމަށް، ދެން ކުރަންޖެހޭ އިތުރު ކަމެއް ނެތް ކަމަށް، އަދި އެއާއެކު އެބައެއް ބައިވަރު އެކަށަލާ ޤާނޫނުތަކުގެ ވާހަކަތަކެއް ދައްކަވަމުން، ދައްކަވަމުން، ދައްކަވަމުންގޮސް ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުތަކެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހިތާމައަކީ މިއަދު އެ ބޭފުޅުން ތެދުވެވަޑައިގެން އެ ވިދާޅުވަނީ، އެ ކަންކަން ހުރީ ނުކުރެވިފައޭ. މިވަނީ ކަމެއް ބޭނުންވެއް. އެވަނީ ކަމެއް ބޭނުންވެއް. އެބައެއްބައް މަޝްރޫޢުއް ހިންގެވިއިރުގައި އަދިވެސް މިދެންނެވި ކަންކަމުގައި ބައިވަރު ކަންކަން ކުރިއަށް ބޭނުންވެފައި އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، ދަންނަވަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ، މިފަދަ އޮޅުވައިލުމާއި، ދޮގުހެދުމާއި، މި ބާވަތުގެ ކަންތައްތަކުގެ ސަބަބުން ރައްޔިތުންނަށް އަސްލު އެނގުމެއް، ނޫނީ ރައްޔިތުންނަށް އޮޅުވައިލައިގެން ނަގާއިރު ކަންކަން ހިނގުން މި އެންމެނަށް މިދަންނަވާ ބޭފުޅުންގެ އާންމު ކަމަކަށް ވެފަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި މި ބަޖެޓުން ރީސްޓްރަކްޗަރިން ބޭނުންވާ ކަންތައްތަކާ ބަލައިލާއިރުގައި ތިކަންތަކުގެ ގަވާއިދުތަކުގެ މައްސަލަ ޒިންމާދާރުވުން ބަލައި ބަސްދަރު ދޭކުރުމުގެ ކަންތައްތައް އެ ވަނީ ހަވާލުކުރެވިފަ. އެ ކަންކަން ހިނގަމުންދާން. އަދި ތަފާތުކުރަމުން ބަޔަކު ބޭނުންވާ ޙަޤީޤަތްތަކުގެ ނުރަ އެ ދަތިތަކަށް ކަމަކަށް ވާތީ، އެ ކަންކަން އެ ވަނީ ހިމެނިފަ. ފުރާނައި ނަރުދުވާގެ ހުރިހާ ބަޖެޓް ބައެއް ނިމިދިޔަ ކަމުގައި ވިޔަސް މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަން އަޑުއިވިގެން މި ދަނީ، މި ބާވަތުގެ ގިނަ މަސްއޫލިއްޔަތު ނުހިނގާތީ ނޫނީ ހިންގަމުން އުނދަގޫ ކަންކަމެއްކަމަށްވާތީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، ދައުލަތުގެ މުސްތަޤްބަލުގެ ހޯދުމަށް ދިމާވިނަމަވެސް ޖަހާއި ފުރާބައިވާ އަދި މި ވަރަށް ހިނގާފައި ހުރި ކަންކަމަކީ އެއީ ހުއްޓާލައި، އޭގެ ސަބަބުން އަނބުރާ ކުލަވާލެވޭ ރައްޔިތުންނަށް ނިކަމެތިކަމާއި ދަތިކަން ދޭތެރޭ ކަންކަމެއް ނުންކަން. އެ ކަންކަން ހިނގަމުންދާން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހަމައެއާއެކު، ރަށު ކައުންސިލަށް ދޫކުރާ ފައިސާ ފޮނުވަން ރަށު ކައުންސިލަށް ގުރާންޓެއް ގޮސްގައި ދީ ފައިސާގެ ވެސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ތަރައްޤީ ކަންކަން ކުރިއަށްގެންދިޔައި ވިޔަސް ވެސް އެ ސަރުކާރުގެ އަހަރު ރަށުރަށު އެކަނިކަމާ އަދަދެއް އަޅުގަނޑު ގަވަރމެންޓް ގޮތުގައި ދެން ހަމަ މިދަންނަވާ ރަށްރަށަށް ވެސް ފޯމުލާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އޭރުގައި ބޮޑުކަމުގައި ވިޔަސް ޖަވާބުދާރީ ވުމެއް ހޯދަވަރަކަށް ނުވާ އަލަމިއްޔަތު ކުރަނީ، އަދި ކުރިވަރަކަށް އޮންނަ އަހަރެއްމިއްޔާތުކަމެއް ދިނުމުގެ ގޮތުން ވިދާޅު ހަދާއިރުގައި މަޝްވަރާކުރަމުންނުގެ މަސައްކަތް އަވަހަށް ނިންމައި، މި ބަޖެޓުން މި ކަންކަން ހުށަހެޅުމަކީ ވާނެ ކަމެއް. ބޭނުންވަނީ ކަމެއް. ހަމަހަމަކަމާއި ކުރިއަށް ގުޅިގެން ރަނގަޅު ފަހަރު، އަދި ހާރިޖު ބަޖެޓް ފަހަރު ރާއްޖޭގެ ނިސްބަތުން އެންމެ ކުރިން ރަށް ކަމަށް ވާއިރުގައި، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ބަޖެޓުގައި ވަރަށް. ރާއްޖޭގެ ބަޔަކު ނުހިމެނޭ ބޭނުންފުޅު ކަމެއް. އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ، ހަމަހަމަކުރުމުގެ މަޢުލޫމާތު، އަދި ހަމައެއާއެކު ރާއްޖޭގެ ދިގު ސަރަހައްދު ހިމާޔަތްކުރުމަށް މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނި، އެ ކަންކަން ކުރިއަށްގެންދެވޭނެ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް ހަމަ ބޭނުންފުޅު، މުހިއްމު ކަމެއް.

ހަމައެއާއެކު، މި ވާހަކަ ހުރި މިސްކިތަށް ދިޔާފުޅުއިރާ މައްސަލަ ރައްދުކުރުމަށް ބަލައި އާ މިސްކިތެއް އެޅުމަކީ އެއީ، މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާ ކަމެއް. އެކަންކަން ކުރަމުންދާނެކަން. އަދި ހަމައެއާއެކު، އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖެ ފުޅުދުވެރިވާ ބޭޒިތަކުރުވުން، އެ ނަމަށް ނިސްބަތްވާ ބޭޒިތަކުރުވުންގެ ހަރުދަނާ މަރުކަޒީ، އުޅިފު ގަނޑުވަރު މި ޖަމާތާ އެއްގޮތަށް ތަރައްޤީކުރެވި، އަދި މިހާރު ފުރިހަމަވާ މަސްއޫލިއްޔަތު އޮތޭ ޖާގަގައި ކުރިއަށްގޮސް، މިދުންނުވި ގޮތަށް ފުރުތުރިންނަށް ވެސް ޖިނާއަތްތަކަށް ބަލައިދިޔައި، ދިވެހި ތާރީޚާ އަދި އުމީދާ ބޭނުން ގޮތުން އިތުރު ކަންތައްތައް އުސޫލުން ބަލައި މިދުންނުވި ކަންކަން ތަރައްޤީ ގޮތުގައި ހިންގުމަކީ އެއީ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ބޭނުންތެރި، ހަމަ ފުރިހަމަ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަކީ މި ފާސްކުރި، މިދުންނުވި ގޮތަށް ނިމިދިޔަ ފަސް އަހަރުގެ ބޭރަކަށް ކޮލިޖުގެ ދަރި ފަހަރެއްގައި ވެސް ރަށްޓަކާ ރަށްރަށުގެ ބަދަލުވުމަށް ބަލައި ހިންގުމުގެ ތަރުތީބަށް މަސްއޫލިއްޔަތު ހުއްޓައިނުލާ ބަދަލުވުމަށް ހިންގި ހުރިހާ ކަމެއް ޚިދުމަތެއްދިނަ ބަޔަކު. އަދި ރައްޔިތުންނަށް ދޭހަވާ ހުރިހާ ޚިދުމަތްތަކެއް މިދުންނުވި ދަރި ހާލަތުގައި ވެސް ފުރުޞަތުއިނގަތި ހުޅުވިއެއް ނުހި ކުރިއަށްގެންދިޔަ ބަޔަކު. އެއީ އާމްދަނީކަން ދާއިރާތައް ސަލާމް. އެއީ އާމްދަނީ ސަރުކާރުއެއްގެ އެއްފަހަރު ރައްޔިތުންގެ މައްސަލަ އޮތް މިންވަރު. އަޅުގަނޑުމެން އެދުނީ، ކުރިއަށް އޮތް ވަނަގައި ވެސް ރައްޔިތުންނަށް އާމްދަނީކަމާއި ކުރުން ހުރި ސަރުކާރެއް އޮތުން. އަޅުގަނޑު އެދުނީ، ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ބާރަށް ކުރިއަށްދިޔުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މުޅިއަދު ސަރުކާރުގައި ހިމަނަން، މަޝްވަރާކުރަސް ކުރިއަށް އެއްމަން ބަލައި މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާ. އަދި ހަމައެއާއެކުއޭ، ބިލުއިން މަރުކަޒު އެއްގޮތަށް ކުރެވިދާނެ ބަލައި މަސައްކަތްތެރިކަމާ އުނދު ފުރުސަތުގެ ހިމަނުއްވާ ގާއިމުކުރުން ހިމެނިފައި އެބަ. އަދި ހަމަ މުޅިއަދުގައި ވެސް ގެނާ ސަރުކާރުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ބޭނުމަށް، އެ މަސައްކަތް ރައްޔިތުންނަށް މިހާރު ކުރުވާލުމަށް މަސައްކަތްތަކުގެ ތަރުތީބު ހިމެނުމަށް އެއީ، ބޭނުންތެރި ކަމެއް. ހަމައެއާއެކު މިހާރު ޖެހޭނީ ކުރުމަކީ އަދި ވަކި ފަރާތަކަށް ހަވާލުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު މުޅިއަދުގެ މިސްކިތުގެ މަސައްކަތް ވެސް ކުރިއަށްގެންދެވި އެއީ ބޭނުންތެރި ކަމެއް. ހަމައެއާއެކު، ރަށު ކައުންސިލްގެ އިދާރާއި ރަށު ކޯޓުގެ މަސައްކަތް ނިޒާމު ކުރިއަށްގެންދިޔުމަކީ ވެސް ހަމަ ބަޖެޓުގެ ތަރައްޤީ ހާސިލްކުރަން ބޭނުންވާ އެއް ވަރަށް ދާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ގޮތުން ގަބޫލުކުރަނީ ތަރައްޤީގެ ރައްޔިތުންނަށް ދެވޭނެ ހިދުމަތްތަކާ، އަދި ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީގެ މަސައްކަތްތަކާ ވަކި މިހާރު ވަކި ތަރުތީބަކުގައި ހުރުމުން، ނުވަތަ ވަކި ސަރުކާރަށް އިތުރުން ކުރިއަށްދާނެ ކަންކަމެއް ނޫން. ދިވެހިރާއްޖެ ދަށް ކުރިއަށް. ދިވެހި ރައްޔިތުން ހިދުމަތްތަކަށް ވަނީ ބޭނުންވާ. އެހެންވީމާ، ނުހުއްޓި މި ކަންކަން ކުރިއަށްދާނެ ގޮތަށް ކަންކަން ތަރުތީބުވެގެ އެއްގޮތަށް ބޭނުމުގައި ބޭނުންވާ މުހިންމު ކަމެއް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބަދަލުގެ ޖަވާބުދާރީ ވެސް ކުރިއަށް ލިބިގެން ވީނަ އަދަދުއްގެ ބަޔާއް ކަމަށް ވެސް، އެއްދުވަހު ޖަވާބުދާރީވާން ބަލައި ވީނަ ހިދުމަތްތަކާ ތަރުތީބުވާން ފުރުސަތުދީގެން އެއީ ބޭނުންތެރި، މުހިންމު ކަމެއް.

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިގޮތުން ފުޅާބަޔަކަށް އަޑްރެސްކުރުމާއި، އަދި އެއްގާއެއްލާކަން ޒުވާނުންގެ މަރުކަޒު ގާއިމުކުރުމާއި، ބާރަށުގެ ރިންގުރޯޑު ހެދުން އެއީ މުހިންމު، ބޭނުންތެރި ކަންކަމުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ހަމައެއާއެކު، އާ މިސްކިތެއް އެޅުމާއި މިހާރު ހުރި މިސްކިތްތަކުގެ އިޞްލާޙު ބޭނުންވާ ކަމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. މި ކަންކަމަށް ވަގުތުން އެއީ ބޭނުންތެރި ކަމެއް. ހަމައެއާއެކު އުސްތާޛުން ޤުރުއާން ސްކޫލްތަކަށް ގާއިމުކުރެވި، އަދި އެ ރަށަކީ ވެސް ދިވެހި ތަރިއާ ގުޅުން ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް އޮތް ރަށެއް ކަމަށް ވާތީ، މިދަންނަވާ ގޮތަށް އާ ސަރަހައްދު ބޮޑުކުރުމާއި، އަދި ސަރުކާރުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތާރީޚީ މުއައްސަސާތަކަން ފުންނާން ގާތުން ކަންކަން އިންތިޒާމުކޮށް ތަރުތީބުކުރުމަށް އެއީ މުހިންމު، ބޭނުންތެރި ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެ ރަށުގެ ސްކޫލުގެ ވެސް ގިނަ އަދަދެއްގެ ދަރިވަރުން ތަޢުލީމު ހާސިލުކުރަމުންދާ ސްކޫލަކަށް ވުމުން މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިވަނީ މަތީ ސާނަވީ ކްލާސްރޫމާއި އިމާރާތަކަށް ބޭނުންވީ. އެހެންވީމާ، މި ބަޖެޓުގައި އެކަން ހިމެނިފައި އޮތުމަކީ މުހިންމު، ބޭނުންތެރި ކަމެއް. މިވަގުތު ބަނދަރުގައި ނުލެވި ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ބަނދަރު ކާރިޖީން މި ޕްރޮޖެކްޓު ހިމަނުއްވައިދެއްވައި، މި ބަޖެޓުގައި މިކަން ހިމަނުއްވައިދެއްވުމަކީ އެއީ، ބޭނުންތެރި ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ތަފާތުކުރަން ބަލައި ހުރިހައިގޮތް ޖަޒީރާ ޖަމާލު، މިހާރު އެތަން ގޮތަށް މަޤްބޫލުކުރަން ނުހި ބޭނުންވެފައިވާ ތިބެން ކަމުން، އެކަން ހައްލުކުރުމަށް ކަމަށް؛ މިދަންނަވާ އެ ޖަޒީ މަރާމާތުކުރުމުގެ އެކަ ސަރަހައްދު ރައްޔިތުންނަށް ފުރުސަތު ދެވޭނެ ގޮތަށް އިންތިޒާމުތަކެއް ހަމަޖެހިގެން، ބޭނުންތެރި ކަމެއް.

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެކޭ ވަރަކަ ވެސް ދިއްލައިދެން. އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދުވަހަކުން ރައްޔިތުންނަށް އެތަށް ބަލައި ދިނަ ކުރަ ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ވެސް ހިނގާދާން. އެހެންނަމަވެސް، ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމަކީ، އާދޭސް ނުލާބުރު ކަޅު މި ފެނުނީ، ރައްޔިތުންނަށް އެކުލަވައިދެއްވުމަށް، ދަނޑުވެރިކަމާއި. ދަތުރުފަތުރުގެ ތަނގައި މިހާރު ބަލާ އަޅުގަނޑު ވަނީ ކަމުގައި އައިސް މިދަރުބާރުގެ ގޮތުން ކަންކަން ފުރިހަމަ ރައްޔިތުންގެ ދޮރުފަސް ލިބޭތޯ ވާހަކައެއް ދޮޅުކަން. ހުރިހާ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ނަތީޖާއަކީ، މިއަދު ދިވެހި އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންނަށް އެ ކަންކަން ބަޖެޓުގެ ތިބޭތޯ އެކީ ކަމުން ނުވާނެ. މިފަހަރު ސަރުކާރު އަދި މި ދުވަސްތަކުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަންކަން މި ދަރި ދުވަހު ދުވަހަކު ރައްޔިތުން ވަރަށްކަމުދާ ބަޔަކަށް ހަމަ ހިސާބުން ނުހިމެނޭ ރައްޔިތުން ބަދަލު ސާބިތު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ސަރުކާރުގެ އެއްވުމުގެ ބޭނުމަކީ، ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްދެއްވުން.

ބޭނުމަކީ، ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތައް ހިންގައި، އެ ރައްޔިތުންގެ ޙާޖަތާއި މަންފާއަށް ކަންކަން ކުރުން. ސަރުކާރެއް އޮތުމުގެ ބޭނުމަކީ، ރައްޔިތުންނަށް ދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތައް ދޭ އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ތަފާތުކުރުމެއް ނެތި ދިނުން. މި މަގަން ނޫން ގޮތަކަށް ކުރެވޭ މަސައްކަތްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ތާއީދު ނުކުރެވޭނެ. މި މަގަން ކުރާ ހުރިހާ މަސައްކަތްތަކެއްގައި އަޅުގަނޑުގެ ފުރިހަމަ ތާއީދު ލިބޭނެ ކަމަށް ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ބޭނުންފުޅުވާ ކަމުގައި ވަނީ ނަމަ، އަޅުގަނޑުމެންގެ 1 ޖަހާއިރު އޮންނަ ސެޝަންގައި 5 މިނެޓުގެ ވަގުތު ދީފާނަން. ނިންމަވައިލެއްވީ ދެއްތޯ. އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ! ހުސްވަގުތުކޮޅު މިހާރު މި އައީ ހަމަވީ، ވަގުތު ޖެހުނީ. އަޅުގަނޑު ހުސްވަގުތުކޮޅަކަށް ދިއުމުގެ ކުރިން ދަންނަވާލަން، މިއަދުގެ 1:30ގެ ކުރިން، މިއަދުގެ ގެންދިއުމުގެ 1:30ގެ ކުރިން ފުރުޞަތަށް، މި ބަޖެޓު ބަހުސްގައި ވާހަކަފުޅުދައްކަވަން ބޭނުންފުޅުވާ ހުރިހާ ބޭފުޅުން އޭގެ ކުރިން ފުރުސަތަށް އެދިވަޑައިގަތުން އެދެން. ދެން ފުރުސަތަށް އެދިވަޑައިގެންނެވި ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ވާހަކަފުޅުދައްކަވާފައި ބަހުސް ނިންމައިލުމުން، އަދި ބަހުސްގައި ބައިވެރިވެވޭނެ ގޮތަށް ތާވަލް ހެދިފައިވާއިރު، މިއަދު މި ޖަލްސާގައި ބަހުސް ނިންމާލާނަން. ނިންމާލުމުގެ ކުރިން ދަންނަވާލަން 1 ޖަހާއިރު ރިޔާސަތު ބަލަހައްޓަވާނީ ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ފަށާނީ މިއަދުގެ 1 ޖަހާއިރު.

(ހުސްވަގުތުކޮޅު: 12:31 އިން 13:01 އަށް)

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. މަޖިލީހުގެ މިއަދުގެ މި ޖަލްސާގައި، މި ވަގުތު، މަޖިލީހުގެ ރައީސް ބަހުސްކުރެއްވުމުގެ ބައިވެރިވެވޭ ގޮތަށް ހަމަޖައްސާފައި، މި ޖަލްސާގައި މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދެވޭނީ ރިޔާސަތުން ނިންމަވާ ގޮތަށް. މިއަދުގެ މަސައްކަތަކީ، 2024 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހެޅި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ކުރިއަށްގެންދިއުން. އެހެންކަމުން، މަޖިލީހުގެ ދެން ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ، ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ރިޔާޟަށް.

ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ރިޔާޟް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ދައުލަތުގެ 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު އެކުލަވާލައިފައިވާ ގޮތާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ހަމަ ދެތިން ކަންތައްތަކެއް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބަޖެޓަކީ މި އަހަރުގައި، 2024 އަށް މި ހުށަހެޅިފައިވާ ބަޖެޓަކީ ވެސް މީގެކުރިން ހުށަހަޅާފައި ހުރި ބަޖެޓުތަކާ ތަފާތު ގޮތަކަށް ހަދާފައި އޮތް ބަޖެޓެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު އުންމީދުކުރަނީ، އާ ސަރުކާރުން ތަންފީޒުކުރުމަށް ރިއަލިސްޓިކް ބަޖެޓެއް ހުށަހަޅާނެ ކަމަށް. މިހާރު ދަރަނިވަނީ މި ޤައުމު ސަރަޙައްދަ، ވޭތުވެދިޔަ ގޮސް އަހަރުގައި ވެސް، ޚާއްޞަކޮށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާއަށް ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ ގޮތުގައި ޖާގަދީފައި ހުރި ހުރިހާ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ އެބަހުރި. ހަމަ އެއް ކަމެއް ވެސް ނުކުރެވޭ. ޖާގައިގައި ހުރިހާ އަދަދުތަކަކީ ކަރުދާހުގައި ލިޔެވިފައިވާ އަދަދުތަކެއް ވެސް ނޫން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ހަމަ ހުށަހެޅުމަކީ، އެންމެ ފުރަތަމަ ހުށަހެޅުމަކީ، މުޅި ބަޖެޓު ގޮތް ރިވައިސްކޮށްލަދޭށޭ! ޕީ.އެސް.އައި.ޕީއާއި އަލުން ރިވައިސްކޮށްލަދޭށޭ! ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންނަށް ކޮންމެވެސް ހުރި ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަ ދައްކާނެ! ދައުލަތަށް ލިބޭ އާމްދަނީއާ އެއްކޮށް ކޮންމެވެސް ހުރި ކަންކަން މި ބަޖެޓު ޖުމްލަގައި ޖަހައިދޭށޭ! ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް ވިދާޅުވެލައްވާބަލަ! މީ. އަހުރެން ވަޒީފާއާއި ކިބައިން ދުރު ޓްރާންސްޕޯޓާއި މިދިޔަ ސަރުކާރުގެ ވަޢުދުތައް. ކަމަކީ އަހަރު ފެށުނީ އެ ވަޢުދު ނުވެއްޖެ. ކޮންމެ އަހަރަކު ބަޖެޓުގައި ޖާގަދިނަސް ވެސް ތަންފީޒެއް ނުކުރޭ. ޖާގަދީ މިއަދު 2024 ވަނަ އަހަރަށް ވެސް އެބަހުރި ހަމަ މި ޕްރޮޖެކްޓްތައް. އެއް ލައްކަ ފަންސާސް ހާސް ނަރުދަމާއިން ކުރިއާރު ކާފަތާ ވިދާޅުވެވިއްޖެއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، މިއީ ރިއަލިސްޓިކް ބަޖެޓެއް ނޫން. މިއީ ހަމައެކަނި ބަޔަކާ އެއްޗެހި ހަދާފައި ހުރި އެއްޗެއް ނޫން. މިއީ ވާނުވާއެއް އެއްޗެއް ވެސް ނޫން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ހުށަހަޅަނީ ބަޖެޓު ރިވައިސްކުރަން، ސަރުކާރު ހިންގުމަށް ޚަރަދު ބަޖެޓު ރިވައިސްކުރަން ބާކީކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު ހުރިހާ ކަމެއްގައި މި ބަހުސްކުރުމުގެ ބަޖެޓުގައި މި ކަންކަން ހިމެނި ރަށްތަކުގެ ކަރުދާހުގައި ނޫން. ހަމައެކަނިކަމުގައި، ހަމަ އިސްތިރާރު އަޅުގަނޑުމެން ދަރަނިވާލުގެ ބޭނުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގަސްދުރަ ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޕްރޮޖެކްޓު، ފާހަގަކޮށްލަން ސަރުކާރުގެ ވަޢުދުތައް. ވަގުތު އަހަރު ވެސް ފެށުނު. ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް ޕްރޮޖެކްޓް ހިމަނާ. 2024ގައި ވެސް އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، މި ކަންކަމުގެ ނުހުއްޓޭ. ނުނިމިއްޔާމު. ނުނިމޭތީ ކަންކަމުގެ ވަޢުދު ބަޖެޓު ޖާގައިގައި ރައްޔިތުން ރައްޔިތުންގެ ތަރުތީބު އަސާސީ ޙައްޤުތަކުން ގިނަ ގެއްލުން އެބަލިބޭ. އެހެންވީމާ، މީ އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ކަންތައްތަކެއް. ހަމަޖެހިފައި ނުވާކަމުން، އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ފުރުޞަތުގައި ވެސް އިޤްތިޞާދު ފޮނުވާލެވޭ ބޭނުން، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ހަރަދުކުރާ ގޮތްތަކުގެ ތެރޭގައި ހިފެހެއްޓުމާ، އަދި ބާކީހުރި ޚަރަދުތަކާ، ކަންކަމާ ގުޅޭ ހުރިހާ ބޭނުން ހަރަދުކުރާ ކަރުދާހުގައި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ބާކީވާ ފައިސާއާމެދު މިހެން. ހަމަ މިހާރު ރިޕޯޓްއިން އެއްޗެއް، މި ގެއްލުން ބޭނުންވާ ފައިސާއަކުން ކިއުވާކަން ހަރަދުކުރުން، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން ހަރަދުކުރަމުންދާ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގެއްލުންނުވާނެ. އެހެން ބައިވަރު ދެރަވެސް ދަރިންނާއި އެއްބަސް ޖަހާފައި ކަލާޖާގައި، ދައުރަށް

އެ ކަންކަމަށް ތަމްރީނުކޮށްގެން ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި އެބައި ހިމަނައިގެން މިހެން ތަމްރީނު އެބަ ކުރަންޖެހޭ. ތަޢުލީމަށް އިތުރަށް ވެސް ހަރަދު އެބަ ކުރަންޖެހޭ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. ހަމައެއާއެކުގައި ސިއްޙީ ޚިދުމަތް މިއަދު ވެސް ބަލައިލާއިރުގައި ރަނގަޅު ހޮލިސްޓިކު ރަނގަޅު ސިސްޓަމެއް ނެތް. ސިއްޙީ ކަންކަން ނުވެގެން އާސަންދަ [illegible] ތަންތަނުގައި އެދޭ ކަންކަން ނުވެގެން މީހުން ސަރުކާރުން ހިދުމަތް ނޫނީ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ ވިސްނަން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް މިހާރަށްވުރެ ފަސޭހަކަމާ އެކުގައި ސިއްޙީ ހިދުމަތްތައް އެކްސެސްކުރެވޭނެ ގޮތްތަކެއް އެބަ ހަމަޖެހެންޖެހޭ. އަދި ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ގޮސްގެން މި [illegible] [illegible] [illegible] ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކާއި ވެސް އެބަ ހަމަޖެހެން. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓުގައި މި ކަންކަން ހިމަނައިގެން މި [illegible]؛ ތަޢުލީމާއި ސިއްޙަތަށް ދޭންޖެހޭ، އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަށް ސަމާލުކަންދޭންޖެހޭނެ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ދެކެން. ހަމައެއާއެކުގައި، އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން، މި ބަޖެޓަށް، މިހާރު މި [illegible]، [illegible] މި [illegible] ބަޖެޓަށް [illegible] އެއްކޮށް ނޫންކަން. ކުރިން ވެސް މިދަންނަވާހެން، [illegible] [illegible]؛ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮޖެކްޓްތައް އަލުން [illegible] ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ހަމަ އެކަން [illegible] އެ ވާހަކަ ދައްކާލާފައި އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަ ނިންމާލަން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. ވައްސަލާމް ޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ގެމަނަފުށީ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމަށް.

ގެމަނަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. 2024 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހަޅާފައި މި ވާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު؛ މި ބަޖެޓަކީ މި ފާއިތުވެދިޔަ ފަސް އަހަރުގައި ރާއްޖޭގައި ކުރަމުން އައި ދިޔަ މަޝްރޫޢުތަކާއި އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޖެޓެއް. އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މި ދިޔައީ ފާއިތުވެދިޔަ ފަސް އަހަރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަރަށް ދަތި ހާލަތުގައި [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] ދުނިޔެ ވެސް [illegible] ފަސް އަހަރެއް. އެހެންނަމަވެސް، ރާއްޖޭގެ ހިންގުމުގެ އެއްވެސް ކަމަކަށް ބަދަލެއް ނައިސް، އެއްވެސް ބައެއްގެ މުސާރަ އުނިނުކޮށް، ހިނގަމުންދިޔަ އެއްވެސް ޕްރޮޖެކްޓެއް ހުއްޓައިނުލާ ކުރިއަށްގެންދިޔުން އެއީ، މި ނިޒާމުން ސަރުކާރުން މި ދިވެހި ދައުލަތަށް [illegible] ބޮޑު، އަދި [illegible] މަސައްކަތެއް. [illegible] [illegible] ދައުލަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން މި

ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް ކުރުމުގެ ޤާބިލުކަން މި ރައްޔިތުގެ ރައްޔިތުންގެ އެބަހުރި. އެ ވިސްނުން ދިމި ބަޔަކު ދައުލަތުގެ ކަންތައްތަކާ ހަވާލުވެ ކުރިއަށްގެންދާ ކަމުގައި ވާނަމަ، މި ބަޔާންގައި މި ހުރި ކަންތައްތަކޭ ވެސް ނުވިސްނޭން ކަންތައްތައް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ހަމަ އެހެންމެ އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިނަ ރައްޔިތުން އެތިބީ ތަފާތު އެކިއެކި ބޭނުންތަކަކަށް ބޭނުންވެފަ. މިއީ އިއްތިހާދު ބޭނުންވި ކަންތައްތަކެއް ނޫން. މިއީ މާ ކުރިން ފެށިގެން ހުރި ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް. މި ކަންތައްތައް މީގެ ކުރިން ނުކުތް ސަރުކާރުގެ ސަރަހައްދުން މި ފާއިތުވި ފަސް އަހަރު ތެރޭގައި މި ކަންކަމަށް އިހުމާލުވެ ސަރުކާރުން ދިޔަ ކުރިއަށްގެންދިޔައީ. ފަސޭހަ ނިޒާމުގެ މަސައްކަތްކުރަމުން ދިޔަ ބަޔާންގައި ކުރިއަށް އެ ގެންދިޔައި އޮތީ، ކޮންމެހެން ވެސް ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ވާހަކަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓުގައި ފެނިގެން ދިޔަ ރަނގަޅު ކަމެއް ވެސް ފާހަގަކުރަމުން، ހަމަ ބަޖެޓުގައި ވެސް ގއ. އަތޮޅުގެ ދިރިއުޅުމުގެ އާބާދީ އެންމެ ބޮޑު އެއް ރަށް ގއ. ގެމަނަފުށިބޭ. މިހާރު ބިން އެ ހުސްވަނީ. އަޅުގަނޑު އެދެން، މި ބަޖެޓުގައި ގެމަނަފުށީގެ ބިންހިއްކުމުގެ މަސައްކަތް ހިމަނައިދެއްވުމަށް. އަދި ހަމަ އެއާއެކުގައި އަޅުގަނޑު އެދެން، ގެމަނަފުށީގެ ކައުންސިލް އިދާރާ މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިދެއްވުމަށް. އަދި ހަމަ އެގޮތުން، ކަނޑުހުޅުދޫ ސްކޫލުގެ ކްލާސްރޫމުގެ ދަތިކަމާ އިންތިހާއަށް ބޮޑު. އެހެންކަމުން، މި ބަޖެޓުގައި ކަނޑުހުޅުދޫ ސްކޫލުގެ އަށް ކްލާސްރޫމުގެ އިމާރާތް އަޅުގަނޑު އެދެން. ހަމަ އެއާއެކުގައި، އެ ރަށުގެ ކައުންސިލް އިދާރާއަކީ ވަރަށް ބޮޑަށް ހަލާކުވެފައި ހުރި ކައުންސިލް އިދާރާއެއް. އެހެންކަމުން، ކައުންސިލް އިދާރާ 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުން ހިމަނައިދެއްވުމަށް އެދެން. އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން؛ ދައުލަތުގެ ދަރަ ސަރަހައްދު ހިމާޔަތްކުރުން މިދިޔަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި، މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިގެން އަދި ކޮންޓްރެކްޓުކޮށްދީގައި ސްޓޭޖްކޮށް، ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ މަސައްކަތް ނިމި ކޮންޓްރެކްޓްކުރެވިފައި އެ ރަށް. އެގޮތުން ޕީ.އެސް.އައި.ޕީން އަދި މިއަދު ހަމައެކަން ވެސް ޖަމާޢަތުގެ ދައުލަތުގެ ޚަރަދުގައި ހިނގާ ގެދޮރުގެ މަސައްކަތް އިންތިޒާމްކުރީ ބޭނުންވާ އެ ރަށް. އަޅުގަނޑު މިއަދު ވެސް ގޮތަކަށް ޕީ.އެސް.އައި.ޕީން، ޑިޒައިން އަމާޒުކޮށް މި މަޝްރޫޢު ފަށައިގެން ކުރިއަށްގެންދަނީ ދައުލަތުން، އެ ކޮޅު ކުޅަ ބަޔާން، ބަޖެޓުގައި ދައުލަތުގެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދިރިއުޅުމަށް ބޮޑުކަމަށް އެ މަޝްރޫޢު ކުރިއަށްގެންދަނީ. ހަމަ އެއާއެކުގައި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ތެރޭގައި، އަދި ވަގުތުން ބަޖެޓުން ހިމަނައިދެއްވުމަށް. އަދި ޖަމާޢަތްތަކުގެ މަސައްކަތް މި 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުން ހިމަނައިދެއްވުމަށް އެދެން. އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން؛ އަޅުގަނޑު ކުރިން ދަންނަވާފަދައިން، ގެމަނަފުށީގެ އާބާދީ ބޮޑު ރަށެއް ވެއްޔާ، ދައުލަތުގެ، ގާތްގަނޑަކަށް 30 އާއިލާގެ ރަށްފުށި ވެސް އަދި މި ބަޖެޓު ފުރަތަމަ ހިމަނައިދެއްވުމަށް މި ގެމަނަފުށީގައި މި ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިޔާ ކަންތައްތައް. މިކަން ކުރުމަށް ބަޔަކު އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރާނަން.

އަޅުގަނޑުމެންނަށް އާމްދަނީ އިތުރުކުރުވާނެ މަގުތައް ހޯދަންޖެހޭނެ. އެ ވިސްނުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަންނަންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ވެއްޖެއްޔާ، މިހާރު އަލަށް މި އުފެދޭ ސަރުކާރުން މި ކަންތައްތައް މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ބަލައި ކޮންޓްރޯލްވާނެ. އެހެންކަމުން، ހިމެނިފައިވާ އެއްވެސް މަސްތުވާތަކެއް ހުއްޓުވުމަށް ނުވި ކުރިއަށްގެންދިޔުމަކީ ދިވެހި އެންމެހައި ޒުވާނުން ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކަމެއް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. ހަމަ އެހެންވީމާ، މަސްވެރިންނަށް މިހާރު ދޭން ނިންމާފައިވާ، އަދި މިހާރު ދެމުން އެ ގެންދާ ވަރުގެ އަގަށް ވެސް ބަދަލުކޮށް ނައިސް ކުރިއަށް މި އޮތް ދުވަސްތަކުގައި ވެސް ހަމަ އެ އަގުގައި ހިފެހެއްޓޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުންމީދުކުރަން. އަދި އެއަށް ބަދަލުގައި ނުނިމޭނެ ކަމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު؛ ބަދަލުގެނައުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު މިހާރު އުފުލިފައިވާ ސަރުކާރަށް ގޮވާލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ރައްޔިތުންގެ ބޭނުންތަކަށް އެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ފަދަ ބަދަލުތަކެއް ނެގޭނެ ކަމުގައި ވާނަމަ، އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތް މިގޮތަށް ކުރުމުގެ މާ ބޮޑު މާނައެއް ނެތް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުން މި ތަނަށް އަޅުގަނޑުމެން އިންތިޚާބުކޮށްފައި މި ތިބީ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް ކުރުމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން. ރަނގަޅު! އަޅުގަނޑުމެން، މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ކުރެވޭން މި އޮތް ކަމަކީ، މުޅި ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީއަށް ބޭނުންވާ އަދި މި ދިވެހި ދައުލަތް ސަރުކާރުން ބޭއްވުމަށް ބޭނުންވާ ކަންކަމަށް ހުރި ކަންތައްތަކަކީ ކޮބައިތޯ ބަލާލުމަށް އެ މަގަން މަސައްކަތްކޮށްދެމުން. ނުކުރެވޭ ވަރަށް މަސައްކަތް ޤަރުޟުގެ އެއްވެސް ބޮޑުކަމެއް ނެތް. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް އެކަމަށް ވިސްނުންތެރިކަމާ އެކުގައި ކުރިއަށް ކަންތައްތައް ބަލާލައި ބަޖެޓުގައި ޖާގަދީފައި ދިނުމަކީ. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތަށް އެކަން ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް އޭގެ ކޮންމެ ކުރިއަށް ރައްކާތެރިވެގެން ކަމާއި ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު. ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު.

ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހުށަހެޅިފައިވާ ބަޖެޓަށް ބަލައިލާއިރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބަޖެޓަކީ އާދެސް ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެން ދެކެމުންދާ ދިރުމެއް. އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ބަޖެޓެއް އެކުލަވައިލައި ފާސްކޮށްދެމުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ހުށަހަޅަނީ، އެއީ ކުރިއަށް އޮތް އަހަރުގައި ސަރުކާރުން ކުރާނެ ކަންކަން ބަޔާންކޮށް އެ ކަންކަމަށް ހިނގާނެ ހަރަދުތައް، އަދި ސަރުކާރަށް ލިބޭނެ އާމްދަނީއާއި، މި ދެބައި އުޅޭ ގޮތަށް

ހިސާބުޖެހުމަށްފަހު ހުރަހަކާ ދިޔުމެއް. އަދި ސަރުކާރުގެ ދަރަނި އޮތް މިންވަރާއި، އެ ދަރަނިތަކަށް ދެން ވާން އޮތް ގޮތުގެ ވެސް ދިޔުން ވެސް ދޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިކަން މިހެން އޮންނައިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންހިނގައްޖެ ޔަސް އަހަރުދުވަހުގެ ސަރުކާރުން ނިމިގެންދިޔައިރު، އެ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތަކަށް؛ އަޅުގަނޑު ކުރިން މި ދެންނެވިހެން މި ހުރިހާ ކަމެއް؛ އެއީ ދައުލަތަށް ލިބޭނެ އާމްދަނީ ވިޔަސް އަދި ދައުލަތުން ކުރާ ޚަރަދު ކަމުގައި ވިޔަސް ވެސް، މި ހުރިހާ ކަމެއް ގުޅިފައި ހުންނަނީ ސަރުކާރުތަކުގެ ސިޔާސަތުތަކާ. ސަރުކާރުތަކުގެ ސިޔާސަތުތައް ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ، ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ގޮތުގައި ތިބެގެން އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކޮށްދޭ ސަރުކާރަކާ މި ހަވާލުކުރަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ނިމިގެންދާ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތަކަށް ބަދަލުއައިރު، މި ބަޖެޓު އައިސްފައި މި ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުން އެކުލަވާލާފައި އޮތް ބަޖެޓެއްގެ ގޮތުގައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެހެންނަމަވެސް، ސަރުކާރު މި އޮތީ ބަދަލުވެފައި. ސަރުކާރު ބަދަލުވެ އާ ސަރުކާރު، ޤައުމުގެ ސަރުކާރު ހިންގާ ހަވާލުވެއްޖެ، ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުން އެކުލަވާލި ބަޖެޓުގައި އެ ސަރުކާރުން ތަސައްވުރުކޮށްފައިވާ ހުރި ސިޔާސަތުތަކަށް، އެކުލަވާލާފައި ހުރި ސިޔާސަތުތަކަށް، އެ ސިޔާސަތުތަކާ ދުރު ރައްޔިތުން ގޮސް އެއީ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގެ ވޯޓުން ފެންނަން އެއް ބަޖެޓެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ ވަކިކަމެއް، ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ސިޔާސަތުތަކަށް، ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތަކީ ރައްޔިތުން ގަބޫލުކުރި ސިޔާސަތުތަކެއް ނޫން. ޕްރޮގްރާމްތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން އެ ސަރުކާރުން ގެންގުޅުނު ސިޔާސަތުތަކުގެ ތެރޭގައި ހުރި ކަންކަން، ކުރިޔަށް ހުރި ކަންކަން ކުރި ގޮތާއި، އަދި އެ ކުރި ކަންކަމަކީ ރައްޔިތުން ގަބޫލުކުރި ކަންކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ތެރޭ ސިޔާސަތުން ބަޖެޓުން، ހާއްސަކޮށް މާޒީގެ ޕްރޮގްރާމްތަކަށް އެމް.ޑީ.ޕީގެ ސަރުކާރުން، ރައީސް ސޯލިހްގެ ސަރުކާރުން ގެންގުޅުނު ސިޔާސަތުތައް އެކަން ތަންފީޒުކުރުމުން ގާސިމެއް ކުރި ގޮތް، ގާތްގަނޑަކަށް ކޮރަޕްޝަން ވަރުގަދައި ކުރި މިންވަރާއި، އަދި އެ ކަންކަން ކުރި ގޮތް ބަޔާނާތަކުން މިއަދު މި ދަރަނި ހާމަވެގެން. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދައުލަތުގެ ވިޔަފާރީގެ އާމްދަނީއާއި ޚަރަދު ދައުލަތުގެ ޚަރަދާ ނުބައިކަމުގެ މަސައްކަތް އެކުލަވައިލުމުގައި ހިސާބުކުރުމުން މި ބަޖެޓު ބަލައިލާއިރު އޮޅޭ ގޮތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ސިޔާސަތުގެ ތަފާސް މާލޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ޕްރޮގްރާމްތަކަށް ފުރުޞަތުދިނުމަށް ދައުލަތުގެ ވަރަށް އަސާސީ ބޭނުންތަކާ އެޖެންޑާ ޕާޓީ. ނިސްބަތުން މަޖިލީހުގެ ރައްޔިތުންނަށް ހިއްސާކުރާ ސަރުކާރުން ފޮނުވި މަޝްރޫޢުތަކުގެ ތެރެއިން ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ގާތްގަނޑަކަށް ސަރުކާރުން ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން މާލޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ޚަރަދުކުރާ ގޮތް. ސަރުކާރުން ދަރަނިވެރިވެފައި، ކަން ނިމުމުން އެކަން ހިންގާ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ހިސާބުން ހުރި ރަށްރަށުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް އިތުރުކޮށްލަދޭން. ވަރަށް ބޮޑު އެޖެންޑާތަކުގެ ތެރޭގައި އެކަން ހިންގާ ގޮތް. ހަމައެކަނި ސަރުކާރު ސިޔާސަތު، އެ ޕްރޮގްރާމްތަކަށް އެ ވަކި ބިލްތަކެއް ހަރުކުރި އެ ސަރުކާރުން ބަޖެޓް ބަދަލުކޮށް، ބަޖެޓު ކޮށްފައި ބަޖެޓުގެ ހިސާބުން.

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެ މަޝްރޫޢު ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ޖާގައި ބަޖެޓުގައި އަދަދުތަކެއް ކަނޑައެޅިފައި ހުރިއިރު، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެއީ ޖެރ. މުއިއްޒުގެ މި ސަރުކާރަށް އިންސާފެއް ނޫން. މި ސަރުކާރަކަށް އިންސާފެއް ނޫން. އެއީ ހަމަހަމަކަމާއެކުގައި ނޫނީ އެއްގޮތްވާގޮތަށް ހުރި ސިޔާސަތުތަކެކެވެ. އަދި އެ ސިޔާސަތުތަކަކީ ރަނގަޅު ގޮތަކަށް ނޫން ގޮތްގޮތަށް ކަންކަން ކުރެވިފައި ހުރި ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބަޖެޓުން ހަދާފައި މި ތަނުން ފާސްކުރެވިފައި ހުއްޓާ، އެ ގޮތް މިންވަރަށް ފާސްކުރުން އޮތީ، އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މި ސަރުކާރަށް ވެވުނު ވަރަށް ބޮޑު ބޭއިންސާފެއް މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން. ހަމައެއާއެކުގައި އެންސްޕާއާއި އާސަންދައިގެ ކަންކަން އިންޓިގްރޭޓްކޮށް ދިމާކޮށް އެ ސަރުކާރުން ކުރަމުންދިޔަ ގޮތުގެ ވާހަކަ ދައްކަވަމުން، ދައްކަވަމުން، ދައްކަވަމުންދިޔައިރު އެ އަދަދުތަކެއް ވެސް އުނިކުރި އެ ބަޖެޓުތަކުގައި ވެސް ފެންނަން، އަދި މި ބަޖެޓުގައި ވެސް ފެންނަން. އުނިކުރެވޭ، އެއީ ވެސް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ރަނގަޅަށް ހިނގާފައި ހުރި ކަންކަމެއް ނޫން، ރަނގަޅު ސިޔާސަތުތަކެއް ނޫން. ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި ދިޔައި ހުރީ އެބައޮތް ބިޕިއަރުން ފައިސާ. އެކަން ކުރެވުނު ގޮތުގެ ހާމަކަމެއް ވެސް ނެތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބަދަލުތަކެއްގެނެސްދޭން ފާހަގަކޮށްލަން ބަދަލުތަކުގެނެސްދީފައި، ސާފުކޮށް ބަދަލު ނިކުމެ، އެ ނިޔަލުގެ ތަރުތީބުގައި ހުރި ކަންކަން އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވައިލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ނަމޫނާއަކަށް ވަނީ، މި ދެންނެވި ކާނަލު ކަމެއްގެ ނަމޫނާއަކަށް މި ވަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދަރަނި އެބައޮތް ބިލިއަނަކަށް އަރައިގެންދިޔަކަން. އެ ދަރަނި އެބައޮތް ބިލިއަނަކަށް އަރައިގެންދާފައިވާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ފަހަރަކީ އަނެއްކާވެސް، މި ސަރުކާރަކަށް އެ ބަދަލު ޖެހޭއިރު، އެހެން ހަމަހަމަކަމެއް މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ގޮތުން އެއީ ކުރިއެރުމުގައި ނޫނީ އެ ބަޖެޓް ޚަރަދު ގޮތަށް ފޯސްކުރުމަކީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ބޭއިންސާފެއް މިއަދުގެ ސަރުކާރަށް ވެސް. ރައްޔިތުންގެ މާލީ ހާލަތާ ގުޅޭ ގޮތުން ތަޢުލީމީ ޚިދުމަތްތަކާއި، އަދި ހެލްތު ރައްޔިތުންގެ އެމް.އެމް.އޭގެ ގަވާއިދުތަކު އެ ވިސްނުވަން ކަނޑައެޅުން ހުރި ކަމަށް. ބިރުވެރި ހަރަކާތްތަކުގައި ހުރި ކަމަށް. މިދީ ދިރާސާކުރުމުން އެ ބޭފުޅުންނަށް ފެންނަން ހުރި ވަކިތަން ރަގަޅެއް. މި ކަންކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި މަޖިލީހުން ބަލާލާ ހުށަހެޅުމަށް ދިރާސާކުރަން ޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބަޔަކު ހުށަހެޅުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ކަންކަމުގެ އިތުރުން، މުޅި ދައުލަތުގެ ޚަރަދު މި ވަނީ ވަރަށް ނިކަމެތިވެފަ. ދައުލަތުގެ ޚަރަދު އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޚަރަދުގެ މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާއި، ޕަބްލިކް ސަރވިސް އުފެއްދުމަށް ހުރި ކޯޕަރޭޝަންތަކާއި، އަދި އެޖެންސީ ވެސް މި ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކާއި، މި ބަޖެޓުގައި ހިނގާފައިވާ އެބައޮތް ކަމެއް ހިނގައި، ހިނގާފައިވާ އެބައޮތް ހަރުދަނާ ނަތީޖާ ގޮތުގައި ހިނގާފައި ކުރިއަށް މިއަދު އެ ދަރަނި ފެންނަމުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ކުރިޔާ ކަމުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑު ކުރިން މި ދެންނެވިހެން، ދައުލަތުގެ ދަރަނި މި ވަނީ ބޮޑުވެފަ. ހިނގަމުންދާ އެއަށް ކަމުގެ ބޮޑުކަމުގައި ދައުލަތުގެ ޚަރަދުން، ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުން މިދިޔާ ކޮންޓްރެކްޓްކުރުމާއި، އަދި މިހާރުގެން މި

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ދެކެވެމުންދިޔަ ވާހަކަ އެކަށީގެންވާ ގޮތަށް ކަވަރުކުރެވޭ، އަދި މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް ސަރުކާރުން ބަލައިނުގަތުމުގެ ސަބަބުން ދައުލަތް މިހާރު އެ އޮތް ހާލަތަށް މާލީ ހާލަތު އެ ވަނީ ވެއްޓިފަ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ [illegible] ދައުލަތެއް ހިންގަން ބަޖެޓުގެ އެންމެ މުހިންމު އެއް ކަމަކީ، އެ ދައުލަތަކަށް އޮންނަ އިތުބާރު އޮތުން. ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުގެ [illegible] ހުރި ގޮތުން، ހާއްސަކޮށް މާލީ ކަންކަން ނިންމާފައި ހުރި ގޮތާއި އަދި [illegible] ހުރި ގޮތުގެ ސަބަބުން [illegible] [illegible]، [illegible] ބަޖެޓު އިންވެސްޓްމަންޓްތަކުން އެ ކުރަންޖެހޭ [illegible] ވަނީ ވަރަށް [illegible] ގެއްލިފަ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރަންޖެހޭ އެންމެ ބޮޑު އެއް މަސައްކަތަކީ މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސް، އަދި ވަކިން ހާއްސަކޮށް ޑރ. މުޢިއްޒުގެ އާ ސަރުކާރަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ވަގުތު ކުރަންޖެހިގެން އެއް އެންމެ ބޮޑު އެއް މަސައްކަތަކީ، [illegible] [illegible] ގެއްލިފައި އެ އޮތް އިތުބާރު، ކުޑަވެފައި އެ އޮތް އިތުބާރު އަލުން ހޯދުން. ހާއްސަކޮށް އިންވެސްޓްމަންޓްތަކުގެ [illegible] [illegible] ހޯދުން. އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] އިތުރު ވަސީލަތްތަކާއި ހޯދުން. މިކަން [illegible] ބައި މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސް [illegible] [illegible] އެބަހުރި. މި ބަޖެޓު [illegible] އިޤްތިޞާދީ ދިރާސާ، ބަޖެޓު [illegible] ވިސްނުންތަކަށް [illegible] މި [illegible] ދަރަނި. މި [illegible] [illegible] މި ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތައް [illegible] ގޮތުން، މި ސަރުކާރުގެ އެ ސިޔާސަތުތައް [illegible] ގޮތަކަށް ބަޖެޓު [illegible] މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. މި ރައްޔިތުންގެ މެންބަރުންގެ [illegible] ފާސް ގ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ކޮންމެ ފަސް އަހަރަކު ނިމޭއިރު ފަސްވަނަ އަހަރު ހުށަހަޅާ ބަޖެޓު ފާސް [illegible] ކުރި ހަމަ އަހަރުގެ [illegible] ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާ ބަޖެޓު. ސަރުކާރު ބަދަލުވާ އަހަރު ފަސްވަނަ އަހަރު. އެހެންވީމާ، 2023 ވަނަ އަހަރު ފާސް ރައީސް ސޯލިހުގެ ސަރުކާރުން ބަޖެޓު ހުށަހެޅުއްވިއިރު އެކި އިންތިޚާބުގެ މަސައްކަތް ހިނގަމުން ދާތީ. ބަޖެޓު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ [illegible] [illegible] [illegible] ސަރުކާރު، ބަޖެޓު [illegible] ސަރުކާރުތަކަށް [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، [illegible] [illegible] މި ވަނީ [illegible] [illegible] އަހަރު ދައުލަތުގެ [illegible] [illegible]، ދައުލަތު ހިންގުން، ސަރުކާރު ހިންގުން [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] ސަރުކާރުތަކުން. އެހެންވީމާ، [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، ސަރުކާރުތަކުގެ އަންނަނީ [illegible] [illegible] ސިޔާސަތުތައް [illegible]. [illegible] [illegible] ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތަކާ [illegible] [illegible] އަންނަ ސަރުކާރުތަކުންނާއި [illegible] ނުވާ. [illegible] ނުދަންނަވަން، ރަނގަޅު ސިޔާސަތުތައް [illegible] އެކަން [illegible] [illegible]. އެހެންނަމަވެސް، އެ ސިޔާސަތުތައް ހިންގަން ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ވިސްނައި ދިރާސާކުރުން، އަދި [illegible] ސަރުކާރުން، [illegible] [illegible] ސަރުކާރުން، އަހަރު އަންނަ ސަރުކާރު، އެ ސަރުކާރުގެ

ވިސްނުން މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއަށް ގެނެވޭތޯ ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް ކުރަންޖެހޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިދެންނެވި ކަންކަމަކީ ފުންކޮށް ވިސްނަންޖެހޭ ކަންކަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސާފުކޮށް ފެންނަން އޮތް ބަދަލުކޮށް އެއީ، ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުން ހަރަދުކޮށްފައި ހުރި ގޮތަށް ބަލާއިރު ހަރަދުކޮށްފައި ހުރީ، ހަމައެކަނި ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙް ދެވަނަ ދައުރަކަށް ހޯދިވަޑައިގަތުމަށް. އެ ބަޖެޓުގައި ފައިސާ ހަރަދުކޮށްފައި ހުރީ އެ މަޝްރޫޢުތަކަށް ހިންގުމަށް. އެއްމިއެއް ބައްލަވައިލެއްވިޔަ، ކުދި ރަށްރަށާއި ބޮޑު ރަށްރަށް ބައްލަވާ ކުދި ރާއްޖޭގައި ފަސޭހަތަކާއި ހުރިހާ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުން ހުރިގޮތް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން އެ ދަނީ، ކޮންމެ ރަށްރަށުގައި ވެސް ހުރި ފަސޭހަތަކާ. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް އެލޮކޭޓްކޮށްފައި ހުރި ކާކު ވެސް ބަޔަކަށް އެ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުން މަންފާއެއް ދިނުމަށް ޖެހޭ އެ ބަޖެޓުގައި އެލޮކޭޓްކޮށްފައި ހުރި ސިޔާސަތުތަކުގެ ތެރެއިން. ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދުގައި ހުރި ވަރު، ސްޕެންޑިންގ، އެއަށް ބައްލަވާލުމަށް ނެތި ހުރި މަޝްރޫޢުތަކަށް ޚަރަދުވާ. މަޝްރޫޢުތަކަށް އެކުލަވައިލާފައި ވޯޓުދިނުމާއި، ފަސް އަހަރު ނިމުނުއިރު އިންޑިޔާއަށް ދަރަނި ބޮޑުވެފައި އޮތުން. އަދި މަޝްރޫޢުތަކަށް ހިނގަން ފެށިފައި ނުނިމި ހުރުން. އެއީއެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވިސްނުންތެރިކަމާ އާ ސިޔާސަތުތަކާއި އެކުލަވައިލެވިފައިވާ، ޕްރޮޖެކްޓްތަކާއި ހަދައިގެން، މުއްދަތުތަކާއި ކަނޑައެޅިގެން ސަރުކާރުން ހިނގާ ގޮތަށް ހިންގާއިރު ފަސް އަހަރުދުވަހުގެ ދައުރެއް ނިމުނުއިރު ދައުލަތް އޮންނާނީ ގޮތެއް. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މިފެންނަނީ ގޮތަކަށް ނޫން ގައުމުގެ އަސާސީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ ވާހަކައަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިދެންނެވި ހުރިހާ ކަމެއްގެ މައްޗަށް މިއަދު ދިރާސާކުރަން ޖެހޭ ބަޔަކީ މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ބަޖެޓު ކޮމިޓީގެ މެންބަރުން، ޚާއްޞަކޮށް އެބަޖެހޭ ދިރާސާކޮށްދެއްވުން، ބަޖެޓު ދިރާސާކޮށްދެއްވުން މިދެންނެވި ކަންކަމަށް ބަލައިން. އަޅުގަނޑު މި އަދި ސަރުކާރަށް، ސަރުކާރު ހިންގާ ގޮތް، އެ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތަކަށް ތަންފީޒުކުރާ ގޮތް، މި ބަޖެޓު އަޅުގަނޑު އެބަ ބަދަލުވެފައި ދެކެން، އެ ބަދަލުވެފައި ގޮސްދަނީ. އެކަން ކުރުވެފައި އޮތީ ހަމައެކަނި މުއައްސަސާއަކީ، މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ވާހަކަ ދައްކާއިރު ޚަރަދުކުރަންޖެހޭ، އަޅުގަނޑު ކުރިން މި އިޤްތިޞާދީ ފަރުދުން، ދައުލަތުގެ ފައިސާ މި ވާނީ ވަރަށް ބޮޑު ބަޖެޓަކީވެސް. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގެ ފާސްކުރި ނިންމައި ސަރުކާރަކާ އެ ބަޖެޓު ހަވާލުކޮށްލެވުން ރައްޔިތުންނަށް ޒިންމާދާރުވުން އެގޮތުގެ ފައިސާ ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަ މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ދޭއިރު، މި ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި މި އޮތް ގޮތް އެއީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމެއް. އަދި އިތުރަށް ސަރުކާރުން ކަންކަން ކުރުމުގައި އެ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ މިންވަރަކީ ބޮޑު މިންވަރެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކޮށްދޭ ދަރަނިތަކާ ދޫކޮށް ސަރުކާރުގެ ރައީސް މަސައްކަތްކުރުން ވަކިކުރުމަށް އެ ހިންގި އިޖުރާއަތުތަކާ ކަނޑައެޅިގެން ގާނޫނާ ޚިލާފަށް ހިންގާފައި ހުރި އިޖުރާއަތުތަކެއް. ގާނޫނުގައި

ކަނޑައެޅިގެން ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައި އޮތް ކަމެއް އެއީ، މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ މަގާމުން ވަކިކުރުމުގެ މައްސަލަ ތާވަލުކުރިގެން ޖަލްސާ ހިންގާއިރު، އެ ޖަލްސާގެ ރިޔާސަތު ބަލަހައްޓަންޖެހޭނީ މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސްކަމަށް. ހަމައެކަނި އެހެން ބޭފުޅަކަށް ރިޔާސަތު ބަލަހައްޓަން އޮތީ އެންމެ ހާލަތެއް އެއީ މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް ޢުޒުރުވެރިވެއްޖެ ހާލަތެއްގައި. މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސްއާ އިސްނަވި. މަޖިލީހުގެ ނާއިބު ރައީސްވެސް ޢުޒުރުވެރިވަޑައިގަންނަވާނަމަ. އެހެންނަމަވެސް، [illegible] ރިޔާސަތުގައި އިންނަވައިގެން އެ މަސައްކަތް ފުއްދެވި މަންޒަރު. އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ ވާހަކައަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މުޅި ދައުރުތަކުގެ މުޅި މުއައްސަސާތައް ތަޢައްލުޤުވާން ހުރި މިންވަރު ހަމަކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން މިދަންނަވަނީ މި ވާހަކަ. މިއީ ރަނގަޅުކުރަންޖެހޭ ކަންކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓު ހަމައެކަނި ފާސްކޮށްފައި ދިޔުމަކުން އެކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުފެނޭ. އެކަން ހިނގާ ގޮތް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރި ވެސް ވާނެތޯ. ފާހަގަކޮށްލަން ފަސް އަހަރުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ގިނަ ފަހަރު ވަރަށް ގިނަ ގޮތްގޮތަށް ވާނީ ފާހަގަކުރެވުނު ގޮތުން ސަރުކާރުން ކުރުމުން ގެންދިޔަ ކަންކަން މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ފޮނުވަ ގޮތުގެ ރިކޮމެންޑޭޝަންސް ވެސް ދިޔަ. އެހެންނަމަވެސް، މިއިން ކަމަކާ އަޅާލި ތަނެއް އަޅުގަނޑުމެން ނުފެނޭ. އަނެއްކާވެސް ސަރުކާރުގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔައީ ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙްގެ ސަރުކާރުގެ ދަރަނި ބޮޑުވުން، ބޮޑުވުންގޮސް ރާއްޖޭގައި މާލީގޮތުން އެއްވެސް ސަރުކާރެއް ނިކުމެއިރު ދަރަނި ބޮޑުވާ މިންވަރާ ރާއްޖޭގެ ދަރަނި ބޮޑުވެފައިވާ މިންވަރު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ، ފަސް އަހަރުދުވަހު، ޚާއްޞަ ފަސް އަހަރުދުވަހު ހިންގާފައި ހުރި އެތައް ކަމެއްގެ ހިސާބު ދިމާލުން ހަދާފައި އޮތް ލިޔުމެއްގެ މަންޒަރު. ފަސް އަހަރުދުވަސް ވަންދެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހިންގާފައި ހުރި އެތައް ބައިވަރު ސުރަނގަލު ކަންތައްތަކެއް، ޓްރެޝަރީބޮންޑުގެ އަދަދުތަކާއި، ޝަރީޢާ ޑޮލަރުގެ [illegible]، އެ ކަންކަން [illegible] ހިސާބުތަކާއި، [illegible] ހިސާބުތަކާއި. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބަޖެޓު ދިރާސާކުރި ނިމުނުއިރު ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ވަރަށް ފުރިހަމަ ވިސްނާފައި ނޫނީ މި ބަޖެޓު މި އޮތް ގޮތަށް ފާސްކުރުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަ [illegible] މި [illegible] ސަރުކާރުން [illegible] މަގެއް މި މަޖިލީހުން [illegible] އަޅުގަނޑު ވަރަށް [illegible] ބަޖެޓު ކޮމިޓީން [illegible] މި [illegible] މަޝްވަރާ، އަދި އެ [illegible] ކަންކަން [illegible] ބަޖެޓު އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައަށް، މި ފުރުޞަތު ދެއްވުމަށްޓަކައި. ވަރަށް ބޮޑު ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ދިރާސާކުރުން ވާހަކަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލަށް.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކާއިރު ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު އަމާޒުކުރެވިފައި ހުރީ، ނިމިދިޔަ ކޮވިޑު-19ގެ ދަތި ހާލަތުން އަރައިގަނެ، އިޤްތިޞާދު ހަރަކާތް އުފެއްދުމަށް މި ބަޖެޓުގައި މުހިންމު ކަންތައްތަކަށް މުހިންމުކަން ދެވިފައި ހުރި ކަމަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އަދި އޭގެއިތުރަށް މިހާރު ދުނިޔޭގެ އިޤްތިޞާދު މި އޮތް ހިސާބުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދަށް އަންނަ ޗެލެންޖުތަކުން އަރައިގަންނަން ވެސް މި ބަޖެޓުގައި ކަންތައްތަކެއް ހިމެނިފައި ހުރިކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކުރަން ބޭނުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި، ހާސިލުކުރަން ބޭނުންވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި، މި ބަޖެޓު ޚާއްޞަކޮށް ވަރަށް [illegible] ފާހަގަކުރެވިފައި އޮތް [illegible] އަދި ދަރަނީގެ [illegible] [illegible]. އަދި އޭގެއިތުރުން، ދަރަނި އަނބުރާ ދެއްކުން، ދަރަނި އަނބުރާ ދައްކަން [illegible] ކަންތައްތައް [illegible]. ދައުލަތުގެ އާމްދަނީ އިތުރުކުރުމަށް [illegible] [illegible] ކުރުން. އަދި އޭގެއިތުރުން، އިޖްތިމާޢީ ރައްކާތެރިކަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް [illegible] މި ބަޖެޓު ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަހުރި މި ބަޖެޓު ތެރޭގައި ފެންނަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2024 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ޖުމުލަ ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި ސާޅީސް ނުވަ ބިލިއަން ފަސް ސަތޭކަ ސާޅީސް ނުވަ މިލިއަން ހަތް ލައްކަ ފަސް ހާސް ސަތޭކަ [illegible] އަށް [illegible] މި ބަޖެޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީގައި ވެސް މިހާރުގެ [illegible]، އަޅުގަނޑުމެންނާއި އެމް.އެމް.އޭ އެކުގައި ބައްދަލު ކުރެވުނު ބައްދަލުވުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން، ކުރީ އަހަރުތަކާ ވެސް އެއްގޮތަށް އިތުރު ވާ ބޮޑު މައްސަލައަކީ މި ބަޖެޓުގައި ވެސް [illegible] ކަމަށް އެ [illegible] [illegible]. ޖުމުލަ ބަޖެޓުގެ 70.2% ކަމުގައިވާ، 34 ބިލިއަން ވުރެ ބޮޑު ބައެއް ރިކަރަންޓް ހަރަދުގެ ގޮތުގައި ހަރަދުކުރެވޭނެ ކަމަށް ބަޖެޓު ފޮތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައި އެބައޮތް. ބާކީ 29.8% ހަރަދުކުރެވޭނީ މި އޮތް ކެޕިޓަލް ހަރަދުގެ ގޮތުގައިކަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible] [illegible]. [illegible] 8.6 ބިލިއަން ރުފިޔާ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައި އެބައޮތް. އަދި 7.4 ބިލިއަން ރުފިޔާ ދަރަނި އަދާކުރުމަށް ވެސް މި ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވިފައި އެބައޮތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙްގެ ސަރުކާރުގައި ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ގޮތުގައި ފެށިފައި ހުރި ޕްރޮޖެކްޓްތައް

ކުރިއަށްގެންދަން މި ބަޖެޓު ފޮތުގައި ފުރުސަތު ދެވިފައި އޮތްކަން ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން. އެހެން އެކަން އޮތް ނަމަވެސް، އަލަށް ހަވާލުވި ސަރުކާރުގެ ބައެއް ބޭފުޅުންގެ ވާހަކަފުޅުތަކުގައި އެބަހުރި ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް ފެށިގެން އޭގެ ބޮޑު ބައެއްގެ މަސައްކަތް ނިމިފައި ހުރި ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް ވެސް އަލުން ރިވިއުކޮށް، އެ ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް ހުއްޓާލާ ވާހަކަ ދައްކަވާތީ، އެއީ ހިތާމަ ކުރި ވާހަކައެއް ކަމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން. ހާއްސަކޮށް ރާއްޖޭގެ ކުދި ރަށެއް ބޮޑު ރަށެއް ނުބަލައި، އެ ރަށްތަކަށް ބޭނުންވާ އުމްރާނީ މަސައްކަތްތައް ފުރިހަމަ ކުރި. އެއީ ބަޖެޓުގައި ވެސް އެ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވެފައި ކުރި ކަންތައްތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެކެން ކަނޑައެޅިފައި އޮތް ހާލު އެ މަސައްކަތްތަކުގެ ބޮޑު ޕަސެންޓެއް ނިމިފައި، 90%އާ ހިސާބަށް ނިމިފައި ހުރި ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް، 75%އާ ހިސާބަށް ނިމިފައި ހުރި ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް މުޅިން ނިންމާލަން އެ ފުރުސަތު ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ލިބިފައި އޮތުމުން ވެސް ހުއްޓާލަން އުޅޭ ވާހަކަ އެއީ، ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ލިބިގެންދާނެ ނިކަމެތިކަމެއް ކަމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ސަރުކާރާ ހަވާލުވީ ޖ ރ. މުޅިއެކީ އާ ބޭނުންތައް ނޫން، ޕްރޮޖެކްޓްތައް ހުއްޓާލެވިފައިވާކަމުގެ އިޝާރާތްތައް އެބަހުރި. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން އޮތް ބަޖެޓެއް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން، ހަމަ އަހަރު ވަންދެން އެ މަނިކުފާނު ހައުސިން މިނިސްޓަރެއްގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރެއްވިއިރު، އައްޑޫ ސިޓީގެ ހިތަދޫ ނަރުދަމާގެ ޕްރޮޖެކްޓުގައި އެ މަނިކުފާނު ވަޒީރުކަމާ ހަވާލުވިއިރު 75%އަށް ވުރެ ބޮޑު ބައެއް ނިމިފައި އޮތް ޕްރޮޖެކްޓުތައް ހަމަ އަހަރު ވަންދެން އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ނުކޮށް ހުއްޓާލާފައި އޮތުމުން، އަހުން ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙުގެ ވެރިކަމުގައި އެ ޕްރޮޖެކްޓު ނިންމަން ހަރަދުކުރަންޖެހުނު ހަރަދުތަކަކީ، ދޫކޮށްލަންޖެހުނުގެ ހަރަދެއް ނޫން. އެކަމަކު ހިމެނުމަށް ހަރަދާ ކުރި ދަރަނި ބޮޑުވެގެންދަން މި ޖެހުނީ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓުގައި ވެސް އައްޑޫ ސިޓީގެ ހިތަދޫ ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތް 7 އަހަރު ވަންދެން އެ މަނިކުފާނު ހުއްޓުވީ ހަމަ އެއްވެސް އެކަމެއް ހިނގަންދާ. އެއްވެސް ގޮތަކަށް، އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ނުކޮށް ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަ އަހަރު ވަންދެން ބޮޑުބައެއް ނިމިފައި އޮތް ޕްރޮޖެކްޓެއް ހުއްޓާލާފައި ހުރީ އެ މަނިކުފާނުގެ ވެރިކަމުގައި. މިހާރު އެއްފަހަރު ބޮޑުގޯސްކަމާ އެ މަނިކުފާނު ރައީސްކަމާ ހަވާލުވެ ރާއްޖޭގައި ހިނގަމުންދާ ގިނަ ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް ހުއްޓުމުގެ ވާހަކަ ދެއްކުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ވާހަކައެއްކަން ފެންނަމުން ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަ ދަރަނި ހުއްޓިގެންދާކަން. އެކަން ކުރަނީ، އެކަން އެކަމަކު ކަންތައް އޮތީ. އެއީ ބަޔަކުމާ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ދެކޭ ރައްޔިތުންގެ އަރިހުން އެދުނީ، ވިޔަސް ދިނަ ބައިވަރު ޕްރޮޖެކްޓުތައް ނުހުއްޓާ ކުރިއަށްގެންދާން ވަގުން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އެދި ރައީސަށް ސިޓީ ފޮނުވައި، އަދި ޕްރޮޖެކްޓުތަކާ ގުޅުންހުރި ވުޒާރާތަކަށް ވެސް ސިޓީ ފޮނުވައި، ކައުންސިލްތަކަށް ވެސް ސިޓީ ފޮނުވައި، މި ފަހަރު ބަޖެޓު ފޮތުގައި އެކަށީގެންވާ އަދަދަށް ފައިސާ ޖަހާފައި ނެތީމާ އެކަމާ ވެސް އެ ކަންބޮޑުވުންތައް ވެސް މި

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ބަޖެޓް ކޮމިޓީއާ ހިއްސާކޮށް ވެސް ހުށަހަޅަން އޮތީ ދެ ދުވަސް ތެރޭގައި ވެސް ފޮނުވައި، މި ކަންތައް ހިނގައިގެންދިއުމަށް ނަމަ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މުޅި ބަޖެޓް ފޮތުގައި އެއްކޮށްލުން އަސާސީ ބަޖެޓް ފާސްކުރާ އިސްކަންދިނުމުގެ ފިޝަރީޒްގެ ފުރިހަމައެއްގެ ވާހަކަ އެބައޮތް. އެއީ ބިލިއަން ތިން ސަތޭކަ ފަންސާސް މިލިއަން ރުފިޔާ ޖަހާފައި އެބައޮތް ފުރިހަމައެއްގެ ހިއްސާކުރަން އެކަނި. ކުރިއަށް އޮތް އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި 400 މިލިއަން ރުފިޔާ އެކަ އޮތީ. އޭގެ ޖެހިގެން އަންނަ އަހަރުގައި 600 މިލިއަން ރުފިޔާ އެކަ އޮތީ. ދެން އަންނަ އަހަރަށް އެކަ އޮތީ 350 މިލިއަން ރުފިޔާ ބަޖެޓް ފޮތުގައި. ޖުމްލަ 1.35 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހަމައެކަނި ހިތަދޫގެ ޕްރޮޖެކްޓަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން މި އުޅެނީ ހިތަދޫގައި ހުރި ތަންތަން ގިނަވެގެން، އެ ތަންތަން ބިނާކުރުމުގެން، އެ ތަންތާ އިމާރާތްތައް ނުހުރިގެން، އެ ތަންތާގައި ބަޔާކުރަން ނުހުރިގެން، އެ ތަންތަން ސަރުކާރުތަކަކަން ނުހުރިގެން. އެ ތަންތާގައި ދެއްވާން މަދުމަތް ހަރަދަކަން ނުހުރިގެން، އެ ތަންތާގައި ހަރުދަނާ ނުހުރިގެން، އެ ތަންތާގައި އިމާރާތްތައް ނުހުރިގެން، އެ ތަންތާގައި ވަސީލަތްތައް ގާއިމުކުރުމުގެން އަޅުގަނޑުމެން މި އުޅެނީ. މިހެން އުޅެ، މި ބަޖެޓް ތަންތަނަށް އެތައް ކަމެއް އެކަށައް ދިރުމަށް ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ގަދަވެރިކަމާ އެބައޮތް. ގެރިވެރި އެބައޮތް. ހުރުމަތާ ތިންވަނަ ކޮށް ހިނގަވައި އެބައޮތް. މިދުވަހުގެ ބޭރު އެބައޮތް. މިހާ މާލޭގާ ގެރިވެރި ހުރި، ބިދޭސީ ތަކެތި ގެރިވެރި ހުރި ސަރަހައްދުތަކެއް. ގެއްލުން އަންނަ ސަރަހައްދުތަކެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ތަންތަން އަލުން ހުރިން ހުރި މަސައްކަތްތަކެއް ހުރިން މި ބަޖެޓުން ތަންތަނުގައި އޮތް ތަނެއް އަޅުގަނޑު ހޯދައިގަތީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، މާލެއެއް ހިއްސާ ދަރުގައި އޮތް ތަނެއް ހިއްސާކުރުން އެކަނި 1.35 ބިލިއަން ފުރިހަ ބަޖެޓް ފޮތުން ފެންނަން އޮތުމަކީ، އެހީ ރަނގަޅުގައި ވެސް ދިރި ރައްޔިތުންނަށް، ދިރިއުޅޭ ރަށްރަށުގައި، ދިރިއުޅޭ ރަށްރަށުގެ ހުރި ބޮޑެތި ޕްރޮޖެކްޓްތައް ހުއްޓިފައި ހުރިން ހުރިހާ ކަމެއް ނޫން ކަލަން އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ހަމަ އުފާކުރަން، އަޅުގަނޑު އަޅުގަނޑު ދިރުމަކީ ފިހާރައާ ހިއްސާވާ ބިމާ ދޮޅުރާގައި ބިހިޖެއް އަދަން ސަރވޭކުރަން 30 މިލިއަން ރުފިޔާ ބަޖެޓް ފޮތުގައި ފެންނަން އެބައޮތް. އެއީ އަޅުގަނޑު ރައްޔިތުން އުފާކުރާ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު އަޅުގަނޑު ހިތްދަތިކުރަން ބަދަލުގައި ފެސް އަދަން އާބާދީ ސަރަހައްދުގައި ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ހިދުމަތް ނުލިބޭތީވެ، އެ ތަންތަނަށް ބޭރުން ފެން ގަނެގެން ހޯދަން ޖެހޭ ދަތިކަމާއި، ދެތަން އިމާރާތްކުރާކަށް އަދިން އެ ގައުން ނުލިބި ހީވާ މީހުން ފެން ނުލިބިގެން، ނަރުދަމާ ނުލިބިގެން ނުލިބި ހީވާ އެތައް ސަތޭކަ ރައްޔިތުން މިހާރު ވެސް ހިމެނޭގައި އުޅެމުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބަޖެޓުގައި އެކަށީގެން ދިރާސާ ކުރި ފެނާ ކޮޅަށް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ހުރަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑަކަށް ފެންނަން މި އޮތީ، 1.4 މިލިއަން ރުފިޔާ ފެންނަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެކަށީގެންވާ އަދަދެއް ނޫން. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި ވާހަކަ

ދައްކަންފެށީމަ ދެން އަންނާނީ، އެކަށީގެންވާ އަދަދަކަށް ބަޖެޓު ޓްރިޕްގައި ހުރިއްސާ ނެތުމުގެ ސަބަބުން މަސްއޫލު ކުރިއަށްގެންދެވޭން ނެތް ވާހަކަ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޑުއިވޭން އަޑުއިވުމަކީ. އެއީ މީގެ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޑުއިވިފައި ހުރީ އެ ބަޖެޓުގެ [illegible] [illegible] ކަންތައް ކުރެވުނުކަން. ބަޖެޓުގައި ވެސް އާބާދުވާން އޮތް ސަރަހައްދުގައި އުމްރާނީ މަސައްކަތަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ ހިމަނާފައިނުވުމަކީ، އެއީ ކަންބޮޑުވުން ހުރި ކަންތައްތަކެއް. ދައުލަތުގެ ކަންބޮޑުވުން ހުރި ކަންތައްތަކެއް އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން، ފުރަތަމައެއްގޮތަކަށް ޖަހާފައި އެ އޮތް ބަޖެޓު ކަނޑާލައި، ރާއްޖޭގެ އުމްރާނީ ދާއިރާގައި އަދި [illegible] ހުރި ޝަހަރުތަކުގައި ހުރި ޕްރޮޖެކްޓުތަކާއި ނިންމަން އެ ތަނުން ފައިސާ ހަމަޖެއްސުމާއި، އަދި ހޮސްޕިޓަލް އައްޑޫ ސިޓީގައި އަދަދު އާބާދުވާ ސަރަހައްދުތަކަށް ބޭނުންވާ މަސައްކަތްކޮށް ކުރަން ވެސް އެ ބަޖެޓުން ފައިސާ ޖެހުމަކަށް ހަމަ ބަޖެޓު ކުރިމަތިވަން އަޅުގަނޑު އިލްތިމާސްކުރަން. ޝުކުރު! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ އިދާރާގެ ފަރާތްތަކުން ކޮންމެ އަހަރެއްގެ ބަޖެޓުގައި އަޑުއިވުމުން ދަތުރުފަތުރުގެ ރިޔާސަތުގައި އެއް ހަފްތާއިން ބޭނުންވާ ކާބޯތަކެތި ގެންނަން ފަހަރު ނުލިބޭ ވާހަކަ، ބޯފެން ގެންނަން ފަހަރު ނުލިބޭ ވާހަކަ، ބޭސް ގެންނަން ފަހަރު ނުލިބޭ ވާހަކަ. މިއީ މީގެ ތިންހަތަރު އަހަރު ކުރިހަގައި ވެސް އެ ބަޖެޓުން ދައްކަމުން އައި ވާހަކަ. އޭރު އެ ބަޖެޓުން ދައްކަމުން އައީ ތިން ހަފުތާގެ ކާނާއި، ބޭހާއި، ތެލާ ގެންނަން ވާހަކަ، [illegible] ނުލިބޭ ވާހަކަ. އިއްޔެގައި އަޅުގަނޑުމެން އަޑުއިވުނީ، އެންމެ ހަފުތާއެއްގެ ކާނާ [illegible] ހުރި ފަސް ނޫނީ ވާހަކަ. މިއީ ތަކުރާރުކޮށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޑުއިވުމުން އަސަރު ވަރަކަށް. މި މަގުން މިކަން ހިނގަމުންދިޔަ ނަމަ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible] [illegible] [illegible] އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް. މިއީ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ސާފުވާން މިހާރު ބަޖެޓުގެ [illegible] ވަޒީފާތަކުން މި ބަޖެޓުން މި ދައުލަތަށްވެސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން އަޅުގަނޑު ވެސް މި ފާހަގަކުރެއްވި ކަންތައްތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްދެއްވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުންމީދުކުރަން. އަދި ސަރުކާރު ދުވަހުގެ ބަޖެޓުގައި؛ މި ސަރުކާރުގެ ވައުދުތަކުގެ ތެރޭގައި ސަރުކާރު ދުވަސް؛ އެއީ ސަރުކާރުވަނަ ދުވަހު ރިސޯޓަކަށް [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ވައުދުތަކާއި، ނޫނިއްޔާ އެ ވައުދުތަކުގައި ގުޅިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން. ވަރަށް މަދު [illegible] ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible]. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެންމެ އާދައިގެ ނިކަމެތި މީހާއަށް [illegible] ކަންތައްތައް [illegible] ކަމަށް ބޭނުން އަދި ސަރުކާރުގެ ވިދާޅުވެފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] ސިޓީ ފޯރުކޮށްދިނީ މިހާރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަޖެހިފައި 24 ގަޑިއިރުގެ އެންމެ އާދައިގެ ނިކަމެތި މީހާއަށް އެ

ބޭފުޅުންގެ އަޑު ފޯރުވައިދީ މިހާރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ގަބޫލެއް ނުކުރެވޭ، ރައްޔިތުން ގޮވައިގެން ރައްޔިތުންނަށް ރަނގަޅު ހެޔޮ ފުރިހަމަ ކޮށްދޭން އައިސްއުޅޭ ސަރުކާރެއް ކަމަކަށް. އެގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި ހުރި ކަންތައްތަކަށް އެ ބޭފުޅުންގެ ފަރާތުން އަންނަ މަޝްވަރާއި، މި ހުރިހާ ކަންތައްތަކަށް ބަލާއިރު، ރައްޔިތުންނަށް އެނގޭ ރަނގަޅަށް ކަންތައް ކޮންމެހެން ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރުމީ އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން. ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޝިޔާނަށް.

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޝިޔާން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2024 ވަނަ އަހަރަށް ވަޒާރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ރައީސް މުޢިއްޒުގެ ސަރުކާރުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ 49.6 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ މި ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ބަހުސްކުރަމުންދާއިރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއަދު މި މަޖިލީހުގައި އިއްޒަތްތެރި ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު ވިދާޅުވެއްޖެ، އެ ބޭފުޅުންނަކަށް ކިޔަނީ މި 2024 ވަނަ އަހަރު މި ބަޖެޓުގައި ޖާގައި މި ވާ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ކަންކަން ކިޔަނީ ގެންދިޔުން ނޫނޭ ވާހަކަ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހަމައެހެންމެ އެހެންނަމަވެސް ވިދާޅުވި، ކާޑުގެ ކުރިއަށް ދަތުރުކުރާ ހަމަ [illegible] ދިރިއުޅުމުގެ ކަންކަމާ މި ރާއްޖޭގެ. އެ ސަރުކާރުތަކުގައިވެސް، އަޅުގަނޑުމެން 2024 ވަނަ އަހަރަށް ބަލާއިރު ބަޖެޓުގެ ބޮޑު ބައެއް ސަރުކާރު [illegible]، ބ.ރ. މުޢިއްޒުގެ ސަރުކާރު އުފެދި، އެ ސަރުކާރުން ބޭނުންވާ ކަންކަން ބަޖެޓުގައި ނުހިމެނޭ ކަންކަން ނުކުރެވޭނެ ކަމަށް ބ.ރ. މުޢިއްޒު [illegible] ފަރާތުން ވިދާޅުވެފައި، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވުން. އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވާލަން؛ މި ބޭފުޅުންނަށް، ހަރަދު ސަބަބުތަކުގައި ބ.ރ. މުޢިއްޒަކީ 2012ވަނަ އަހަރުގެ ބަޔާންތަކުން 2018 ވަނަ އަހަރާ ޖުމްލަ މި ރާއްޖޭގެ ހަމައަށް މިނިސްޓަރުކަން ކުރެއްވި ބޭފުޅެއް. ހަމައެހެންމެ ބ.ރ. މުޢިއްޒު ހުންނެވި ކަމުގައި ވިޔަސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު އެ ދަންނަވަނީ، އެއްވެސް ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ހިންގުމުގައި އެއްވެސް ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ނިންމާލެވުނު ކަމެއް ނެތް، ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި ހުރި ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ މަސައްކަތްތައް މި ދަނީ، އެ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ކޮންޓްރެކްޓް ބާޠިލުކޮށް އަޅުގަނޑުމެން

ސާފުވޭ، ދިވެހިރާއްޖެއަށް ބޭނުންވާ ކަންކަން ފުރިހަމަ ގޮތުގައި މި ހާލަތުގައި، ޑިމޮކްރަސީގެ މި ވަގުތުގައި ކުރެވޭން ގޮތަކަށް ތިއްބެވި ބޭފުޅުން ނޫންކަން. ވަރަށް ދުވަހު ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހުރެއްވި ބޭފުޅުން އެ މަނިކުފާނުގެ ވަޒީރުކަމުގައި ކެބިނެޓުގައި ތިއްބަވާތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަންކަން އެނގޭނީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތިއްބަވާ ބޭފުޅުންނަށް. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތިއްބަވާ ގިނަ ބޭފުޅުންނަށް ސާފުވާން، މިއަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބަދުނާމޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ، ޑރ. މުޢިއްޒު، އެ މަނިކުފާނު ޕީ.އެން.ސީގެ [illegible] [illegible] [illegible] ވިދާޅުވި، ރައީސް އަބްދުﷲ ޔާމީން [illegible] ވެރިކަމުގެ ފުރަތަމަ ދުވަހު ހުންނަވާނީ މިނިވަންކޮށްލެއްވީ ކަމަށް. އާދެ! އެއީ ތެދުފުޅެއް. މިއަދު އެކަން ކުރައްވައިފި. މިހާރު މި ބޭފުޅުންނަށް [illegible] އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، [illegible] [illegible] ބޭފުޅުން [illegible]. އެއީ އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުﷲގެ އާއިލާ. ދެން ހުންނަވާނީ ޕީ.ޕީ.އެމްގެ އާއިލާ. އެއީ އަބްދުﷲ ޔާމީން އަބްދުލްޤައްޔޫމްގެ އާއިލާ. މިހާރު ދެ ޕާޓީ މިނިވަންކޮށް ވަކިން އެ މަސައްކަތްކުރަން ފެށީ. ރައީސް ޔާމީންގެ ޕާޓީ އެ ޕާޓީ މިނިވަންވެފި. އެއީ އެ ވިދާޅުވި ވާހަކައާ. ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ބޭފުޅުން ޑރ. މުޢިއްޒަށް ވޯޓުދެއްވާ މިއަދު [illegible]. ދަންނަވަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ، ޑރ. މުޢިއްޒަކީ ބަސްމަގު، އަދަބު ދީނީ ބޭފުޅެއް. އެ މަނިކުފާނު ސިޔާސީ ގޮތުން އެ ކުޅުއްވިކުޅުއްވުން އެ މަނިކުފާނު އެ [illegible]، [illegible]. އެންމެހާ ބޭފުޅުން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން އެބަ ހުރޭ. މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ސިޔާސީ ބޭފުޅުން [illegible] ޑރ. މުޢިއްޒަކަށް [illegible] މި ފަސް އަހަރުދުވަހުގެ ވެރިކަން [illegible] [illegible]. ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދު، ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސާލިހު، ރައީސް އަބްދުﷲ ޔާމީން އަބްދުލްޤައްޔޫމް، މި ތިން ބޭފުޅުންގެ އެހީތެރިކަމާ އެކުގައި ނޫނިއްޔާ ޑރ. މުޢިއްޒަކަށް މި ފަސް އަހަރުގެ ވެރިކަން ފުރިހަމަކުރެއްވޭކަށް ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ފެންނާކަށް ނެތް. އެއީ މި ރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ބަދުނާމޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަށް ބަހުސްކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަމުން މި ދަނީ، މި ދެންނެވި ގޮތަށް ޑރ. މުޢިއްޒަކީ މި ރާއްޖެއަށް [illegible] ބޭފުޅެއް ނޫންކަން ފެންނަން މި އޮތް ކަމެއް، ބަޖެޓުގައި މި ރާއްޖޭގެ ކައުންސިލްތަކަށް، މި ރާއްޖޭގެ ކައުންސިލްތަކަށް މިދިޔަ ފަސް އަހަރުގެ ކުރިގައި [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible]. އެމް.ޑީ.ޕީގެ އެންމެ ފުރަތަމަ ސަރުކާރު ނިމި، [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި 2013 ވަނަ އަހަރާ ހަމައަށް ޖެހުނުއިރު [illegible] ހައުސިން މިނިސްޓަރުކަން ހުރީ ޑރ. މުޢިއްޒު. މިއަދުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޑރ. މުޢިއްޒު. އެ ބޭފުޅާގެ އެ ދުވަސްވަރު، ހައުސިން މިނިސްޓަރުކަން ކުރެއްވީ؛ އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުގައި ހައުސިންގައި ތިބި ބޭފުޅުން އިސްތިޢުފާ ދިނީ. އެ ކުރި ދުވަސްވަރުގައި، އެ ކުރި އަނިޔާއާއި [illegible] ކަމެއް [illegible]، މިއަދު އެ [illegible] [illegible] [illegible] ކަމޭ، ކައުންސިލްތަކުގެ މިނިސްޓްރީތައް އުފައްދަނީ. މި ކުރަނީ ކޮންކަމެއްތޯ؟ [illegible] މި އުފައްދަނީ [illegible] މިނިސްޓްރީތައް. [illegible]

އަހަރުގެ މައުމޫން އަބްދުލްޤައްޔޫމްގެ ވެރިކަން ބަދަލުކުރީ، [illegible] މިނިސްޓްރީން ރާއްޖޭގެ ކައުންސިލްތައް ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން މިނިވަންކުރަންވެގެން އަޅުގަނޑުމެން 2008 ވަނަ އަހަރު ވެރިކަން ބަދަލުކުރީ. ފުރިހަމަ ޑިމޮކްރަސީ މި ރާއްޖެއަށް ގެނައުމަށް ބޭނުނީ. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު ޑރ. މުއިއްޒު އަސާސީ ވެރިކަމަށް ވަޑައިގެން މަސަކާއި ހިތިވުން ޕީ.ޕީ.އެމް، ޕީ.އެން.ސީގެ ކޯލިޝަނުން ގަދަގަދަ ވެރިކަމުން ވަޑައިގެން ކަރަމާ، މި ދަނޑުވެރި ގޮތަށް އަށްއަގާވެސް [illegible] މިނިސްޓަރީ ގެންގޮސް، އަނބުރާވެސް 30 އަހަރުގެ ވެރިކަން އިޢާދަކުރަންވެގެން. އެ ފުރުސަތުދޭކަށް ނޫން އަޅުގަނޑުމެން މި ތިބީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ދަންނަވަން އުޅޭ ވާހަކައަކީ، އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭ. މުއިއްޒު 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ފުރިހަމަކުރު ފުދަން ޖާގަހައި މި އޮތީ 400 މިލިއަން ރުފިޔާ ކަނޑައިލާފައި އެ ފައިސާ، އެ ފައިސާ؛ ނަގުދު ސިޔާސީ ނުފޫޒާއި އަޅުގަނޑު ވާހަކަދައްކަމުންދާއިރުގައި...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޢާފުކުރައްވާ! އަޅުގަނޑު ނިޒާމީ ނުކުތާއަކަށް ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، މީދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސިޔާމަށް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސިޔާމް މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމީ ނުކުތާއަކީ މި ހޮލީ، މި 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ބަހުސް ވާހަކަދައްކަމުންދާ ޖަލްސާ. މިއީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިހަކަށްދުވަހު އިންތިޚާބުވި، ރާއްޖޭގެ ޤާބިލް ހުންނަވާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ބޭފުޅާ ވާހަކަ ދައްކަން އޮތް ވަގުތު ނޫން މިއީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން، ބަޖެޓުގެ ބަހުސް ހިނގަމުންދާއިރު މި ވަނީ. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ބަޖެޓާ ގުޅޭ ބަހުސްކުރެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސެން ޝިޔާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ ވާހަކަ އިސްވެގޮތް މި ދައްކަނީ. އެހެންނަމަވެސް، މި ރަނގަޅު ވަގުތީ މި ދުވަސްކޮޅުގެ ވެރިކަން، އާދޭސް ފަސް އަހަރުގެ ވެރިކަން

ހަސަދަވެރިކަމާއި ޖަޛުބާތީ އެކީގައި ރައްޔިތުންނަށް އޮޅުވައިލައިގެން ޑރ.މުޢިއްޒާ އެ ބޫޓުވުންނާ އެކީގައި ތިބި ބޫޓުވުން ބަދަލުކުރި ވެރިކަމެއް. އެ ވެރިކަން އެ ބޫޓުވުން ތި އޯގާތެރި ފަސް އަހަރުގެ ވެރިކަމެއް ބަދަލުކުރި އޮޅުވާލައިގެން. ކޮބައިތޯ އެ ވިދާޅުވާ ދެ ހާސް ސިފައިން؟ ހަތިޔާރާއި ތިބި ދެ ހާސް ސިފައިން ކޮބައިތޯ؟ މިއަދު 75 ސިފައިންނަށް ވެއްޖެ. ހަތިޔާރެއް އެއްވެސް އެއްޗެއް ނެތް. ހަމައެކަނި ޕެރޭޑުކުރަން. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެކަން ވެއްޖެ، އިންޑިޔާގެ ސިފައިން. އެހެންނަމަވެސް، [illegible] [illegible] [illegible]، ހަތިޔާރު [illegible] [illegible] ހިފައިގެން ތިއްބެވި ސިފައިންގެ ވާހަކަ. ކޮބައިތޯ މިއަދު އެ މީހުން؟ [illegible] [illegible] [illegible]، އެ ވިދާޅުވާ [illegible] ވިއްކާލި ވާހަކަ. ޑރ. މުޢިއްޒުގެ ވެރިކަމުގައި މިއަދު ވަނަ ދުވަސްވީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮބައިތޯ އެ ވާހަކަ؟ އޭރު ވިދާޅުވި ރައީސް، އަބްދުﷲ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެރިކަމުގެ [illegible] ދުވަހު. އެކަން ކުރިއަށްދާތޯ؟ އެހެންވީމާ، މިދަންނަވަނީ، ޑރ. މުޢިއްޒަށް ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް [illegible] [illegible] ނޫން. [illegible] [illegible] މިއަދު ވެރިކަމަށް އައިސް ހުރި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަށް ވާހަކަދައްކަމުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން މިދިޔަ [illegible] ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސޯލިހުގެ ވެރިކަމުގެ [illegible] އަހަރުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 50 އަހަރުގައި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މިދިޔަ ފަސް އަހަރު ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސޯލިހުގެ [illegible] ސަރުކާރުން [illegible]. އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible] [illegible] އެމް.ޑީ.ޕީއާ [illegible]. އެހެންނަމަވެސް، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެމް.ޑީ.ޕީން [illegible] [illegible]. އެއީ [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވިޔަސް، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވިޔަސް، އެމް.ޑީ.ޕީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެއީ [illegible]. މިއަދު އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]؛ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible]. އެހެންނަމަވެސް، [illegible] [illegible]؛ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޑރ. މުޢިއްޒު [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]. [illegible]. [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؟ [illegible] [illegible]؟ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 4 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ކެނޑިނޭޅި ވާހަކަދައްކަން

2025ގައި، 2026ގައި ކުރާނެ ކަމެއް އޮތް ކަމަކަށް ނެތް ފެންނާކަށް ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، މި ދަންނަވަން، މި ސަރުކާރަކީ އިންޑިޕެންޑެންޓް ސަރުކާރަކީ، ރައްޔިތުންނަށް އެކޮޅުގެ ސަރުކާރުގެ ދުރުކަން އަދުގަނޑުމެންނަށް ސާފުކޮށް އެބަ އެނގޭ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަދުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، އަދުގަނޑުގެ ރާއްޖޭގައި މި 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އަދުގަނޑު މި ދަންނަވާ ކަންކަން ހިމަނަން އެބަޖެހޭ. އެ ކަންކަން ހިމެނިގާ ހުރިހާ އަދުގަނޑުމެން ނޫން މި ބަޖެޓު ފާސްކުރަން ވޯޓުދޭކަށް. އަދުގަނޑުގެ ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން، ހާލަތު ގޮތުގައި ކަރަންސީގެ ދެންނެވުން އަދުގަނޑުގެ އެބަ ދެމެހެއްޓުމަށް، އެ ބަޖެޓުން ރައްޔިތުންނާ އެކުގައި މަޝްވަރާކުރުމަށްފަހުގައި އެ ބޭފުޅުން ދައުރު ވާހަކަ؛ އެ ކަންކަން؛ އެގޮތުން ބަޖެޓު ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަދުގަނޑު ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ، އަދުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ތޮއްޑޫގައި، ތޮއްޑޫއަށް ހާއްސަ ގޮތެއްގައި ބަނދަރު ހަދަން. އެ ރަށުގެ ދެކުނު ފަރާތުގެ ބަނދަރު އެބަޖެހޭ ތަރައްޤީކުރަން. އުތުރު ފަރާތުގައި ބަނދަރެއް އޮތް ކަމުގައި ވިޔަސް، ދެކުނު ފަރާތުގައި ބަނދަރެއް އެބަޖެހޭ ތަރައްޤީކުރަން. އެހެންވެ، އަދުގަނޑު ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި ދަންނަވަން ބޭނުންވީ، ބަޖެޓުގައި ދެކުނު ފަރާތުގައި ނަމަ ބަނދަރެއް ހެދި، ބަޖެޓުގައި ޖާގަދޭން ފެށުމަށް ގޮތް ތަރައްޤީކުރަން އެބަޖެހޭ. އަދި ހުޅުމާލޭގައި މި ވަގުތު އާދޭ ބަޖެޓުގައި ދިރާ ކުޅިވަރު މައިދާނެއް. އެއީ ދަންނަވަފަހަރު އެތަނުގައި ވިއްކުން އާއި، އެ ތަނުގައި ބޭނުން ކުރާނެކަމެއް ބަޖެޓުގައި ބިނާ ކުރާނެކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަދި ދަސްކުރުމުގެ އެތަނުގައި ކުޅިވަރު ކުޅޭ ތަނެއް ބަޖެޓުގައި ހުރި ތަފާސްހިސާބު ބޭނުންވޭ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބަޖެޓުން. އެހެންވީމާ، އަދި ދުވަހަށް ފަ ތަފާސްހިސާބު އިޤުތިޞާދީ ޤަރާރު އަދުގަނޑު ހަމަހަމަކުރެވޭ. އަދި ހަމަތަކާއި ހެދުމުގައި ރަސްމީގައި ބިނާކުރާނެ ކަނޑައެޅުމަށް ދެންމެ ކަމަކީ މިނިސްޓަރަކީ ބަޖެޓުގައި މާލިއްޔަތު ކަނޑައަޅަން ބޭނުންވާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދުގަނޑު ހަމަހަމަކުރެވެން ބޭނުން އިޤުތިޞާދީ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ ބިމަކީ މި ދެކުނުގެ ގަރާރު ހިސާބު ހޯދައިގެ ބިލު ތަޤުރީބަން ހިމެނިގެން ކުރާނެ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެކަން ކުރެވޭނެ ގަރާރު މި ބަޖެޓުގައި އެކަން ފެންނަނީ ފަހަރަށް ގަރާރު ބަޖެޓު ދޫކުރެވޭ. އަދި ހަމަތަކާއި އެކުލެވޭ، ރަސްމީ ބިނާކުރާނެ، ހުރިހާ ރަށްރަށަށް ބަޖެޓު ކަނޑައެޅުމުން ކަމަށް. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބަޖެޓުގެ ބޮޑުކަމެއް އެމީހުން ކުރެވޭނެ ބަޖެޓު ފާސްކުރަން ރިޢާޔަތްކުރެވޭނެ އަދި ހަމަ ހުރިހާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސަރުކާރު ހަމަހަމަ ބިނާ ކުރާނެ ގޮތްތަކެއް ހޯދުމަށް ބަޖެޓުގައި އަދުގަނޑު ހަމަހަމަކުރެވެން ބޭނުން އިޤުތިޞާދީ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސަރުކާރު ހަމަހަމަ ބޭނުމުގެ ސަރުކާރުގެ މާލިއްޔަތު ކަނޑައެޅުމަށް ބޭނުންވާ ގަރާރު، ބަޖެޓުގައި ދެކުނުގެ ބޭނުންތައް މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ބަޖެޓު ހިމެނޭ 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި މި ބަޖެޓުގެ ތަރައްޤީއަށް ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކުރީގެ ބަޖެޓުގެ ސަރުކާރުގެ ކުރިއަރުވާފައި ހުރި ބޭނުމަށް، އަދުގަނޑު ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ މި އިންސާފުވެރި ގޮތަކަށް ބަޖެޓު ހިމެނިގެން ކުރާ ބަޖެޓު، ބަޖެޓު ތަރައްޤީ ހިމެނޭ. މި ވަގުތު އަދުގަނޑުގެ ރާއްޖޭގެ ހަމަހަމަކުރެވޭ އިޤުތިޞާދީ ބަޖެޓުން ސަރުކާރު. އަދުގަނޑު، އަދުގަނޑު ރާއްޖޭގެ

އަޅުގަނޑުގެ އުފަންރަށް، ތޮއްޑޫގައި އެބަހުރި ބާރަ ސަތޭކައަށް ވުރެ ގިނަ ގެސްޓް އެނދު. މި ވަގުތު އެނދުގެ ބޮޑެތި ރިސޯޓްތަކަށް ވުރެ ގިނަ އެނދު އެ ތަނުގައި އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން ބޭނުންވޭ ބަޖެޓް ކޮމިޓީއަށް، ތޮއްޑޫގައި ކޮންވެންޝަން ސެންޓަރެއް. މިއީ ޑރ. މުޢިއްޒުގެ ސަރުކާރުގެ ފުރަތަމަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި އެ ތަނުގައި ފުރިގެންދިއުމަކީ އަޅުގަނޑު ބޭނުންވާ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ބޭނުންވޭ ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި އެކަން ހިމަނައިދެއްވުން. އަޅުގަނޑަށް ޔަޤީން، ބަޖެޓް ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން އެ ބޮޑުވެން އެކަން ކޮށްދެއްވާނެކަން. ހަމައެއާއެކީގައި، މި ދުންނުވި ގަރަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ލާމަރުކަޒީ ނިޒާމު ފުރިހަމަކޮށް ވަޢުދުވެގެންދާނު އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ، އަޅުގަނޑުމެން އެމް.ޑީ.ޕީން އުފެއްދި ފަރާތް އެއީ، މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ލާމަރުކަޒީ ނިޒާމު. ހަމައެއާއެކީގައި، ކައުންސިލްތަކުގެ އިންތިޚާބު ބާއްވި، އެ ކައުންސިލްތަކަށް ދަރަނި ވަރަށް ރަނގަޅަށް ފަންޑު ޝަރުވަތުން. ހަމައެއާއެކީގައި، ރައްޔިތުން އިޤްތިޞާދު މުބާދަލު ސިވިލްގެ ވިޔުފާރިދެކި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ލާމަރުކަޒީ ނިޒާމަށް ގެނެވުނު ފުރިހަމަ ބަދަލާ އެކީގައި ފުރިހަމަ އިންތިޚާބުކުރި ކައުންސިލަރުން، ކައުންސިލަރުންގެ ދާދި ބާރުވެރިކަން ލިބި، އެ ބާރުވެރިކަން އިމުގައި ތަރައްޤީކުރެވިގެންދާ ތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަމުން އެބަދޭ. ހަމައެއާއެކީގައި އަޅުގަނޑު މިއަދު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ އިޖްތިމާޢީ ތަރައްޤީ، މިއީ ބަރީދަމް. މިއަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކައުންސިލަރުން، ކައުންސިލަރުންގެ ސަލާހިއްޔަތު ޤާނޫނުގެ މުސާރައާއި ވުރެ ކައުންސިލަރުންގެ، ކައުންސިލްގެ ރައީސް ވިޔަސް، ސިޓީ ކައުންސިލްގެ ރައީސް ވިޔަސް، ސިޓީ ކައުންސިލްގެ ނައިބު ރައީސް ވިޔަސް، އެ ބޭފުޅުންގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް ކަނޑަން ދަށް، ކުޑަކުރަން. އެއީ ނޫން އަޅުގަނޑު ބޭނުންވާ ކަންކަމެއް. ސިވިލް ސަރވިސްގެ އިދާރީ މުވައްޒަފުން ވުރެ ކައުންސިލަރުން އިންތިޚާބުކުރާ ކައުންސިލަރު، ސިޓީ ކައުންސިލަރު ވިޔަސް، އަތޮޅު ކައުންސިލަރު ވިޔަސް، އަދި ރަށު ކައުންސިލަރު ވިޔަސް، ރަށު ކައުންސިލުގެ މެންބަރުން ވިޔަސް، އެ ބޭފުޅުންގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް ދަށް ކައުންސިލަރުން ކަމުވާންޖެހޭން. އިތުރުވާންޖެހޭން. އެއީ ޤާނޫނީ ޒިންމާ ދިރިއުޅުން އެ ބަރާބަރަށް، އެ ސަރަޙައްދުން ކައުންސިލަރުން ވެސް ބޮޑުކަމެއް. އަޅުގަނޑުވެރިކަމާ، ފުރަތަމަވެރިކަމާ، ޝަރަފުވެރިކަމާ އެކީގައި އެ ބޮޑުތަނުން އެކަނާކަން ހުރިގޮތް ގަމު އެކަން އެންމެންނާ އެ ހިސާބުގަ އެނގޭ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން ބޭނުންވޭ، ބަޖެޓް ކޮމިޓީން 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް ފާސްކުރައްވާއިރު ދިވެހިރާއްޖޭގައި މި ވަގުތު ތިބި ކައުންސިލަރުން، ސިޓީ ކައުންސިލަރު، އަތޮޅު ކައުންސިލަރު، އަދި ރަށު ކައުންސިލަރުގެ ރައީސް، މެންބަރުން، މި ބޭފުޅުންގެ މުސާރަ މުރާޖަޢާކޮށް، އެ ބޭފުޅުންނަށް އިތުރު ކައުންސިލަރުން، އިތުރު އެލަވަންސްތަކާއި ކޮމިޝަންތަކާއި ކުރިއެރުވުން ދިނުން. އެއީ އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ ކަމެއް. ހަމައެއާއެކީގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ މިޔަދާނުތަކުގެ ދިމާގައި ބޮޑު ދިމާގައި، ދެން ކިޔާ ކައުންސިލަރުން ވުރެ ދިރިއުޅުމުގެ މިންގަނޑު ސަމާލުކަމަށް ދަންނަވާލަން ބޭނުން، ކައުންސިލަރުން ވަކި ދިރިއުޅުމަށް ބަލައިގެން ދަތިވާ ބޭފުޅުން ތިބޭ ކަމެއް. ތިރީގައި ބާރަދިމާއި ދަނޑުވެރިންނަށް ސަރުކާރުން ބަލާ ކަމެއް. އިޤްތިޞާދީ ބަޔާނު؛ މިދިޔަ ހަފްތާ ދައުރުގައި ކޮންމެ ދައުރު އަހަރު ކޮންމެ ފެންވަރެއް، ކޮންމެ މަހަކު

ވިޔަސް، އަދި ދެން ހުރި ބޯޓުތަކު ވިޔަސް ވިއްކުވަމުންދަނީ ދިވެހިރާއްޖެ ދަނީ ބަނގުރޫޓުވަމުންނޭ. ދަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ބޯޓުތަން ހުރަހަށްވާ ނަގައި ހުއްޓާ. އެހެންނަމަވެސް، ނިކަމެތި ރައްޔިތުންނަށް، ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް އެއްގޮތަކަށް ލިބެންވާއްޖޭ އެ ވަނީ ދެކޮޅަށް ކަމަކަށް. އެހެންވީމާ، އެކަން ނުވާނެ ގޮތަކަށް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އަވަހަށް ނިންމާލައްވާ!

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޝިޔާން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ ސުވާލު ގޮތަކަށް ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. އާދެ ސުވާލު ގޮތަކަށް؛ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން މި ދަންނަވަނީ ކިޔާތީ؟ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ނިކަމެތި ރައްޔިތުންގެ ފުރިހަމަ އަދުލުއިންސާފާ އެކީގައި ދެން އަންނަ ފެށިގެން ވިޔަސް، ކޮންމެ ފެށިކަމެއް ވިޔަސް އަންނާނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ކަންކަން ވާނެ ގޮތަކަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ މި އޮތީ މާލީގޮތުން ވަރަށް ބޮޑު ދަތިކަމެއް. މި ހުރިހާ ކަމަކަށް ބަލާއިރުގައި ދިވެހިރާއްޖެ އެކަނި ފުރިހަމަކޮށް ގަބޫލު ކުރަން އޮތްގޮތަށް މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް. އާދެ ހުރިހާ ސަރުކާރުތަކުން. އެގޮތަށް ޤައުމަށް ހިތާމަ ކުރަން އޮޑިޓަރ މި ރާއްޖޭގެ ފެށިގަތުން ނޮވެންބަރު 17 ވަނަ ދުވަހު އަދި ޖީ.އެސް. މުއިއްޒަން އިތުރު ކަމެއް ކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް މި ދިރާގު ގޮތަކަށް މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް އުނދަގޫވަންޏާ ކުރަނީ ކޮންކަން ކުރެވިދާނެ. އަދި ކުރަންޖެހޭ އިޤްތިޞާދީ ކަންކަމުގެ ކަރުދާސް، ކުރަންވިޔަސް، އާދެ ކުރެވޭނީ މި ސަރުކާރުން މަޖިލީހުގެ ރައްޔިތުންގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް. އަދި އާދެ ކުރުމަށް ބަހައި ކުރަންޖެހޭ ކޮންމެ ކަމެއް އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޕާލިމެންޓަރީ ގްރޫޕުގެ މެންބަރުން ގެނެސްދޭން ކުރަންޖެހޭ ހުރިހާ ކަމެއް އަވަސްކުރުމަށް ކުރާނަން. އާދެ ކުރުމަށް ބަހައި ކުރިއަށް މި އޮތް ދުވަސްކޮޅު، ޖީ.ސީ. މުޢިއްޒަށް މި ދަންނަވަނީ، އަވަސްކުރުމަށް، އެމް.ޑީ.ޕީން، މި ޖަވާބުން ނުކުތް މިއަދު މިކަންކަން ކުރުމަށް ބަހައި ތި ބޭރުކޮށް މި ފައްޓަވާ އިންޑިއާގެ ސިފައިން އަޅުގަނޑުމެން ކުރާނަން، ކުރާނަން! އާދެ ނުކުރަންޏާ އަވަސްކުރުމަށް ތިބޭނީ ހާލަތު މި ބޯޓާ ދުރާލާ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދަށް.

މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ކޮންމެ ފަހަރަކު ވެސް، ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް ބަޖެޓަށް ވާހަކަދައްކާއިރު، މި ބަޖެޓު ފޮތަށް ވާހަކަދައްކާއިރު އަޅުގަނޑު ވަކާލާތުކުރާ އެއް ކަމެއް ހުރޭ. އެ ކަމަކީ، މިވޭ ކުރީން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަމުންދާ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ގައިމު ވެސް މި މަޖިލީހުގައި މަސައްކަތްކުރަން ފެށި ފަހުން އަޅުގަނޑު ވަކާލާތުކުރަން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާ، ހުއްސަވާކޮށް އަޅުގަނޑު ޕާރަކަތްކޮމިޓީން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި މިދިޔަ ދުވަސްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދުށިން ވަރަށް ބައިވަރު ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް ސަރުކާރުން އެކިއެކި މެންބަރުން އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާ ތަރައްޤީކުރުމަށް ވެސް ބަޖެޓު ފޮތުގައި ޖަހާފައި އޮންނަ ފެން. ދެން އަޅުގަނޑު ސުވާލުއުފައްދަމުންދާ ކަމެއް، އަބަދުވެސް އެ ފަހަރަކު ބަޖެޓު ފޮތުގައި ދައުލަތުން އެ ޖާގަ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް، އެ މަސައްކަތްތަކަށް ކުރިއަށްގެންގޮސް، ފަސް އަހަރުގެ ދައުރެއް، ނުނިމިއްޔާ އެ ރައީސަކު، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަކު ވިޔަސް ނިމުނަސް ވެސް އެ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް އެ ރަނގަޅަށް އެންމެ ކުރެވޭނެ ކަމެއް ވެސް ނުފެނި ހުންނާނީ. އެކަމަކު މިދިޔަ ދުވަސްތަކުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރު ނިމިގެންދިޔައިރު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ ކޮންމެ ރަށެއްގައި ވެސް ފެނާއި ހުރި ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން ގާތްގަނޑަކަށް ޖުމްލަ 70% ވަރު އަޅުގަނޑުމެން އިސްލާހުކުރި. ހަމަ އެހެންމެ މި ފަހަރުގެ ވެސް ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ ތިން ރަށަކުން ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް އެބަހުރި ޖަހާފަ. އަޅުގަނޑު ބޭނުން އެކަންކަމުގެ ތަފްސީލު އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ ތިން ރަށުގެ ބަނދަރުތަކަށް ވެސް ޑިޒައިންކުރުން. އަދި އަޅުގަނޑު އެދެން، އަޅުގަނޑު އެދެން މި ބަޖެޓު ފޮތް ފާސްވެގެންދާއިރު އެ ކަންކަން ހިމެނިގެންދާނެކަމަށް ބަޖެޓު ފާސްވެގެންދިއުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާނަން، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޑރ. މުއިއްޒު އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ ތިން ރަށުގެ ބަނދަރު ހަމައެކަނި އެކަނި ރަށްރަށް ވަޑައިގެން ފެއި އިރު. އެއީ މަކުނުދޫގައި ހޮސްޕިޓަލް އެޅުން. އެއީ އަޅުގަނޑު ދުށިން އުފާކުރާ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން އެކަން ކޮންމެހެންޖެހޭ ކަމަށް. ގައިމު ވެސް ހދ. ކުނބުރުދޫ، ހދ. ނޭކުރެންދޫއާއި، އެ ރަށްރަށުގެ ބަނދަރުތަކުގެ ކޮންޓްރެކްޓް ހަވާލުކޮށް ދެއްވާފައިވާތީ ސަރުކާރުގައި ވިލާތުގެ ނުވޭ. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން ވަކިވަކިން ފާރަވެރިކުރައްވާ އަޅުގަނޑު ފާރަވެރިކަމާއި، ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާގެ ރަށް މަކުނުދޫ. މަކުނުދޫގެ ފެނާއި ނަރުދަމާގެ 80% މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން ވަނީ މިހާރު ނިންމާފަ. ގައިމު އެނގިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތުން، މި ފުރަތަމަ އަހަރުގެ މުއްދަތުގައި މުޅި އެއްޗެއް މަސައްކަތް ނިމޭ، އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް ފެނާއި ނަރުދަމާގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ޑިޒައިންކުރެވިފައި. ހަމަ އެއާއެކު އަޅުގަނޑުމެން ވަނީ އެ ރަށުގައި، އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުން އެދޭ ބަނދަރު އެއް ކަމަކީ އެއީ، އެއަރޕޯޓުގެ

މަސައްކަތް. މިދިޔަ ސަރުކާރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ އެ މަސައްކަތް ފެށީ. އެހެންވީމާ، މި މަސައްކަތަކީ މުޅި ހދ.ގައި އަދި އޭގެއިތުރުން މުޅި ދާއިރާގައި ވެސް އަދި މަކުނުދޫގެ ކޮބުވެރި ރައްޔިތުން އެންމެ ބޮޑަށް ބޭނުންވީ އެއް ކަންތައް. އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ، ރައީސް އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސޯލިޙްގެ ރިޔާސީ ވައުދެއް ވެސް މެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ އެ ކަންކަން ފުރިހަމަކޮށްފަ. އަޅުގަނޑުމެން ދެކެން ބޭނުންވާ ކަމަކީ އެ މަސައްކަތް ނުހުއްޓި، އެ ދާ ސްޕީޑުގައި ގޮސް އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް ވީހާވެސް އަވަހަކަށް އެއަރޕޯޓުގެ ފުރިހަމަ [illegible] ލިބިގެންދިއުން. އެއާއެއްކޮށް، ދެން އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުން އުއްމީދުކުރާ ކަމަކީ، މި ފަހަރުގެ ބަޖެޓު ފޮތުގައި އެ ރަށުގައި؛ ބިން ދަތި ރަށެއް. [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible] ހިއްސާކޮށްލަން؛ ބިން ދަތި ރަށެއް. އެހެންވީމާ، ބިން ހިއްކުން. މި ފޮތް ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ މަކުނުދޫގެ ބިން ހިއްކުން ހިމަނާފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވަރަށް އެދެން، މިހާރުގެ ސަރުކާރަށް، ފިނޭންސް މިނިސްޓަރަށް، މި ކަންތައް ވީހާވެސް އަވަހަކަށް މި ބަޖެޓު ފާސްވެގެން ދިޔުމާ އެއްކޮށް ފަށައިގެންދިޔުމަށް. ހަމައެއާއެއްކޮށް، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން، ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު، އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] ވާ ގޮތުގައި މި [illegible] މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަށް [illegible] ބަޖެޓު ދިރާސާކުރުމުގެ [illegible] [illegible] ވަނީ، ބައެއް މަސައްކަތްތަކެއް [illegible] ރަށްރަށުގައި [illegible] [illegible] ވާހަކަ. ބައެއް މަސްތުވާތަކެތި [illegible] ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު ގައިމު ވެސް [illegible]، އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] ފަށާފައި ހުރި އެއްވެސް މަސައްކަތެއް، މިދިޔަ ސަރުކާރުން ފަށާފައި [illegible] ހުރި މަސައްކަތްތައް ވެސް، އަދި މި ފަހަރު ބަޖެޓު ފޮތުގައި [illegible] މަސައްކަތްތައް ވެސް، އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ހުއްޓުވިގެންނުވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން އެކަން ބަލައިގަންނާނެ ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން އެ ވާހަކަ ދައްކާނަން. ދެން، ހަމަ އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މަކުނުދޫގައި [illegible] [illegible]، އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ވީހާވެސް އަވަހަކަށް މި [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] މިނިސްޓްރީގެ ބަޖެޓުގެ ދަށުން ވީހާވެސް އަވަހަކަށް އެ މަސައްކަތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވަރަށް [illegible] ކަމެއް. [illegible]، ދެން އަޅުގަނޑު، ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ [illegible]؛ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ އެ ރަށުގައި ވެސް ފެނާއި ނަރުދަމާގެ 60%ގެ މަސައްކަތް ނިމިފަ. [illegible] އަދި [illegible] އެ ރަށުގައި ވެސް [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] އެ ރަށުގައި ވެސް [illegible]. [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް [illegible] އެ [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެންވީމާ، އެއްވެސް އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]. ހަމަ [illegible] އެ [illegible] [illegible]؛ އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި އޭގެއިތުރުން

ވޯޓީލާބަޖެއް ވެސް ނިންމާފަ. މުޅި ރާއްޖެއަށް ބަލާއިރު ބައިނަލްއަގުވާމީ ފެންވަރުގައި ވެސް ރާއްޖެ ތަމްސީލުކުރާ އެންމެ ގިނަ ކުރިވަރު ތަރިން މިހާރު ހަރަކާތްތެރިވާ، މުޅި ރާއްޖެއަށް ބަލާއިރު ރ: ޝުކުރުދަންނަވަން. ފުރުޞަތަށް ފުރިހަމަވެގެން ބޭނުންބޮޑީ ހަމައެކަނި ރާއްޖެއަށް ބަލާއިރު ހަމަ ވެސް ރާއްޖެ ދުނިޔޭގެ ބައިވަރު ކޮންމެ ފަރާތަކުން ވެސް ހަމަ އެކަނި ހަރުދަނާ ކުރިއަރަމުން އަންނަ އެއީ، އަޅުގަނޑުމެން ޖ ހަރަދު އެކުލަވާލެވޭ ބަޖެޓް ހުސްކުރުމުގައި ހިމަނާފައިވާ އަހަރެން ޖަމާލު ބޭނުންތަކާ ކޮށްފައި. ހަމައެއާއެކު ޖ ރަށްރަށުގެ ޖުމްލަ ވަރަށް ބޮޑު ފަރުމާކޮށް. ޖ ރަށްރަށުގައި ހުރި ސަރުކާރުގެ އަޅުގަނޑުމެން ބާރުވެރި ފަރުވާ ހަމަހަމަކުރުމުގައި މި ބަޖެޓް ތަރައްޤީގައި ހުރި ސަރުކާރުގެ ވަރަށް ވެސް ގިނަކަށް ހަމަ ތަޢުލީމުދޭ އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވާލަން. ރ: ކުރިއަށްގެންދާ ރިޔާސަތަށް ހުރިހާ ޑޮކްޓަރުން ވަރަށް ވެސް ހަމަ ވެސް ރާއްޖެ ހިސާބުން ހަމަ ގިނަ އަދަދެއް ބޭނުންވޭ. ފަހަރު ހަމަ ސިޔާސަތުތަކަށް ފުރިހަމަ ކުރިއެރުމަށް ޚާއްޞަ. ވަރަށް ބޮޑު ޚިދުމަތް ރަށްތަކަށް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ވަރަށް ވެސް ނިންމާ ކުރިއަށް ވަރަށް 90% ބޭނުންތަކަށް ވަރަށް ގިނަ ކަންކަން އެބަހުރި. އާބާދީއިން އަޅުގަނޑު ކުރިއަށްގެންދަން، ޚާއްޞަ ހަރުދަނާގެ ކުރިއަށް ހަމަ ވެސް ރާއްޖޭގެ ވަރަށްގިނަ ޚިދުމަތްތަކެއް ހުސްކޮށް ޖ ރަށްރަށުގެ ރަށްތަކުގެ ބައިވެރިވެގެން. ބަލަ ކުރިއަށްގެންދާ ސިޔާސަތެއް ވެސް ކުރިއަށް. ހުރިހާ ފަރާތްތަކުގެ ތަފާތަށް ހަރުދަނާގެ ބަނދަރުގެ ފުރަހަމަ ހޯދާ، ހަރުދަނާ ރަށްރަށުގެ ކުރިއަރާ ބަނދަރު ހަމަ ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޭނުމެއް ވެސް ހަމަ އެދުވަހު ހަރުދަނާގެ ބަނދަރުތައް. ރަށްރަށުގެ ކުރިއެރުން ވެސް އަޅުގަނޑު ޚާއްޞަ ފުރިހަމަ ކަމެއް ކަމަށް ދެކެން. ރ ބަނދަރަށް ޖ ރަށްރަށުގެ ރަށްތަކަށް ހަރުދަނާގެ ބޭނުންތަކެއް ހިފާ ބަނދަރު ކުރެވޭނެ ގޮތެއް ވާނީ ބަޔާންކޮށްފައި. ޖ ރަށަކީ ހަރުދަނާ ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގައި އަދި އެކަށީގެންވާ ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް. އަޅުގަނޑު ރަށްރަށުގެ ރަށްރަށަށް އެދުވަހަކު ކުރިއެރުން، ހަމަ ރަށްތަކަށް ވަރަށް ބޮޑު ބަނދަރު ހަރުދަނާ ކުރުމަށް މި ސަރުކާރުން، މި ކުރިއަރާ ވަރަށް ބޮޑު ޚާއްޞަ ވަރަށް ހަރުދަނާގެ ފަހަރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށްރަށުގެ ހިސާބަށް ރާއްޖޭގެ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ފަރާތްތަކަށް ހުރި ގޮތަށް އަދި ބަނދަރުގެ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑު އަޅުގަނޑުމެން. އަދި އަޅުގަނޑު ޢާއްމު ޚިދުމަތް ދިނުމުގައި މި ކަންކަމުގައި ވެސް ވަރަށް ފާހަގަކޮށްލަން. އާބާދީއިން ޖަމާޢަތްތަކާ ބެހޭ ބޭނުންތަކެއް ހަރުދަނާ ޚިދުމަތް ގެނެސްދިނުމުގައި ހަމަ ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދޭން. ޖަމާޢަތްތަކުގެ އިންސާނީ ސިޔާސަތު ތަރައްޤީކުރުމުގެ ހަމަ ޚިދުމަތެއް ހަރުދަނާ ހަމަޖައްސައިދިނުމަށް. ރ ހަމަ ޚިދުމަތް ވެސް ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ހުރިހާ ކަމެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ ދަނޑުވެރިކަން ބޭނުންވާ ކުރިއަރަމުން. އާބާދީއިން 2023ގެ ބަޖެޓް ހުށަހެޅުމާ ބެހޭ މަޝްވަރާ ކުރަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ ރ ހަރުދަނާ ހިމެނޭ ހަމަ ބަނދަރު؛ ރ ރަށްރަށުގެ ބައެއް ބަނދަރު އެއް ރަށަކަށް، ރ ހަރުދަނާ ގިނަ ރަށްތައް. މިހެން ހަމަ ވަރަށް ފަރާތެއް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް މިހެން ހިތްވަރާއެކު ހަމަ ތިޔަ ހިތްވަރު ދިނުމުގައި ޝުކުރުދަންނަވަން ޚާއްޞަ ސިޔާސަތުގެ ހަރަކާތްތެރިވާ. ހަމަ ބާރުވެރިކަން ރަށްރަށުގެ ވަޒީފާ ކުރިއަރުވާލުމަށް ރަށްތަކަށް ހަމަ ސަރުކާރުގެ ޚިދުމަތް ޤާއިމުކުރުމަށް ޚާއްޞަ އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ ހިމަނާފަ. އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުން ވަރަށް ބޮޑު ދެއްކުމާ ދިނުމާ ހަމަ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ. އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ ހިމަނާފަ. ހަމައެއާއެކުގައި މުޅި ރަށްރަށުގައި އެންމެ ބޮޑަށް ބޭނުންކުރެވޭ ކަމަކީ ހަރުދަނާ އިތުރުކުރުން.

ހައުސިން ޔުނިޓު އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ ހިމަނާފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިދެންނެވި، ވަކިވަކި ރަށްރަށުގައި މިދެންނެވި ހުރިހާ ކަންތައްތަކާ މިހާރު ބައެއް ކަންތައްތައް ހިނގަމުންގޮސް ކުރީގެ ސަރުކާރުތަކުގައި ކޮންޓްރެކްޓްވެ ހުރި މަސައްކަތްތައް ނިންމައިލާ ހިސާބުގައި ހުރި މަސައްކަތްތައް. އަދި އާދައިގެކުރިން މި ބަޖެޓު ފާސްވުމާއެކު އަޅުގަނޑުމެން މި ހިމަނާފައިވާ، މި ތިން ރަށަށް ހިމަނާފައިވާ ކަންތައްތަކާ މިހާރުގެ ސަރުކާރުން، އެންމެ ބޮޑަށް ފެށޭ ވައްޓައިލުމާ ފުރިހަމަކޮށްދެއްވާނެކަން ކަށަވަރު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ތަނުގައި ވަރަށް ގިނަ ވާހަކަތައް އެބަ ދައްކަން. ވަރަށް ގިނަ ވާހަކަދައްކަން، އެކަމަކު ހަގީގަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން މިދިޔަ ވޯޓުދިޔަ ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑުމެން ހާސިލުކުރި އެއް ކަމަކީ، މި ބަޖެޓު ފޮތުގައި ޖަހާ، މި ބަޖެޓު ފޮތުގައި ޖަހާ ދިޔަ ކަންތައްތައް އެ އަހަރެއް ނިމޭއިރު، ދެވަނަ ފަހަރަށް ބަޖެޓު ފޮތުގައި އަންނައިރު އާދައިގެ އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ މިންވަރު އަޅުގަނޑުމެން ބަލަމުންދަނީ. އެގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮޖެކްޓުކުރަމުންދިޔައީ މި ބަޖެޓު ފޮތުގައި ޖަހާފައި ހުރި ވޯޓުދިޔަ ދުވަސްވަރުގެ ތެރޭގައި 70% ވަރު އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮޖެކްޓު ކުރަމުންދިޔައީ. އެހެންވީމާ، މިގޮތަށް މި ކަސްޓަމަރުކޮށް ނުހުއްޓި ގޮތަށް މިއަދު، އަދުގެ ސަރުކާރުން، ޕީ.ޕީ.އެމްގެ، ޕީ.އެން.ސީގެ ސަރުކާރުން، ޑރ. ރައީސް މުޢިއްޒު މި ކަންތައްތައް ކުރިއަށް ގެންދަވާނެކަން. އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް މުޅިން ޔަގީން ފުރިހަމައަށް ހިއްސާކުރުން މި ސަރުކާރުން ބަރަކާތްތެރިވާނެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އެއްވެސް ރަށެއްގައި، އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާ ފުޓްބޯޅަ ދުވަހު ރާއްޖޭގެ ކުޅިއަށް ބޭއްވި ނަމަ، އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ވާހަކަދައްކަމުން ކުޑަކުދިންގެ ކަސްޓަމަރުކޮށް ކަންތައްތައް ބޮޑު ވަރަށް ކުރިން. ހަމަ އެގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންފުޅުވާ ގޮތް ސަރަހައްދުގައި މަސައްކަތްކުރާ ކުރާ ދިރިއުޅުން ކަންތައްތައް ހުޅުވިފައި، އެ މަސައްކަތްކޮށް ހަމަޖެހިފައިވާ ކަންތައްތަކެއް މި ބޭނުމަށް ހަރުކަށި އަހަރުގެ ތެރޭގައި، ކުރީގައި މިގޮތަށް ދިރާސާކުރަނީ އަހަރުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން ދެއްކި ވާހަކަތައް، ނޫނީ ހަމަ އަހަރު ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން ދެއްކި ވާހަކަތައް އަސްލު ޕްރޮޖެކްޓުތަކުން ފަށައިފިކަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަންތައްތަކާ ވަރަށް ކަންބޮޑުވޭ. ވަރަށް ގިނަ ރަށްރަށުގެ ރަނގަޅުވުން ވަރަށް ކަންބޮޑުވޭ. އެއީ މިހާރު އަދި ސަރުކާރުން ފުރިހަމަ ހުޅުވާލެއް ނުވާ އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ނޫސްވެރިކަމުގެ ޖެހިފައިވާ އެކި ދާއިރާގެ، އެކި ތަރުތީބުގެ ވާހަކަތަކާ އެއްކޮށް. ހަމަހަމަ ކުޅުދުއްފުށި ދަތުރުކުރިއިރު އަޅުގަނޑުމެން ފެށުނީ، ކޮންމެ ދުވަހަކު ފާސްކުރުވި ޖަވާބު ޖެހޭގޮތް ބަދަލުކުރުން ޖެން. ކޮންމެ ދުވަހަކު 30 ސްޓޭޓް މިނިސްޓަރުން، ނާއިބު މިނިސްޓަރު ފެންވަރުގެ އެކިއެކި ވަޒީފާތައް އެބަ އުފެއްދި. އެއަށް ހަމަ މިލިއަން ރުފިޔާއެއް އެބަ ހަރަދުކުރާ އެ މިނިސްޓްރީގެ މުސާރައިގެ ގޮތުގައި. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާސްކުރަންވާނީ ކަމަކީ، ފިހާރަތަކުން ކުއްލިއަކަށް އަހަރު ވަރަށް ރަނގަޅު ހާލަތުގައި ވާހަކަ ދައްކާކަށް. އެކަން ނުކުރޭ، އޭގެ ތެރެއިން ހަތަރު ދިވެހި ފާހަގަކުރި ކަމަކީ. އަދި ރީތި ހަމަ ކަނޑުވެރިން އޮތް، ދިވެހި ކުރީގެ ވާހަކަ ކުރި ކަމެއް. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ބައިވަރު ކަންތައްތައް މިގޮތަށް އަލުން، އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށް ހުރި މަސްއޫލިއްޔަތު،

ކުރިއަށްގެންދާ ދަސްތޫރުއްޔަތު ގެންދަން ފަހިސާ ނުވި، ނޫނީ ފަހިސާ ހުރާން ގޮތް ނޫނިސް، ތިމަންނަމެންނަށް ފަހިސާ ހުރާން ގޮތް؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުތަކުގެ ގުޅުމަކީ ނޫނީ ދު އަހަރެއް ވަރު ފަހުން ކުރީގެ ހާލަތުގެ ތެރޭގައި ދުރު ދުނިޔެއަށް ދިމާވި އެންމެ ބޮޑު ވަބާ މިފަހުން. އާޚިރީ ވަބާ. އޭގެތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ތަނުގައި ސަރުކާރު، މަޖިލިސް ތެރޭގައި އެންމެ ގިނަ ރައްޔިތުން ދެކެވިގެންދިޔައީ ބަޖެޓަށްދޭ ވާހަކަ ދިފާއިން. މުސާރަޔަށް ތިބޭ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެން ބޭރުތަކާ އެއްކޮށް ބަންދުކޮށްލީމަ ދުރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުރިހާ ގޮތެއް ނުނިގެން އެއީ؛ އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން އެ ކުރިން ވާހަކަތައް ދައްކަމުންދިޔައިރު ފެށި ދިމާލީ ބައްޔެއްގެ ދިރިއެއް ހަމަ ބަރާބަރަށް ކަމުން. ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ދިނުމައްޔެ ހިނގަމުން. މިހާރުގެ މުސާރަތަކަށް ދިނުމައްޔެ ދުވަސް. ކަނޑައެޅުނު. އެކަމަކު މިހާރު އަދިވެސް އަދި ސަރުކާރަކަށް ހަރުދަނާއެއް ނުވޭ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އަދިއިރުވެސް، ދަސްތޫރުއްޔަތު ގެންދަނީ ދަނީ ވާހަކަ. އެކަމަކު ކުރުކޮށްލަން ނުކީ ވާހަކަ. ރައްޔިތުން ރަނގަޅުކަމުގައި ތިބި، ރައްޔިތުން ތިބި މިހާރު ވަރަށްވާއްގައި، ހަރަށްއަބާވަށް ވޭ. ތިމަންނަމެން ވަރަށް އަސާސީ ގޮތުން ހުރި ބައިވަރު މަސައްކަތްތަކެއް އެބަ ހުއްޓޭ. ކޮންމެވެސް ގޮތަކަށް އެ ކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް؟ ހަރަކާތްތަކޭ؟ މި ސަރުކާރު މިވަރަށް އެހެން ހިސާބަށް ހައްޤާއެއް، މި ސަރުކާރަށް ހައްޤާއެއް ނުވަނީސް އާލާވަރަށް ސަރުކާރަށް ހިސާބަށް ކަންތައްތައް ދިރިއުޅުމާ ދެން މި ސަރުކާރުގެ ކުރިއަށް ބައްޓަންވެފައި ގޮތް ވިސްނައިދިނުމާ ބަދަލު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް މި ބުނަނީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާ؛ އަޅުގަނޑު ދެންމެއަކު ހަމަ ތަޖުރިބާކޮށް މި ރަށްރަށުގެ ރަށްރަށުން އެ ބައްޔެއް ހިމަނާލާ ކަންތައްތައް މި ބަޖެޓް ފޮނުވައި ޖަހާލައި، އެ ކަންކަން ކުރިއަށް ނެގެންވާ ވަކި އަޅުގަނޑުމެން ނަގާ އިންތިޚާބުތަކާ، ވަކި އިންތިޚާބުތަކާ، ހަމަ އެ އިންތިޚާބު މި ސަރުކާރުގެ ފުޅާކުރަން ފެށިގެން އަދި ބަޔަކުށްވެސް ކުރިއަށްދާނެ ހަމައެކަނި ފެނެން. އަޅުގަނޑުމެން އެ ވާހަކަ މި ތަނުގައި ދައްކާނަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ މަޖިލިހުގެ މި ތަނުގައި އޮތީ. އަދި ކުރިއަށް އޮތް 2024 ވަނަ ރައްޔިތުން ބަލާނެ. އެ މަސައްކަތްތަކާއި ނުކުތް ހުށަހެޅުމާއި ހުރިހާ ކަމެއްގައި ވާނަމަ، އަދި ސަރުކާރު ފުރިހަމަ ކަމަށް ރައްޔިތުން ހިންގާނެ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އެ ސިޔާސީގައި އެ މަސައްކަތްތަކަށް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އަވަހަށް ނިންމަވާލައްވާ!

މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރާޒީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އެ މަސައްކަތްތަކާއި ގެންދިޔަ ސްޕީޑު، އަޅުގަނޑުމެން އެ ކަންތައް ކުރިޔަށް ޑިޖިޓަލް އެ ރަނގަޅުކުރުމަށް ރިމި، ރަނގަޅު ގޮތުގައި ރަނގަޅު ސަރުކާރުތަކުން ފެށި ވަކަން ސާފުކޮށް ފެނުނު

އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކޮށްގެން ކުރި ތަން. ދެންމެ އެ ރައްޔިތުންނަށް ނުލިބޭން މާދަމާ ގަވަރމަންޓް، އަސްލު ދުވަސްވަރު ޒަމާނީ، ހިދުމަތްތަކާ ވާރޭ. ވާހަކަދައްކަން ނުލިބުނު. އެ ބަޖެޓުން ފެނިއްޖެ މަސައްކަތްތަކާއި ރާއްޖޭގެ އަދި ދިމަދިމާލުގައި ކޮންމެވެސް ހުރި ތަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެން ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި ވެސް ތިއްބަވާ ބަޖެޓުންނަށް ވެސް، އަދި ބަޖެޓް ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރަށް ވެސް، އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރުން ކަންތައްތައް މި ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި ވާން. އެހެންވީމާ، މިކަންކަން ކުރިއަރުވާން ގޮތަށް އަދި ސަރުކާރުން ވެސް ކަންތައްތަކާއި ކުރުން. އަދި އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުން ވެސް އަޅުގަނޑު ވަރަށް އެދެން މި ކަންކަން ކަމަށް ސަރުކާރުން މި ކަންކަމުގައި ފިޔަވަޅުއަޅުއްވާން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން މުޙައްމަދުދީދީއަށް.

ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން މުޙައްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2024 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް ބަހުސްކުރަން ފުރުޞަތުގެ ކުރިން އަޅާން ހުވައިކުރެއްވި އާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް އަދި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނައިބަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހާއްސަ މަރުޙަބާއެއް ދަންނަވަން. އާދެ! އަޅުގަނޑަށް އެ ދުވަހު، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ހުވައިކުރެއްވި ދުވަހު އެ ތަނުން ފެނިގެންދިޔައީ ޖޯޝާއި ދިރުމުގެން ވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްކަތްކުރެއްވި ތަން. އެހެންނަމަވެސް، އެ ކުރެއްވިކަމުގައި ބަޖެޓް ކުރައްވާފައި ވަނީ ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވަޢުދުގެން ފުރިކަމުގެ ހުރިހާ މަޝްރޫޢުތަކެއްގައި ރީތިކޮށް މަސައްކަތްކުރައްވަމުން ގެންދަވާއިރުގައި ބަދަލުކުރުމުގެ މަރުޙަލާގައި މަސައްކަތްކުރައްވަމުން ގެންދެވިއިރުގައި ޖެއްސުންކުރުމާއި، އާ ރިފޯމް ފުރައްސާރަކުރުމުގެ ރާއްޖޭގައި މިހާރު ހުވައިކުރެއްވި އާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ވާހަކަފުޅު ހުންނެވި ތަން. އޭގެ ތިއްބެވި ސްޓާފް ކުދިންނާއި، ބޮޑުގެ ޖެހިގެންނާ މިސްކީނުން ވެސް. އެކަމަކު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޒުވާނުންގެ ދިރުވުމަށް ބަލައި ޤައުމުގެ ރިވެތި އާދަކާދަ މިނުގެ ގައިގައި ހަރުދަނާކޮށްދެވޭ ބަލައި އިސް މިހާރުގެ ގޮތުގައި ހުންނެވި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެ ދުވަހު ކަންކުރެއްވި ވަރަށް ދުރަކޮށް. ވަރަށް ކަލޭކޮށް. އާދެ! މިހާރު މުސްތަޤްބަލު އުއްމީދުކުރަން ދިމާވެފައިވާ އެންމެ ބޮޑު ދުރަ، ޝުޢޫރާ އެންމެގެ އެންމެ ބޮޑު ކަންބޮޑުވުމަކީ ޒުވާނުންގެ މައްސަލަ. އެ މައްސަލައަށް މިއަދުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަނޑައެޅުއްވި. އަލުއައްސުނު. ވާހަކައެއް ނުދެއްކެވި. ފާހަގަކޮށްލެއްވި.

އެކަމަކު ދެއްކެވީ ކުރިން ޤައުމިއްޔަތުގެ ވާހަކަ. ޤައުމިއްޔަތު ދިރުވުމުގެ ހައްދުން ނުއްބިގޭސް އިސްލާމްދީނަށް ވުރެ ޤައުމިއްޔަތު ކުރިއަރުވަމުންދިޔަ މަންޒަރު އަޅުގަނޑަށް ފެނިގެންދިޔައީ. އަޅުގަނޑު އެކަމާ ވަރަށް ބޮޑަށް ހިތާމަކުރަން. 17 ނޮވެމްބަރު 2023ގައި ހުވައިކުރެއްވުމުގެ ފަހުން އަޅުގަނޑަށް ފެންނަން ފެށި ކުރިން ފެށި އިސްލާހުކުރައްވާ ކަން. އިސްލާހުތަކުގެ ބޮޑު ސަރުކާރުތަކުގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑަށް މި ސަރުކާރު ފެނިގެން މި ދަނީ. އެގޮތުން ވަޒީރުސަލާކާރުން މިނިސްޓަރީ ހެއްދެވުމަށްފަހު، އަދި އޭގެއިތުރުން މިހާރު ގޮސް މިނިސްޓަރު ތިބޭތިބޭ މިނިސްޓަރު އަދި އަލަށް އުފައްދަވާފައިވާ ވިހަން މަސައްކަތް އަރައިގެން ހިނގައްޖެ. ކާނޫނު ދުވާވަރު ދުވަހު މީހުން އެހެ އަޅުއަރަސްކުރުވާ މިނިސްޓަރީ ތަފާތުކުރަން. ބަހުސް އަހަރަން އަޅުއަރުވާލާ ކާނޫނު މިހާރު އަޅުއަރުވާކަމަށް މިނިސްޓަރީ ބޮޑުވާފައި. މިސާލަކަށް ދުރުވެއް އަޅުއަރުވާކާރުގެ މިނިސްޓަރީ ބޮޑުވެފައި. މިކަމަށް ބޮޑު މިނިސްޓަރު ޕްރެސިޑެންޓު ބަޖެޓުގެ ގަވާއިދު، ދެއްވުމަށް ބަޖެޓު ހަމަޖެހުނު މިނިސްޓަރީގެ ޚަރަދުތައް ކުރިއަށް 2024 ވަނަ އަހަރުގައި ހަމަޖެހުނު މިނިސްޓަރީގެ ޚަރަދުތައް ބޮޑުވެގެން މިދިޔައީ. މިހާރު ސަރުކާރަށް ދަރަނި ވަރަށް ބޮޑުވެ ހުރި މަރުހަލާގައި ޚަރަދު ކުޑަކުރުމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ، ހަމަ ހަދަ ވަރަށް، ވަރަށް ބޮޑަށް އިސްލާހުކުރަންޖެހޭ ސަރުކާރުގެ ބޮޑުކަމަށް. މިސާލަކަށް ސަރުކާރު މިހާރު، ނޫނީއާ ބަޔަކުޖެހިގެންދާ އަޅުއަރުވާނީ މިހާރު ކުރިއަށް ބޭނުން ކަމުގައި ފެންނަނީ ބޮޑު ސަރުކާރަކަށް އަޅުއަރުވާނަމަ ކޮންމެސް ހިސާބަކަށް. އަދި ސަރުކާރުގެ މި ފެނުނު ސަރުކާރު މިހާރު ބަޔަކު ޚަރަދުކުރާ މައްސަލަ ތަކެއް. އާދެ!

އިޤްތިޞާދީ ދަރަނި؛ އަޅުގަނޑު އަޅުގަނޑުގެ ދެއިލާހު ބޮޑުއިމާރާތް، މި ބަޖެޓު ބޮޑުއިމާރާތު އަޅުގަނޑަށް ފެންނަން އޮތީ ޑޮމެސްޓިކް ޑިވެލޮޕްމަންޓު ސްކީމްތަކާއި ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް މި އޮތީ 1.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ. މިހާ އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭ ކަރަންޓު ހަރަދުގަނޑުތަކުގައި ވަޒީފާތަކު ބާ ބޮޑު ބަޖެޓުގެ ޖަހައިގެން ކަރަންޓުގެ ބިލުތަށް. އަޅުގަނޑު ފެންނަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށްރަށުން، ގާތްގާތުގައި ރަށްރަށުން މި ބަޖެޓުގައި މިހާރު ބަޖެޓުން ގެނައި ބޮޑުތަކުގެ ސަރުކާރުން ރަށްރަށުން ވަރަށް އިންތިޒާމު ނެތި އިސްތިސްނާއީ ޖަހާފައި މިހިރީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ، މިހެން ކުރުމުގެ އެއްވެސް ނިޒާމެއް ނެތި ހަރާމަކީ އޮތް ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި. އެގޮތުން، އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ ފެންނަނީ ޑޮމެސްޓިކް ސްކީމްތަކަށް 1.9 ބިލިއަން ޖަހާފައި އޮތް އިމާރާތުގައި ސިޔާސީ ހިސާބުތަކުގެ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ އުފައްދާ ބަޖެޓުގައި 440 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ ޑޮމެސްޓިކް ހަރުދު ބިނާކުރުމަކީތޯ؟ އެއީ ޑޮމެސްޓިކް ފަރާތްތަކުގެ ތަރައްޤީން މި ސަރުކާރަށް ބޮޑު މެޖޯރިޓީ ދިނީ ރައްޔިތުން ހަރާމުކުރަން ކޮންމެ މިންވަރަކަށްތޯ؟ އެއީ، 1.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ މި ކޮންމެ ޑިވެލޮޕްމަންޓަކުން ޖަހާފަ. ސިޔާސީ ހިސާބުތަކުގެ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ އުފައްދާ 440 މިލިއަން ރުފިޔާ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް އިޤްތިޞާދީ ދަރަނި، މިކަމާ ހިތާމަކުރަން. ދުނިޔެ ބަޖެޓުގެ މިއިމާރާތް އަޅުގަނޑު ހަފްތާގެ ހިސާބުތަކުގެ ޑޮމެސްޓިކް ބޮޑު ކޮންސްޓްރަކްޝަން، ސީ. އައިސީޓީ ބަޖެޓުގެ މަޝްރޫޢުގައި މި ވަނީ ބަޖެޓުކޮށްފާ ދެ ވަރަށް ނަމަވެސް ވަރުގެ ހާސް ރުފިޔާ މި ވަނީ ޖަހާފަ. އެއީ ކޮންބަޖެޓެއް ވިއްސަ ކުރުމަކަށް މި ވަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ

ކުޑިކުޑި އަދަދުތަކެއް ޖަހައިގެން 2024 ވަނަ އަހަރުގައި ފުވައްމުލަކަށް ހަމަ އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރުމުގެ ނިޔަތުގައި ހަދާފައި އޮތީ ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި. އަޅުގަނޑަށް މި ބަޖެޓު ރަނގަޅެއް ނޫން. މި ބަޖެޓު ސަލާމަތެއް ވެސް ނޫން. މި ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑު ވޯޓުދޭ ހިތެއް ވެސް ނެތް. އެއީ އަޅުގަނޑަށް މި ފެންނަނީ މިހާރު ވެސް ކުރަމުންދާ މަސައްކަތްތަކާ މަނިކުފާނުގެ އާއިލާއާއި، މިހާރު ހުންނަވާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އާއިލާއާއި، ދެތިން މީހުންގެ އާއިލާގެ މީހުން މުޅި ސަރުކާރުގެ ހުރިހާ ސިޔާސީ މަގާމުތަކުގައި މިނިސްޓަރ ފެންވަރުގައި އައްޔަންކުރަމުންދާ މަންޒަރު. އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ ރައްޔިތުންނާ ގުޅޭ ކަމެއްގައި ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްކޮށްދިނުމުގައި ކުރަމުންދާ ތަނެއް. އަޅުގަނޑަކަށް އެ މަސްދަރެއް ނުފެނޭ. އިޤްތިޞާދީ ރައީސް؛ އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް މި ބަޖެޓު ހަމަ ރަނގަޅެއް ނޫން. މި ބަޖެޓު ގޯސް. މިއީ އިސްރާފުގެ ބަޖެޓެއް. މި ބަޖެޓު އަޅުގަނޑަކަށް ގަބޫލުކުރެވޭކަށް ނެތް. ދެން ހަމަ ކުޑަކުދިންނަށްވެސް އަދި މިހެން، ދަރަނި ކުޑަކުރަން މަސައްކަތްކުރާނެ ކަމަށް ބުނި މިހެން، ކުރީގެ ސަރުކާރުގެ ވޭތުވެދިޔަ އަދި ސަރުކާރުގެ ވައުދުތަކުގެ ތެރެއިން ދަރަނި ކުޑަކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރާއިރުގައި ފުރިހަމައަށްގެނުވި ހިއްކުމަށް ޖަހައި 400 މިލިއަން ރުފިޔާ ބަޖެޓުގައި ޖަހާފައި އެބައޮތް. ޑެފިސިޓު ބަޖެޓުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ހަރަދުކުރަންޖާގައި މި އޮތީ 400 މިލިއަން ރުފިޔާ. މި އަހަރުގެ ބަޖެޓު ޑެފިސިޓް 17 ބިލިއަން ރުފިޔާއަށް އަރައިގެންދާއިރުގައި މިއީ ދަރަނި ކުޑަކުރެވުނުކަން ދައްކާ މަސައްކަތެއްތޯ އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރާ. ހަތަރު ސަތޭކަ މިލިއަން ރުފިޔާ ހަރަދުކުރަން ނިންމާއިރު ފުރިހަމައަށް ދަށުކުރަން މާލޭގެ ރައްޔިތުންނާއި އަދި އިތުރަށް ބިން ހިއްކައި މި ބިން ބޭނުމަށް ބަދަލުކުރުމުގެ ވާހަކަ ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުގައި އަޅުގަނޑަށް ނުފެނޭ ބޮޑެތި އަދި އިތުރު ބަހެއް ފޯނު. ދެން މާލޭގެ ރައްޔިތުން އާ ތަނަށް ދައްކަވާފައި ކިބައިގައި؟ ފޮނުވާލެވޭތޯ؟ އަނގަބަހުން ކުރިއަށްދާނެތޯ؟ ނޫނިއްޔާ ކަންތައްތަކަމާ އެ ބޭފުޅުން އެ އިންޑިޔާއާމެދުގައި ހަމަޖެއްސުމުގެ ވިސްނުން މި ހުރީ؟ އެހެންވީމާ، ހަމަ މިގޮތަށް ތަފްސީލުތަކުގައި ވެސް އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ ހަމަ މާލޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ބިން ދިނުމާ ބުރަޖަހައި އެގޮތުން ހަދައިދިނުމަށް ނިންމި ހަމަ. ފުރުސަތުގައި އިމްތިޔާޒު ރައީސް، ދުވަސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ މިހާރު ހިނގުމަ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ، ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކުރަމުންގެންދިޔަ ހުރިހާ ކަމެއް އަޅުގަނޑު ހަމަ އެ މަގުން ގެންދަނީ. އެއްވެސް ކަމެއް ނުހުއްޓާނަމަ، އެ ކަންތައްތައް ހަމަ ބަރާބަރަށް ކުރިއަށް ގެންދަނީ، ވިދާޅުވެ، ބަލައިގަންނަވާ ވެރިކަމަށް އަރައިގެން މި ފެންނަނީ ހަމަ އިސްލާހުކުރާ ތަން. މިއީ އިސްލާހުގެ ސަރުކާރެއް. އާދެ! ފުރިހަމަކުރުމަށްޓަކައި 1.2 ބިލިއަން ޑޮލަރު ދޫކޮށް ރިޒާވްކޮށްފައި ނިމިގެންދިޔަ ގެނެސްދޭ ކަމަށް އަންދާޒާކުރުމުގައި މިއީ ވަރަށް ބޮޑު އިސްލާހެއް މިއީ. މިއީ ކުރަން ނުކުޅެދޭވަރުގެ ކަމެއް ނޫން. ދައުލަތުގެ ދަރަނި ކުޑަކުރުމަށް ބަޔަކު މިދިޔަ ސަރުކާރުގައި، މިދިޔަ ސަރުކާރުގައި 2020 ވަނަ އަހަރު ދިވެހިރައްޔިތުންނާއި މުޅި ދުނިޔެއަށް ދިމާވި އެންމެ ބޮޑު ގަނޑުޖެހުން، ކޮވިޑުގެ ހާލަތުން އައިއިރުގައި ޤައުމީ ހާލަތު އަޅު ހުރި ގަރާރުން ހައްޖަން އުވާލަރު އަޅުގަނޑު ނަންގަވާފާ ގޮތުން

އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުކުރީ 34 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ޚަރަދުކުރުމަށް ކަމަށް. އަދި އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި 29 ބިލިއަން ރުފިޔާ ލިބިގެންދާނެ ކަމަށް ބަޖެޓުކުރުމުން. ބަޖެޓުކުރީމު، އަސްލުގައި ދިވެހި ދައުލަތަށް ލިބިގެންދިޔައީ 2020 ވަނަ އަހަރު ސާފު ބިލިއަން ރުފިޔާ ލިބުނީ. ދައުލަތުން ޚަރަދުކުރަންޖެހުނު 28 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އޭގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ސާފު ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ދަރަނި ދައުލަތުން ނަގަންޖެހުނު. އެއީ ޑީލްކުރަންތޯ އެއީ؟ އެއީ މުވައްޒަފުންނަށް މުސާރަދިނުމަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ އިސްލާހުކުރާކަން ނޫން. އެއީ އަސްލުގައި ވިޔަފާރިވެރިންނަށް ދިމާވެފައިވާ ގޮންޖެހުންތައް ހަމަޖެހުންތެރިކަން، ބޭސްފަރުވާގެ ކަންތައްތަކަށް ބޭނުންތެރިކަމާ މުހިންމު އެ ކަންތައްތަކަށް ކޮށްދިނުމަށް. އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި ބަޖެޓު ޚަރަދުކުރާނެ ނޫނީ އިސްލާހީކޮށްތައް ކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި ނޫން އެކަމުގައި ޚަރަދުކޮށް ކުރަމުންދަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް މި ފެންނަނީ، އަސްލުގައި ދަރަނިތަކެއް ނަގާފައި ހުރި ނިޒާމުގައި، ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާ ހުރި ގޮތަށް. ދިވެހި ދައުލަތަށް، ދަރައިންވެސް މަންފާ ބޮޑު އޭގެން ލިބިގެންދާ ގޮތަށް ކޮންމެ ހުރި މަސައްކަތްތަކެއް ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެންދަނީ. އެހެންވީމާ، ކުރީގެ ސަރުކާރުން ނަގާފައިވާ ދަރަނިތަކަކީ ބޭކާރު އެއްކިބައިޔަކަށްގެ ގޮތުގައި ވާހަކަ ދައްކާލިއިރުވެސް، އެހެނީ ކުރީގެ ސަރުކާރުން ނަގާފައިވާ ދަރަނިތަކަކީ ފައިދާ ހުރި ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ކުރިއަށް ގެންދެވުނު، ބޮޑެތި ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ކުރިއަށް ގެންދެވުނު، އަދި ރާއްޖޭގެ އެކިއެކި ރަށްރަށުގެ ސްކޫލުތަކުގެ އިމާރާތްތަކާއި، އެއާޕޯޓު، ހޮސްޕިޓަލްތަކާ އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ކުރުމާއި، ރާއްޖޭގެ އެކިއެކި ރަށްރަށުގައި މަގުތައް ހެދުމުގެ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރިއަށް ގެންދެވުނު، އެ ކަންތައްތައް ކުރިއަށްގެންދިޔައީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ ކުރީގެ ދިވެހި ދައުލަތުން ނަގާ ދަރަނިތަކުން އިސްލާހީ ކަންތައްތައް ބަރާބަރަށް ކުރިއަށްގެންދެވުނު ކަމަށް. އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރގެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ބަރާބަރަށް ކުރިއަށްގެންދާ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެންދަނީ. ރާއްޖޭގެ އެކި ކަމަށްޓަކައި ރަނގަޅު ދިރިއުޅުން، ކަނޑު ސިއްޙީ ދިރިއުޅުން ފެނިގެންދާނީ އެގޮތަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަސްވެރިކަމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރަނގަޅުގެ ތަރައްޤީގެ މަސްވެރިކަމުގެ ހިނގާފައިވާ ގޮތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ރާއްޖޭގެ ވިޔަފާރިތަކުގެ އެބަ ބަނގުރޫޓުވެން ސަރުކާރުން އަލުން ނަގަ. އެހެންވީމާ މުވައްޒަފުން ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްލައި އެ މުވައްޒަފުން އުޅަމުންދާ ނުލިބޭ ނަމަ އެ މުވައްޒަފުން ގެއްލޭނެ ގޮތް ނުހިނގާނެ. މުޅިން ބިކަވެ ނިކަމެތިވެގެންދާނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަނީ، އެހެނީ ކޮންމެހެން ނަގަންޖެހޭ ދަރަނިތަކެއް ނަގައިގެން ދިވެހި ރައްޔިތުން ކޮންތާކު ބިލިއަން ބަޔަކު ކުރަންޖެހޭ ދަރަނިތަކެއް ޚަރަދުކޮށް ކުރިއަށްގެންދިޔައީ. އެހެންވީމާ، އެއީ ބޭކާރު ދަރަނިތަކުގެ ގޮތުގައި ނަގަމުންދިޔަ، ބަރުދަނާވާ ދިރިއުޅުމުގައި ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާހުރި ގޮތުގައި ކުރިއަށް ކަންތައްތަކުގައި މަސައްކަތްކޮށްދެއްވި ކުރީގެ ސަރުކާރުން ކޮށްފައި ވަނީ. އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަން ފެނުމުގައި ކުރީގެ ސަރުކާރުގައި އެ ކޮންތާކު ނަގާ ނުރަކާ ނަމަ، އެހެން ބަދަލު ނިކަމެތިވެ، އަދި އެހެން

ބަޔަކު ބަލިހާލުގައި ޖެހިގެން ހިނގައިދާނެ. އޭރުގައި ސަރުކާރުން މިހާރު މި ސަރުކާރު ބަދަލުވެގެން އައުމުގެ ކުރިން އޭރުގެ ސަރުކާރުން ވިސްނަމުންދިޔައީ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ކުޑަ ވަގުތުކޮޅެއް ދެއްވާ! ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް. މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނިޒާމީ ނުކުތާ ކުރިއަށްގެންދަވާ!

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް މި ނެގީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ލާމަރުކަޒީ ނިޒާމުގެ އަސްލު އަސާސަކީ އެމް.ޑީ.ޕީ. މިއީ އެމް.ޑީ.ޕީން މި ރާއްޖެއަށް ގެނައި ނިޒާމެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ނިޒާމީ ނުކުތާ މި ފާހަގަކުރީ، މި ބަޖެޓު ހުށަހެޅިގެންދިޔައިރުގައި ރަށްރަށުގެ ކައުންސިލްތަކުގެ ރައީސުންނާއި، މެންބަރުންނާއި އަދި ސިޓީ ކައުންސިލްތަކުގެ ރައީސުންނާއި މެންބަރުންނަކަށް މުސާރަ ބޮޑުކުރަން އެއްވެސް ޒިޔާދަތެއް ނެތް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާލަން ބޭނުން ނިޒާމީ ނުކުތާއެއްގެ ސިފައިގައި ވެސް، ރަށްރަށުގެ ކައުންސިލަރުންނަށް މުސާރަ ބޮޑުކުރަން، އަދި މެންބަރުންނަށް މުސާރަ ބޮޑުކުރަން، އަދި އެ ކައުންސިލަރުންނަށް މުސާރަ ބޮޑުކުރަން. އެހެނީ މި ލާމަރުކަޒީ ނިޒާމުގެ އަސާސަކީ، ރަށްރަށުގެ ރަށްފުށުގެ ކައުންސިލް މެންބަރުންނާއި އަދި ކައުންސިލްގެ ރައީސުން. ބަޖެޓުގައި މިއަދު ރަށްރަށުގެ ކައުންސިލްތަކުގެ ރައީސުންނާއި މެންބަރުންނަށް ވުރެ އެސް.ޓީ.ގެ މުސާރަ ބޮޑު. އިދާރީ މުވައްޒަފުގެ މުސާރަ ބޮޑު. އެހެންވީމާ، މިކަމަށް ބަދަލެއް ގެނެވޭނެ ގޮތަށް މި ބަޖެޓު ފާސްވެގެންދިޔައިރު އެ ކަންކަން އިންތިޒާމުކުރުމަށް ބަލައި، އެ ކަންކަން މަގުފަހިކުރުމަށް ބަލައި، ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް ކުރުމަށް ބަލައި އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާލަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް ކަމަކަށް ބަލައެއްނުގަނެވޭ. އަޅުގަނޑު ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރިއަށްގެންދަވާ!

ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ފާހަގަކުރި ގޮތަށް، ޢާއްމުގައި ކުރީގެ ސަރުކާރުގެ ދަރަނިވެރިކަން ކުރަމުންދިޔަ ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން އެބައޮތް. އެގޮތުން، އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން، މިހާރު މާލޭގެ ވިޔަފާރި ބޮޑެތި ވިޔަފާރިތައް އެ ކުރަމުންދާ މަސައްކަތްތަކާ އެއް، ގޮތްގޮތުން އެ ބަލައިގެ މަސައްކަތެއް އަދި ބިޔަ ހަރުދަނާ އެއްވަރު ބޮޑުވެގެންދާ އެއީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަނީ ކުރީގެ ސަރުކާރުން ދަރަނި ނަގައިގެން ކުރި ކަންކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޑޮލަރުގެ ބަޖެޓުގައި ކުރި ހަރަދުތަކަށް ވަރަށް ސާފުކޮށް ފެންނަން އެބައޮތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން އެދޭތީ އިންޓަރެސްޓް ނަގާފައި ހުރި ލޯނުތަކާ އެއްކޮށްލިއަސް ނަގާފައި ވަނީ ވަރަށް ކުޑަ އިންޓަރެސްޓެއްގައި. އެހެންވީމާ ސަރުކާރުން ލޯނުތައް ނަގާފައި ވަނީ ބޮޑު އިންޓަރެސްޓްރޭޓެއްގައި ނޫން. 1.75%، 2% ވަރުގެ ކުޑަ އިންޓަރެސްޓުގައި ލޯނުތައް ނަގާފައި ވަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެހެންވީމާ، ކުރީ ސަރުކާރުގައި ވިސްނުން ހުރި، ހަރަދު ކުޑަކުރުމުގެ ވިސްނުން ހުރި. އަދި ކުރިއަށް އޮތް ދުވަސްތަކަށް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެވަނަ ދައުރުގެ ޖީޑީޕީއާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެހެންވީމާ ވިސްނަމުންދިޔައީ ހަރަދުތަކުން ކުޑަކުރަން. 2024ގައި، 2025، 2026 ވެސް، 2027 ގައި ވެސް ހަރަދުތަކުން ކުޑަކުރަނީ، ބަޖެޓުގައި ހުރި ދަރަނިތައް ކުޑަކުރުމަށް ގޮތަށް އެ މަގަށް ބައްޓަންކުރަނީ. އެގޮތުން ބަޖެޓް ޑެފިސިޓް ކުޑަކުރުމަށް ބަލައި އެހެންވީމާ ކުރިމަތިލި މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން މި ވަނީ ޓޫރިޒަމްގެ ޖީ.އެސް.ޓީ ބޮޑުކުރީ. ޓޫރިޒަމްގެ ޖީ.އެސް.ޓީ ބޮޑުކުރުމަށްފަހު މިހާރު މި ވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ވަސީލަތު ސާފުކޮށް ފެނިގެންދަނީ 2023 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ ޑެފިސިޓް ކުޑަވެގެންދާނެ މަންޒަރު. އެހެންވީމާ އިރުޝާދު ފައިސާތަކުން، މިހާރު ސަރުކާރު އެކަމަށް ފައިސާތަކަށް އެއް ދައުރުވަމުންދިޔައީ ފަހަރަކައި ޖީ.އެސް.ޓީ ނުނަގާށޭ! ޖީ.އެސް.ޓީ ބޮޑުކޮށްގެންނުވާނޭ! ޖީ.އެސް.ޓީ ވެސް ކުޑަކުރާށޭ! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިހާރު އެ ބޮޑުކުރެވުނު ޖީ.އެސް.ޓީ ކުޑަކުރަން ފެންނަނީ ނޫންތޯ. ކުރުކުރުން ފެންނަމުންދަނީމާ! އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަނީ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެ ބޮޑުކުރެވުނު ޖީ.އެސް.ޓީ ކުޑަކުރާނެ ފެންވަރަކަށް ނުކުތުނުކަން. އެއީ ހިތާމަ ދައުލަތުގެ މި ބަޖެޓުން ނުކުތުނުކަމަށް މި ބަޖެޓުގައި ޑެފިސިޓް ކުޑަކުރުމަށް އެއްވެސް ގޮތެއް ނެތުމުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެނގޭ ހުރި ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑުމެން ދިޔައީ ރާވައިގެން، ރާވިގެން، ރާވަންތެރިކަމާ އެކު މަސައްކަތްކުރުމަށް ރާވައިގެން. މަސައްކަތްކުރަމުން ދިޔައީ ސަރުކާރުގެ ހިންގުން ރަނގަޅުކުރުމަށް ހުރި ރާވައިގެން އަންނަގެން. މިހާރުގައި ހުންނަނީ ފިނޭންސް މިނިސްޓަރު ހިނގަން ނުނިކުމެ، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު މެނޭޖުކުރަން ނުނިކުމެ، އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސަރުކާރު ހިނގާ ގޮތަކަށް ހުރި ނޫން. މީހުންގެ ހުރި މިނިސްޓަރުން ނޫނީ މިހާރުގައި މިހި ޕީއާރުކުރުމުން، މިހާރު ސަރުކާރު ކުރިޔަށްގެންދާނެ މިޔާ ބައްޓަންކުރަނީ މި ސަރުކާރު ހިނގަން ނުނިކުމެ ދަރަނި ބޮޑުވެގެންދާ މަރުޙަލާއަކީ ވަރަށްގަދަ، ފުރަތަމައިން ސަލާމަތްވުމަށް ބޮޑު ދަރަނިވެ ވަރަކަށް އެއްޗެހި ދައްކައިގެން ހައްލުކުރުމުގެ ބައްދަލުވުންތަކުން އޮފީސްތަކުން، ބައްދަލުވުންތަކުން އޮފީސްތަކަށް ބަލައި އެއީ ވަރަކަށް

ދެއްކެއިގެން އެ ކަންތައް ކުރުމަކީ އެއީ ރަނގަޅު ކަމެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޑުގަދަކުރައްވާތީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް އުނދަގޫ ވާހަކަދައްކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޑުކޮށްލައްވާ! އަޅުގަނޑު މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދަށް ހުރުމަތްތެރިކަން ދެއްކެވުމަށް ނަސޭހަތްތެރިވަން. ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރިއަށްގެންދަވާ!

ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދުލަތީފު ވާހަކަދައްކަވަމުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ފޮރިން އެފެއާޒްގެ ބަޖެޓްގެ ގޮތުގައި މި އަހަރު އެލޮކޭޓް 313 މިލިއަން ރުފިޔާ 2024 ވަނަ އަހަރަށް ބަޖެޓްކުރެވިފަ. އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ މި އަދަދު ކުޑަކުރަންޖެހޭ ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބޭރު ތަންތަނުގެ އެމްބެސެޑަރުންނާއި ބޭރު ތަންތަނަށް ސިޔާސީ ގޮތުން މީހުން އައްޔަންކުރުން ހުއްޓާލަންޖެހޭ. ދައުލަތުގެ ހަރަދު ކުޑަކުރަންޖެހޭ. ދައުލަތުގެ ހަރަދު ކުޑަކުރުމަށް ޓަކައި މިހާރު ފޮރިން އެފެއާޒަށް ޖަހާފައި މި ވާ 313 މިލިއަން ރުފިޔާ މިއީ އިސްރާފު. ކުޑަކުރަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުން ކޮމިޓީ މަޝްވަރާގައި ވެސް ފޮރިން އެފެއާޒަށް ޖަހާފައިވާ ބަޖެޓު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކުޑަކުރަން އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ. ކުޑަކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އަދި އަޅުގަނޑު އެ ކުޑަކުރުމަށް ހުށަހަޅަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިހާރު ހުންނެވި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ދައުރުގައި ކެމްޕެއިންގައި ވަޢުދުވެވަޑައިގެންނެވި. ވަރަށް ގިނަ ވަޢުދުތަކެއް ވެވުނު. އަޅުގަނޑު ދެކެން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ މިހާރު [illegible] ވަޢުދުތަކުގެ ތެރެއިން [illegible] ވަޒީރުންގެ މިންވަރު ބުނެފައިވާ [illegible] ކަންތައް ބަދަލުކުރުން. އެ ކަންތައް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޖެޓުކުރަންޖެހޭ. އަދި ފުލުހުންނާއި ސިފައިންގެ މުސާރަ [illegible] [illegible] ބަޖެޓުކުރާނެ ކަމަށް ވަކި ވަޢުދުވެވިފަ. އެހެންވީމާ، އެ މުސާރަ [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] 2024 އަހަރުގައި [illegible] ސިފައިންނަށް [illegible] މުސާރަ [illegible]. [illegible] މުސާރަ [illegible]، ފުލުހުންނާއި ސިފައިންގެ އާއިލާތަކަށް ތަނަވަސްކަން ދީގެންދިޔުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ވަރަށް [illegible] [illegible] ވާހަކަ އޭރުގައި [illegible] މެންބަރުން [illegible]، މިހާރު ސަރުކާރުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މަހަށް [illegible] ނުލިބޭ ވާހަކަ. މަހަށް [illegible] ނުލިބިދާ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، މިހާރު މި ވަނީ މަހަށް 25 ރުފިޔާ [illegible] [illegible]. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ [illegible] [illegible]، އަޅުގަނޑު [illegible] [illegible] 25 ރުފިޔާ [illegible] [illegible] މި އަދި 2024 ވަނަ އަހަރު މަސްވެރިންނަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ހުރި ޒިޔާރަތް މިނިސްޓަރަށް އެނގުން. މިހާރުގެ ޒިޔާރަތް މިނިސްޓަރު ދަސްކޮށްދެއްވުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އުންމީދުކުރަނީ، 2024 ވަނަ އަހަރު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވެފައިވާ ވައުދުތައް ރަށުން ރަށަށް ފުއްދުން، ފުއްދަވައިދެއްވުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަދި އިތުރަށް އަޅުގަނޑު އެދެން، ހާއްސަކޮށް ފުވައްމުލަކަށް ހިމެނިފައިވާ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް، މި ކަންތައްތައް ފަސްނުކޮށް ކުރިއަށްގެންދިއުން. ފުވައްމުލަކުގެ ހޮސްޕިޓަލް، ފުވައްމުލަކުގައި، [illegible] ހުންނަންޖެހޭ ސިޓީއެއް ވީމަ ޓާޝަރީ ހޮސްޕިޓަލެއްކަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓް ފާސްވުމުގައި ވެސް ޓާޝަރީ ހޮސްޕިޓަލެއްގެ ގޮތުގައި ފުވައްމުލަކު ހޮސްޕިޓަލް ތަރައްޤީކުރަންޖެހޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެހެން ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑު ވޯޓުދޭނަން ވެސް ނުވީން. ފުވައްމުލަކުގައި ހުންނަން ޖެހޭނީ ޓާޝަރީ ހޮސްޕިޓަލެއް. އަދި ފުވައްމުލަކު އަތޮޅު [illegible] މަދުރަސާގައި [illegible] މިހާރު [illegible] އެއީ އަޅުގަނޑުގެ އެދޭ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަދި އިތުރަށް ފުވައްމުލަކަށް ކުޅިވަރުގެ ދާއިރާއިން މިހާރު މިހާރު މި ވާ ފުވައްމުލަކު ސްޕޯޓްސް ކޮމްޕްލެކްސްއާއި އަދި ސްޓޭޑިއަމްގެ [illegible] އަދަދެއް ޖަހާއިގެން ސްޕޯޓްސް ކޮމްޕްލެކްސްއާއި އަދި ސްޓޭޑިއަމްގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދިޔުމަ....

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝުކުރިއްޔާ!

ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން މުޙައްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފުވައްމުލަކު ސިންގޮބިކް ބޯޓެއް މި ވަނީ ބަޖެޓުގައި ޖެހިފަ. ފުވައްމުލަކަށް ވަރަށް ގިނަ އެމްބިއުލާންސް ނޫނިއްޔާ ދުވެ ކަސްރަތުގެ ކަންކަމުގައި އުޅުއްވާ ބޭނުމުން ވަރަށް ގިނަ [illegible]. އަދި ކުދެކުދިން، [illegible] ކުދިން ވަރަށް ބޮޑަށް އެމްބިއުލާންސްގައި ބައިވެރިވެއްޖެ. އެހެންވީމާ، ފުވައްމުލަކުގެ ސިންގޮބިކް ބޯޓް މިހާރު މި އޮތް ގޮތަށް ސަރުކާރުން ބިޑިންގެ ޕްރޮސެސް މިހާރު އެ ވަނީ ފަށާފަ. އެކަން ފަސްނުކޮށް، ބިޑްތަކުގެ އެކަން ނިންމައިދިނުމަކީ އެއީ އަޅުގަނޑުގެ ވަރަށް ބޮޑު އެދުމެއް. ފުވައްމުލަކުގެ ރައްޔިތުންގެ؛ ފުވައްމުލަކަށް ބަޖެޓުކުރެވިފައި މި ވާ ކަންތައްތައް ފުވައްމުލަކުގެ ރައްޔިތުން އެދޭ ގޮތަށް މިކަންތައް ފުރިހަމަ އަޅުގަނޑު އެދެމުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި

ބަޖެޓު ފާސްކުރަން ވޯޓުދޭނީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާ މި ދަންނަވާ ކަންތައްތައް ފުރިހަމަވެގެންދިއައިމަ. ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަސަން ޒަރީރަށް ނިޒާމީ ނުކުތާއަކަށް. ނިޒާމީ ނުކުތާއަކަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަސަން ޒަރީރަށް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ހަސަން ޒަރީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ނަން ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި އިން، އަޅުގަނޑު ކޮމިޓީގައި އިންނާ މަނިކުފާނު ހުދުމުޚްތާރުކަމުގެ ވިސްނުމުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުގެ ނަން އުނިކުރެއްވީ ކީއްވެގެންތޯ؟ އަޅުގަނޑު ކިހިނެއްތޯ އެއްފަހަރާ ދެ ތަނެއްގައި އިންނަނީ؟ އަޅުގަނޑުގެ ނަމެއް މިއަދު ބަޖެޓް ބަހުސްކުރުމުގެ މަރުޙަލާގައި އަޅުގަނޑު ތިބާވައި އިންނާ މިއަދު މި ވަނީ ހުދުމުޚްތާރުކޮށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި، އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް އުނިކޮށްފަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ނަގީ ނިޒާމީ ނުކުތާ. ކީއްވެގެންތޯ އަޅުގަނޑުގެ ނަން 2024ގެ ބަޖެޓަށް ބަހުސްކުރުމުގެ މި ބަހުސްގެ މަރުޙަލާގައި އަޅުގަނޑުގެ ނަން އިންނާ ކީއްވެގެންތޯ އުނިކުރީ؟ އަޅުގަނޑަށް މިކަން ސާފުކޮށްދެއްވާ!

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް ކަމަށް ބަލައިއެއްނުގަނެވޭނެ. މަނިކުފާނު ފުރުޞަތު ރިކުއެސްޓް ނަން އޮންނަނީ ލިސްޓުގައި ނަން ބަދަލުކޮށްފައި އޮތީ. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދަށް.

މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިހާރު ފަހަރެއްގައި ހުށަހެޅުނު މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެދުވަހު ކޮމިޓީއަށް ހުށަހެޅުއްވި ބަޖެޓު ކޮމިޓީ ރިޕޯޓު ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް ރިޔާސަތުން ނިންމާފައި މިހާރަކަށް، މި ޖަލްސާއަށް ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވާ ފުރުޞަތު ވާހަކަދެއްކެވުމަށް..

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަމުން:

އަޅުގަނޑު މަތިވެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދަށް ހުރުމަތްތެރިކޮށްދެއްވުމަށް ނަސޭހަތްތެރިވަން. މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރިއަށްގެންދަވާ!

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދައްކަވަމުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ބަޖެޓަށް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަދިވެސް ހަމަ ތާއީދުކުރަނީ. ފަހަރުގައި ހުރެގެން ހަރަކާތްތެރިވަނީ. މިއީ އެއްބަހެއް. އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެންބަރުން އެމް.ޑީ.ޕީ ރިޔާސަތުގައި އިން ރިޔާސަތާ ދިމާލަށް މި ހަރަކާތްތެރިވަނީ. އެހެންވީމާ، މިކަން ބަރްދުކުރެއްވުމާ! އިހަން މަޖުބޫރުކޮށްބަލާ ކަލޯ. ކަލޯ އިހަން މަގުން އިސްތިއުފާދީބަލާ! އެކަން ރަނގަޅުކުރަންބަލާ!

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަމުން:

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު، މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތާ މުޚާޠަބުކޮށް ވާހަކަދައްކަވާ! މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދެވުން އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދަވާ!

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދައްކަވަމުން:

ދައްކަބަލަ އޭގެ ނަން. ޗިޓަ ބޭސްފުކައި އެހިރީ. ޤާނޫނުގެތަކާ އެ އުޅޭ. އޭގެ ނަން ދައްކަބަލަ އޭގެން. އަޑިން އާންމު، އެކަހަލަ ނަން ދައްކަބަލަ! ދީން ވާހަކަދައްކާތަނުގައި ހަރުކަށިކަމައިން ހިތްވަރުކަމެއް؟ ނުދައްކާނަން. އެކަން ރަނގަޅުކުރަންޏާ އަޑިން އާންމު. އޭނަ، މިއަދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މަތިވެރި ދާއިރާގެ މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރެއްވި ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި އިންނަވަނިކޮށް އޭގެ ނަން އުނިއިތުރުކުރެވިފައިވާ ކަމަކު. އެހެންވީމާ، ހަމަހަމަކަން ރިޔާސަތުން ކޮންޓްރޯލްވަންދޭ، ކަމަކީ. އޭގެ ނަން ޒިންމާދާރު ކަމަކަށް ނުވަތަ ކަނޑައެޅިއްޖެ ނަމަވެސް. އެ މަޖިލީހަށް ހަމަޖެހިލެއް ނަމަ. އެކަން ކޮންޓްރޯލްވާނަން!

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަމުން:

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދެވުން އެދެން.

މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަ ބާވަތުގެ ކަންތައްތައް ޖެހޭ ހައްލުކޮށްދޭން. ރިޔާސަތަށް އަޅުގަނޑަށް ހިވަނީ ރައީސް ވެސް ތަންކޮޅެއް ނުހަރިތަވީމަކަށް. މިހާރު ވަރަށް ކުޑަކުޑަ މައްސަލައެއް. ހަމަ ސިސްޓަމުން އާންމުގެ ނަން ނުފެންނާތީ ޖެހިގެން އުޅޭ މައްސަލައެއް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ބަޖެޓަށް އެއްޗެއް ދަންނަވާލުމުގެ ކުރިން ތިން ކަމެއް ފާހަގަކޮށްލާނަން. ފުރަތަމަ ކަމަކީ، ފުރިހަމައެއްގެ ގުޅޭ ގޮތުން ދައްކާ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު ހަމަ މުޅިން ދަންނަވަން އޮތީ ވާހަކައަކީ، ފުރިހަމައެއްގެ މަޝްވަރާގެ އޮތީ ވަރަށްގިނަ މަޝްވަރާތަކެއް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ތާއީދުކުރަން. އެއީ އުސޫލު ވިސްނުން، މާލީ ސަރުކާރުގެ، މާލިއްޔަތު ހިންގުމަށް ފުރުޞަތު ސަރުކާރުން ދޭގައި އޮތް ޑިޕާޓްމަންޓްތަކުން ކުރިއަށްގެންދާ އޮތް ހިސާބުއްގައި އޮތް ތަނެއް އެއީ. އެހެންވީމާ، އަ މަޝްވަރާގައި ކާރިތަކު މަޝްރޫޢުތަކާއި. ބަޖެޓުގައި ޖަހާފައި އޮތީ އެކަން. ދުވަސްވަރަކު، ދުވަސްވަރަކު އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވާލަން، ދުވަސްވަރު ކުރިއަށްގެންދާއިރު، ފުރިހަމައެއްގައި މިހާރު ސަރުކާރުން ޤާނޫނީ ގޮތުން ކުރިއަށްގެންދާ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ކަމެއް. ބަޖެޓުގައި ޖާގައިގައި އޮތީ އެކަން. ދުވަސްވަރުން، ދުވަސްވަރުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން، ދުވަސްވަރު ކުރިއަށްގެންދާއިރު، މަޝްވަރާގައި މަޝްރޫޢުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވަން ސަރުކާރުން ކުރިއަށް. ވިޔަފާރި އަވަހަށް އަ ސިޓީ އަސްލަކާ ގުޅޭގޮތުން. އަ ސިޓީ އަސްލަކާ ގުޅޭގޮތުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ހަމަ އެދެން ފާހަގަކޮށްލާ ތިބެގެން ހަމައެކަނި ބޭނުންވާ ރައްޔިތުން ހަމަ ތިމާ ދިވެހި ސަރުކާރު، ހަމަ ސަރުކާރުން ހަމަ ދިވެހި ސަރުކާރު އެއީ ބަލާކަށްގޮތްދުމަކީ ޤާނޫނީ ސިޔާސަތު. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއަދު މަޖިލީހުގެ ރައީސް އަ އެދެން ހަމަ އަޅުގަނޑު މިއަދު ހަމަ ރައްޔިތުންގެ މިތާ ހަމައެކަން. ޒާތުގައި އެކަ މިއަދު އެހީތެރިކަން އަ އެދެން. މިއަދު ޖާގައިގައި ގެޅުން އެކު މިއަދު ނޫން. ކުރިއަށްގެންދަން ޒާތުގައި މި އެދެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް...

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދެވުން އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދެވުން އެދެން.

މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން އޮތް ވާހަކައަކީ، މި ސަރުކާރުން، ސަރުކާރުން؛ އަންނަކާފަށް ރައްޔިތުން ވަރަށިގެ. މިހާރު...

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދެވުމަށް އެދެން.

މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފަހަރުގައި ހުރެ ހަމަޖެއްސުމަށް ކަމަށް ވަންޏާ. ބައިވެރިވެދޭނަން އަ އުޅެނީ. އާނަ...

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަޑިފެރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ އަޅުގަނޑު، މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުން ބުރުޒުމަތިކޮށްލަމުން ދަންނަވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދެވުމަށް އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

ނިންމުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަރިހުން ދަންނަވާލަން، 17 ނޮވެމްބަރު 2023ގައި ރިޔާސީ އާ ދައުރު ފެށުމާ އެކު ސަރުކާރުން އިދާރީ އޮނިގަނޑަށް ގެނައި ބަދަލާ ގުޅިގެން އާ ވުޒާރާތަކެއް އުފެއްދުމާއެކު، އާ ވުޒާރާތަކުގެ ބަޖެޓު ހިމެނޭ ގޮތަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިފައިވާ 2024 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސުން ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމެނޭ މައުލޫމާތުތަކާއި ޖަދުވަލުތައް 27 ނޮވެމްބަރު 2023 ވާ ހޯމަ ދުވަހުގައި ކަމަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސުން ވިދާޅުވެފައިވާތީ، 21 ނޮވެމްބަރު 2023ގައި މި ޖަލްސާގައި ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް އެދިވަޑައިގެންފައިވާ ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމުގެ ފުރުޞަތު ނިމުމުން މި ޖަލްސާ ވަގުތު އިތުރުކުރުމަށް މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައިވާތީ، މިއަދުގެ ޖަލްސާ މިހިސާބުން އަޅުގަނޑު ހުއްޓާލަމުން ގަސްތުކުރަމެވެ. އަދި ދެން މި ޖަލްސާ ކުރިއަށްގެންދާނީ 24 ނޮވެމްބަރު 22023 ވާ އާދިއްތަ ދުވަހުގެ ހެނދުނު 9:00 ގަޑީގައި ދަންނަވަން.

والحمد لله ربّ العالمين މަޖިލިސް ނިމުނީ.